

*Моїм землякам-меленівцям –
нащадкам колишньої поліської шляхти
Васяновичів, Грищенків, Стретовичів-Меленівських –
присвячую
Упорядник*

**С М V и""
ХиVQO иTUZMQIQ"ITQFUZMQIQ""
<T&F<:""
1590 t., "1635 t.**

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ПІВНІЧНОУКРАЇНСЬКИЙ ДІАЛЕКТОЛОГІЧНИЙ ЦЕНТР
ІМЕНІ ПРОФЕСОРА М.В. НИКОНЧУКА
ЦЕНТРАЛЬНИЙ ДЕРЖАВНИЙ ІСТОРИЧНИЙ АРХІВ УКРАЇНИ
У М. КИЄВІ

ПАМ'ЯТКИ
УКРАЇНСЬКОЇ
МОВИ

Серія актових документів і грамот

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ПІВНІЧНОУКРАЇНСЬКИЙ ДІАЛЕКТОЛОГІЧНИЙ ЦЕНТР
ІМЕНІ ПРОФЕСОРА М.В. НИКОНЧУКА
ЦЕНТРАЛЬНИЙ ДЕРЖАВНИЙ ІСТОРИЧНИЙ АРХІВ УКРАЇНИ
У М. КИЄВІ

С М V и""
ХиVQO иTUZMQIQ"ITQFUZMQIQ""
<T& F <:""
1590 t.,"1635 t.

Підготував до видання В.М.МОЙСІЄНКО

Житомир 2004

ББК
УДК 81-112
А

Серію засновано 1961 р.

До видання увійшли справи актової книги Житомирського гродського уряду за 1590 та 1635 роки. Це важливі документи для вивчення історії української мови кінця XVI початку XVII ст. Вони дають багатий і різноманітний матеріал для характеристики суспільних правових відносин і побуту передовсім поліщуків. Разом з особливостями ділової мови відображено і розмовну лексику, зафіксовану в польових записах протоколів опитування свідків та учасників межувань. До тексту додаються передмова, покажчики слів і словоформ, іменний та географічний.

Для науковців-лінгвістів, етимологів, істориків, юристів.

Підготував до видання В.М. МОЙСІЄНКО

Відповідальний редактор
член-кореспондент НАН України,
доктор філологічних наук В.В. НІМЧУК

Опрацювання текстів пам'яток та архівної літератури здійснено за
підтримки Американської Ради Наукових Товариств

*Затверджено до друку вченими радами:
Інституту української мови НАН України;
Житомирського державного університету
імені Івана Франка*

А-----Без оголош.

© В.М. Мойсієнко, підготування тексту,
вступна стаття, покажчики

Акти Житомирського уряду кінця XVI початку XVII ст. – важливе джерело вивчення тогочасної української літературно-писемної мови

Черговий том академічного видання „Пам’ятки української мови” – “Акти Житомирського гродського уряду: 1590 р., 1635 р.” є продовженням серії, започаткованої 1961 року. Житомирські актові книги, що зберігаються у ЦДІАУ м. Києва, вже видавались або повністю, або частково окремими виданнями¹ і у збірниках².

Документи із пропонованої книги (фонд 11, опис 1, справа 2) ще не публікувалися. У конволюті на 180 аркушах містяться справи за п’ятнадцять років:

1590 – 35	справ	(аркуші 2 зв. – 25 зв.);
1601 – 8	справ	(аркуші 26 – 35 зв.);
1602 – 120	справ	(аркуші 32 – 107 зв.);
1612 – 7	справ	(аркуші 108 – 113 зв.);
1613 – 46	справ	(аркуші 114 – 157 зв.);

Верх 158 аркуша обірвано, тому неможливо встановити, за який рік подається єдина справа.

1621 – 10	справ	(аркуші 159 зв., – 173 зв.);
1623 – 1	справа;	
1627 – 12	справ	(аркуші 175 – 185 зв.);
1629 – 59	справ	(аркуші 186 – 232 зв.);
1635 – 68	справ	(аркуші 233 – 320 зв.);
1636 – 5	справ	(аркуші 321 – 327 зв.);
1638 – 19	справ	(аркуші 328 – 345 зв.);
1642 – 9	справ	(аркуші 346 – 355 зв.);
1644 – 1	справа	до звороту 359 аркуша.

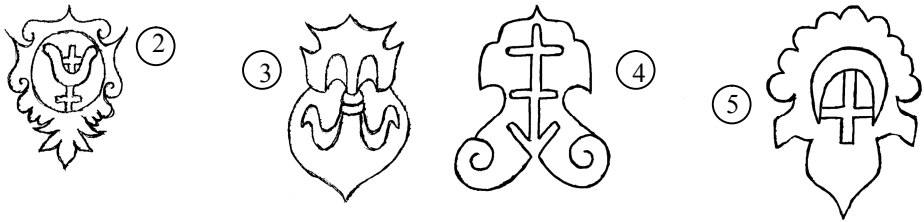
Книга у задовільному стані, переважна більшість справ читабельні, написані староукраїнською, лише деякі – польською мовою. Папір конволюту жовтий, біля кутків досить затертий, з різними водяними знаками, більшість із яких, на жаль, через перебивання чорнила з аркуша на аркуш встановити практично неможливо. За різні роки ми скопіювали лише такі філіграні:

1) філіграні на непагінованих аркушах; 2) на аркушах, де записані справи за 1601 рік; 3) за 1590; 4) за 1635; 5) за 1622.

¹ Актова книга Житомирського міського уряду кінця XVI ст. Підгот. до вид. М.К. Бойчук. – К., 1965; Актова книга Житомирського гродського уряду 1611 року. Підгот. до вид. А.М. Матвієнко, В.М. Мойсієнко. – Житомир, 2002.

² Ділова мова Волині і Наддніпрянщини XVII ст.: 36. актових док. Підгот. до вид. В.В. Німчук, В.М. Русанівський, К.С. Симонова та ін. – К., 1981; Актова книга

Для публікації вибрано документи за 1590 та 1635 роки, які збережені найкраще.

Привертає до себе увагу те, що справи за 1590 рік охоплюють майже всі місяці, але лише по кілька документів за місяць.

Скорописи житомирських книг уже описувалися раніше³. Почерки пропонуваніх документів якихось специфічних особливостей не становлять. У цілому, за визначенням І.М. Каманіна, скорописи житомирських актових книг, які не повторюють жодну із відомих на той час скорописних українських шкіл, можна назвати житомирськими⁴. На сторінках 46, 55, 68, 83-89, 98, 134, 151, 188 подаємо факсиміле зразків скорописів за різні роки.

Усі 35 справ 1590 року написані одним виразним, розбірливим почерком. Писар намагався вести документи акуратно. Назви місяців виписані напівустановою, початок кожної справи виділено. Не використовує писар розділових знаків. Звернемо увагу на те, що літерна варіативність, так поширена в скорописах (тих же житомирських книг) XVII століття, майже відсутня. Дві графеми використовує писар для передавання лише *з, о, у* та *а*. Не виділяється при написанні велика і мала літера. Нема в кінці сторінок звичних для XVII століття знесених під нижній рядок останніх слів – кустод. Не використовує також писар різних графем для передавання дієзного/недієзного *е*. У справах зафіксовано лише одну графему *е*. Цією ж літерою передається і двозвук [йе]. Іноді розрізняє писар м'якість/твердість приголосного за допомогою *ь* та *ѣ* *пульгачьныхъ б*, але таке розрізнення непослідовне *конъ б*. Звичайно, *ѣ* вживається позиційно обмежено, переважно в кінці слів: *тридцать б, десятъ* 16 зв.

Справи 1635 року у досліджуваному конволюті представлено за два перші місяці – січень та лютий. Написані різними почерками, досить часто недбало і неакуратно, серед яких трапляються цілком оригінальні з погляду орфографії документи (справа № 42 на звороті 278 аркуша). Вживають писарі як великі, так і малі літери на позначення звуків [*п, с, т, к, в, а*], звичайно ж,

Житомирського гродського уряду 1605 року. Підгот. до вид. В.В. Німчук, В.М. Мойсієнко // Волинь-Житомирщина. – №2. – 1998. – С.75-110.

³ Бойчук М.К. Актові книги на Україні // Актова книга Житомирського міського уряду кінця XVI ст. Підгот. до вид. М.К. Бойчук. – К., 1965. – С. 14-24; Мойсієнко В.М. Актова книга Житомирського гродського уряду 1611 року // Актова книга Житомирського гродського уряду 1611 року. Підгот. до вид. А.М. Матвієнко, В.М. Мойсієнко. – Житомир, 2002. С. – 6-7. Його ж. Спостереження над мовою судової справи 1635 року // Волинь-Житомирщина. – № 7. – 2001. – С. 21-25.

⁴ Каманин І.М. Палеографический изборникъ. Матеріали по исторіи южно-русскаго письма въ XV-XVIII в.в. – К., 1899. – С. 16.

спорадично, нерідко всередині слова. Звук [ф] передається переважно буквою ; (фіта), хоч іноді трапляється написання графеми **ѳ**. Виразною орфографічною особливістю справ за 1635 рік є використання двох графем **ѣ** та **є** для відображення твердості/м'якості попереднього приголосного. Буквою **ѣ** також передано двозвук [йе]. Відзначимо, що цього "орфографічного правила" порізному дотримувалися писарі. У жодній справі не витримано до кінця послідовне етимологічне вживання цих графем. У деяких документах спостерігаємо тенденцію до розрізнення при вживанні **ѣ** та **є** (див. факсиміле 314 аркуша), в інших – спорадичне написання, з частим поплутуванням (факсиміле 242 аркуша). Все ж деякі закономірності вживання згаданих літер у ряді документів можна виділити. Буква **ѣ** вживається для передавання двозвука [йе], тобто, на початку слова *ѣиѣсче* 270*, після голосного *быѣно* 241 зв. *наѣ³дь* 247, очевидно, при роздільній вимові *дорѣѣ* 242 зв., хоч не виключено, що роздільна вимова все частіше поступалася подовженню *оказанѣѣмъ* 300, а також, можливо, для позначення недієзного [e]: *наⁿ Самѣѣⁿ* 239 зв., *з ѣмѣⁿ* 241 зв., *я, ѳрѣдь* 302. Літера **є**, очевидно, частіше вживається для передавання м'якості попереднього приголосного: *ѣсеѣ* 247, *до села Мухѣѣдоѣѣ* 276, *на правоⁿ нозѣ за^{дн}ѣⁿ* 290. Проте у більшості випадків написання цих літер абсолютно спорадичне: *ѣждѣѣѣ* 255 зв., *тѣѣ^p* 243, *субмисѣѣⁿ* 244, *на тѣѣ* 253, *вѣрѣчи^m* 'ті, які вірять' 303, *ѣнѣрала ѣѣѣѣ^лства Киє^vско^{го} шляхе^тного* 304. Така ж непослідовність при написанні графем **и** та **ѣ**: *кобыѣи* 251, *жыѣтомирѣѣскимъ* 264. Відзначимо також, що в справах за 1635 рік переважає написання літери **ѣ** для позначення звука [v]. У скорописі книги за 1590 рік ця графема відсутня.

Взагалі слід відзначити, що на час написання справ як за 1590, так і за 1635 роки житомирські (і не тільки житомирські) писарі ще не мали у своєму арсеналі засобів передавання м'якості приголосних звуків після занепаду зредукованих. Цю функцію у більшості випадків традиційно виконували графеми для позначення голосних **а – я, е – ѣ, ѣ – и, у – ю**, а також **ѣ** та все рідше **/**. Перед **о** м'якість, переважно, не передавалася: *то^тки* 1, *ниѣѣ^шно^{го}* 240, *попалоного* 267, *села Рубло^ки* 277, *ѣбыватѣѣѣѣ* 286 зв., *на правоⁿ нозѣ за^{дн}ѣⁿ* 290 або ж це здійснювалося за допомогою букви **ѣ** *ѣѣѣѣ* 292 зв., *до ковалѣѣѣѣ* 315. Поодинокі випадки написання типу *новоѣѣѣѣ* 278 зв., які варто трактувати впливом польської орфографії. Всередині слова буква, що позначала м'який приголосний, як правило, виносилася над рядок *ѣѣ^лvѣѣ* 303. Відзначимо як явище поодиноке в тодішньому скорописі передавання скорочення слова (замість титла) за допомогою горизонтально виставлених в середині слова двох крапок, що зафіксовано кілька разів лише в одній справі (№ 47) – *п^нѣѣ*.

Обидві пам'ятки характеризуються виразними північноукраїнськими фонетичними особливостями. Для характеристики рефлексів давнього *ѣ ми

* Тут і надалі справи, записані на аркушах 1-24 – із книги за 1590 рік; на аркушах 237 - 320 – за 1635 рік.

проаналізували підряд понад двісті випадків уживання із обох книг (111 із актової книги (далі АК) 1590 року і 94 – 1635). Абсолютно домінує в обох книгах написання *ѣ*. Спочатку подаємо приклади із АК 1590, а потім – 1635 років. У наголошеній позиції: *доезду* 1, *собе* 1, *Сапєга* 1, *мѣ^нски^н* 1 зв., *наехало* 1 зв., *сєна* 2, *наме^сника* 2, *ведает^т* 2, *повєту* 3, *удєлалъ* 3 зв., *на мєсто* 3 зв., *мнє* 3 зв., *прєсныє* 3 зв., *завєсы* 3 зв., *бєлы^и* 4, *чоловєка* 4, *горє^нчаны^х* 4, *засєяноє* 4, *сдєлал* 4, *мєроць* 4 зв., *в головє* 5, *на руцє* 5, *насе^нѣ* 11, *удєла^н* 16 зв., *лєвоє* 21 зв. - всього 77 написань; *двунєдє^нно^{го}* 237 зв., *в мєстє* 237 зв., *собе* 238 зв., *оповєдиль* 239, *єздиль* 240, *хотєль* 240 зв., *свєдчилъ* 241, *смєть* 241, *свєта* 242, *вєры* 242, *вє дворє* 242, *поєдутъ* 242, *мє^сцє* 245, *на телє* 253 - всього 66 написань. У ненаголошеній позиції: *ма^тцє* 1, *єзжоны* 1, *мєсчаны* 1 зв., *стрєлєє^т* 2, *з мєшка* 2, *мєстєчка* 2, *сєножати* 2 зв., *пасєки* 3 зв., *стрє^тбу* 3 зв., *лєпє^н* 4, *цєлины* 4, *роздєливъши* 4, *видєломъ* 5, *оповєдаючи* 5 зв., *гнєды^н* 6 - всього 20 написань; *тєпєрє^шних* 238 зв., *по датє* 238 зв., *нинє^шного* 240, *тєлє^сного* 240 зв., *в дорозє* 241 зв., *стрєля^т* 241 зв., *забєгаючи* 241 зв., *выєдутъ* 242, *видєлъ* 242, *з стрє^нбою* 259 зв. – всього 17 написань. Літери *и* та *ѧ* відповідно до *ѣ в аналізованих документах писарі використовували вкрай рідко. Під наголосом: *минскому* 1 зв., *вси* 3 зв., *сокиру* 5, *сѣхъ* 9 - всього 10 випадків, однак із них 5 фіксацій у слові *всѣх* та його формах; *вси* 238 зв., *нє видає^т* 240 зв., *двистє* 241, *довидавъши* 241 зв., *засивами* 245 зв., *слидъ* 250, *хлиба* 259 – всього 8 написань. У ненаголошеній – *нихто* 4 зв., можливо, *божєи* 5 зв., *зє^нли Киє^ской* 21 зв. та *стрѣляли* 242. Ще менше житомирські писарі вживали *ѧ*: *дѧвичомъ* 1, *мнѧ* 2 зв., *нутрѧныє* 3 зв., *всѧмъ* 11 зв. (всього в АК 1590 – 18 фіксацій). У перших справах АК 1635 року, звідки бралися приклади, літера *ѧ* взагалі відсутня. Лише інші писарі у подальших записах іноді цю графему використовують: *собѧ* 278, *мѧы* 314 зв., *дѧтєхъ* 315 (всього – 35 вживань, причому 27 припадає на дві справи № 42 - 13 і № 64 - 14). Відзначимо лише кілька фіксацій з так званим “новим ятем” в АК 1590 року: *мѧу* 3 зв., *сѧмъ* 10; в АК 1635 и золотє, *срѧбрє* 314 зв. В одній із справ з графемою *ѧ* записано й антропонім *Зѧнка* 16 зв. (gen. sing).

Незважаючи на таке графічне відбиття давнього *ѣ, навряд чи однозначно можна стверджувати, що в мовленнєвому середовищі писарів звук, який розвинувся на місці *ѣ, звучав як [e]. Хоч дані північноукраїнських пам’яток і не дають скільки-небудь прозорої картини артикулювання цих звуків, все ж на підставі сучасних діалектних записів не можна погодитися із припущенням про однакове чи подібне звучання рефлексів *ѣ та *е в XVI-XVII ст., незалежно від наголосу, як це відображено у пам’ятках. Матеріали з північних пам’яток попереднього періоду, зокрема XIV-XV ст., у тому числі й із Житомира, красномовно засвідчують відносно стійку тенденцію до

розмежування писарями акцентованого і неакцентованого рефлекса *ѣ: під наголосом переважно ^Λ, у ненаголошеній позиції - ε⁵.

Чому писарі досліджуваних актових книг так уперто ігнорували цю норму? Чи відбулися такі різкі зміни в артикулюванні наведених континуантів у мовленні поліщуків у напрямку до зближення цих звуків? Вочевидь, ні. Монофтонгізація поліських дифтонгів, ймовірно, вже мала місце (*іѣ* у напрямку до *ѣ*), але попри це навіть зараз у говірках середнього Полісся ці звуки різні: [*ɔ̃'ɛ̃d* - *de|ɔ̃dɔk*]. І все ж чи не найголовнішою причиною таких написань варто вважати школу, писарську школу урядових канцелярій. Коли у XIV-XV ст. писарі записували грамоти ще без чітко вироблених правописних норм, то в XVI-XVII ст. ведення актових книг у підкоморських, земських, гродських судах вимагало певного стандарту. Правописний узус, зрозуміло, не міг охопити всі розмовні поліські риси, які лягли в основу літературно-писемної мови великокняжої канцелярії. Орфографічна норма повинна була об'єднувати, а не виділяти (виокремлювати) писемних людей. Однією із таких об'єднувачих правописних рис стало написання ε відповідно до *ѣ у всіх позиціях. Таке написання жителям півночі України та півдня Білорусі було близьким і зрозумілим: поліщукові безсумнівно легше і закономірніше засвоїти, що звуки [*e*], [*ɛ*] навіть [*iɛ*] відповідають графемі ε, а не ^Λ, за якою до того ж все наполегливіше з українського півдня закріплювалася геть інакша артикуляція – [*i*]. Малоімовірно, щоб в ε на місці *ѣ відбивався іншомовний фонетичний вплив (білоруський чи польський)⁶.

Послідовно у досліджуваних пам'ятках відбито одну з найхарактерніших рис поліського вокалізму – написання ε на місці *ѣ у ненаголошеній позиції: *дѣвѣ^тсто^{го}* 1, *свѣтомихалскиѣ* 1 зв., *пѣтисѣта копами* 2, *стоѣчи* 2, *дѣсѣ^т* 2, *ѡ^бтѣ^жживѣ* 2 зв., *хотѣчи* 4, *дѣсѣтѣро* 5, *тисѣча* 5 зв., *вѣза^вши* 10 зв., *свѣтои* 10 зв., *тегѣ^лся* 14, *кнѣжати* 238, *тисѣча* 238, *ѡбѡвѣзѣ^л* 240, *видѣчи* 241 зв., *ухѡдѣчи* 241 зв., *нѣ ѡ^лледаючи се* 242 зв., *ѡ^лходѣчи* 244, *свѣсчѣника* 249 зв., *взѣли* 250, *чѣлѣ^л* 252 зв., *знѣли* 253, *рѣдѣно* 295, *почѣли* 297, *верѣчи^м* 303. Під наголосом, звичайно, фіксації є одиничні: *за пѣ^т гроши^л* 10 зв., *присѣгою* 240 зв. Рідко трапляється ε в ненаголошеній позиції і відповідно до давнього 'а *поѣ^с* 2, *дѣ^ржѣли* 2, *дѣ^ржѣчи* 2 зв., та в запозиченнях на місці а *гѣнѣвѣра* 237 зв., *сѣнтѣбра* 239, *урѣдѣ* 302. Іноді писар АК 1590 року вживає е<'а у прізвищі *Жѣславѣско^{го}* 6.

⁵ Kuraszkiewicz W. Gramoty halicko-wolyńskie XIV-XV wieku. Byzantinoslawica, IV, 1932. - С. 45-46.

⁶ Німчук В.В. Яковенко Н.М. Підкоморські книги Правобережної України кінця XVI – першої половини XVII ст. // Книга Київського підкоморського суду (1584 – 1644). – К., 1991. – С. 38.

На основі фіксацій рефлексів давніх *ѣ, *ѣ та, до певної міри, *е у найуживаніших словах можна простежити, як орфографія (грамотність) писаря залежала від існуючого на час постанови пам'ятки літературно-писемного узусу та впливів інших лінгвосистем за досить короткий (від 1590 до 1635 рр. для вироблення нової писемної норми) час. Так, слово *собє* в усіх аналізованих справах фіксується тільки з **ѣ** і лише кілька раз із **ѣ**. Випадків з **и** не зафіксовано. Разом з тим у слові *сіно* і похідних спостерігаємо зовсім іншу картину: із 21 фіксації в АК 1590 - написань з **ѣ** 20, з **и** - 1, з **ѣ** немає; із 39 в АК 1635 - 4 з **ѣ**, 35 з **и**, з **ѣ** нема. У слові *дід* і похідних в АК 1590 на 9 фіксацій тільки один раз вжито **ѣ**, решта з **ѣ**, в АК 1635 - на 32 випадки з **ѣ** 10, з **ѣ** 3, решта з **и**. Зауважимо при цьому, що в АК 1590 не трапляється прізвище *Дідівський* та назва села *Дідовичі*, які в АК 1635, за кількома винятками, пишуться через **и**. У цих словах зовсім відсутні польські рефлекси, на зразок *сяно*, *дяд* (*дзяд*). Слова *літо* та *літа* (роки) із 11 фіксацій в обох книгах пишуться з **ѣ**, єдиний випадок з **и**, а також з **а** *лято* за 1635 рік. Лексема ж *місто* в АК 1590 тільки з **ѣ**, в АК 1635 - 9 фіксацій з **ѣ**, 2 з **и** і 9 з **а** *място*. У написанні слів *ізда*, *іхати* та похідних абсолютно превалює тодішній поліський орфографічний узус **ѣ** - 65 із 71 фіксацій в обох книгах. Лише в АК 1635 - 6 написань з **я** *яхало*¹⁰ і под. Написання цих слів з **и** в пам'ятці не засвідчені. Натомість утворення від *свідсвідчив*, *свідчачи*, *свідомий* тощо послідовно утримують поліський рефлекс **ѣ** - 15 із 17 фіксацій. По одній фіксації з **и** та **я** в АК 1635. Цікаво, що явна польська словотвірна позичка *сведоцтво* написана також з **ѣ**. Форма займенника *мої* (nom. pl.) в АК 1590 - 3 з **и**, 3 з **ѣ**, в АК 1635 - 4 з **и**, лише 1 з **ѣ**. Взагалі, говорячи про рефлекси *ѣ, фіксовані в аналізованих справах, слід звернути увагу на те, що в АК 1590 триграфемне (**ѣ ѣ и**) відбиття на письмі становило швидше виняток, ніж правило. Як уже зазначалося вище, абсолютно домінує **ѣ**. Зовсім інакша картина постає у письмі житомирських писарів за неповних півстоліття - у 1635 році. Найперше, відзначимо, що справи за цей рік вело кілька писарів. Так, справа № 42 різко виділяється з-поміж інших як орфографією, так і мовними особливостями. У ній із 15 фіксацій відповідників *ѣ жодного випадку написання **ѣ** під наголосом, і лише в двох словах не під наголосом: *сеножати* та *леси* маємо **ѣ**. Буква **ѣ** 4 рази вжита під наголосом і стільки ж у ненаголошеній позиції, 5 разів у ненаголошеній позиції вжито **и**. Переважно з **ѣ** записано іншомовні слова: *манѣѣстаѣ ѣи*, *ман ѣѣстова*¹¹ся, *коліон ѣ* 278 зв. За цей рік трапляються різні справи різних писарів, які досить переконливо демонструють нестабільність тогочасної писемної норми. У справі № 56 на 34 фіксації жодного випадку написання **и**; у № 60 із 67 вживань: 48 - **ѣ**, 18 - **и** (єдина фіксація **и** в ненаголошеній позиції), 1 - **я**; у № 49 із 73 вживань: 12 - **ѣ**, 1 - **ѣ**, решта - **и** (двічі в ненаголошеній позиції). У справі № 49 значний відсоток уживання **и** дають кілька слів *ми*¹²ка, *дві*, *горилки*, які вживаються в тексті при перераховуванні нанесених збитків близько 50 разів. Такі хитання норми

можуть свідчити лише про одне: вплив південноукраїнської орфографії неухильно зростає і позначається на роботі канцелярії, яка ще 45 років тому надійно трималася поліського правописного узусу (думку про те, що писарі могли бути як з півдня, так і півночі Житомирщини, звичайно, можна прийняти за гіпотетичну, однак в такому випадку треба буде визнати факт якогось обмеження для набору писарів до Житомирського уряду в XVI ст. із півдня і надавання явної переваги писарям, уродженцям Овруча, Олевська, Народич...).

Із рефлексів *е у новозакритому складі звернемо увагу на написання числівників *шість, сім, вісім*. Так, в АК 1590 слова *шість, сім* послідовно пишуться тільки з *ѣ*; в АК 1635 при панівних також формах із *ѣ* - 5 фіксацій (у двох справах) *шість* і 1 *сімь*. Числівник *вісім* (і похідні) писарі обох книг переважно пишуть без кореневих голосних *ѣсьмь*, але в АК 1635 у складених числівниках з першим компонентом *вісім* зафіксовано 9 випадків написання з кореневим *и* *ѣси^нна^рцато^го* і под.

Серед відповідників *е в ненаголошеній позиції відзначимо переважання *я* в слові *тисяча* в АК 1590 – 18 написань проти 6 з *ѣ*; в АК 1635 написань з *я* не зафіксовано. Цікаво, що числівник *дев'ять* вже в обох книгах писарі пишуть переважно з *ѣ*, тільки двічі в АК 1590 маємо форму з *я*.

Із наведеного статистичного матеріалу висновуємо про три тенденції в тогочасній літературно-писемній мові на поліській лінгвальній основі: усталення давніх фонетичних норм (*ѣ>е та *ѣ>е в ненаголошеній позиції), розхитування раніше стійких норм (рефлекси *ѣ, *е) та вплив польської фонетики, починаючи з середини першої половини XVII ст.

З інших фонетичних особливостей відзначимо абсолютне переважання етимологічних *о* та *е* у новозакритих складах: *ко^лко^{ст}* 3 зв., *клу^бко^в* 10, *во^второ^к* 16, *ко^псто* 19 зв., *роць* 244 зв., *моцью* 245 зв., *спо^лного* 247, *пчо^ли зъбожсь* 250, *села Рубло^вки* 277, *сємь* 7 зв., *камє^нми* 10. Коли літера *и* відповідно до етимологічного *е* у словах *ши^сть* 292, *осимь* 293 зв. та похідних іноді фіксується, то на місці *о* маємо лише декілька не зовсім певних випадків: *зби^нства* 15 зв., *будучи ѿ зби^нцовь по^{стр}елєнѣ^н* 296, *опєкуновъ и дози^рцовъ* 302, хоч не виключаємо у наведених прикладах польський вплив. На місці давнього *е зафіксовано *и* в займенниковій формі *ѣ ни^н* 269 зв. Нерідко дослідники житомирських пам'яток відзначали вживання *у* на місці *о* як у переднаголошеному, так і наголошеному складах. Досить часто трапляється таке написання й у досліджуваних нами книгах: *пу^лкоты* 16 зв. – с. Фороща⁷ (тепер неідентифіковане), *куро^в* 19 зв. - незрозуміло, про який н.п. йдеться (1590); *ку^нкуна^{ст}* 242 - Пряжево Житомирського району, *Кучорова* 250, - Кочерів Брусиловського району, *хату пу оному* 292 зв. - Голодки (тепер Мирославка Бердичівського району), *Райки Бердичівського району*; *тулько* 267 зв. -

⁷Тут і надалі у прикладах, які вимагають лінгвогеографічного коментування, вказуємо населений пункт, де записано справу або який згадується у справі.

Велідники Овруцького району, *уузьного* 290, *кунь его* 290, *на право^й нозє за^дн□^й* 290 зв. - Дідковичі Коростенського району, *ку^р* 292, *уузь новы^й* 292 зв. *на^йгуръши^й* 295, *буты* 292 зв., *кунь^в брынъдзы* 292 зв., *кушу^л*, *на ту^м* 296 зв. - Райки, *гу^ршиє* 310 - Малий Щенів, *купъ* 312 зв. - Чорнобиль, *в нучъ* 319 зв. - Коростишів. При палатальній вимові попереднього приголосного або після голосного писар використовував літеру *ю* *при то^м всю^м* 21, *бугаю^в о^смъ* 21 зв., *з сю^л* 267 зв., *на нозє перє^дню^й* 290, *до ковалю^в* 315 зв. Очевидно, написання *у* (*ю*) на місці *о* у новозакритому складі під наголосом може слугувати підтвердженням існування в цей період звуків неоднорідної артикуляції (дифтонгів), у даному випадку *уо*. Писар не міг графічно відобразити складності поліської артикуляції. Тому, можливо, при явній дифтонгічній вимові позивачів, вживав *у*, а в більшості випадків *о*, згідно з етимологією. Все ж не зайвим буде зауважити, що вживання *у* на місці *о* як у переднаголошеному складі, так і в новозакритому під наголосом за даними АУМ фіксується не завжди на території (у населених пунктах), які згадуються і в актових книгах⁸. Дифтонг *уо* властивий лише північним житомирським говіркам, наприклад, Велідники та Дідковичі. Згадані у пам'ятках населені пункти – Малий Щенів, Кочерів, Пряжево – розташовані поза зоною вживання дифтонга *уо*. Звичайно прямо екстраполювати дані АУМ другої половини ХХ ст. на такий само ареал п'ятсотлітньої давнини треба обережно. Цілком можливо, що терени поширення *уо* були ширші і охоплювали територію значно більшу. Подібна вимова фіксується дослідниками і в пам'ятках з півдня України⁹. Однозначного розв'язання цієї проблеми бути не може. Хоч жива вимова в актових книгах Житомирського гродського уряду була досить відчутною, все ж варто пам'ятати про існуючу на той час уже досить вироблену орфографічну літературно-писемну норму. Зрозуміло, що при характеристиці лінгвальних особливостей справ потрібно враховувати значною мірою суб'єктивний фактор: особа писаря, його вченість, місце народження, умови, за яких писався документ (в Житомирі чи на виїзді, на місці події) тощо. Не зайвим буде зазначити, зважаючи на мовну ситуацію, що склалась на землях Правобережної України (Житомир не виняток), що написання з *у* на зразок *кунь^в* цілком могли розвинутися під впливом тогочасної польшизни східнокресової.

Досить послідовно у пам'ятках відображено ще одну рису – перехід *е* в *о* після шиплячих, властиву не лише поліським говіркам: *шосты^{мъ}* 1, *єзжоны* 1, *вперє^дреченого* 6 зв., *овощовы^м* 19 зв., *ничого* 241, *шот^м* 246 зв., *Кучоро^в* 250, *пчо^л* 250, *чотыри* 292, *чо^рныє* 292 зв., *пошовъ* 293 зв., *зшовъ* 302 прикладів дуже багато.

Із особливостей у підсистемі приголосних відзначимо велярність *р* та *ц*: *петнаѣцать* 7 зв., *в то^м же дво^рцы* 7 зв., *з ла^нцу^жко^м* 10, *товарышами* 10 зв., *подрапаны^х* 18 зв., *ноябра* 238 зв., *чотыро^х* 241, *де^ржа^вцы ме^ста* 242 зв.,

⁸ Атлас української мови. Т.1. – К., 1984. – Карті № 58-62.

⁹ Слинько І.І. Історичний синтаксис української мови. – К., 1973. – С.73.

стрѣляли 242 зв., ры^мского 243 зв., завираючи 261, ратова^т 288, у Грица 293 зв., ды^сцылина 295.

На час написання пам'ятки фонемний статус звука [ф] у поліських говірках був досить невиразний. Підтвердження тому – численні переплутування на письмі літер **пх**, **д**, **х**, **хв**: *Юзе^пхови* 267 зв., копу кож^дую *рафу^ючи* 312, *Хведор^ови* 287 зв., у *Хъ^дедора* 292 зв., ба^рзо *зфоралы^х* 289 зв., по^х *д^или* 300. Буква **ф** писарями обох пам'яток майже не використовується.

Африкати **дж** та **дз** писар вживає дуже рідко. **Дж** спорадично у похідних від їхати: *ежд^жене* 255 зв., *въеж^дджають* 300, та єдина фіксація **дз** у слові *брыньдзы* 292 зв. У решті випадків написання відбиває типову поліську вимову з втратою вибухового компонента: *езж^оны* 1, *звоно^к* 10, *суж^се^ня* 238, *урожд^оно^{го}* 239, *нагородж^енемь* 240, *ств^ер^ржаемь* 252, *ств^ер^рженья* 267 тощо.

Двоєко можна характеризувати написання *в ыме^ню* 3 зв., з *Ывано^м* 16 зв. – як асимілятивне ствердіння після велярного прийменника, так і відображення живої вимови¹⁰.

Ці та інші риси неодноразово відзначалися дослідниками, при характеристиці писемних пам'яток північноукраїнського ареалу¹¹.

Наразі звернемо увагу на лінгвальні фонетичні особливості, які фіксуються рідко, але мають виразно народнорозмовну природу. У документах за 1590 рік маємо фіксацію вживання протетичного *г* *погораное* 4 тобто 'поораное'. Йдеться про села Котельня та Фороща. На картах Атласу української мови слова з протетичним *г* (*гулиця*, *гозеро*, *госінь*,) утворюють ізоглосу, крайня північна межа якої проходить близько Житомира. Лише у слові *горати* протеза фіксується у кількох говірках Коростенщини, Лугинщини, утворюючи периферію, відірвану від центрального ареалу з тією ж такою північною (по Житомиру) межею¹². Якщо звести дані пам'ятки кінця XVI століття з даними АУМ, то ізоглоси населених пунктів Атласу до десятків кілометрів збігатимуться із згадуваними у пам'ятці містечками Котельня та Фороща. Чи можна стверджувати, враховуючи вищезазначений факт, що у згаданих населених пунктах справді мовці вживали протетичний *г*? Чи відображає писар живомовну фонетичну рису? За 1590 рік справи записані одним почерком, тобто їх вів один писар. Якби він був носієм говірки, де протеза *г* поширена, то й у документах з інших регіонів подібні написання траплялися б. Їх нема. Ймовірно було б припустити, що писар, записуючи справу з вуст очевидців або уповноважених – носіїв говірки містечок Котельні

¹⁰ *Мойсієнко В.М.* Актова книга Житомирського гродського уряду 1611 року. - С. -10.

¹¹ *Kuraszkiewicz W.* Gramoty halicko-wolyńskie XIV-XV wieku. Byzantinoslawica, IV, 1932. - С. 45-46; *Німчук В.В.* Передмова // Ділова мова Волині і Наддніпрянщини XVII ст. - С.14-17; *Німчук В.В., Яковенко Н.М.* Підкоморські книги Правобережної України кінця XV – першої половини XVII ст. - С.37-40; *Матвієнко А.М.* Передмова // Волинські грамоти XVI ст. К., 1995. - С. 8-12; *Мойсієнко В.М.* Актова книга Житомирського гродського уряду 1611 року - С. -7-11.

¹² Атлас української мови. Т.1. - К., 1984. - Карті 139-142.

та Форощі, – чув цю особливість і передав її на папері. Однак у Житомирських книгах документи із Котельні трапляються за різні роки досить часто, але протези з більше не виявлено. Можливо, писар саме таку вимову почув зі слів возного, який був очевидцем описуваних подій, а потім розповідав побачене перед старостою. Так чи інакше наведений факт треба трактувати як такий, що відбиває розмовну фонетичну рису. У даному випадку говорити про писарську помилку недоречно.

У справі за 1635 рік (аркуш 259 зв.) зафіксованно напис *бораны* 'барани', який, очевидно, відбиває давню орфографію цього слова (пор. *бораны* у Четьї 1489 року)¹³. Також у слові *приподає*^m 17 зв. ширший контекст *рокъ ему приподає*^m *становити* навряд чи слід говорити про гіперичне окання, оскільки це єдина фіксація у справах, до того ж випадків акання у досліджуваній пам'ятці не виявлено. Зауважимо, що арел поширення цього явища (пор. *трова, содок*), – нинішні говірки Поппри'яття¹⁴.

Написання початкового *о* на місці *а* в запозичених словах слід пояснювати загальною слов'янською тенденцією до невживання початкового *а*: *о^Рмяко^В* два 4 зв. Ходорків, *покрывала келижовые о^Тласу телесного* 10 Трояновець, *великие о^Ггреси^Н* и *мо^Рды* 292.

У слові *чмо^Р* 'гонор' 269 (с. Солодирі Володарськ-Волинського району) відсутнє початкове *г*. У пам'ятках XVI-XVII ст. дана лексема фіксується у різних формах, але однозначно з літерою *г*: *гоноръ, гонерь*¹⁵. Не відзначається подібне явище (відпадиння початкового *г*) у даному н.п. і в АУМ. Можливо є сенс говорити про писарську неточність.

Голои^Тковъ 292-294 зв. Нині с. Мирославка Бердичівського району Житомирської області. Писар однозначно накреслив після *о* букву *и*. В інших справах із судових установ Житомира коментована назва засвідчена у варіанті Голодки: *...на сєли на Голо^Дках; ...которое то село Голодки*¹⁶. Як бачимо, у справі за 1611 рік – інший орфографічний запис цього ж топоніма. Василь Німчук схильний вважати, що назва *Голои^Тковъ*, можливо, складне утворення *голь* + *ѡъ* + демінутивний суфікс *-ко*, де *и* < *ѡ*, що пов'язане з особою якогось Голоїдька¹⁷. Вимова [i] на місці давнього *ѡ для півдня Житомирщини (у даному випадку Бердичівський район) цілком закономірна. Хутір, ґрунт, де поселився Голо^Ако/Голои^Дко, називали Голо^Ако^В/Голои^Дко^В. Згодом оглушення *ѡ* призвело до вимови, яку і відобразив писар у 1635 році.

¹³ Карский Е.Ф. Белорусы. Язык белорусского народа. Вып. первый. Исторический очерк звуков белорусского языка. – М., 1955. – С. 96; Гринчишин Д.Г. Четья 1489 року – видатна конфесійна пам'ятка української мови // ЗНТШ. – 1995. – С. 259.

¹⁴ Дыялекталагічны атлас беларускай мовы. – Мінск, 1963. – К.3.

¹⁵ Словник української мови XVI – першої половини XVII ст. – Випуск 7. – Львів, 2000. – С. 17-18.

¹⁶ Актова книга Житомирського гродського уряду 1611 року – С. 140.

¹⁷ Усне повідомлення.

Принагідно відзначимо, що у житомирських пам'ятках часто фіксуються слова, які зберігають давню фonomорфологічну структуру, але нині у мовленні поліщуків, принаймні із середнього Полісся, не використовуються зовсім або трапляються лише спорадично у мові старших носіїв: *о^тповедь* /слова, що трапляються у справах часто, не паспортизуємо/, *спо^лны^х, ро^зныє* 257, *не мог^л спометаты* 265 зв., *рокъ* 274, *ко^лко^{ст}* 3 зв., люди старшого віку використовують у мовленні питально-відносий займенник *колько*; *лаго^лными* 269, лише спорадично трапляється у мовленні людей похилого віку; *на ложьку лежачого* 316 зв., номен *ложок* практично вийшов з ужитку.

Словозміна іменних частин мови характеризується активним використанням давніх флексій *двѣсте во^з* 2, *зо^всими товари^шми* 2 зв., *пограби^ля^рмякъ фале^ндышовы^х* два 6 зв., *у двѣрехъ* 7 зв., *в домо^х* 9 зв., *пе^тма каме^нми* 10, *до акътъ за^мку* 17, *по фо^лва^рко^х* 19 зв., *и^з сы^нми своими* 21 зв., *с печа^тми* 240, *зъ шляхе^тными паны* 242, *пото^мкомъ мои^м* 244, *ки^лка приятель* 252 зв., *злупе^нє речи^и* 258, *на по^лписе^х* 260 зв. Разом з тим пам'ятка відображає руйнування давнього відмінювання, використання флексій, не властивих певному колишньому типу основ. Так, в одній із справ зафіксовано рідковживану форму родового відмінка множини іменника *волосьє*: *Волосе^в вы^вваны^х* 270 зв. Флексія -ев у даному випадку, треба думати, розвинулася за аналогією до давнього типу відмінювання іменників u-основ, який спочатку поширився на іменники jo-основ: *князевъ, дневь*¹⁸. Водночас іменник u-основ *син* у родовому відмінку множини у пам'ятці фіксується в формі *сыне^в мои^х* 8 зв., яку, очевидно, слід пояснити вже зворотнім впливом тих же іменників jo-основ.

Такі ж аналогічні впливи спостерігаємо у написаннях *ше^{ст} тысячи^и* 4, *на которы^х ниве^х* 16, *кони^и мои^х* 7 зв., *тро^х тисече^и коне^и* 19 зв.

Іменник *гусь* на час написання пам'ятки мав лише контекстуальну родову диференціацію. Так, для вказівки на біологічну жіночу стать звичний нині дедемінутивний суфікс -к- не використовувався *Гу^с о^лну взели* 293 зв. Зауважимо, що лексема *курка* у документах 1635 року також фіксується з чистою основою і зберігає давню парадигму *ши^сть ку^р* 292.

Оригінальні живомовні морфологічні особливості фіксуються значно рідше. *Пале^и сини* 18 зв. - Житомир; *поменены во^зны^и* 241 - Городище, *во^зны* 264 зв. - Житомир, *пе^рстенъ золоты^и шафировы* 269 зв. - Ходорків, *седьмна^сты* 273 зв., *пе^рши позо^в* 274 зв. - Житомир, *кожьды возъ* 298 - Житомир, *ли^{ст} квити^и* 260 зв. - Дідковичі. Усічені прикметникові форми чоловічого роду nom. sing. (редукція кінцевого *й*) – характерна риса поліських говорів. Крайня південна межа поширення цього явища на теренах Житомирщини – говірки Радомишльського - Черняхівського районів. Південніше усічені прикметникові форми зафіксовані у с. Іванівка Житомирського та с. Стрижівка

¹⁸ Жовтобрюх М.А., Волох О.Т. та ін. Історична грамати́ка української мови. – К., 1980. – С. 140.

Коростишівського районів¹⁹. Цікаво, що в аналізованій пам'ятці всі фіксації наведених слів пов'язані переважно з Житомиром та говірками на південь від нього. Хоч подібні написання трапляються рідко, все ж цілком можливим видається нам припущення про те, що писар відбив народнорозмовну особливість, яка на час написання документа, можливо, мала значно ширший ареал, ніж тепер. Не можна цілковито відкидати тут і впливу польських прикметникових форм (пор. пол. *potmienieny, pierwszy*).

Іменникова форма *конє* – *тєды конє, воы брали* 259 – Ходорків, відображає, очевидно, давню поліську флексія *e<^* у ненаголошеній позиції, оскільки тепер фіксоване лише закінчення *i: zappe'gai'kon'i*. Не можна відкидати і польський вплив (пор. пол. асс. pl. *gaје, konie*)²⁰.

У ряді справ писар вживає прислівник *стамътуль* 270 – Солодирі Володарськ-Волинського району, *ста^мто^л* 305 – Житомир. Фіксується це утворення і в інших документах із Житомира *ста^мто^л ѿше^лши*²¹. Прислівники *стамт'іл', стамтил'* відзначено діалектологами у північних надбужьких говірках²². Поширений такий контамінований варіант цього прислівника і в білоруських говірках *стамтуль*²³. Цікаво, що на середньому Поліссі нині цей прислівник не зафіксовано. Можливо, що на час написання справ актових книг у Житомирі він (прислівник) був відомий жителям Житомирщини? Проте доречніше припустити, що використання його писарями – данина традиції ведення актових книг, у яких досить часто лінгвальні явища (особливо на лексичному рівні) значно виходили за межі ареалу їх поширення.

Особливо привертають увагу в досліджуваних пам'ятках слова для передавання кількості як з погляду словотвору, так і словозміни. На позначення числівників назв першого десятка якихось оригінальних, відмінних від давньоукраїнських, форм у пам'ятці фактично не виявлено. У написанні числівника *двоми по³вы* 1 (орудний відмінок), очевидно, слід убачати писарську помилку. Числівник *оба* втратив свою двоїну парадигму і фіксується з новими аналогічними флексіями *на обєю^x бока^x* 21 зв. У сучасній українській літературній мові вживаються складні числівникові утворення *обидва, обидві* (свою парадигму втратили), що заступили давні *обадва, об^{дв}*²⁴. У досліджуваній пам'ятці наведені утворення фіксуються часто, причому, зберігаючи давнє відмінювання *обудву сторона^м* 10 зв., *обудвумъ* 246 зв., *ли^с ты оба^два* 255, *сторонамъ обу^двомъ* 257, *седели оба^два* 261. Подібні назви

¹⁹ Атлас української мови. Т.1. – К., 1984. – К. 237.

²⁰ Mańczak W. Polska fonetyka i morfologia historyczna. – Warszawa, 1983. – С. 61.

²¹ Ділова мова Волині і Наддніпрянщини XVII ст. – С. 195

²² Громик Ю.В. Прислівники відзайменникового походження у західнополіських говірках української мови. Дис... канд. філол. наук. – Луцьк, 1998. – С.84.

²³ Слоўнік беларускіх гаворак паўночна-заходняй Беларусі і яе пагранічча: ў пяці тамах. – Мінск, 1979-1986. – Т.IV. – С.568.

кількості відомі українським пам'яткам і з інших територій²⁴. Щодо інших числівників назв першого десятка, то відзначимо характерні середньополіські форми числівника один *одень* 301 зв., *едьно* 267 зв. Квантитатив вісім *рань аси*^М 313 як самостійно, так і в складних утвореннях *ас^Мъ деся^Т* 19 зв. послідовно пишеться без протетичного *в*. Для номінації кількості від 11 до 19 поряд із трансформованими новими (які в пам'ятці вже домінують) *пе^Тна^Дцаты^И* 276, *одина^Дцаты^И* 277 зв., *асимна^Ддцать* 289, успадкованими літературною мовою, зафіксовано і давні утворення *четве^Ртого на^Дца^Т* дня 1 зв., *второ^{ГО} на^Дца^Т* дня 21, де відмінюється перша частина. Форми із трансформованою фіналлю давнього *desęty>-сте *в ли^Чбе се^Дмь на^Сте* 272, *двана^Сты^И* 273, *писание тые вси се^Дмь на^Сте позьво^В* 274, очевидно, розвинулися під впливом чеських або словацьких, які фіксуються вже у пам'ятках XV-XVI ст.²⁵. В аналізованих же пам'ятках подібні числівники, найвірогідніше, розвинулися під впливом польським. Відзначимо, що подібні утворення писар іноді вживає помилково. Так, у справі № 40 за 1635 рік, де йдеться про двадцять один судовий позов, писар вживає числівник *по^Во^В ... в ли^Чбе двана^Сте и еде^Н* 275, тобто дванадцять і один, що є звичайною помилкою. У цій же справі фіксуються ряд оригінальних форм для називання кількості *дмь двана^То^Смого*. З контексту справи можемо вислідити, що попередній позов був дев'ятнадцятого вересня, а наступний – тридцятого. *Дуде^Стого пе^Ршого дня, дуде^Стого се^Ммого дня* – очевидно, польське запозичення, пор. старопольське *ode dwudzestu lath*²⁶. Такого ж походження в пам'ятці і числівник триде^Сту *подь и^Ною триде^Сту копъ гроши* 269. Поряд вживає писар і числівники типу *двадъца^Т трете^Сго дня*. В цілому ж на позначення назв десятків використовуються успадковані давньоукраїнські форми: *за гроше^И се^М деся^Т* 10, *ас^Мъ деся^Т* 19 зв., *три^Дцать* 256, *двадъца^Т* 275. Числівник *дев'яносто* у пам'ятці не зафіксовано. Ця кількість передається виключно лексемами *дewe^Тдесято^М* 1, *дewe^Тдесято^{ГО}* 7. Кількість на позначення чотирьох десятків передається по-різному *соро^К* 19 зв., *налои^Ишы бочокъ тридъцать и десятъ и чотыры* 265 зв. Як бачимо, деякі писарі вдавалися до складених конструкцій, які в сумі давали сорок. Назви сотень нерідко зберігають давню парадигму *петиста копами* 2, *двисте* 241, *чотыриста* 19 зв., *по пятмасты копами* 21, *двемасты копами* 20 зв., *шестьсотъ* 312, *ше^Ттисо^Т золоты^Х* 240. *Сто* на час написання пам'ятки відмінювався за зразком *и-основ до^Сту* (йдеться про велику кількість ран) 316. Числівники *чоты^Рна^Дца^Т со^Т золоты^Х* 247 *возовъ сина одина^Сте со^Т* и *одина^Сте* 266 зв. можуть свідчити про те, що писар вдавався до лічби сотнями, коли йшлося про кількість більшу від тисячі. Подібне утворення у староукраїнській грамоті кінця XIV-початку XV ст.

²⁴ Лукінова Т.Б. Числівники в слов'янських мовах. – К., 2000. – С. – 100.

²⁵ Ibidem. – С. – 282.

²⁶ Ibidem. – С. 286.

відзначав Л.А. Булаховський²⁷. У досліджуваній пам'ятці активно вживано синтаксичні конструкції для позначення сотень з десятками, тисяч із сотнями і одиницями тощо *свише^и сто и соро^к 19 зв., чотыри ста и два^дца^т барано^в 19 зв., жита ко^п сто и ос^мь деся^т 19 зв. на чотыри тисечи и три^дцать и ос^мь золоты^х 256, пѣ^лт^ретя ста о^дно^{го} 290*. Подібні конструкції були властиві і для номінації десятків та одиниць *три^дца^т и два 249 зв.* Активно в пам'ятці використовувалися збірні числівники. Причому кількісних обмежень у їх творенні, здається, не існувало *куръ три^дца^т и семеро 292, ку^д пѣ^тна^дцатеро 292 зв., ошець два^дцатеро и ше^стеро 309*. Характерні для числівникової системи пам'ятки дробові квантитативи з елементом повь/поль: *повъпѣта золотого 299 зв., за ко^п по^лшосты 10, за ко^п по^лчва^рты 10, ко^пть польо^смы 292 зв., гроше^и по^лчва^рта золотого 299, золоты^х три^дцать и пу^лт^ретя 240, куплены^и за польсема золотого 299 зв.* Часто писар вдається до вираження невизначеної точно кількості за допомогою утворень із компонентом ко^лко: *ку^лкуна^сть 242, ко^лкона^дца^т 2, летъ кильку 254*. У ряді випадків спостерігаємо оригінальну словозміну складних числівникових утворень: *в рокъ бли^зко про^шлы^м тисеча ше^ст^со^т три^дца^т че^тве^рто^м 241 зв., ше^стьсотъ три^дцатымъ чет^ьве^ртымъ 312, о^д року тисеча ше^стьсотъ три^дцатого паты^м 271*.

Дієслівні утворення, зафіксовані в пам'ятці, відображають тенденцію до руйнування давніх форм і становлення нових. Із минулих часів лише зрідка використовує писар форми аориста: *плени сынѣ^в мой^х 8 зв., положи пѣ^рши позовъ 274 зв., імперфекта чекахъ пана 19, позадавахъ 244 зв., перфекта еха^л есми 9, видѣль ѣ^сми 304 зв.* Абсолютно домінуючими для вираження минулої дії є дієслівні форми, що витворилися із колишніх активних дієприкметників минулого часу на -л. Уживання дієслів минулого часу чоловічого роду з суфіксом *в*, що розвинувся з *л* – поодинокі *учини^т не хоте^в 250, взяли и укравъ сена 250 зв., забувъ 265 зв., приехавъ 297*. Кілька фіксацій аналітичних форм майбутнього з дієприкметником на -л: *не буду мо^гль спротивляти се тому 261, не будутъ могли 308*. Характерною ознакою вживання дієслів у діловій мові цього періоду є форми минулого часу із залишками колишнього дієслова бути в теперішньому часі²⁸: *записать казалѣмъ 291 зв., на^значило^м 247 зв., о^дне^сло^м 257 зв., видѣли^смы 260, приарештовале^м 298 зв. тощо*.

Деякі справи виділяються із решти низкою лінгвальних рис. Так, у справі № 34, де йдеться про текст присяги возного, який складено було в

²⁷ Ibidem. – С. 300.

²⁸ Німчук В.В., Яковенко Н.М. Підкоморські книги Правобережної України кінця XV – першої половини XVII ст. – С. 48; Мойсієнко В.М. Актова книга Житомирського гродського уряду 1611 року. - С. 12.

Бутницькому замку, маємо невластиві для ведення житомирських книг послідовні записи інфінітивів на **-ты** *захо^оуваты, созна^оваты, о^оносити, о^одаваты, справо^оваты*, закінчення **-ові** *с^орядови* 265.

Синтаксичні функції прийменникових та безприйменникових конструкцій, характерних ще для писемної мови періоду Київської Русі, переважно відзначимо і в досліджуваній пам'ятці. Зокрема, зафіксовано прийменники з таким керуванням:

на+місцевий: *на в^оряде* 1, *на п^ев^ы^х роко^х* 1 зв., **на**+знахідний: *на пана Есифа Н^емирича* 1, *на роки т^еп^ер^еш^ини^е* 1, *на по^око^и права* 3 зв., *кри^кнула на пана Вина^оского ратуно^к* 18 зв., **на**+давальний: *на дому служ^бника моего* 4 зв.;
п^ередо+орудний: *п^ередо^о мною* 1, **п^еред**+родовий: *п^ер^ед^д мен^е* 15 зв.;
о^т+родовий: *о^т себе* 1, *о^т пан^ее* 21 зв.;
о+орудний: *о^т то^о* 1, **о**+знахідний: *о побудова^нє* 1, *п^роси^л о во^зного* 5 зв., *о заставу* 20, *хотели мен^е и жону з ру^чни^ц по^стреля^т и о го^ло приправи^т* 21, **о**+давальний: *о часу н^емало^о* 1;
о+місцевий: *в ро^зд^ел^е с^емо^о* *о заставах* 20 зв.;
в+давальний: *в ро^ку нин^еш^нєм^ь* 1, *в на^ех^а^ню* 2 зв., *в ы^мє^ню мо^ем^ь Шу^мску* 2 зв., *в бо^ку* 15, *у броду* 16 зв., **в**+місцевий: *в н^ебы^тности* 1 зв., *у и^зб^е* 1 зв., *у кон^е^х* 2; *писа^н у Студ^ени Во^де* 8; **в**+родовий: *в но^ги л^ево^е* 21 зв.; **в**+знахідний: *в е^го* 4 зв., *забитого в п^еси* 15;
за+знахідний: *за третью ча^{ст}* 1, **за**+орудний: *за ото^сла^нєм^ь* 1;
п^ри+місцевий: *п^ри н^ем^ь* 1;
ч^ер^ез+знахідний: *ч^ер^ез^з пана* 1, *ч^ер^ез^з лист^ь* 3, *мало н^е ч^ер^ез^з целы^и рок^ь* 17;
п^ре^з+знахідний: *п^ре^з пана Вац^ьслава Ще^рбин^ь* 301;
к^у+давальний: *к^у бра^ню* 1 зв., *к^у пож^ит^ьку* 4;
з+родовий: *з ро^зсу^дку* 1 зв., *з мен^е* 2, *з^е Збаража* 2, *з ы^мє^ня е^го та^м прил^егло^о* *Кот^ел^ни за^мкового* 3 зв., **з**+орудний: *з м^есчаны* 1 зв., *зо^всими товари^шми* 2 зв., *сто^ечи зо^много за по^зво^м... и за декр^еты* 2, *бы^л то на^н во^еводи^чь б^ер^ест^е^иски^и* ... *мало зо и^ншую ч^ел^я^д* 6;
д^ля+родовий: *д^ля н^еп^рибы^тя* 1 зв.;
до+родовий: *до кни^г* 1 зв., *до двора* 2, *до приста^вства своего до Ру^дни* 2 зв., *до себе до Слободищ^ь* 15;
б^ез+родовий: *б^ез^з да^ня* 2 зв.;
по^д+орудний: *по^д часо^м с^е^иму* 3 зв., *по^д п^еча^тю* 7 зв.;
м^еж^и+родовий: *м^еж^и козако^в* 4, **м^еж^и**+орудний: *м^еж^и м^ещаны там^ешними* 4;
по+давальний: *по учи^нку том^ь* 4, **по**+знахідний: *по чотыри копы* 6,
по+місцевий: *по потре^бе* 10 зв., **по**+орудний: *по п^ят^ьмасты копами гроше^и* 21;
на^д+знахідний: *на^д звыча^и жольне^рски^и* 258 зв.;
по^дл^е+родовий: *по^дл^е м^езино^{го} па^дца* 18 зв.

Мультиплікація прийменників, властива синтаксису давньоукраїнської мови²⁹, притаманна й мові актових книг *пограбили и до приста^Вства своего до Ру^Дни ... 2 зв., до себе до Слободищ^ь 15, с ты^М же слугою за^Мковы^М з Матысо^М 18 зв., и подьданого небожъчика малъжонька е^И на ^Име 8 Пилипа и Заброд^ю 296 зв., с того челядьника на ^Име з Ми^Тко^Гського 299 зв.*

Із наведених прикладів бачимо, що переважна більшість уживаних конструкцій із прийменниками успадкована українською мовою та її говорами. Разом з тим семантика деяких із розвитком української мови зазнавала змін.

Досить характерними для мови актових книг є ускладнюючі засоби – відокремлені, однорідні, вставні члени речення. Активно використовують писарі звороти як **дієприкметникові** *зо^В сихъ кгру^Ито^В, до него належалыхъ 6 зв., ³ стрел^Ббою о^Гнистою, во^Ине належачою 9 зв., на вла^Сны^И кгру^{ИТ} им^Ия мо^Ео^{ГО} о^Тчи³но^{ГО} Кочу^Рски на поле, прозиваемое Попо^Вцы 15 зв., сына своего, яко есче лять недоро^Слого 244 зв.,* так і **дієприслівникові** *Есифъ Нѣмиричъ, су^Дя з^Ески^И кие^Вски^И, пересла^Вши слуг^Г своихъ, мене само^{ГО}, на доброво^Лно^И дорозе по^Има^Вши, звеза^И и до Че^Рнѣхова, им^Ия его, приве^Дши до веза^Ия, и ^Вла^Ицухъ усади^И и листы побра^Вши, по^Впечатова^Вши и^Х чита^И 9 зв., а порохо^Вницу з мене зрываючи, мало мене самого поче^Пкою порохо^Внечною за шию не^Вдавили 21 зв., А поты^М и са^М его м^Л па^И стра^Жникъ, ѡше^Дши пере^Д замокъ на ме^Сто ѡмы^Слѣне, рацы^И жа^Дны^Х не даючи, и^Х м^Л пано^В судовъхъ описаны^Х не допу^Стилъ и моцно заборони^И 256.*

Поширеним явищем в аналізованих пам'ятках є **відокремлені прикладки** *у попа, де^И, моего трояно^Вского, у Гаца 10, передо^Мною, Яно^М Уити^Иски^М 243, маючи^М на то^Т ча^С службою при его м^Л пану Алекса^Идру Га^Иски^М, де^Ржа^Ицы ме^Ста Вильска 243, шлях^Етны^И панъ Микола^И Раде^Ики^И, слуга урожоны^Х и^Х м^Л пано^В Адама и Еремьяша Тышовъ 258 зв., пана Ко^Иста^Итого, стольника Києвского, Хрысатовыча 275 зв., С того челядьника, на ^Име з Ми^Тко^Гського, наго^Ивѣнъ зне^Или 299 зв.*

Уточнювальні члени нерідко зафіксовані як із прийменниковими конструкціями: *до поменено^И слободы Кочорова, до домо^Вт^И свои^Х 250, з ни^Х, з его м^Л пна Стефана 250, которы^И о^Д того пострел^Л не доеха^Ивши до дом^Л своего, до малъжоньки и до дитокъ свои^Х, до Житомира 296,* так і без прийменників *которое было и подьданого небожъчика, малъжонька е^И, на ^Име 8 Пилипа 296 зв.*

Однорідні члени взагалі характерні для ділового писма. Численні переліки рухомості/нерухомості, побоїв тощо у справах займають значне місце. Ці переліки, як правило, починаються після слів **а меновите, а меновите то^Ест, то^Ест^{СТ}**: *8 того Ми^Ска Пи^Скора ты^Е речи, то^Естъ о^Лгса ми^Р три на пудъ^Ивод^Л*

²⁹ Німчук В.В. Синтаксичні функції прийменників // Історія української мови. Синтаксис. – Київ., 1983. – С.214.

взяль, а че^тв^рт^ю ми^рку страмилъ, ма^сла ꙗсокъ дѣи, сыра копа, слонины польты^и дѣи, садѣль дѣи, ку^р двана^дца^т, гусѣ^и шистъ, вѣп^ровѣ ко^рмны^х двѣ взяли 295. Проте нерідко однорідні члени служать засобом нагнітання експресії (переважно негативної) для доказовості свідчень *тыє вси бои и грабежи та^к же и заби^иства* 15 зв., *пано^в судовыхъ описаны^х не допу^стилъ и моцно заборони^л* 256, *о^злупене, збы^те, зране^не, окривлене* дому 248, *посеклъ, поранилъ, помо^рдоваль и вѣ^чне покалечилъ* 285, *збили, змо^рдовали, стыранизовали* 288, *зранѣ^ню и зби^тю и^х и лѣн^и и пошѣрѣпами рече^и* 289 зв. Часто однорідні члени вводяться в речення за допомогою парних сполучників **так**, ... **яко**: *та^к у конѣ^х, яко и з бы^ле 2, маѣ^тно^{ст} та^к лежащую, яко и рухомую 9, та^к погодноу, яко те^ж судови кгр^оскому* 239 зв., *слышалъ же преречоны^и па^н Микола^и Прже^вски^и такъ вѣ^дворе своимъ, яко и вѣ^дворе преречоного его м^лна по^дстаро^сте^{го}* 242.

Ставлення мовця до висловлюваної думки писарі все частіше намагаються відтворити в пам'ятках староукраїнської писемності³⁰. Спорадично використовуються вставні слова та речення і в актових книгах судових установ *а по охородо^м все^м овоцовой^м капу^ты, цибули, рѣпы, па^сте^рнака, све^клы, бѣ^зчо^{го} и шля^хти^х обы^ити не може^т, то все ... повырезовати ро^сказа^л* 19 зв.; *А тепѣ^р, де^и, па^н Вина^рски^и, я^к ты^х рече^и и жо^нки моѣ^н, во^длугъ прирече^ня добро^{го} цно^тливо^{го} слова, вѣ^рнути ани се правне на врьде мене усправе^дливити не хоче^т* 22; *запису сво^{го} е^н дано^{го}, не вѣ^да^т для якоє причины, не при^зналь* 240; *А за ты^м, чого Боже^ухова^н, е^{ли} бы... 242* зв.; до Адама Цырулика *и но^ч, мо^гло бы^т годинъ три, посе^кли шаблями и ганебне поранили* 286 зв.; *идяль есми на не^м само^м ранѣ на твари по право^и стороне за^имуючи носа шко^длив^ю, кривав^ю, зна^т, ку^н ногою ѿдари^в* 290, *А ѿ иншого челяди, то^есть Грицькови, взяли ошончу* 299 зв.; *рана, зна^т, киѣ^м сто^рчма ѿдареная* 304 зв.; *Теды вышѣмяноганы^и протѣстующи^и, будучи онъ яко чоло^викъ споко^нны^и и никому ничего не былъ и^нны^и, кды приеха^л до то^{го} ме^ста напе^ргы^и былъ запрошоны^и на обѣдъ* 315 зв.; Характерною ознакою житомирських (і не тільки) актових книг є вживання слова *де^и*, рідше – *де*, у значенні 'мовляв': *служе^бникъ пана кнжати поведи^л, и^ж, де^и, его м^л па^н Бо^гда^н Сапєга* 1 зв., *у попа, де^и, моего трояно^вского, у Гаца* 10, *со^зна^л тыми словы, и^ж, де^и, року теперешнего* 15.

Пряма мова у пам'ятках судочинства використовується лише спорадично, як правило, у випадках, коли йдеться про детальний опис подій, пов'язаних із пограбуванням, вбивством тощо: *раны, которые в/аша/м/илость/бачишь, панѣ возны^и* 4 зв., *е^{ли} бы по пра^вде, Боже^е всемогущи^и, на^м помози, а е^{ли} бы не поправде, Боже^е, на^м не помози в се^и вѣ^к и в^и будучи^и* 18, *мо^и челядникъ, на^име Янь Ми^тков^иски^и, поча^л оны^м мови^т, для чого в^ы т^ытъ и за чии^м ро^сказаньемъ и кгр^онѣти пана моего вѣхали, пу^стошите и р^обаєте* 299,

³⁰ Історія української мови. Синтаксис. Відп.ред. Грищенко А.П.– Київ., 1983.– С.98.

пыта^л и^х способо^м приа^те^лски^м, для чого бы таки^и наезъдъ, к^гмалтъ и грабежи по^дданы^м прот^ес^тяючи^м чинили 309 зв., м^огечи то, же если око^р намъ зл^е □чинилъ ва^с наежъджалъ, забиялъ, палилъ и ма^етъность ваи^х грабилъ, але мы есче б□демо г^лрши^е, неха^и се о^л на^с они тотъ на себе п^евн^е спод^евають 310.

Відомо, що ще пам'ятки киеворуського періоду відбивають вживання мішаних конструкцій (своєрідної контамінації родового приналежності з присвійним прикметником)³¹. Подібні утворення притаманні й документам з Житомира кінця XVI - початку XVII ст. з ым^ея^н его та^м прил^езлого Кот^ени за^мкового 3 зв., служ^еб^никъ пана Васи^левъ Тишинъ Се^рг^е 4 зв., в^ря^лникъ пана Васи^ля Тишинъ б^елико^вски^и Я^н Р^ек^га^лски^и 8, и наш^еши по^дданы^х пана моего б^ел^око^вски^х Петра Хилимоновича 8 зв., умо^цованы^и его м^л пана воеводи^чо^в 18, и сено в гу^не его тыхъ то прот^ес^та^нтовъ в^ласное в^лидеть и о^лв^ледалъ 250 зв., спротив^не его м^л пана стра^жникова 256 зв.

Характерною особливістю синтаксису досліджуваних пам'яток є вживання означення не одразу після означуваного слова, а після ще одного додатка (переважно родового приналежності) узя^вши з уряду слу^г замкового 18 зв., грош^еи з ска^штулы золоты^х 18 зв.

Іноді трапляються подвійні відмінкові конструкції **Ахримова Хильчєнькова жита** 249 зв.

У досліджуваних актових книгах зафіксовано всі види зв'язку (сполучниковий, сурядний і підрядний, та безсполучниковий) між частинами складних речень. Наведемо найхарактерніші (найтиповіші) приклади вживання підрядного зв'язку.

Складнопідрядні з підрядними **означальними**: с того городисча Бе^рна^вки и зъ будова^ня, котор^е на н^емъ па^н ма^лжонокъ мо^н бы^л побудовалъ, такъ т^еж^и и зо^всихъ кру^нто^в, до него належалыхъ, к^гва^лтовн^е б^ез^пра^вн^е выби^л 6 зв., На ц^ековъ, которая в до^му мо^ем, зъ гако^вницъ с по^лгаковъ стреляли 9 зв., наш^еши мо^но на в^ласную ниву мою, гд^е пар^оки мои о^рали 16 зв., и челяди с^юе^н, которы^х м^елъ при соб^е ку^лкуна^стъ, заби^тро^сказалъ 242 зв., в^лидялъ на ты^х к^гр^нта^х и сеножата^х до ты^х ма^етъности^и на^лежа^чи^х, гд^е сти^рты и стоги стояли по^дданы^х его м^л 267 зв., прав^див^е созна^ваты то^е, на с^чо б^ддетъ посланы^и 265, Досить часто писар для вираження означальних відношень використовує сполучне слово гд^е в^рж^кл^ев^ю надъ лок^темъ ба^рзо шк^од^лив^е шаб^лею рану задали, гд^е не в^ламъ, если о^ю в^лад^нути 299 зв., В^лид^ел^емъ теж^е на шлях^етно^м Ян^с Мико^вскимъ ран^с на р^жц^е л^ево^и шаб^лею тят^ю ба^рзо шк^од^лив^ю на^л лок^темъ, гд^е юж^е зап^ев^не мож^етъ бы^т к^аликою 300.

Складнопідрядні з підрядними **з'ясувальними** па^н Вина^рски^и пов^еди^л, же ма^лжо^нки мои дома немає 19, опов^еда^л, и^ж што его м^л па^н 241, пов^едили,

³¹ Ibidem – С.78.

же пнзы тые²⁴¹, Я, ю³ны^й, што^м идеть и слышалъ, то правдиую очем^стою реляцыю мою ку записанью до книгъ созываю^м 260 зв., домо^вля^ся на^н Сури^н, абы тые по^дданые вси ку доводу припуцоны были 17 зв.,

Складнопідрядні з підрядними обставинними **умови**: И коли, де^н, те^ж мене выпу^сти^л з ла^нцуха, та^м же ми те^узяли слуги его 2, то я учинити по тя^жко^и неволи свое^и мусель, то^лко абы^м бы^л на волю выпуцоны^и, аже бы^м знову такового везе^н я не те^дпелъ 17;

часу: А я в то^н хате мѣшкати маю пото^л, поки ми гроши охтато^к, то е^{ст} ко^п и е^{ст} на^лца^т, о^тдаду^т 10 зв., жебы и^х пи^лновали, кгда з Житомира додому поедуть 242 зв.,

мети: и челядь свою, жебы не бы^л бе³не^чны^м 241 зв.

Вживають писарі і складні синтаксичні конструкції з кількома підрядними, переважно з послідовною підрядністю А кгда ужо былъ вечеръ, по^слаломъ по пана Вина^рского, упоминаючи, абы се на року зложоно^м с панею ма^лжо^нкою своею усправе^лливи^л гроши о^т пана Сокора и ма^лжо^нки его, жебы узяли, а ла^нцую^к заста^вны^и ве^рнули 20 зв., И кгда вжо о^та^тни^и де^н былъ, домо^вля^ся на^н Сури^н, абы тые по^дданые вси ку доводу припуцоны были, а оны^х, яко не^сталы^х, та^к самы^х пре³се, яко и пре^думоцованы^х и^х, здали 17 зв., и челяди сво^и, которы^х мель при собе ку^лкуна^т, заби^т ро^сказаль и жебы и^х пи^лновали, кгда з Житомира додому поедуть 242 зв., которы^и будучи о^т пана моего по^сланы^и, кгда пыталъ, для чого такъ к^гвалтовне безъправне поночи сено бер^лтъ, зара³ мене оди^н з межи тое купы бе³ жа^лного ре^нект⁸ з м^ши^кет⁸ по^стрешилъ, о^т которого раз⁸ панъ богъ идае^т, е^{ли} жи^в зо^тане^т 260 зв., ...и хлопамъ зар⁸чили подъ и^ною триде^сту копъ гроши литов^скихъ, абы жаде^н до дому сво^его не ^важилъ при^нмога^т и з^е ^вси мае^тности то^е поменено^и, бы и на^имогала, абы не ^вывозилъ 269.

Синтаксичні конструкції з різними видами зв'язку не завжди можна вичленувати, оскільки писарі досить часто механічно нанизували кілька подій в одне повідомлення: на ^вси, кгда бы се ко^лвекъ трафило, с прот^естуючи^м ле^во^м чини^т и о^д доро^ге его, абы его мо^гли по³бави^т стара^тсе 242 зв., А которы^и по^дданы^и не мель чого да^т ю^длугъ ро^сказанья, теды коне, во^лы брали и продавали и на сво^и пожитокъ оборочали, на^д то з з⁸ме^н збожа снопами братъ и на ^сво^и пожитокъ обороча^т казали 259, и хлопамъ зар⁸чили подъ и^ною триде^сту копъ гроши литов^скихъ, абы жаде^н до дому сво^его не ^важилъ при^нмога^т и з^е ^вси мае^тности то^е поменено^и бы и на^имогала, абы не ^вывозилъ 269.

Лексика пам'ятки дозволяє відтворити досить повний соціальний портрет тогочасного поліського шляхтича, адже у численних скаргах, тестаментях, облятах тощо описуються, іноді з точністю до найдрібнішої речі,

предмети побуту, хатнього начиння, майно рухоме і нерухоме, нерідко за тих чи інших обставин характеризуються риси вдачі людини.

Отже, на основі матеріалу аналізованої пам'ятки робимо висновок про виразну соціальну диференційованість суспільства на Житомирщині в кінці XVI – на початку XVII ст. Завжди послідовно писарі на письмі протиставляють шляхту простим людям. Ніколи імена *люде^й тяглыхъ, робо^тны^х* не супроводжуються словами *па^н, панича^нка* 8 зв., *фале^бное памяти* 10 зв., *чоловека неви^нно^{го}, шлях^тича учтиво^{го}* 17, *зацъны^й* 240, *шляхе^тны^й* 240, *урождоны^н* 241, *люде^н стану шляхе^ткого* 242 зв., *маючи при себе шлях^ту, люде^н добры^х* 245 зв., *люде^н добры^х веры го^лны^х шляхе^тны^х* 248 зв., *славе^тны^й* 265 зв., *по^д титуло^м я^сневе^лмо^жно^{го} п^ыа его м^л* 276 зв., *ве^лмо^жного п^ыа его м^л п^ыа Ан^тонияна з Лого^нска Тишке^нича* 294 зв. Для тогочасного писаря лише шляхтич – *чоловикъ споко^нны^н правомъ и покое^м по^сполитымъ об^ыварованы^н* 252 зв. Коли йдеться про значну кількість людей, писар виділяє шляхту від решти: *при бытностьи ве^лю люди^н, шлях^ты и по^сполитыства* 302.

Шляхтичі жили в *буды^нка^х з дворомъ* 314, *ы^зба^х св^етли^чны^х* 269, а їхні піддані – *хебори* 2, *халъпа^х* 259. Взагалі в ряді справ, коли йшлося про розбої, грабежі, шляхтичі-позивачі всіляко намалися підкреслити нищість, недостойність таких учинків із боку іншої шляхти: *словами ꙗ^ксчипливymi гонорочи его шляхе^ткому шкодячими* 254 зв., *па^н *илипо^вски^н почаль словъ неꙗ^кцтivy^х почаль примовлять гонорочи протѣ^тлючому шкодячихъ примовлять* 261 зв., *на оно^р е^н шляхе^тцки^й то^ргну^тгышия словы неꙗ^кцъстивymi добре^й славе^т дотъкливymi лъжила сромотила* 269, *не^рве^й словами до^ткливymi и ꙗ^ксчипливymi гонорочи его шляхе^тскому шкодячи зе^лжи^вши* 304. Дуже промовистою в цьому контексті є справа за 13 жовтня 1590 року, де пані *Га^лжька Хале^нкая* в описі завданих князем(!) Дмитром Курцевичем Булигою кривд (пограбування грошей, худоби, збіжжя у великих кількостях) зокрема зазначає: *а по агородо^м все^м овощовы^м капу^ты, цибули, рѣпы, па^сте^ннака, свѣ^клы, бѣ^з чо^{го} и шлях^тич^ч обы^ити не може^т, то все ... повырезовати ро^сказа^л* 19 зв.

Наме^{ст} 2 зв., типового шляхтича-поліщука, як правило, складалося з *буды^нка з дворомъ* 314, *ы^збы св^етли^чне^й* 269, *коморы* 4 зв., *клуни* 10, *загороды* 7 зв., *ста^нни* 6, *кѣти* 6, *ꙗ^кольга^рку* и *гумъна* 266 зв., *садзы* 292 зв., *стижа^рни* 314 зв., *пека^рни* 260, довкруг оточене *кгру^нтами, полями, засивами овимыми, гаями, запу^ттами, сеножа^тми* 245 зв. Досить розмаїтим було шляхетське хатнє начиння: *но^ж ци^сдоловы* 2, *мисы спи^жныє* 4 зв., *лы^жи деревеныє, талерыи деревеныє, ве^лра, сита* 4 зв., *скрыни, покрывала кепишовыє* 10, *з ко^нчира по^сте^ль* 18 зв., *ло^жни^к* 10, *ча^рки серебреныє* 18 зв., *шкатулы* 247.

У шляхтичів на лане^х було збожжє *засеяное, пиеница, жито* 4, *просо* 4, *пышоно* 4 зв., *овѣ^с* 7, *ленъ* 15 зв., *гречица* 16, *е^ме^н* 19 зв., *горо^х* 292. Зібраний

урожай складали в *в гу^мна^х*, які, треба думати, у деяких шляхтичів займали значний простір, бо водночас могло зберігатися *жита ко^п сто и ох^мъ деся^т*, *о^вса ко^п триста, пиеницы копъ с^ем^деся^т*, *гр^ечи п^ят^деся^т и две, проса копъ сто и о^см^деся^т* 19 зв. Тут же було місце і для *пашини молочоно^н* 7. Солому складали в *сты^рта^х* 4. На зиму заготовляли *сина в^т сти^ртах^х и^в стога^х* 266 зв. Продукувався на шляхетських полях і льон та конопля, від обробітку яких мали *симени конопленого, льненого, конопли^и те^рты^х в^т пог^ема^х*, *пряди^иа те^ртого* 298. А по *огоро^до^м все^м ово^цовы^м* садили: *капу^сты, цибули, репы, па^сте^рнака, све^клы* 19 зв. У коморах вдосталь *солод^ца, муки, мяса в по^лте^х*, *яец^ь* 4 зв., *сыру в ди^жка^х*, *кун^ь в^в бры^нды* 292 зв. (іменник, до речі, у словниці української мови 14-17 ст. раніше не зафіксовано), *кга^рцы^и* 292 зв. або *асо^к мас^ьла* 292, *сад^ьла слонины в по^лте^х* 292 зв., у скринях – *пряжи то^нко^и, поло^тна* 10, *поду^жки* 2, *поло^тна ку^же^но^{го} то^нко^{го}* 4 зв., *сукна лого^иско^{го} постав^о ку^лко* 6 зв., *пошвы п^ери^ные, поше^нки поду^цаны^е п^ят* 10, *ред^ьно* 295. Гроші шляхтич тримав у *то^м*, *де^и*, *ва^чку было гроше^и готовы^х* 10.

У стайнях *бы^ло з во^лы ко^рмны^е и плу^говы^е* 3 зв., *во^лы о^ромы^е великие волоски^е* 6 зв., *кони ез^дьны^е поч^товы^е*, *по^ле^дьки* 6, *же^реб^ьцы* 7 різної масті – *гне^ды^и* 6, *сивы^и* 6, *кары^и* 7, *ры^жи^и* 10 зв., *белы^и фа^рбованы^и* 15, *тисавы^и* 15 зв., *се^ры^и* 16 зв., *ша^коваты^и* 290, *м^розоваты^и*, *мышаты^и* 309; у хлівах – *бы^ла рогато^{го} – коро^в и ялови^и* 19 зв., *коро^в с те^ляты, ове^ць* 7, *коров^ь до^иных^ь* 8, *бугаю^в*, *тре^тяко^в и че^тве^ртако^в* 21 зв., *барано^в* 258 зв. На подвір'ї – гамірно від птиці: *гус^еи^и*, *уток^ь*, *ку^р* 4 зв., *качок^ь* 293 зв. У *сад^зах* тримали *свин^еи^и велики^х* 21 зв., *веп^ро^в выбраны^х де^сети^ины^х*, *веп^ро^в дво^рны^х*, *свин^еи^и ро^слы^х*, *по^лсви^нко^в* 24 зв., *веп^ро^ви^и кор^ьмны^х* 292 зв., *овим^ько^и* 309.

Займалися бортництвом, розводили пасики *дос^ьт зна^чно и не мало уль^ев^ь з^ь п^чолами* 3 зв., зібрані *ме^ды в ка^дях* 3 зв. тримали. Однак бджоли були не лише у вуликах, а й у *де^реве^х бо^ртны^м* 10 зв., у *пня^х* 249 зв.

В господарських спорудах зазвичай зберігався різний реманент, транспорт: *сани о^бше^нны* 4 зв., *хомути* 251, *п^лз^ьде^чьки* 253, *по^сторо^нки* 259, *ла^нцужо^к*, *же^леза ко^нски^е* 10, *во^з з хомуто^м* 10 зв., по кілька *се^дель малеваны^х са^фяном^ь чи^рвоны^м крытых^ь*, *се^дель про^стых^ь* 6, *се^дло з во^локо^м* 15 зв., *сна^т плу^говая* 16 зв.

Невід'ємною спорудою біля шляхетського обійстя були *ста^в*, *млын^ь*, нерідко *ко^рчма* з напоями *ме^довы^и, гор^ел^ьчаны^и и пи^ны^и* 4, які зберігалися в *бо^чка^х* 258 зв. У корчмі можна випити *горил^ьки к^иа^ть де^сет^ь*, *ме^ду при^сьного кга^рне^ць* 292. В річках ловили *се^ле^дцо^в* 265.

Одяг шляхтича на кінець XVI – початок XVII століття вирізнявся великою різноманітністю і налічував до кількох десятків одиниць. Із головних уборів відзначимо: *хуст^ьку* 2, *ша^пьку же^нску^ю о^ксами^тную*, *куницями пошитую бо^ро^м об^ьложоную, шлык^ь лиси^и чи^рвоны^и сук^ьном^ь чо^рным^ь, шиф^ьтухом^ь*

криты^и 4 зв., шлыки ма^рмурькогыи 314, че^пцо^в мура^вски^х е^лвабны^х 12, по^лгине з голо^ы 269 зв., ко^лпакъ лиси^и 293 зв., натільний одяг: су^кня лю^нская синяя жоно^нкая и^з каиша^лтико^м сами^тным чо^рным, кошули тька^ные му^зские и же^нские 4 зв., суко^н невесты^х лю^нски^х з о^ксамито^м 12, проститка 12, кошуле^к кале^нски^х зъ е^лвабемъ шиты^х, кошу^л же^нски^х вышиваны^х е^лвабе^м коле^нски^х, кошу^л му^зки^х 12, верхній одяг: кожу^х барани^и 2, о^рмя^к каразеевы^и белы^и, мура^вски^и жары^и з шурами 4 зв., я^рмякъ фале^ндышовы^и 6, я^рмя^к су^на лю^нско^{го} сине^{го} зъ шурами шо^лку чи^рвоно^{го} 12 зв., жу^па^н лю^нски^и блаки^тны^и, шары^и мура^вски^и 4 зв., жу^па^н о^те^рфиновы^и 12, же^нпанъ габены^и 299 зв., кнафико^в сребраны^х, ра^нтухо^в коле^нски^х, ра^нтухо^в фла^мски^х, плахо^т 12, капеня^ч бу^рна^тны^и 18 зв., убра^не мура^вское, 12 летьникъ чо^рны^и мухаяро^{гы}и з по^лгома^ркомъ 270, се^рмяга 292 зв., о^понъчу габен^ю 299 зв., доломанъ облочи^сты^и шипот^хо^{гы} 299 зв., шаты фале^ндышовые ро^зное ма^сти, футъра лиси^и, ку^и, шлыки ма^рмурькогыи и лиси^и 314, просто убра^не поло^тняное 4 зв. Інші речі, пов'язані з одягом обручо^в тьканы^х, поя^с сре^браны^и, поя^сок о^ксами^тны^и зъ загликами сребраными, 12, р⁸камицы 299 зв.

Із взуття згадано лише боты новыє сафяновыє 6 зв., буты чо^рные ко^злогыє 292 зв.

Нерідко на землях поліського шляхтича (в одній із маєтностей, де стояла церква) проживав священник. Духовних осіб в той час руська (поліська) шляхта дуже шанувала. Підтвердженням цьому може слугувати перелік пограбованого майна у священника Гаца, що проживав на землях Вороничів у містечку Трояновці. У по^па, де^и, моего трояно^вско^{го}, у Гаца, комору и скри^и три о^тбили, кни^г це^рко^вны^х в то^и, де^и, скрини взяли и пограбили тоєсть: быблєю ру^скую, друкованую, купленую за две копе гроши^и, третие книги Еусти^и за ^лве копе гроши^и, катефи^{зм} не^све^зки^и за золоты^и по^лски^и, я^рмолоцилы^и за чотыри копы гроше^и, книги Кирила Сирина за по^лторы копы грошеи, книги Е^вхарима Сирина за чотыри копы гроше^и, книги Еводы за три копы гроше^и; при ти^х же, де^и, книга^х кр^ст золоты^и, яки^и же бы^л с п^ета каме^нми ту^ркосами, други^и хр^ст ме^нши^и сре^браны^и з ла^нц^ужо^м, рызы и стиха^р коле^нки^и гологогравом^м (очевидно, треба золотоголавом) о^бложоны^и, покрывала келижовыє троє о^тласу телесного, а патрахими и пору^че, по^дбитыє поло^тно^м коле^нски^и, кади^лница, покрывало великое о^тла^рно, звоно^к, де^и, о^тла^рны^и; з другое, де^и, скрини, за которую да^л былъ копу гроше^и, взяли, де^и, реверед^у чо^рную о^те^рфиновую, суко^н невесты^х лю^нски^х з о^ксамито^м две, а други^и суко^н бе^з о^ксамиту две: о^тную о^те^рфаневую, а другую мо^зскую, жу^па^н о^те^рфиновы^и, други^и жу^па^н мура^вски^и, шапокъ о^ксами^тны^х две, поя^с сре^браны^и, поя^сок о^ксами^тны^и зъ загликами сребраными, кнафико^в сребраны^х два^дца^т чотыри, лыжо^к сребны^х две, п^есте^нко^в чотыри, которы бы^{ли} с каме^нми ту^ркусами; зъ трет^еи скрини, за которую, де^и, бы^л далъ

золоты^х два, плахо^т, де^н, чи^рвоны^х взято три, ра^нтухо^в коле^нски^х пя^т, ра^нтухо^в фла^мски^х два, проститька чотыри, кошуле^к кале^нски^х зъ е^лвабемъ шиты^х ѿ^смъ, обручо^в тъканы^х пя^т, пошвы пєри^нныє две а пошев^ок подущаны^х пя^т, кошу^л же^нски^х вышиваны^х е^лвабе^м коле^нски^х две, кошу^л му^зки^х две, тъкано^к ѿ^ссами^тныхъ ше^{ст}, вачо^к за золоты^н, у то^м, де^н, ва^чку было гроше^н готовы^х ко^п ѿ^смъ, кгроше^н два^ца^т лито^вски^х, шапо^к чо^рны^х по^лшисты^х, пряжи то^н кои клу^бко^в, че^пцо^в мура^вски^х е^лвабны^х три 12.

Шляхтичі, як уже зазначалося вище, жили в постійній загрозі від нападників, таких же само шляхтичів, які просто мали більшу силу. Тому дбали не лише про господарський реманент, а й про зброю, за допомогою якої можна свої маєтності захистити. В описах судових справ цього часу – шабля постійний атрибут шляхтича, де б він не був. Крім шабель, шляхтичі нападали один на одного або боронилися, використовуючи стрє^лбу за^мкувую, шмыкѡ^внины, гако^внины, пу^лгако^вницы и ру^чницы, порохи, салєтры, сє^рки, зброе па^нцыри пу^плеры 3 зв., стрє^лби ѡ^нистые з дєлы, гако^вница^{ми} с пу^лгаки з ру^чницами з луками и з ѡ^нчими ро^змаитыми бронями воєными 6, дєлы великие спи^жные, гако^вницы, пу^лгаки великие кросовые 6, порохъ 6, гако^вницу з^вучастую 12, гамал^ю 12, голо^вню 21, амахъ и ки^н 21, поче^пку порохо^внєчьную 21, штыхъ 253, кули 254 зв., му^шкеты 260, пи^столяти, санопали 266, об^пхи 269 зв., рогатини, огьлобли 288, плази 297, оцєпы 316.

Шляхтич, залежно від походження (родовитості), міг бути по^лсу^лко^м 8 зв., ро^тмистро^м 11 зв., воеводою, ма^рша^лко^м, старостою 12 зв., по^лстаро^сти^м 1 зв., писаро^м, по^лпи^ско^м ста^ршымъ 239, по^лстолие^м 239, и^нстыкгаторо^м 239, дєляторо^м 239, по^лска^рби^м коро^нны^м 240, судогы^м зє^мски^м 255, подьчаши^м 302 зв., наме^сникомъ по^лстаро^ста 303 зв., адъминистраторо^м ми^ста 319, це^хмистро^м 315 зв.

Як правило, заможний шляхтич мав по^лданы^х – інших, менш сановитих шляхтичів, які в його маєтностях були служе^бниками 4 зв., ^пря^лниками 251, мав він також боя^р свои^х р^пкода^нны^х 266, звичайно, людей простих робо^тны^х 249 зв., чєля^л 252 зв., свинаро^в 24, які і працювали на свого шляхтича-пана.

Зі змісту судових справ можемо простежити тогочасні товарно-грошові відносини, адже крадене майно, худоба, збіжжя тощо, про які йшлося в документах, оцінювалися. Позивачі при^нцыпало^м та ко^нпри^нцыпало^м виставляли шацу^нки, на основі яких можемо судити про ціни на Житомирському, Овруцькому, Котеленському тощо ринках. Взагалі розраховувалися злото^м, сребро^м, гро^шми готовыми 3 зв., грошми лито^вски^{ми} 18, монєтами личьбы по^лско^н 243 зв. Хороший виїзний кінь коштував від ѿ^смьдєсятъ 253 до польтараста золоты^х по^лски^х 309, гіршого можна було виторгувати і за сорокъ золоты^х польски^х 299 зв., а клячу – золоты^х полски^х три^лца^т 309, віл – три копы гроше^н лито^вски^х 18, або по золоты^х польски^х три^лца^ти 309, корога – по

золоты^х десѣти 309, шабля звичайна – золотыхъ пять 253, шabl□ опрагнa□ сребромъ коштовала золотыхъ польски^х п□тъдес□тъ 309, пистолитъ – двa^дцaтъ золоты^х 299 зв., м□шкетъ – золоты^х польски^х двa^дцaтъ п□тъ 309, р□чъниц□ пташ□ю купували за десѣтъ золоты^х 299 зв., вѣз сѣна – по золоты^х по^дски^х три 260 або по копѣ литовско^и 298, горилки кѣа^ртъ десѣтъ а пива – за двa золотые, до^жникъ по чотыры золотые, кошуля – по пѣльтора золото^{го}, плахъта по двa золотые, редъно за золоты^и, кож□хъ одѣвальны^и ногы^и, куплены^и за три копы литовски^х 295, або за пять золоты^х 299 зв., жѣпанъ габены^и куплены^и за польсѣма золотого, шапка купленая за погънета золотого, рѣкавицы, которые купилъ за золоты^и, опонъчу габен□ю, куплен□ю за ѡдина^дцaтъ золоты^х 299 зв., копа жита по золотыхъ двa, пшеницы по золоты^х три, ѡгъса по золотому, симѣни конопъленого полъми^рки а льѣненого полъми^рки коштовали золоты^х ѡсимъ 298.

У справах писарѣ досить часто зі слів возних чи безпосередньо позивачів записували рѣзні описи-характеристики учасників подѣй, при цьому, не опускаючи найдрѣбнѣших деталей. Це дозволяѣ вѣдтворити до певноѣ мѣри соціальнѣ вѣдносини як мѣж самою шляхтою, так і з підлеглими. Особливо потерпали шляхтичѣ і їх підданѣ вѣд нападѣв вѣйсъка кварцяного та польного. Зупинка якоѣс роты цыса^рско^и кѣа^ртяно^и 291 зв., чи коро^ви на постѣй оберталася для села чи мѣста справжнѣм лихом, бо тыѣ по^дла^ицы пахоликовѣ жомъни^рскиѣ 260, на^д зъѣыча^и жольне^рски^и кѣгальтовънѣ □тяжълиѣѣ ѣымусѣѣиши всѣ брали 258 зв. Так, у селѣ Райки, маѣстности Антонѣяна Тишкевича, зупинився товары^и роты я^сневѣ^имо^жного княжати, ро^тмистра Ерѣмѣя Миха^ила Корибута, якийсь на^и Де^ржко. И^с челя^ю своѣю ноч□ючи тамъ, (у мѣсцевого селянина Миська Пѣскура) аѣ и на^д то на^д сл□иность, надъ право де ды^сциплѣна на некоторы^и 8; аѣлено помин□ѣиши а^ртик□лы ѣоѣѣнѣ учинив з товаришами грабунок маѣстности цього ж Ми^ска Пи^скура, а самого Пи^скура то^и жѣ панъ Де^ржко казалъ на коло ѣсадить, и м□чно ѣго годин□ на тымъ колѣ 295.

Инодѣ один шляхтич збирав цѣлеспрямовано і свѣдомо свою челядъ для пограбування земель иншого де^ржа^вцы. Розмахи приготування і власне самѣ грабунки вражали. Так, Ерѣго Нѣмири^и зби^ии мѣсѣсчанъ по^дданы^х свои^х л□гинъски^х и зо ѣвсѣѣ ѣолости своѣ^и Л□гинъско^и до тисѣчи и далѣ^и с конъми, з ѣозами, а при ни^х сл□ѣ, боя^р свои^х р□кода^ины^х ѣм□ до тро^хсотъ з ро^знымъ ор□жѣм до ѣо^ины належачимъ, з шаблями, пи^столетами, санопалами моцъно, кѣгальтомъ на маѣтньо^{ст} кѣр□нътовъ ѣы^имяновано^{го} протѣс□ючого (пана Станѣслава Вѣляма – В.М.) на сѣножати ѣѣлѣдъни^ико^и, бобры^ико^и, приѣы^ит^икоѣске^и, сорокопѣ^иско^и зда^ина до маѣтности ѣго м^и мѣста ѣѣлѣ^ини^ик^и належачихъ на^слаѣиши, ѣозоѣ сѣна ѣдина^{стѣ} со^и и ѣдина^{стѣ} ѣозоѣ зобрали и

кѣмъ то вѣне заграбили и до маѣтности пѣла своѣго до міста Лѣзгинъ до улаѣного ;оляга^Рку и гумѣна лѣзгинского ѡдѣли и ѡдпровадили. А которого сина забра^Т не мо^Гли, то естѣ до тро^Хсо^Т возо^У оси^Мдѣся^Т и де^Уте^Т возо^Увъ, ю^Ж с та^Ммо^Лсты^М забранымъ сино^М тые поменѣныѣ на сланѣцы, ѡдѣжджаючи, ѡднемъ попалили и вѣни^Уе^Ч ѡбѣ^Рнѣли 266 зв. Тобто, після наїзду Немирича Віліам не дорахувався у своїх маєтностях 1500 возів сіна.

Коли вбивали шляхтича, то після з'ясування обставин убивства і визначення винуватців на похоронах причину загибелі небіжчика нерідко сповіщав возний *Которы^И то во^Зны^И мянованы^И такоуымъ же способомъ вѣшьямянованымъ, яко вѣ Вильскѣ голосо^М выне^Слы^М потрикотъ при зрѣмаженію вѣлю люди^И такъ шля^Хты, яко и по^Споли^Тства на то^И ча^С тамъ бѣдѣчихъ ра^З в замѣкѣ, а дрѣ^Уги^И пере^Д замѣкомъ, трети^И пере^Д це^Рквою свѣтого Спаса а четвѣ^Рты^И и надѣзвѣча^И при вѣ^Пщенію в грѣбѣ при ко^Стеле вильскимъ ѡбѣюлатъ, и^Ж то^И небожѣчикъ Ма^Ртинъ Ю^Рски^И слѣ^Пга его м^Л пана Вильмо^Увского, естѣ зранѣны^И и ^С того зранѣнѣя зшо^Увъ с то^{ГО} счита пре^З рѣ^Уки пана Вацѣлава Ще^Рбинѣ принѣцыпала и слѣ^Пгъ его м^Л пана Ганѣского Тимо^Ув^Иа и Васи^Иа Попла^Увски^Х помѣчѣнико^У до вѣдомости вѣсимъ привѣдѣлъ 302 зв.*

Із урядовців, котрі мали безпосередній стосунок до творення судових справ, важлива роль відводилася возним, які підтримували контакт із сторонами, стверджували злочин або порушення, виїжджаючи на місце подій, провадили виконання цивільних вироків та доглядали за порядком під час процесу³². Зміст юридичних документів переважно записувався писарями саме з уст возних. Зрозуміло, що возний ніс відповідальність за свої слова не лише перед урядом, а й перед шляхтою. Тому, щоб поступити на цю відповідальну службу, возний мав скласти присягу. В одній із справ за 1635 рік текст такої присяги, яка такъ се в себе рѣскимъ, польскимъ, немѣцкимъ языко^У маѣ^Т наводиться *Я, Яковъ, присегаю панѣ богѣ во тро^Ицы единомѣ на ты^М, и^Ж бѣдѣчы во^Знымъ маѣмъ вѣрѣне справѣ^Дливѣ а побо^Жне на тымъ вѣ^Рядѣ захо^Уваты а позвѣ справѣ^Дливѣостъ ѡдносити и ѡдѣваты и те^Ж правѣ^Дливѣ сознататы тоѣ, на сѣо бѣдѣтъ посланы^И. Кѣмалтъ, бо^И, раны ѡгледивѣшы, правѣ^Дливѣ до книгъ вѣ^Рядѣ^Уыхъ сознататы и вѣси инѣшыѣ справы справѣ^Уваты, што належытъ вѣ^Рядѣ^Уи моемѣ не за послами, ани за прия^Зню, ани за боя^Зню, ѡдно вѣ^Дле Бога и свѣтоѣ справѣ^Дливѣости. Такъ ми, Божѣе, помѣжи. По которымъ такоуымъ іорамѣнтѣ я во^Зны^И ставѣшы ѡчѣмисто шляхѣтны^И Томашъ Махлярѣвичъ рѣяцыю свою в тыѣ слова созналъ, ижъ быломъ на справѣ и потребе шляхѣтного Якова Бѣ^Сковѣского Собачы^Инѣского Гри^Увѣковѣского и слѣ^Пхаломъ тоѣ присѣги и если бы несправѣ^Дливѣ на тымъ его вѣ^Рядѣ не справѣ^Увалъ се, те^Ды языкъ в тылъ голо^Увы его вѣ^Умо^К по тры кротъ*

³² Енциклопедія українознавства. – Львів, 1993. Т. 1. – С. 300.

наїхрєсть голоуы пропаляло^М 265 зв. Тескт присяги возного Якова майже дослівно збігається із наведеним у Словнику М.Горбачевського³³.

Лексика пам'ятки, як видно із наведених прикладів, передає живий український (поліський) мовний колорит. Народнорозмовний характер подібних документів підтверджують численні загальноновживані слова та вирази, властиві і дотепер мовленню поліщуків: *пани ма^Тка по^Звали того^Ж пана 1, зо^Вси^М на^Все што^М о^Дно са^М де^Ржалъ 10 зв., мало не чер^Зцелы^Н рокъ 17, домо^Лля^Лся 17 зв., забави^Лся (тут забарився) 18, п^Ахотою додому пу^{СТ}или 21, на знемагу 241 зв., мало на тымъ маючи 241 зв., день коратали 254, кды ку вчороуи □же се скляняло 254, чигаючи 254, не втрымав^Уши такоуом □ст □с □и и пот □зе 254 зв., за приня^Темъ нашимъ □рядовы^М □в^С слово о^Т слово с початку а^Ж до коньца е^{СТ} □писанъ 261, 265 зв., зъ лю^Дми в летехъ подешлыми в поседенью были 288, □слышав^Уши таки^Н гала^С 288 зв., в^Зели и межи себе поделили 289, п □стопасомъ пусти^Л 290, але што день 294 зв., з бытностью и прито^Мностью 295, же по^Х и^Ли (тут – 'за деякий час') 300, якъ скоро до здороу^В □липъшого пришоу 311, монеты в кишени в доломане в^Няли 316, з дида с прадида 314 зв.*

Досить часто для позначення фізичної кончини або передсмертного стану писар вдається до евфемізації, уникаючи слова *смерть*^С *то^{ГО} свѣта* згладилъ 242, лєчъ же на^Н бо^Г час □ есчє на то^Т ча^С до згинє^Ня ма^Рного не на^Значилъ 254 зв., ле^Лго жива на то^Н ча^С з д □шею о^Стала 269 зв., одъ ты^Х ранъ пан^У Богу д □ха с^Юего о^Дда^Т муся^Л 286 зв., ма^Пжонька с^Лижо зошлого 295. Вульгаризм *здохнути* міг уживатися лише стосовно худоби: *коня штыхомъ пробив^У, о^Т чого здо^Хн □тъ мусєль* 253.

На час написання пам'яток ще активно функціонували лексеми, від яких у подальшому українською мовою успадковані лише їхні деривати: *слидо^М и торє^М е^Здилъ* 267 зв. (пор. „торувати”), *шкатула* (пор. „шкатулка”) 247, *коль возоуы^Х* (пор. „коліс”) 293 зв., *при воротахъ и форьтахъ* (пор. „хвіртка”) 319.

Багато використовують писарі запозичень. Найбільше потрапляло їх із польської мови. Зважаючи на фактичну двомовність (із XVII століття) ведення актових книг – руською і польською, нерідко в документах спостерігаємо взаємовпливи обох мов³⁴. В аналізованій пам'ятці можна

³³ Горбачевский Н.И. Словарь древняго актового языка сѣверо-западнаго края и Царства польскаго. – Вильна, 1884. – С. 218.

³⁴ Чепіга І.П. Всупереч унії та єзуїтській експансії // Мовознавство. – 1985. – № 4. – С. 38; Полюга Л.М. Українська абстрактна лексика XIV- першої половини XVII ст. – К., 1991 – С. 63; Мойсієнко В.М. Актові книги гродських та земських урядів Правобережної України періоду Постхмельниччини як приклад українсько-польської міжмовної взаємодії // Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства. Збірник пам'яті Кирила Галаса. Випуск 6. Ужгород, 2002. – С. 196-199.

простежити значний польський уплив на різних рівнях мовної системи:

- полонізми на фонетичному рівні: *трє^х кроле^в* 1, *срокгости* 6, *напро^д* 11, *про^дка* 11 зв., *обеца^д* 17, *упа^длы^х* 238, *не хця^д* 240, *моцно* 240 зв., *шкоды попа^дло^д* 240, *при оброне* 243, *на помо^д* 244, *гладзою* 246, *о^дна^дмил^ь* 246, *пелънитъ* 246, зв., *злоты^х* 249 зв., *цалы^д* рокъ 244 зв., *но^дны^д* 247, *о^дца* 249 зв., *кобы^д* двє *кгняды^х* 251, *ля^д* двє 252, *моцъ* 252, *я^дль* 252 зв., *запрошоны^д* 252 зв., *прияхали* 256, *длѣ^дѣ^дпозычно^д* 256 зв., *ты^дко* 257 зв., *о^дзекр^дв^денє* 258, *мяновано^д* 268 зв., *мядомы^д* 268 зв., *до приязд^д* 269, *до мяста* 271, *Бялє^дкому* 277, *муся^д* 286 зв., *потъл^дкѣли* 288 зв., *сро^д* чола 288 зв., *до в^дыпє^днєня* 252 зв., *кравныє* 253, *сведє^дтва* 253, *помо^дю* 287 зв., *лєкѣцє* 288, *о^дяхало^д* 250 зв., *поцтивє* 254, на дрова до *пєцонъ* 259, на *ку^дцє* 254 зв., *идяль* 267 зв., *чълонъ* 288 зв., *садьло* 292 зв., *слонины* 295, в *цалости* 297, *мя^дто* того абы 296, *мя^д* 296 зв., *стронє* 297, на *здоровю* 301, *в оброне* 301, *мрозоваты^д* 309;

- на морфологічному: *ро^дказа^д* 2, *со^днава^д* 5 зв., *вєчи^дты^д* 6, *укри^джоны^х* 17 зв., на *ула^дсны^д* воєво^дствє 238 зв., *на^днача^д* 243 зв., *о^дяхало^д* 250 зв., *по^дтанов^длєно*, *ю^д* заразъ 252, *а^дбо* 252 зв., *зє^днаваючи^д* 257, *п^дстѣнє* 261, *и^дцалє* 267 зв., *любъ* в дорозє 242 зв., *чили* домы^длу 252, *на^д* то 259, *о^ддинастє* 266 зв., *тєнъ* ча^д 268 зв., *тридє^дту* копъ гроши 269, *сє^дмъна^дтє* 272, *двана^дты^д* 273, *по^дстолине^д* києв^дськє^д 274, в *тамо^дни^д* 277, *чъ^два^дты^д* 272 зв., на *кон^д* єго *шпаковаты^д* *прє^д* приятєля 291 зв., в кгродє *Житомирскимъ* 301 зв., *ма^д* 305;

- на лексичному: *мно^дство* 3 зв., *зра^дцу* 4, *злочи^дцу* 17, *побо^дцу* 240, *дє^джа^дцы* 242 зв., *свои^д* *по^дгало^дкь* 243, *небє^дпєчє^дстїу* 243, по *члонъкахъ* руки 253, *змарлого* 271, *сѣхоралыхъ* 287 зв., *матъка* 314 зв.; *мальжонокъ*, *мальжо^дка*, *ма^джє^дство* (протягом усіх справ), *вмоцованыє* 1, *вє^дмо^дж^дно^д* 1, *штоко^двєкъ* 3 зв., *виєлякиє* 4, *лєпє^д* 4, *прєпо^днєвѣши* 6, *упа^дтри^дши* 6, *ро^дмаитыми* 6, *бронями* 6, *ко^длє^д* 9, *о^дчєви^дто* 1, зъ *є^двабємъ* 10, *о^дна^дмує* 11 зв., *вобє^д* 11 зв., *а^дбо* 12, *привлаци^д* 24 зв., *цорку* 239 зв., *людє^д* *зацѣны^х* 240, *поневажъ* 240 зв., *о^дшємъ* 241 зв., *устаи^дчє* 243, *зв^да^дни^дши* сє 243, *вє^ди^дцъ* 243, *зупє^днє* 243 зв., *п^дмоцованымъ* 251 зв., *зє^дгала^дль* 252, з *я^длмужьною* 253, *прєпомънєвѣши* 253, *ора^д* 254 зв., *обли^дчє* 254 зв., *итро^д* 256, *о^ди^дшємъ* 268 зв., *ницъ* нє *дбаючи* 271 зв., *вє* *и^дсти* Пилиповича^х 286 зв., на *заютрѣ* 287 зв., *и^ди^дко* 289, *о^дхєнъдожъства* 289 з *вобли^дчє* 295 зв., *привлацила* 297 зв., *по^дполитъство* 302, *мянованы^д* 302 зв., *вє^длу^д* 307 зв.

Досить часто (особливо у XVII ст.) писарі при записах справ вживали цілі фрази, вирази з польської мови. Природа їх появи в українських канцеляріях зрозуміла – це штампи, властиві тодішньому діловодству, які нерідко й польські писарі запозичували з чеського взірця: *уцтывого шляхтица* 7, *вєполь с помененою малъжонькою* 241 зв., *в мо^п пра^дивого созънаня* 250 *моць зупельную* 251 зв., *моць з полън* 257 зв., *при вєлю и обеща^нти люде^н зацьны^х* 243, *ба^рзо зфоралы^х* 289 зв., *правомъ и покоємъ по^сполитымъ* 252 зв., *ма^лжонька сѣжю зо^шлого прѣ^з забо^нцов* забитого пана Тимофея 295, *в кгродѣ Житомирскимъ* 301 зв., *о^нца и ма^тку* 287 зв., *при бытьно^сти вєлю люди^н иля^хты и по^сполитьства* 302.

Виділені полонізми за мовними рівнями, можливо, не завжди чітко диференційовані. Зрештою, вже відзначали лінгвісти, що іноді чітко вирізнити запозичення фонетичні від лексичних непросто. Польський мовознавець Юзеф Косць, студіюючи український вплив на мову текстів міських книг Східної Люблінщини XVII-XVIII ст., відзначав, що „сумнівну групу становлять запозичення фонетичні, оскільки не можна тут виключати і запозичень лексичних *czeresznia, wyterebić*”³⁵. Не стверджуємо однозначно відносно запозичень, наприклад, *на помо^н, пєльнить, поцтывє, обеща^н* тощо, що вони позначені лише впливом польської фонетики, і ми. Однак сумнівів не може бути відносно наведених ілюстрацій, що вони в цілому є полонізмами. Слова, про однозначну належність яких до тієї чи іншої мовної системи неодноразово застерігали дослідники *або, аби, библия, вадить, вежа, вельможний, вечерять, господиня, громада, добре, дуже, однако, жадать, жалковать, жито, жниво, жупан, заховать, завада, звичайно, казать, лагодить, над^ѣ, нехай, олтар, пильно, рачить, сподеваться, стократ, трохи, чи тощо*³⁶, ми не виділяли, бо цілком поділяємо думку мовознавця Левка Полюги про те, що зараховувати такі та інші слова до запозичень, виходячи лише з того, що аналогічні утворення можуть зустрічатися в сусідніх близькоспоріднених слов’янських мовах, зокрема в польській, і не враховуючи можливості одночасного виникнення таких дериватів у кожній із цих мов незалежно,

³⁵ Kość Józef. Z historii polsko-ukraińskich związków językowych we wschodniej Lubelszczyźnie // *Dzieje Lubelszczyzny*. – t. 4. – Lublin, 1992. – С. 104.

³⁶ Житецький П. Нарис літературної історії української мови // П.Г. Житецький. Вибрані праці. Філологія. – К., 1987. – С.51-55; Іван Огієнко. Українська Житомирська Євангелія 1571 року. – Благодійне видавництво “Українська автокефальна церква”, 1922. – С.23; Huckowska Halina. Wpływ języka polskiego na rozwój ukraińskiej leksyki religijnej // *Z badań nad polsko-ukraińskimi powiazaniami językowymi*. Pod. red. D.Buczki, M.Łesiowa. – Lublin, 2003. – С. 66.

мабуть буде не зовсім виправдано³⁷. Виокремлені слова та вирази дозволяють констатувати взаємопроникнення елементів обох мов. Досить часто в очевидних польських виразах маємо українську фонетику: *ма^лжонька сви^жо зо^шлого прє^з забо^нцo^л забитого пана Тимофея* 295. У лексемі *сви^жо* и<^Λ (пор. пол. *świeży*). Те ж саме спостерігаємо й у слові *сведє^нтва* 253 (пор. ст.пол. *świadectwo*, *świadestwo*, активно вживане у пам'ятках польського письменства періоду Złotego Okresu³⁸) – у корені характерний поліський рефлекс ε<^Λ. Натомість логічно буде пояснити впливом тодішньої польської східно-кресової орфографії написання житомирським писарем іменників *межобо^нцo^лъ* 264 зв., з дрґгимъ *колекго* *мои^н* 287, де носові часто поплутувалися або не передавалися взагалі³⁹.

Наведені запозичення засвідчують той факт, що особливо інтенсивно полонізми починають проникати у практику ведення актових книг українськими писарями з XVII ст. Основний масив прикладів взято із АК 1635 року. За 1590 рік їх незрівнянно менше, на що красномовно вказують сторінки до ілюстрацій. Поява полонізмів в українських текстах справ XVII ст. (особливо його другої половини) підживлювалася все частішими польськомовними записами. Українська шляхта вже в другій половині XVI ст. різні майнові записи, а заодно і підписи під ними, провадила польською мовою. Так у 1578 році *Стєфа^н Кoryбутови^ч*, *кнжа на Новомъ Збаражу*, *дєдичъ на Межирєчю и Молодє^ннє*, *воевода тро^нки^н*, *дє^ржа^вца сомилі^чки^н*, *жо^лє^нски^н* и до^рсун^чски^н заповіт своїй дружині *кн^жє^нє На^зтази^и Миха^нловнє Мєтисла^вско^н* складає по-польськи *и на то^н да^н ма^лжо^нцє моє^н мило^н єє мл^чти кн^жє^нє На^зтази^и Миха^нловнє Мєтисла^вско^н сє^с мо^н ли^ч по^д моєю пєча^тю и с по^дписомъ руки моєє вло^чноє, пи^чмомъ по^лскимъ*, однак представники крем'янецького уряду *А^нтони^н Ялови^чк^н*, *су^дя*, а *Сави^н Ялови^чки^н*, по^дсудокъ, лист той відповідно до діючого тоді статуту Великого князівства Литовського веліли записати мовою державною, тобто руською. *А та^к я, того листу вгледѣши, и єго перє^р собою каза^вши вычитати, тоє шповєда^нє, шчєвистоє визна^нє и то^н листъ, пчє^н ма^лжо^нцє єго даны^н, слово в слово в книги кгр^дскиє записати казалъ*.

³⁷ Полога Л.М. Українська абстрактна лексика XIV- першої половини XVII ст. – К., 1991 – С. 179

³⁸ Rospond St. Studia nad językiem polskim w XVI wieku. – Wrocław, 1949. – С. 510.

³⁹ Kurzowa Z. Najważniejsze charakterystyczne rysy języka polskiego w WKŁ w XVII w. // Munera linguistica Ladislao Kuraszkiewicz dedikata. Wrocław-Warszawa-Kraków, 1993. – С. 204.

Випис (копію) цього перекладеного листа видали на прохання княжни Анастасії вже також руською мовою, що і засвідчили *Збара^{жс}ки^и, воєвода бра^сла^ски^и, староста кре^ман^еки^и, рукою вло^сною, А^идре^и Жири^ики^и, писа^р*⁴⁰. У подальшому польськомовні заповіти вже не перекладалися. Так, всі справи актових книг Овруцького гродського уряду за 1678-80 роки (староста Миколай Сапіга) вже записані польською мовою, щоправда початки і кінцівки – українською⁴¹. Дивуватися цьому не випадає, адже в тому ж таки Овруцькому старостві перші поляки стали старостувати уже від 1616 року (Павел Рудзький). Відтоді, принаймні до Хмельниччини, представників руської (української) шляхти в уряді Овруча не було - Анджей Гурський, Самуель Лащ⁴². Сімнадцяте століття внесло докорінні зміни в практику діловодства. Хоча правові відмінності формально зберігалися, і навіть продовжували звучати вимоги щодо окремої серії актових книг, практична необхідність в них паралельно з занепадом руської мови щодалі зменшувалася⁴³. Систематизуючи волинські судові акти, які збереглися, Н.Яковенко уклала таблицю, де у відсотковому вираженні розглядається процес зменшення руських записів у місцевих замкових і земських книгах протягом 1600 – 1648 рр. Найвиразнішим він був у Луцьку, де за 10 років (з 1611 по 1620) 91% записів зроблено руською мовою, в той час як з 1641 по 1648 рр. цей відсоток знизився до 43,5%⁴⁴. Подібна ситуація з веденням актових книг і в канцеляріях інших міст Правобережної України. Наприклад, у Житомирському гродському суді україномовні справи відносно послідовно фіксуються до середини XVII ст. З другої половини – рідко, а у XVIII ст. за роки 1707, 1714-1722, 1724-1740, 1753-1755 їх вже нема⁴⁵.

Інші запозичення, переважно латинізми, потрапили до АК через посередництво польської мови: *в лимитацию* (limitatio) 'відтермінування

⁴⁰ Актова книга Крем'янецького гродського суду. Фонд 22, опис 1, справа 2, арк. 44.

Зберігається в ЦДІАУ м. Києві.

⁴¹ Актова книга Овруцького гродського уряду. Фонд 15, опис 1, справа 1. Зберігається в ЦДІАУ м. Києва.

⁴² Litwin H. Napływ szlachty polskiej na Ukrainę, 1569-1648. – Warszawa, 2000. – С. 135-136.

⁴³ Грімстед Кеннеді. Руська серія Коронної метрики // Руська (Волинська) метрика. – К., 2002. – С. 66.

⁴⁴ Яковенко Н.Н. Оязыковом составе гродских и земских книг Правобережной Украины на протяжении XVII века // Историографические и источниковедческие проблемы отечественной истории. – Днепропетровск, 1983. – С. 64-72.

⁴⁵ Актова книга Житомирського гродського уряду. Фонд 11, опис 1, справи 16, 19, 24, 43. Зберігається в ЦДІАУ м. Києва.

суду⁴⁶ 11 зв., *заарестовали* (arrestare) 20 зв., *колеґо* (collega) 28, *ко^нстытуцыи* (constitutio) 'устрой' 237 зв., *инѣтѣпонованы^х* (interpono) 'вживати, залучати' 237 зв., *рєґнѣтоґи* (regens) 'володар' тоє *ко^нцєляри* (cancelaria) 237 зв., *апєляцы^и* (appellatio) 'перенесення судової справи із нижчої до вищої інстанції суду' прє³ *плєнипотє^нто* (pleni potens) 'довірений' ... *инѣтѣпонованы^х* 238, *на мамрамє^х* (membrana) 'пергаментна хартія' 238, *до попа^ття апєляцы^и* 238, а прє³ *фаталию* (fatalia) 'термін, визначений законом, під час якого дозволялось в судовому порядку домагатися свого права' и прє³ *шкрыпѣцыю* (skriptum) 'лист' 238, *фєроґа^т* (ferre) 'здійснювати' 238 зв., *на ко^нсє^рґаты* (conservata) 'важлива судова справа' *и^нтѣпонованы^х* 238 зв., прє³ *инѣстыґатора* (instigator) 'посадова особа, що наглядала за правосуддям' 239, *манифє^стацыю* (manifestatio) 'публічна заява особи до порушника пред судом' 240 зв., *и^нфо^рмацыєю* 240 зв., *афєкѣтацыє* (affectatio) 'неприродність, перебільшення' 240 зв., *атє^стацыю* (attestatio) 'письмове засвідчення' 240 зв., *замы^сль сво^и* и *ра^нко^р* (rankor) 'гнів'... *до ефєкѣту* (effectus) 'дія' 242, *за рєкѣизыцыєю* (requistio) 'примусове вилучення' 242, не *рє^спєктуючи* (respectus) 'повага' 242, *дєкларуючи* (declaracio) 'заява' 243, *власно^го форуму* (forum) 'судове місце, де розглядаються позови'... *права и юри^сдыцыє^н* (jurisdictio) 'суд, якому судяться люди особливих станів' 243, *до пробацыє^н* (probacio) 'схвалення' 244, *єкѣзе^нтами* (exemptum) 'документ про звільнення від обов'язків' 244, *на те^рмине* (terminus) 244, *субмитує сє* (submittere) 'приймати умову' 244 зв. *и^нтє^нтованы^х* (intentio) 'намір' 244 зв., *в реа^нную посєсыю* (possessio) 'нерухомість, власність' 246, *анѣтєцєсоромѣ* (antecessor) 'попередник' 246, *сукѣцєсора* (successor) 'спадкоємець' 246, *и^нтромисыє^н* (intromissio) 'введення у володіння' 246, прє³ *актора* (actor) 'той, хто починає справу' 246 зв., *шкатула* (scatula) 247, *обѣдукуцыя* (obductio) 'судово-медичний розтин' 247 зв., *ма^ндатѣ* (mandatum) 'виклик на суд' 248 зв., *пє^роблятамѣ* (oblatio) 'добровільна пропозиція' пол. oblata 'будь-яка приватна справа, що записується до актової книги' 248 зв., *реквироваломѣ* (requirere) 'відшукувати' 250, *палатинатус* (palatinatus) 'воєводство, кероване воєводою 251, *в рємиса^х* (remissio) 'відтермінування судової справи' 251 зв., *коґнєратороґи*

⁴⁶ Семантика запозичень подається за виданнями: Тимченко Є. Матеріали до Словника писемної та книжної української мови XV-XVIII ст. У двох книгах. Підгот. до вид. В.Німчук, Г.Лиса. – Київ - Нью-Йорк, 2002; Булыка А.М. Даунія запазычанні беларускай мовы. – Мінск, 1972; *Горбачевский Н.И.* Словарь древняго актовaго языка сѣверо-западнаго края и Царства польскаго. –Вильна, 1884.

(cooperator) 'співробітник', *ко^мпри^нципало^м* (principalis) 'співпрізвідця судової справи' и *в^ла^нымъ адъ^вре^нтомъ* (adhaerent) 'помічник' 252, *субъститува^м* (substitutio) 'пункт у духовному заповіті' 252, *ко^мпосицые* (compositio) 'договір про мир' 252, *ѿѿероуаль и салъгамъ...* (salvus) 'неушкоджений, непорушний' в актових книгах з пол. *salva* 'те, що вилучене' 253 зв., *триѿньѿовали* (triumphus) 253, справи *ѿ^тправова^т* *конътрове^ртовать* (controversia) 'зустрічний судовий позов' *апеляцы^н* *и^нте^рпонова^т* 257 зв., потв^рдили *авътенътык^ѡ* (authenticus) 'достовірний' 265, конътрактьомъ (contractus) 'договір' 271, *имъпедыменъты* (impedimentum) 'перешкода' 271 зв., волную *мелиѡрацыю* (melioratio) 'поліпшення' тоє^н протє^стацыи 297 зв.; дысцыпліна (disciplina) 295, *диспонувати* (disponere) 'розпоряджатись' 307,

з нім. *ка^нсле^р* (Kanzler) 1 зв., *башту* (bastei) 'вежа' 257, *кнафико^ѡ* (Knoufel) 'гудзик' 10, *мо^рдеръство* (Mord) 'вбивство' 316, *пу^нгаки* (Halbhaken) 'різновид мушкета' 6, *фале^ндышовы^х* (feinlündisch) 'вид сукна' 6 зв., у *фа^скахъ* (Fass) 'скриня' 3 зв., *фа^рбы* (Farbe) 4, *фортахъ* (Pforte) 'хвіртка' 258, *футъра* (Futter) 314, *швакгер* (Schwager) 264, *шпикги* (с.в.н. spehaer) 'шпiон' 252 зв., *до шпиталья* (с.в.н. spital) 253;

з англ. *каразеєвы^н* (kersey) через нім. *karsai* 'вид сукна' 2,

з тюрк. *габеную* (haba < aba) ст. пол. *habiany* 'грубе біле сукно', з *ко^нчира* (chandžār) через чеськ. *končír* 'меч з вузьким клином' 18 зв.;

з фр. з *му^шкету* (mousquet) 260, *пи^столетами* (pistolet) 266;

з гр. *стыранизовали* (τυραννος) через лат. *tirannus* 288 зв., *шафировы* (σαφειρος) 'сапфір' 269 зв.

з чеськ. *на капъту^р* (kaptour) 309.

Для пам'яток діловодства XVII ст. характерним явищем є вживання макаронізованої мови⁴⁷. Така тенденція досить виразно засвідчена і в досліджуваній АК 1635 року: *ворочаю и ѿнькасю и у мамърако вънивечъ* *ѿборочаю* 243 зв., *до всихъ ене^ралитєрь* (generaliter) 'взагалі' спра^в 245, *выведєня скрутєниумъ* (scrutinium) 'допит' свого 247, *межи справами* *палятинату^с* (palatinus) 'царський, імператорський', в актових книгах 'воеводство, юрисдикція воєводи' *яко те^ж ѿѿицы^н етъ конъссе^р ваторѡмъ* такъ *в* ремиса^х, *яко те^ж екзарє^сто* и^з даня року *ене^ралитє^р* на *вшеляки^н* пу^нкте стопню и те^рминє зави^слы^х 251 зв., *ѿѿо згола инъенєре етъ* *и^непєциє* такоу^ю моцъ то тому жъ пану *Вронимови Пру^хни^нкому*, брату

⁴⁷ Гумецька Л.Л. Питання стандартизації слов'янських писемно-літературних мов стародавньої доби (Доповіді радянської делегації на VI Міжнародному з'їзді славістів). – К., 1968. – С.8.

своємѸ рожономѸ и пленипоте^нцью и^нпремиси^с дає, якобыѸ ѿ^н самѸ рєкогно^сце^нсѸ (recognoscere) 'визнавати' и^нпе^рсона такѸ сѸдѸ, яко и на Ѹгоде и дивисия^х (divissio) 'поділ майна між спадкоємцями на основі заповіту' ставаль 252, жольниромѸ итерѸмѸ атѸкѸ итерѸмѸ (iterum atque iterum) 'ще і ще, багаторазово' солєнитє^р сѸе^нчилѸ 259, инѸкгенєре (ingenere) 'наділяти від народження' брано 271 зв., на^д право деди^нны плина телитарѸ Ѹхвалєно 292, боже Ѹхова^н, ииолєнѸтия (violentia) 'схильність до насильства, жорстокість' якая инѸши^рбєкѸ такѸ на ³дровѸю, яко и на добрымѸ меню 301 тощо.

Визначальною особливістю стилю ділових документів були певні кліше-штампи, які нерідко зберігали не лише лексику, але й синтаксис мови донора. Таких стандартних мовних зворотів у пам'ятках XVI-XVII ст. (не лише із Житомира) можна виділити багато. Витоки цих кліше сягають чеського та латинсько-польського діловодства ще в період XIV-XV ст. з характерними трьома основними частинами: протоколом, текстом та есхатолом⁴⁸. З часом структура документа, безперечно зберігаючи певний зв'язок із документом-донором чеського чи латино-польського зразка, до певної міри "націоналізувалась". Далі наводимо характерні початки, кінцівки та штампи із текстової частини аналізованих житомирських актових книг, порівнюючи їх відповідно з писаними приблизно в один час луцькими (ЦДІАУ м. Києва. Фонд 25, опис 1, справа 3 – за 1561 рік), володимирськими (Волинські грамоти XVI ст. – К., 1995) та крем'янецькими (ЦДІАУ м. Києва. Фонд 22, опис 1, справа 2 – за 1578 рік). До наведених тут штампів подаємо у квадратних дужках відомі нам відповідники із хронологічно раніших чеських та латино-польських зразків.

Житомирські справи починалися переважно так: *Писала и присылала до мене Себєстияна Кавє^нко^с, по^дстаростє^со житомирьско^с, 3 зв.; Прише^дши до ^вря^ду за^нку гдрьско^с Житоми^рско^с до мене, Себєстияна Кавє^нко^с 16; Ста^вши очевисто на ^врядє ^со к^р м^л в за^нку Житоми^рско^м передо ^нною...* [Comparentes personaliter coram iudicio nobilis...] ⁴⁹ 17; *На ^врядє кгр^оскомѸ ^н за^нку єго к^р м^л Житоми^рскомѸ передо ^нною ЯномѸ ВитиньскимѸ, подѸстаро^стимѸ житомир^рскимѸ, становѸши очеви^сто*

⁴⁸ J. Macůrek. K dějinám česko-ukrajinských a česko-rumunských vztaů 2. pol. 14. a 1. Pol. 15 století // Slovanské historické studie. III. – Praha, 1960. – С. 159-165.

⁴⁹ Горбачевский Н.И. Словарь древняго актовaго языка Сѣверо-Западнаго края и Царства польскаго. – Вильна, 1874. – С. 26.

251⁵⁰. Володимирські – Я, Алекса(н)дро Федорови(ч) Збара(з)ски(и), вы(з)наваю /ѡ(з)на(и)мую/, /и я(в)но чиню/ си(м) мои(м) листо(м) [Notum facimus, quibus expedit universis, presentibus et futuris ...] (Macûrek, 149); Во (и)ме бо(ж)е /свѣтое живонача(л)ное и неразделимое тро(и)цы/ ста(н) сѡ ами(н) [In nomine domini amen ...] (Macûrek, 146); Во (и)мя ѡ(т)ца, и сына, и свѣто(з)[о] дѣха, свѣтыя живонача(л)ныя и неразделимая тро(и)ца, ами(н). Крем'янецькі - В роко(х) судовы(х) земьски(х) кремѡне(ц)кихъ, которые вѣ(д)ле поря(д)ку статutowого судитисѡ почали; Што позова(л) по(з)вы зе(м)скими повету Кремѡне(ц)кого пере(д) на(с); Прише(д)ши и постанови(в)ши сѡ пере(д) нами; Ста(в)ши пере(д) нами; Ста(в)ши ѡчевисто на роко(х) судовы(х) земьски(х) кремѡне(ц)кихъ пере(д) нами; Писала и присылала до на(с). Луцькі - Запис с кни(з) замку гдр(с)кого лу(ц)кого...; Казано записаты; Писа(л) и присыла(л) до мене ... по(д)старо(с)тего лу(ц)кого.

Закінчувалися житомирські переважно так: Которая жалоба и оповѣда^не пана Григор^я Кочу^рско^о, такъ те^ж и очеви^тое со^зна^не во^зно^о до кни^з за^мку гдр^ьско^о Житоми^рского е^см записано 16; А такъ просиль поменены^н протѣ^стуючи^н, абы его протѣ^стаця, яко и ро^зны^н ѡ свою реляцяю, ижъ бы до книгъ нинѣшнихъ приняты и записаны были 253 зв.; Што отрымали 253 зв.; абы то все для памяти до кни^з принято и записано было 250 зв.; аби тая и^х реляция до вѣдомо^сти □рядово^н принята и до кни^з записана была 256 зв.; Я, ро^зны^н, што^н видѣлъ и слышалъ, то правди^ную очеви^тую реляцяю мою ку записанью до книгъ созываю 260 зв.; приня^темъ нашимъ □рядовы^м □вѣ^с слово ѡ^м слово спочатьку а^ж до коньца е^см □писанъ 261; протѣ^ст□ючи^н тепѣ^р до кни^з подае и записуе актъ на подане ши^ршое протѣ^стацяе 261 зв. Володимирські – И и(х) мло(ст)и на мое чоло(м) би(т)е /на про(з)бу/ то учинили и печати сво(и) приложили к сему моему листу; И проси(л) е(с)ми и(х) мл(ст)и выше(и) писаны(х) пано(в) ѡ приложѣ(н)е печатѣ(и); А на (т)вѣ(р)до(ст) и свою печа(т) есми приложи(л) [In cuius rei testimonium sigillum nostrum est appensum ...] (Macûrek, 147); При то(м) были и того добре сведоми [Presentibus his validis viris ...] (Macûrek, 149) и печати свои за про(з)бою мою... Крем'янецькі - а при томъ были и того добре сведоми и(х) мло(ст) пнѣ а приятели ... при ѡчеви(с)то(и) про(с)бѣ мое(и) вчинили и печати свои приложити рачили ку тому моему доброво(л)нѣму тѣстамѣ(н)ту. А та(к) мы, того тѣ(с)тамѣ(н)ту ѡгледа(в)ши и достаточно его выслу(х)а(в)ши, то(т) тѣстамѣ(н)т ѡ(т) ма(л)жо(н)ки его ему даны(и) слово у слово в книги земьские записати казали; Што казали е(с)мо до кни(з) земьски(х)

⁵⁰ Пор. ще початки у Житомирських книгах за 1605, 1649-1650 рр. у виданні Ділова мова Волині і Наддніпрянщини XVII ст. Підгот. до вид. В.Німчук. В.Русанівський та ін. - К., 1981. – С. 12.

кремѡне(ц)кихъ записати; А та(к) мы выпису вѣду кѣро(д)ского кремѡне(ц)кого и рѣестру с трѣмѡ печѡ(т)ми, черѣ(з) пна ... намъ показованого, ѡгледа(в)ши пѣре(д) собою вычитати каза(в)ши, слово в слово до кни(з) земѣски(х) то уписати есмо велѣли; што естъ длѡ памѣти до кни(з) земѣски(х) записано. Луцькі – яко есмо то до кни(з) замѣковы(х) записа(ти) каза(ли); А та(к) я тоѣ ѡповѣда(н)ѣ и вижово созна(н)ѣ до кни(з) за(м)ковы(х) записа(ти) каза(л); И проси(л) ... за то, абы то было записано. А та(к) то вижово созна(н)ѣ и тѣстѡме(нт) слово ѡ(т) слова до кни(з) за(м)ковы(х) записа(ти) казалъ [tak yako by tuto slowo od slowa wepsany byly]⁵¹.

Поряд із певними усталеними виразами в протоколі та есхатолі, багато стандартних зворотів вживали писарі і безпосередньо в змісті самих документів: на року завито^м, 1 зв., три ча^сти то^о села В^ысокого с по^оданы^{ми} на тыхъ ча^стя^х и и^х по^ли^нно^стями, данями, пода^тками, роботами, по^оводами, кѣру^ттами, полями, заси^вками ѡзимыми, гаями, запу^стами, сѣножа^тми до ты^х ча^сти належачими ставами, млынами ѡво згола зо^всими по^жи^тками 246 [s plným panstvím, se všemi užitki, se všemi rybníki, s řekami, s potoky, s lukami, s lesy, s horami, s pastvami, což k tomu všemi užitky] (Macůrek, 162) та [damus, donamus ... cum utilitatibus, proventibus, pratis, agris, silvis, gais, rubetis, paludibus ...] (Macůrek, 146), смѣль и вѣжилъ сѣ 250 зв., немало имени и по^звы ему лепѣ^н знаѣм^ы^х 250 зв., на сво^у по^житокъ во^олу^с юли и уподобанья сво^его ѡбѣ^рнулъ и пригласчилъ 250 зв., ѡ^про^вадили и на^с во^у по^житокъ ѡбѣ^рнули 259 зв., тако^вымъ сво^имъ непри^сто^нны^м злоде^нскимъ по^ступ^комъ 250 зв., в^ины прав^ные 250 зв., ѡ которые шкѡды и в^ины пра^вные 250 зв., ра^з и по^торе св^оч^илъ и прѣс^ето^галъ и ѡ^феруючи тако^вые шкѡды сво^и прав^не доходи^т 250 зв., а на до^во^о того... 250 зв., которы^х в^и мо^у пра^вдивого со^знанья сво^его я^нѣ, я^нѣ и доброво^лнѣ со^зналъ [libere ac expresse recognovit] (Горбачевский, 57) в^и тыѣ слова, и^ж року... 250 зв., маючи при собѣ шля^хту люде^н добры^х шляхе^тны^х 250 зв., маючи они при собѣ сторону шля^хту, люде^н добры^х вѣры го^оны^х 255 зв., будучи урядо^внѣ приданы^х 250 зв., здоро^вы^х будучи на тѣлѣ и на ѡ^мы^слѣ 251 зв. [Gsucz zdrowi na tiele y rozumie] (Трофимович, 62), [...sana mente pariter et corpore existens...] (Горбачевский, 3) на и^шляки^х пук^тѣ стоп^ню и тѣ^рминѣ за^ви^слы^х припадала 251 зв., правѣ з жалѣмъ вѣлики^х и плачѣмъ 252, не и^датъ ѣли с чие^{го} ро^сказанья чили тѣжѡ з домѣ^слу сво^его 252, не ѡ^ста^ваючи во^зл^ыхъ замы^слахъ и прѣ^сѣ^взя^ти сво^ен^и проти^вько прѣс^етуючѡму 252 зв., яко чоло^викъ спо^ко^нны^х правѡмъ и по^ко^емъ по^сполитымъ ѡб^варѡваны^х 252 зв.,

⁵¹ Трофимович К.К., Андел В.П., Моторний В.А. Мовні особливості неопублікованої чеської грамоти XVI ст. // Питання слов'янського мовознавства. Книга 9. - Львів, 1963. – С.62.

препомънегъши боя³ни божє^и, срокго^сти права по^сполитого и иинъ и нимъ... 253, такъ собе самому яко и ко^ждому з ни^х особъно 253 зв., и моцъ пра^дивого со^знаня сгоє^{го} 253 зв., словами ꙗсчипливѣми гонорѣи его шляхє^икому шкодячимъ 254 зв., я^ине, я^сне и доброгѡльне для записаня до кни^с нинєшнѣи^х кгрѡски^х житомѣ^рскихъ со^знали тыми словы 255 зв., Што и^ж такъ было, а не иначе^и 256 зв., учинили рокъ завити^и сторонамъ обу^огомъ 257 (Й.Мацурек у своїй статті юридичний термін Училили есмы межи ими завити рок... із староукраїнської грамоти за 1401 рік вважає прямим запозиченням з чеських грамот. Див. Macurek, 173), я^ине, ꙗс^тъне и доброгѡ^ине со^зналъ 257, ѡ^и собе имє кладє^т 257 зв., ѡ^и зошлого сла^вное памяти его м^и пана 257 зв., ѡ чо^и всє^и ширє^и менѡи^ите и по до^та^им^ику тые вси по^ии в собе ѡмо^иляю^т 258, за в^ила^ины^и по^иволенє^и волю и ро^сказанє^и прєрєченого его м^и пана 258 зв., в^изєли и на в^ио^и пожитокъ ѡбє^ин^или 259, з ор^ижємъ р^ичънымъ до в^ии ны належачимъ 259 зв., препо^инегъши права по^сполито^и, не захов^иючи се во^илугъ арѣтик^ило^ивъ воєнны^х а не рєпєкѣтуючи на права, которыми добра зє^искиє шляхє^икиє су^и ѡбъварѡваныє 259 зв., єли житъ будєтъ 260, стано^иши ꙗ кни^с нинє^ини^х кгрѡски^х житомѣ^рскихъ в тые слова созналъ 260, ѡ^и которого раз^и панъ богъ вѣдаєтъ, єли жи^и зо^итанє^т 260 зв., кѣитую и во^ильнымъ чиню завитиючи собе дорог^и самом^и и пото^имкомъ своимъ 261, почалъ словъ не^ицѣтивѣ^их почалъ примѡгълять гонорѣи прѣ^итѣ^иючому шкодячихъ 261 зв., которыхъ имена и про^ии^иска тому^ж пану Валєнѣтом^и во^иско^ивскому су^и вєдомые 264, вѣрѣне справѣ^иливє а побѡ^жне 265, єще мало на тымъ маючи 265 зв., ѡ^инемъ попалили и вѣни^ивє^и ѡбє^ин^или 266 зв., не б^ид^ичи никому ни в^и чимъ иинъна правомъ и покоємъ посполитымъ ѡбъварѡвана 269, словы не^ицѣстивѣ^ими добрє^и сла^ивє дѡтѣкли^ими лѣжила, сромѡтила такъ, яко се є^и само^и подобало 269, и мало єще на тымъ маючи 269 зв., на з^илы^и и не^ипри^ито^ины^и ꙗчино^и 269 зв., ѡкр^итѣне а нєлюто^истивє злє а не^ипри^ито^ине 269 зв., лє^иво жива на то^и ча^и з д^ишею ѡ^итала 269 зв., Писанє тые вси сєдѣмъна^итє позъво^ивъ ко^жды^и зособна по ка^ждого зособна 274, ѡ^инє^иль и то^и позѡ^ивъ в ворота двѡ^иныє во^им^ик^ину^и и в^иря^инѡи^и тамошнєму ѡповєда^и 276.

Тут до численних виразів-штампів наведено лише кілька відповідників із латинської та чеської мов, але і вони переконливо демонструють, що структура староукраїнського ділового документа значною мірою формувалась за чеським та латино-польським зразком. Цілком погоджуючись із твердженням Л.Гумецької, що “структура середньовічного українського акта і його мова виявляє різочу подібність

до лексики й фразеології старочеської грамоти”⁵², все ж відзначимо, принаймні для житомирських актових книг, від XVII ст. посилення впливу польського діловодства⁵³, що вочевидь відбилось не лише на лексичі, але й на фонетиці та граматиці записів справ в українських канцеляріях.

Аналізовані вище латинські запозичення, макаронізми, кліше-штампи були невід’ємною характерною рисою ведення актових книг. Зародившись у діловодстві країн середньовічної Західної Європи, ці стандартні мовні звороти, досить часто без суттєвих змін, пройшли і слов’янський шлях - від канцелярій чеських через польські до українських і білоруських⁵⁴. Особливо наплив таких запозичень та макаронізмів посилювався в українських канцеляріях з XVII ст.

Справи АК Житомирського гродського уряду публікуються за „Правилами видання пам’яток, писаних українською мовою та церковнослов’янською української редакції”, підготованих В.В. Німчуком (Київ, 1995). Особливістю є збереження надрядкових літер без дужок, що значно полегшує читання документів. Членування тексту на слова, а також уживання великої літери та розділових знаків здійснено на основі правил сучасного правопису.

У словопоказчику представлені всі фіксовані в текстах обох книг слова та їхні форми. Всі словоформи паспортизованого слова подаються в одному рядку. Кожне нове слово пишеться з нового рядка. У випадках, де слово може трактуватися неоднозначно, наводиться до нього контекст або подається коментар. Всі слова розміщені за алфавітом. Для полегшення пошуку слів враховано сучасний орфографічний запис слова. При необхідності вказуються морфологічні категорії словоформ.

Віктор Мойсієнко.

⁵² Гумецька Л.Л. З історичної стилістики української мови // Слово і труд. – К., 1976. – С. 92.

⁵³ Горбачевский Н.И. Словарь древняго актовaго языка сѣверо-западнаго края и Царства польскаго. – Вильна, 1884. – С. II.

⁵⁴ Огієнко І. Українська літературна мова 16 ст. і український Крехівський Апостол. – Варшава, 1930. – С. 122-123; Гумецька Л.Л. Чи впливала старочеська мова на мову українських грамот XIV-XV ст? // Мовознавство. – 1967. - № 4. – С. 92-94.

СПРАВИ АКТОВОЇ КНИГИ ЖИТОМИРСЬКОГО ГРОДСЬКОГО УРЯДУ 1590 РОКУ

1

// Рокъ ч м ц: гѣ^нваря

№ 1. Того^ж мца гѣ^нвара ѿ^смого дня.

На вряде грдискомъ замьку Житомер^рского передо^мною, Себестиано^м Кавѣ^нки^м, по^дстарости^м житомер^рски^м, д^лличомъ его м^л пна Шимона Дени^ска Малезскаго, старосты житомер^рского, хто веда^л па^н Янъ Виту^нски^и а па^н Янъ Вигано^вски^и сами ѿ^т себе и именемъ ма^лжоно^к свои^х на его м^лсть пана Еси; а Немеича су^дю зе^мско^{го} киѣ^вского ѿ^то^м, и^ж де есмо были позва^л пр...* Яна е^{го} м^лтры по^звы зе^мскими киѣ^вски^{ми} на роки теперешние тре^х кролевъ свята ры^мско^{го} припалые в року нинешнемъ тисача пя^тсо^т девѣ^тдесято^{го} ѿны^м по^звомъ до бра^ня пнзе^и за третюю ча^{ст} именья Нори^нска и Жорове^ц;

други^м по^зво^м ѿ бли^зко^{ст} Нори^нска и Жоровецъ на каза^не права;
третимъ по^зво^м ѿ побудова^не двора на кгру^нте нашо^м Нори^нско^м;
четве^рты^м ѿ ѿ^тня^те бо^бровы^х гонъ;
пяти^и ѿ кры^вд це^рко^вныѣ;
шосты^м ѿ шкоды и наклады;
а сѣмы^и ѿ побра^не збо^жя пана **В**кгано^вско^{го}.

То те^ж па^к поведамы ва^с, панѣ по^дстаро^сти, именѣ^м ма^тки своеѣ пнии Богушовоѣ Дешько^вскоѣ хоружиноѣ бра^сла^вскоѣ, яко умоцованые, и^ж де^и пни ма^тка наша по^звала того^ж пана Яна **В**ксака двоими по^звы на тые роки ѿ^дны^м (...) ** и рѣчи рухомые то^тки своеѣ тыеи Полонѣи хри_оно^вны; други^м ѿ зада^не пани мат^не нашо^и, якобы мела во^зного на справѣ его би^т, листы и рѣчи при немъ кошто^вныѣ побра^т, в чо^м панѣ ма^тце нашо^и трудно^{ст} зада^л и са^м па^н **В**кса^к в то^му ста^л а ѿ шкоды и ѿ славе^не е^и мл^сти привель, а и^ж мы не можемо справѣ^ливости собе ѿ часу немалого суду зе^мско^{го} Киѣ^вского довести панѣ прибыва^немъ на роки звыклые су^ди зе^мского, которы^и и тепе^р та^кже наши роки трикро^лскиѣ не примылъ и наши^х спра^вты^х, которые за ѿтосла^немъ суду его к^р м^л дво^но^{му} на су^д зе^мски^и Киѣ^вски^и не суди^л, та^к те^ж ин^ши^х спра^в,

* Очевидно, *проти(в)*.

** Тут і надалі через через фізичне пошкодження аркуша слово нечитабельне.

припалы^х велици бы^темъ его не^{ст} сужоны. В чо^м мы маючи справе^дливости за не суже^немъ в чо^м шкодуемъ собе чере^з пана су^лю немалую суму пнзе^и и просим, панове вы^шмененные, абы тоє оповеда^не и^ж до кни^г за^мковы^х записано было. Што е^{ст} записано.

№ 2. Того^ж мца о^смого дня

Постанови^вши се очеви^сто на вряде в за^мку гдрско^м
// Житоми^рско^м передо^мною, Себестияно^м Каве^нки^м, по^дстаро^сти^м 1 зв.
житоме^рскимъ служебни^к ве^лмо^жно^{го} пана кнжати пана своего пове^ди^л, и^ж
де^н его м^л па^н Богда^н Сапега, воевода ме^нски^н, а его мсти па^н Ле^в Сапега
ка^нсле^р Велика^{го} Кнзиства Литовско^{го}, староста слони^мски^н ма^рковуски^н и
миде^лски^н на тые роки зе^мские, которые мели быти сужоны в року тепе^р
идучо^м тысяча пя^тсо^т деве^тдесято^м на три крали в Житомиру по^зва^л бы^л
его м^л кнжати пана моего позвы к^р его м^л зе^мскими кие^вскими ку бра^ню
пнзе^и шестисо^т копъ грошей литовьски^х за име^не Веле^дники, менено^и
якобы ме^л его млти пану воеводе ми^нскому добры^м слово^м на пе^рвы^х
роко^х миха^лловски^х в року про^шломъ тысяча пя^тсо^т о^смьдесе^т девятого
тые гроши взяти, што есми гото^в бы^л ро^зправу к его м^л принять и пнзи з
ро^зсу^лку врядового взяти а^ж роки светомихалские для неприбы^тя его м^л
пана су^ли зе^мского езжоны не были теперешние роки трикро^лские в року
деве^тдесято^м та^кже за неприбы^темъ его м^лти пана су^ли зе^мско^{го} не дошли,
на которые, прибы^вши его м^л, бы^л гото^в слухати декрету и^х м^с панов^в суде^и
и гроши взяти, ни^жли и^х м^л панове Сапегове на тые роки трикро^лные, яко
на року завито^м, яко сам и не^с (...) и на ко^{го} до суду з мо^цю не присылали
за ни^м де^н его м^л кнза па^н мо^н не мало шкодуе^т и проси^л то^н слуга
кнжати Збара^зко^{го}, абы тая пи^лно^{ст} его м^лти была до книгъ зам^кку
гдрско^{го} Житоме^рскаго записана. И то е^{ст} записано.

№ 3. Того^ж мца е^и дня

Писа^л и присыла^л, до вряду за^мку его к^р м^л Житоме^рского до мене,
Себестияна Каве^нкого, по^дстаростего житоме^рско^{го}, (...) па^н Алекса^ндро
Ворони^ч, жалуючи и оповедаючи о то^м,

што ^ж, де^и, року тепе^р идучо^{го} тисяча пя^тсо^т деве^тдесято^{го} мца ге^иваря четве^ртого на^дца^т дня Юзеф^ь Якосо^вски^и (...) коде^иски^и з месчаны коре^искими в небы^тности пна своего его м^слти пана Фри^дриха Ти^шкевича Лого^иско^{го}, воеводи^ча бересте^иского на в Ко^дни зо (...) со^т возо^в наехало мо^ино кгва^лто^м на до^м мо^и и жоны мое^е та^м же, де^и, оскочи^вши до^м мо^и збыле^м неприятельски (...) яко о^дны татаре побира^вши, де^и, челя^д мою и у и^збе завалив^иши сторожу (...) // Ту^т же понедалеку дому моего якобы з стреле^ет з луку сена двесте во^з кгва^лто^вне побрали пограбили и до Ко^дни, месте^чка его м^лти, о^тве^зли и о^тпроводили. И ходили, де^и, по хебори мое^и волы, коровы, яловицы мабовали и чо^рною ступою о^тповедали. И проси^л его м^л пн^ь Але^кса^ндро Воронич^ь, абы то^е о^поведа^ие его м^слти до кни^г за^мковы^х житоми^рски^х было записано. Што е^{ст} записано.

№ 4. Того^ж мца к.з.дня.

Писа^л и присыла^л до вра^ду е^г к^р м^л за^мку Житоми^рского до мене, Себестияна Кавец^ького, по^дстаросте^{го} житоми^рского, Григори^и Чижевич^ь, возны^и воево^дства Кие^вско^{го}, о^бте^жлив^е жалуючи и о^поведаючина на его м^л кнза Матуша зе^збаража Ворони^цкого, наме^сника воево^дства кие^вского, тыми словы,

и^ж де^и его м^л не маючи до мене жа^днои по^требы и стоечи зо^мною за по^зво^м кнжати его м^лти воеводы кие^вско^{го} пана нашо^{го} м^слтивного на^дво^рным^ь и за декреты кнжати его м^слти и за листы комиса^рскими кнжати его м^слти на пано^в комисаро^в выдаными и за листо^м зару^чны^м кнжати его м^слти выданы^м по^д петиста копами гроше^и о^н небе^зпе^чно^{ст} здоро^вя поданы^и чере^з во^зно^{го} та^к те^ж и за листы упомина^лными о^т его м^л кнжати выдаными, его м^л кнзь Ворони^цки^и, насла^вши на на до^м мо^и вла^{ст}ны^и слуг^ь свои^х, А^ндрея Кубского а прия^теля (...) жо^ики свое^и ниякого Заборо^вского и други^х слу^г свои^х, Ма^рка Барано^вско^{го}, Миколая Кухара, Стася машталера, Васка, те^ж ма^шталера а Бе^лско^{го}, тежа машталера и Стася Во^зницю а Яна Во^зницю а и^иши^х его м^слть са^м мене^и* веда^ет имена и про^звища и было човека десе^т або двана^дца^т, которые мне по^има^вши и^збы^вши и^змо^рдова^вши и до его м^лти кнжати Ворони^цкого о^твели, до двора кнжати его м^слти у Києве, где его м^ст кнзь Ворони^цки^и

* Очевидно, треба *леле*^и.

на то^т ча^с мешка^л, то па^к где де мене до кня Ворони^цко^{го} привели, тогды заразо^м кня Ворони^цки^и мене каза^л (...) посади^т за шию (...) бобра^вши(!) и наго^{го} до себе каза^л и з мене на то^т же ча^с каза^л (...) собра^т. Взяли з мене напе^рве^и я^рмя^к карае^евы^и белы^и, и шаблю, и пое^с з мешка (...) в мешку было гроше^и готовы^х три золоты^х че^рлены^х, а монеты два^ца^т гроше^и но^ж ци^сдоловы куплены^и за четыри // гроши, тое^{ст} за ше^{ст} гроше^и, хустька за двана^ца^т гроше^и. И де^ржели мене у ла^нцуху<,> ко^лкона^ца^т неде^л, трохи ме на^сме^{рт} не замо^рдова^л, по^има^вши у Пилипо^в по^{ст}, загове^вши по^лторы недели в року прошло^м о^смьдес^ят девято^м и де^ржечи мене у везе^ню та^м же мне бьючи и мо^рдуючи, ко^ждо^{го} дня и шкоды немалые его м^л пнѣ Ворони^цки^и почини^л са^м чере^з себе и чере^з слу^г свои^х, которые мн^а стали. Чого собе шкодную за ты^м саже^немъ кня Ворони^цко^{го} по^лтора ста копъ гроше^и лито^вски^х. А о^собливе ро^сказа^л его м^л кня Вороне^цки^и слуга^м свой^м сена вла^сно^{го} моего о^смьдес^ят во^з побрати и на вла^сно^и сеножати мое^и собе шкоды шацую пе^тдес^ят ко^п гроше^и, та^к у коне^х яко и въ бы^лле, же ми з голоду по^здыхали. И коли де^и те^ж мене выпу^{ст}и^л з ла^нцуха, та^м же ми те узали слуги его о^па^нчу и кожу^х барани^и, и поду^шку мене чи собе за пола^нцу^жное. Што Григоре^и Чижеви^ч, во^зны^и кие^вски^и, проси^л, абы тая жалоба и о^поведа^не его до кни^г в^рядовы^х было записано. Што е^сть записано.

2 зв.

Мѣць фѣвѣрѣль

№ 5. Року 1590 фѣв^раля 2 дня.

Писала и присылала до в^ря^лу е^е м^{ст} за^мку Житоми^рско^{го} до мене, Себестияна Кавецького, по^лстаростего житоми^рского, еи м^{ст} пани Алекса^ндровая Вороничовая пни **W**^вдо^тя **W**лыча^нка о^бте^жливѣ жалуючи и о^поведаючи жа^л и кри^вду, и шкоду свою. Што де^и року сего тысяча пя^тсо^т девѣ^тдес^ято^{го} мѣца фѣв^раля пе^рво^{го} дня в четве^ргъ рота пана Ле^шне^вско^{го} (...) поруч^ни^к зо^всими товари^шми своими наеха^вши мо^цно к^гва^лто^м неприяте^лски^м обычае^м ко^нно збро^нно на^нме^не мое Шумско без да^ня жа^лнои причины мое^е и по^дданы^х мои^х, напере^д слугъ мои^х вла^сны^х двухъ уч^тивы^х шля^хтичо^в о^кру^тне насме^рть позабивали и замо^рдовали меновите: Миколая а Ко^ндрата а трете^{го} по^ддано^{го} шу^мского Ивана о^кру^тне зранили о^т которо^{го} зранѣ^ня не буде^т жи^в, дву^х по^дданы^х мои^х // шу^мски^х Ждана а Гарасима пове^за^вши, з собою повели. Та^м же

3

на (...) в наеха^ню кгва^лто^бно^м в ыме^ню моемъ Шу^мску у по^лданы^х мои^х, иже воло^б се^мдеся^т, (...) пе^тдеся^т, а ^бсякую мае^тно^{ст} рухомую побрали и пограбили и до приста^вства своего до Ру^лни ве^зли и провадили. И просила еи, абы тая жалоба и оповеда^не еи до кни^г врьдовы^х было записано. Што е^{ст} записано.

№6. Того жь мца сѣмого дня.

Постанови^вши сѣ на врьде за^мку его м.^{ст} Житоми^рско^м перѣдо^мною, Себестияномъ Кавѣ^цкимъ, по^лстарости^м житоми^рски^м, во^зны^и воево^дства Кие^вско^{го} шляхе^тны^и Жда^н Счениевск^и очеви^сто при квите своемъ ку записова^ню до кни^г за^мку его кр. м.^{ти} Житоми^рского тыми словы вы^знал,

и^ж я, Ждан Счениевски^и, во^зны^и гда^рски^и повету Кие^вского со^знаваю ты^м мои^м квито^м гда^рски^м житоми^рски^м, и^ж будучи мне приданы^м о^т его мл.^{сти}и кнжати **В**стро^зского, воеводы кие^вско^{го} (...) Алекса^ндра Ворону, яко непослу^шно^{го} уря^лу и права посполито^{го} чере^з листь его к сме^рти, которы^и ли^{ст} бы^л принесенъ до его м.^{сти}и князя воеводы кие^вско^{го}, а други^и ли^{ст} до пано^в шля^хты повету Кие^вско^{го} (...) Але^{кс}а^ндра Ворону, с которы^х листо^в списа^вши копи^и з листо^в его м.^{ст} напроти^вко Воронѣ до воро^т двора гдарыского приби^л, а другую копию до воро^т це^рко^вны^х приби^л и того пана Але^{кс}а^ндра Ворону за зе^мли и паства его и м.^{ст}вы^и (...) бы его переховыва^л або ^зни^м товари^ство ме^л во^длу^г статуту будѣ^т кара^н на со^имику Житоми^рско^м, которого выволя во^зны^и гда^рски^и тоѣ со^зна^не мое до кни^г кгр^одски^х житоми^рски^х далѣ^м с по^лписо^м руки моеѣ.

Писа^н в Житомиру сѣмо^{го} дня ;е^враля, року тысяча пя^тсо^т девѣ^тдеся^т. Жда^н Щениевски^и, во^зны^и, рука вла^сная. И проси^л пану Гиго^р Соко^р абы тоѣ очеви^стоѣ со^зна^не во^зно^{го} при квите его учинѣное в книги за^мковыѣ житоми^рскиѣ записано было. Што е^{ст} записано.

// №7. Того^ж мца д.і. дня.

3 зв.

Писала и присылала до мене Себестияна Кавѣ^цко^{го}, по^лстаростѣ^{го} житоми^рско^{го}, земя^нка гда^рская зе^мли Кие^вское врожоная пани Васи^левая Козаро^вская пана Якне^шка Вольского жалуючи и оповедаючи

ѿ томъ, што ^ж де году тепе^р идучого девѣ^тдесято^{го} мца фе^враля девятого
 дня в небы^тности мое^и в ыме^ню мое^м лежако^м в зе^мли Кие^вско^и за^мку и
 месте Фороши, не ^дбаючи на поко^и права посполитого и по^л часо^м се^иму
 теперешнего коро^нного во^лно^{го} Ва^рша^вского в року тепе^р идучо^м
 девѣ^тдесято^м за ки^м вси sprawy судо^в вшеляки^х устава^т звыкли и на^д
 звыклости по^лступки пра^вные спосо^би^вшися собе мно^зство люде^и
 ро^зно^{го} народу ѿ ко^лко^{ст} козако^в низовы^х и ты^х, которые де^и в ^име^ню
 моемъ Форо_и приста^вство собе мели и ни ^в чо^м и^х та^м не выстерегано,
 да^вши де^и и^м вперѣ^д пе^вн^ую заплату его м^{ст} па^н Я^нко Кутовичъ, хоружи^и
 кие^вски^и, з сыно^м свои^м Семено^м, маючи те собе помо^чнико^в до^чку свою
 Я^нковую Ве^рбова^нную Ма^рю Бутовичо^вну, которую де^и ѿ^н в до^ми в свое^м
 переховывае^т и^з лю^дми ему те^ж де^и на помо^ч даными ѿ^т князя Кирика
 Ружи^нского з ыме^ня его та^м прилегло^{го} Коте^лни за^мкового, а вперѣ^д те^ж
 порозуме^вшися, де^и, з уря^днико^м мои^м фороше^нски^м Крыштофо^м
 Ва^рденъски^м, которы^и де в то^м зраду уделалъ наsla^вши де^и мо^цно
 кгва^лтомъ на то^т замокъ, место, до^м а споко^иное мешка^не мое то^е
 поменено^{го} сына своего Семена с тыми всими помо^чниками своими
 не^зме^рные, де^и, мне шкоды и грабежи та^м за тымъ таковы^м наsla^немъ
 кгва^лтовны^м его через то^{го} сына сво^{го} Семена подела^л а забра^вши и
 заграби^вши, де^и, та^м кгва^лто^вне вперѣ^д вся мае^тно^{ст}, добра мое злото,
 сребро, гроши готовые до до^{му} своего Брусилова тое, де^и, все
 ѿ^тпроводи^вши а ку пожи^тку своему обе^рнуvши все спряты домовые,
 штоко^лвекъ де ѿ^лно рече^ню рухомою на^звано и поменено быти можетъ:
 кони, бы^лла з во^лы ко^рмные и плуговые зъ желизы и снастя^{ми} плуговыми,
 пасеки досыт зна^чно и не мало ульевъ зъ пъчолами узали ко^лкосо^т меды
 пре^сные в кадах, стре^лбу за^мкувую, шымако^вницы, гако^вницы,
 пу^лгако^вницы и ру^чницы, порохи, салетры, се^рки, оловъ, зброе, па^нцыри,
 пу^ллеры, шишаки, начи^не пу^шкарское и кова^лское, ко^тлы пивные и
 горел^чаные, це^н м^лду, за^мки нутр^лные ѿ^добные, завесы, шкла в трагня^х
 на ѿболонь до за^мку накупленные, гво^здѣ кго^нтовое у фа^ска^х и балясы ку
 охо^ндо^зству за^мку покупленные // столы ждаровые, из^лели фа^рбы ро^зное,
 спижу за^мковую, солодца, муки, пшеницы, жита, ма^сла, сыру, мяса в
 по^лте^х и ^збожя в гу^мне, в сты^рта^х зложоные, и выме^лки з млына, та^к же
 начи^ня вшелякие домовые и браво^нные то, де^и, все кгвал^тто^вне тое^ж та^м
 забра^вши и заграби^вши в ро^вны^и далъ звычаемъ добычи в земли поча^нско^и
 межи козако^в низовы^х и ты^х вси^х помо^чнико^в свои^х трати^л и давати де^и
 сынови своему велены а тоде все межи козако^в разделивъши, маючи де^и

при собе то^{го} зра^лцу вря^лника моего тамо^шне^{го} до^лти ро^зные ве^ле ре^истру
въ которые при не^м были нема^{по} гроше^и готовы^х межи мещаны
тамешними собе де^и вси^м учини^л мне шкоды, яко две тысячи копъ, а по
таково^м, де^и, то^бже кгва^лто^{вно}м^м выграбле^ню и зобра^ню мае^тности, добръ
дому споко^иного мешка^ня моего и по учи^нку то^м свое^м (...) * убегыши
замокъ и места маючы, де^и, е_е собе ку помогу способленого на то князя
Матуша Зъбаража ** Вороны, по^лвоеводего кие^вского, з не^яки^м во^зны^м
кие^вски^м и з особа^{ми} пе^вными при не^м будучими, которы^х вси^х имена ѿ^н
самъ лепе^и ведае^т ки^х знаетъ наза^втрее мца фе^враля одина^дцатого дня та^м
же до Форо_и зве^лши его именѣ, де^и, с то^{го} за^мку и места злагоде зъ
кгрун^то^в тамошни^х форо_е^иски^х тре^хсо^т и пе^тна^дцати чловека робочи^х
кгва^лтовне и бе^зпра^вне споко^иного де^ржа^ня и ужива^ня моего ѿ^тня^вши и
вы^гна^л и выбиль, а ку пожи^тку своему, де^и, тоѣ все собе ѿбе^рну^л: ставы,
спу^тные арѣ^нды з млыно^в (...), ко^рчомъ ме^довы^х горе^лчаны^х и пи^вны^х на
себе зобра^л збоже на лане^х мои^х засеяное, ро^ли на зябли и целины на
проса погораное ку ужива^ню своему, по^вт^инима^вши, собе приве^рнулъ, а
ты^м, де^и, таковы^м выби^темъ свои^м с то^{го} всего, яко се естъ вперѣ
поменило сделалъ, де^и, шкодъ, яко ше^{ст} тысячи^и ко^п гроше^и лито^вски^х и
хотечи, де^и, она в то^м вря^д поступи^ти взя^вши ведомо^{ст} о^т приятеле^и
свои^х ѿ таково^м кгвал^тте зара^з послала та^м ку ѿ^бвоже^ню и ѿказа^ню
такового то кгвал^тту во^зно^{го} кие^вского Крыштофа Дро^здец^ко^{го} зъ
шля^хтою, лю^дми добрыми ни^жли де^и и^х та^м до Фороши не то^лко на ...за^нѣ
и виде^нѣ правное всего того допустити, але, де^и, еще всюды по дорога^х
здалека коло места сторожу засадили и разлажили, иж жа^лны^м способо^м
та^м ехати // не допустили и люде^и, де^и, тамо^шни^х никуды з места не
отъпускаючи мо^цно заборонилъ, абы ниякое ведомости ѿ таково^м
кгва^лтовн^ом^м бе^зпра^вно^м и фор^тельно^м учи^нку в его ни^хто не възьмъ, яко^ж
и то^т во^зны^и зде на вряде тымы^ж словы, выше^и речоными а не иначе^и ку
записува^ню до кни^г вы^зна^нѣ свое на пи^сме по^дпеча^тю своею пода^вши
удела^л.

4 зв

И просила пани Козаре^вская, абы тоѣ ѿповѣда^нѣ еи и со^зна^нѣ
во^зно[го] до кни^г гда^рьски^х житоми^рски^х записано было. Што естъ
записано.

* Тут закреслене слово.

** Тут на письмі не відбито асиміляцію зъ Збаража.

№ 8. Того^ж мца ; дня.

Писа^л и присыла^л до вря^лу гдрь^ского за^мку Житоми^рско^{го} до мене,
Себестияна Кавецко^{го}, по^лстаростего житоми^рско^{го}, его м^{ст} па^н Василя^и
Тиша Быко^вски^и, жалуючи и оповедаючи ѿ то^м, и^ж, де^и, в року тепе^р
идучо^м тисяча пят^{со}т деве^тдесято^м мца апреля третего дня па^н Алекса^ндро
Тиша Быко^вски^и, бра^т мо^и ста^рши^и, са^м оособою своею и слугами и
по^лдаными своими ходо^рко^вскими, нашо^лши мо^цно кгва^{то}м в месте
Ходо^ркове в части мое^и на до^{му} служе^бника моего Се^ргея Матфеевича
самого того служе^бника, де^и, моего заби^л, зрани^л и мое^тно^{ст}*, де^и, то^{го}
служе^бника моего выше^л поменено^{го} всю з дому забра^вши и пограби^вши в
до^м сво^и ходо^рко^вски^и ѿ^лве^з, ѿ^тпровадилъ то^ест меновите взя^л и пограбилъ:
коня ше^рстю з сива пле^сниво^{го}, за которо^{го} ѿ^лда^л был ко^п чотыри гроше^и
литовски^х, хомути з набе^лр^ьками и сани ѿ^бшевны, за котор^и хому^т и сани
о^лда^л бы^л по^лкопы гроше^и лито^вски^х, скриню белую великую, у которо^и
скрини было гроше^и готовы^х ко^п два^лца^т лито^вски^х, о^рмяко^в два оди^и
каразе^евы^и белы^и, а други^и мура^вски^и жары^и з шурами ш^локовыми**, за
которы^и ѿ^тда^л копу гроше^и лито^вски^х, жупано^в два, ѿдин лю^иски^и
блаки^тны^и, а други^и шары^и мура^вски^и, за которые жупаны ѿ^тда^л копъ
чотыри гроше^и литовскихъ; су^кню лю^искую синюю жоно^цкую и^з
кашта^лтико^м сами^тным чо^рным, за которую де^и су^кню ѿ^тда^л копъ чотыри
5 гроше^и лито^вски^х; (...) же^искую белиную мухаяром чо^рны^м // крытую, за
которую де^и ѿнъ далъ копъ чотыри гроше^и лито^вскихъ; шапъку же^искую
ѿ^ксами^тную, кунницами пошитую бобро^м ѿбложоную, за которую
шапъку ѿ^и далъ копъ польторы гроше^и литовскихъ; шлыкъ лиси^и
чи^рвоны^и сукъномъ чо^рнымъ шифътухомъ крыты^и, за которы^и ѿ^и да^л копъ
две гроше^и лито^вски^х; поло^тна куже^лно^{го} то^ико^{го} локо^т три^лца^т, кошу^л
тъка^иних му^зски^х чотыри, за которые ѿ^и далъ за ка^ждую по двана^лца^т
гроше^и лито^вски^х; же^иски^х тъка^инихъ чотыри, за которые де^и ѿ^и далъ по
золотому польскому; убра^ия поло^тняны^х тъка^ины^х трои, за которые ѿ^и
да^л ше^{ст}на^лца^т гроше^и лито^вски^х; а с коморы, де^и, его взялъ и пограбилъ
солонены по^лте^и два, са^л две, железа плуговые, за которые ѿ^и далъ
по^лкопы гроше^и лито^вски^х, сокиру за которую ѿ^и да^л двана^лца^т гроши^и
лито^вски^х се^рмягъ чо^рны^х три за которые ѿ^и да^л бы^л по^лкопы гроше^и

* Очевидно, описка треба *ма^емо^{ст}*.

** Очевидно, *шнурами шо^лковыми*.

лито^вски^х, мису спи^жную туре^нкую, за которую о^н далъ гроше^н два^дца^т
 чотыре; жита мерокъ три, ^ржаное мерокъ две, пшона мерку, проса меро^к
 две, гусе^н семеро, утокъ четверо, ку^р десетеро, яецъ копъ чотыри; ми^с
 деревены^х ше^{ст}, ложокъ деревены^х, тузинъ, талеры^н деревены^х ше^{ст} веде^р
 две, си^т две. То ^все тоє, де^н, его мл^{ст}ь па^н Алєксан^деръ, бра^т мо^н, мо^нно
 кгва^лто^м починилъ побралъ и пограбилъ. И проси^л па^н Василе^н Тиша
 Быков^ски^н о^н во^зно^{го} на оказова^нє того кгва^лтовного зби^тя зране^ня слуги
 его мл^{ст}и и почине^ня кгва^лту и пограбле^ня мае^тности. Я^м его мл^{ст}и на то
 во^зно^{го} прида^ль пове^ту Києвско^г шляхе^тно^{го} Ждана Щение^вско^{го},
 которы^н во^зны^н тамъ бы^вши и огледа^вши ту^т передо^мною очевисте при
 квите своємъ учинилъ со^зна^нє и кви^ть по^д пича^тю своею до кни^г за^мку
 гдрско^{го} Житоми^рского в тыє слова далъ. Я, Жда^н Щение^вски^н, во^зны^н
 зе^мли Кие^вско^е, со^знава^м тымъ моимъ квитомъ ку записова^ню до кни^г
 за^мку гдрско^{го} Житоми^рского, и^ж в року тепе^р идучомъ тысяча пятсо^т
 деве^тдесято^м мца апреля девято^г дня будучи мне во^нменью его мл^{ст}и
 пана Васи^ля Тиши Быков^ского в дому Белико^вцахъ оповеда^ль и
 оказовалъ мне на собе раны рубаныє и битыє служе^бникъ его мл^{ст}и пана
 Васи^ля Тиши Се^рге^н Ма^твеевичъ, у которо^{го} виделомъ рану в голове
 шко^дливую тятую, а на руце и на хри^бте его виделомъ ра^н силны^х
 кривавы^х биты^х три. И мени^л быти то^т служе^бникъ пана // Васи^левъ 5 зв.
 Тишинъ Се^рге^н Ма^твееви^ч передо^мною во^знымъ, и^ж то раны, которые
 в[аша] м[илость] бачишъ, панє возны^н, року тепе^р идучого тисеча
 пятьсотъ деве^тдесятого мца апреля третего дня па^н Алєкса^нде^р Тиша
 Быков^ски^н, бра^т пана моего, самъ оособою своею и ^слугами и по^ддаными
 своими ходо^рковъскими в мєсте Ходо^рковє наше^лши мо^нно на до^м мо^н,
 мене, де^н, само^{го} збы^ль и ^зрани^ль и мае^тно^{ст} мою всю, которую^м у себе
 мелъ з дому моего побралъ и пограбилъ и ^вдомъ сво^н ходо^рко^вски^н о^тве^з,
 которая мае^тно^{ст} и жалоба вся на оповеда^ню врядовомъ меновите
 описана и доложона є^{ст}. А та^к я, во^зны^н, штомъ виделъ и слышалъ, на то^м
 далъ се^с мо^н квитъ по^д моею печа^тю и по^дписомъ руки моеє вла^сное пану
 Васи^лю Тиши. Писанъ у Белико^вца^х. Жда^н Щение^вск^н, рука вла^сная. И
 проси^л его мл^{ст}ь па^н Василе^н Тиша Быко^вски^н, абы тоє оповеда^нє его
 мл^{ст}и такъ те^ж и кви^т во^зно^{го} со^зна^ня до кни^г за^мку гдрско^г Житоми^рского
 было записано. Што єсть записано.

№ 9. Того ж мца два^лца^т третє^{го} дня.

Писала и присылала до ^вря^лу за^мку гдрьско^{го} Житомє^рско^{го} до мене, Себестияна Кавецько^{го}, по^лстаростего житомі^рско^{го}, єи мл^сть к^нгня Кириковая Ружи^нская к^нгня Я^лвикга Фро^нцьковъна ~~ѡ~~а^лсевьскаго ѡ^бтє^жливє жалуючи и ѡповєдаючи ѡ томъ,

што ж, дє^н, року сєго идучого тєсяча пя^тсо^т дєвє^тдєсятого м^ца апрєля два^лцатого дня єго м^л па^н Фри^лри^х Тишкеви^ч Лого^нски^н, воеводи^ч бєрєстє^нски^н прєпо^мнєвъши, дє^н, боя^нни божєи и срокгости права по^сполитого а на то^т ча^с єщє по сє^нмо^м напо^лни^вши сє воли сєє в нєбы^тности на то^т ча^с єго мл^сти пана ма^лжо^нка мєєго самого, которого, дє^н, выправили пановє шля^хта зємли Кие^вское на сє^нмъ ва^лны^н тєпєрє^шни^н Ва^рша^вски^н по^сло^м, то па^н, дє^н, єго мл^сть па^н воеводи^ч упат^ри^вши сєбє ча^с и способи^вши сє з многими слуга^{ми} и по^лдаными сєоими, мєсчаны 6 слободи^сцькими бє^рдичо^вскими кодє^нскими и иными многими // по^лдаными и помоч^никами сєоими та^к тєжъ упросивъши сєбє и способивъши людю ѡ^т к^нзя Януша Жєславско^{го} двєстє конє^н на помоч сєбє которо^{го} дє^н людю было у сєєго с тєсєчу ко^нны^х и пєшихъ з рѡ^зными стрє^лбами ѡ^гнистыми з дєлы гако^вница^{ми} с пу^лгаки з ру^чницами з луками и з ы^нчими рѡ^змаитыми бронями воезными на^славъши, дє^н, мо^нно кгва^лтомъ на ^вла^сное городи^нє єго мл^сти пана ма^лжо^нка мєєго, Бє^рна^вку, на^л рє^чкою Гує^вкою*, лєжачою у воево^дствє Кие^вскомъ и на вси кгру^нты, до то^{го} городисча належачиє, которє дє^н то городи^нє єго м^л па^н ма^лжонокъ мо^н к^нзь Кирикъ Ружи^нски^н у єго мл^сти пана старос^ты житомє^рскаго пана Шимона Дєни^ска Ма^тфєє^вскаго правомъ вєчи^сты^м купи^л урядо^внє подано и заведєно маючи в споко^нно^м дє^ржа^ню и ужива^ню бы^л то па^н дє^н єго мл^сть па^н воеводи^ч бєрєстє^нски^н уря^дника єго мл^сти пана ма^лжо^нка мєєго Алєксє^ндра мало зо и^ншую чєля^л, которая та^м была, за но^ч городисча черє^з ты^х слугъ по^лданы^х и помоч^нико^в сєоихъ кгва^лто^внє выби^л и вы^наль а на то^т, дє^н, ча^с взя^л и пограби^л, напє^рвє^н дєль велики^х спи^жны^х двє, которєє были куплєны по шє^ст^дєся^т копъ грошє^н лито^вски^х, гако^вницъ два^лца^т куплєны^х за шє^ст^дєся^т копъ грошє^н лито^вски^х, пу^лгако^в велики^х кросовы^х два^лца^т, куплєны^х за соро^к копъ грошє^н литовьски^х, пороху куплєного за копъ, двана^лца^т, порохо^вни^н гако^вни^чны^х и пу^лгачьныхъ сорокъ, куплєныхъ за чотыри копы грошє^н;

* Очевидно, йдеться про річку Гуйву.

в ста^ини де^и взяли и пограбили коне^и ездѣныхъ почтовыхъ два одинѣ шерести гнеды^и зве³да в чолѣ, дано было за него тридцать копѣ гроши^и литовскихъ, други^и конѣ ше^рстю сивы^и, дано было за него гроше^и литовскихъ копѣ сорокъ, по^ле³дѣковѣ десетѣ кожѣды^и з нихъ коштоваль по чотыри копы гроше^и лито^вски^х, седелѣ малеваныхъ две, сафяномѣ чир^вонымѣ критыхъ, коштовали по три копы гроше^и лито^вскихъ, седелѣ про^стыхъ ѿ^смѣ ко^ждое коштовало по копѣ гроше^и // взято воловъ 6 зв. оромыхъ великихъ волоски^х два^лцать, кажды^и з нихъ купленѣ былѣ по три копы гроше^и; ѿ^т клети, де^и, его млѣть замо^к ѿ^тбивѣши побра^ли и по^граби^{лѣ} я^рмякѣ фале^ндышовы^х два одинѣ чирѣвоны^и зѣ шнурами, которы^и, де^и, ко^штоваль копѣ семѣ гроше^и лито^вскихъ; други^и я^рмякѣ фале^ндышу бу^рна^тного зѣ шнурами коштоваль ѿ^смѣ копѣ гроше^и литовски^х; а готовы^х гроше^и монеты литовское копѣ двестѣ взяли, шлыковѣ чир^воныхъ лисихъ пя^{тѣ}, куплено было ко^ждого з нихъ по три золотыхъ польскихъ, ботовѣ новы^х сафяновы^х па^р две, куплены были ка^ждые по пу^лкопы гроше^и лито^вски^х, шабелѣ про^стыхъ двана^лцать ко^ждая коштовала по пу^лторы копы гроше^и лито^вски^х сукна лого^иско^{го} поставо^в шесть, ка^жды^и поста^в куплены^и по два^лцати копѣ гроше^и лито^вски^х. То, де^и, все тыѣ слуги и по^ланые вперѣ^лречоного пана Фри^лриха Тишкевича Лого^иско^{го}, воеводича берестѣ^иского, за вла^сны^м его ро^зказа^немѣ мо^цно кгва^лтовне побравши и пограби^вши до^и ме^ня места его Слободи^{цѣ} звезли ѿтогнали и ѿ^тпровадили и ты^м кгва^лто^внымѣ насла^немѣ своимѣ его млѣть па^н Фри^лри^х Тишкевичѣ Лого^иски^и, воеводи^ч берестѣ^иски^и, пана ма^лжо^нка моего зѣ вѣчи^стого де^ржа^ня споко^нного ужива^ня с того городисча Бе^рна^вки и зѣ будова^ня, которѣ на немѣ па^н ма^лжонокѣ мо^и бы^л побудоваль, такѣ те^ж и зо^всимѣ кру^нто^в, до него належалыхъ, кгва^лтовѣ бе³пра^не выби^л и зо^всимѣ в де^ржанѣе и ^вжива^не свое взя^л. И просила еи млѣть к^гя Кириковая Ружи^нская, абы тоѣ ѿповѣда^не еи млѣти до книгѣ было записано. Што я записати казаль.

// Мцѣ май

7

10. Того^ж року ч.мца мая шосто^{го} дня

Писал и присылаль до^вря^лу за^мку гдрско^{го} Житоми^рского до мене Себестяна Кавѣ^икого, по^лстаростего житоми^рского его млѣть па^н Бо^гда^н Стрыбыль жалуючи и ѿповѣдаючи ѿ томѣ,

што и^ж де^и року тепе^р идучо^{го} тисѧча пѧ^тсо^т девѧ^тдесѧто^{го} мѧа мая четве^ртого дня є^{го} м^л па^н Василе^и Тиша-Быко^вски^и са^м оособою своєю способи^вшисѧ з многими слугами и помо^чниками своими, которы^х де^и єго м^л самъ знаѧтъ, и имена их^х лепѧ^и ведаѧтъ, наѧеха^вши, де^и, мощно кгвальтомъ на дво^р мо^и власны^и Студену Воду и са^м, де^и, рукою своєю слугу моего учтѧтивного шля^хтича **В**хрема Дмитровича, пови^нного, де^и, моего, забыль и ганебнѧе насме^ртъ замо^рдовалъ. Кони де^и мои и быдло побра^л и кгва^лтовнѧ, де^и, пограбилъ а меновите тоѧсть: у ста^ини, де^и, моѧ^и взяли и кгва^лтовнѧ пограбили конѧ^и семъ жеребьцовъ стада моего ше^рстю сивы^х чотыры, одинъ гнеды^и, а два кары^х ко^жды^и де^и кошьтоваль по двана^лца^т ко^п гроше^и; воловъ в загороде взяли и кгва^лто^внѧ пограбили два^лцѧть пѧ^т, ше^рсти ро^зное, коро^в ѡс^мнадѧцѧть с теляты, ѡвецъ пѧ^тдеся^т; у клуни замокъ ѡ^тбивши узѧлъ пашни молочоное, жита коло^д пѧ^тнадѧцѧть, пшеницы коло^д десѧтъ, ѡвѧса коло^д пѧ^тна^лцѧть; у клети замо^к ѡ^тби^вши та^м же, де^и, узѧли мѧду прѧсного каде^и чотыри, по^лте^и вѧпровыхъ пѧ^тна^лцѧть, са^л пѧ^тна^лца^т, сыровъ копъ три, масла ведеръ шесть. Тоѧ все побра^вши и кгвальтовнѧ пограби^вши до дво^рца своего Беликовецъ ѡ^твѧ^зли и ѡ^тпровадили, яко ^ж єго м^л па^н Бо^гда^н Стрыбыль 7 зв. бра^л собе з уря^ду во^зно^{го} Ждана Щѧениевско^г на ѡ^гледа^нѧ того // кгва^лтов^нного наѧѧзду заби^тѧ и замо^рдова^нѧ слуги своего ѡх^рема Дмитровича кгва^лто^вного побра^нѧ и пограблѧѧ маѧтности, которое собе менилъ быти ѡ^т єго мл^сти пана Васи^лѧ Тиши-Быков^ьского, которы^и во^зны^и тамъ бывъши и того всего ѡгледавъши почавъши на в^ьрядѧ передо мною ку записова^ню до книгъ замъку господарьского Житомирьского ѡчевѧсто вызналъ и тоѧ вызнанѧѧ свое на пи^смѧ по^д печатѧю своєю и с подѧписомъ руки власное в тѧѧ слова подалъ.

Я, Жданъ Щѧениевски^и, во^зны^и воеводства киевского со^знавамъ на то^м квите моемъ, ижъ будучи мнѧ приданы^м з уряду замъку господарьского Житомирьского на справы пану Богъдану Стрыбылю в року теперешнемъ ѡповѧдалъ и ѡбъводилъ мною вознымъ па^н Богъданъ Стрыбыль кгвальтов^нное наѧѧханѧѧ на дворъ сво^и Студену Воду заморьдованѧѧ слуги своего учтѧтивного шляхтица **В**хрема Дмитровича и побранѧѧ маѧтности своеѧ имени^и быти ѡ^т пана Васи^лѧ Тиши-Быков^ьского, и^ж, де^и, ѡнъ самъ оособою своєю з многими слугами и помочъниками своими которыхъ самъ лепѧ^и знаѧтъ и имена ихъ ведаѧтъ мощно кгвальто^м наѧѧхалъ на дворъ мо^и и самъ де^и рукою

8 своєю ѿного **В**хърема Дмитровича заморъдовалъ и видель ^сми // на забытомъ раны кривавые на голове на персяхъ и всюды ганебные збыто тамъ же если видель у дверехъ сенныхъ рубано шаблями знать ка^жно живано, у клети видель ^сми знакъ ^тбиты^и и двери рубано, и маетьность, де^и, мою панъ Василе^и Тиша побралъ кгва^лтовне пограбилъ. Меновите: в ста^ини, де^и, мое^и кони^и моихъ езъдныхъ жеребьцовъ семъ стада моего ше^рстю сивыхъ чотыри, пяти^и гнед^и, а карыхъ два ко^жды^и з ни^х, де^и, коштоваль по дванадцать копъ гроше^и литовскихъ; зъ загороды в то^м же, де^и, дво^рцы моемъ взялъ и кгвальто^вне пограбилъ панъ Василе^и Тиша воловъ двадцать пять розное шеръсти, коровъ ѿ^смьнадцать с теляты, ѿве^ц пятьдесятъ у клуни, пашни молочное колодь сорокъ: то естъ жита колодь петнадцать, а въ клети, де^и, замокъ ѿ^тбы^вши кгвальтовне, де^и, взялъ и пограбилъ меду пресного каде^и чотыри, по^вте^и вепровыхъ петнадцать, салъ петнадцать, сыровъ копъ три, масла ведеръ шесть. Тое, де^и, все панъ Василе^и Тиша кгвальтовне побравъши и пограбивъши до дворца своего беликовского ѿтвезли и ѿ^тпровалили. Што, де^и, тое усе шире^и по доста^тку на врьде житомирскомъ ѿповедано а при мнѣ во^зномъ на тотъ ча^с при то^и все^и

8 зв. справе были стороною люде // добрые панъ Себастьянъ Верьбо^вски^и а **В**лехно Угоренски^и. И на томъ я, во^зны^и, далъ сесъ мо^и квить подъ моею печатю и с подыписомъ руки власное. Писа^и у Студени Воде. Жданъ Щение^вски^и, возны^и, рука власная. И просиль па^и Богданъ Стрыбыль, абы тое ѿповеданье его мли такъ и тежъ и возного сознанье было до книгъ гдрьскихъ житомирски^х записано. Што я записати казалъ .

№ 11. Того^ж мца а ѿди^ина^лцато^го дня.

Прие^здилъ до вряду за^мку гдрьско^г Житоми^рского до мене Себестияна Каве^икого, по^лстаростего житоми^рского, вря^лникъ пана Васи^ля Тишинъ белико^вски^и Я^и Рекга^лски^и, жалуючи и ѿповедаючи ѿ томъ,

и^ж де^и в року тепе^р идучо^м тисыча пя^тсо^т деве^тдесятого мца мая девятого дня па^и Бо^гда^и Иванови^и Стрыбыль са^м и ^з слугами и по^лдаными ло^вко^вскими наехавъши мощно кгвальтомъ на ^власны^и кгрунть пана моего белико^вски^и неподалеку руды Жарьки и нашедъши тамъ на то^м кгру^нте по^лданы^х пана моего белико^вски^х Петра Хилимоновича а Потапа

Ивановича пасучи бы^лло свое самыхъ позъбываль и поморъдовалъ и бы^лло побралъ и пограби^л и до менъя своего Ловъкова отогналъ. Тое^{ст} в Петра Хилимоновича взялъ и пограбилъ воловъ шесть, коровъ до^нныхъ о^смъ шеръсти розъное, а у Потапа Ивановича взялъ и пограбилъ воловъ пять, коровъ шесть до^нныхъ шеръсти розъное, якожь, де^и, о^дного по^дданого пана мо^го Петра Хилимоновича на то^м кгру^нте пана мо^го // 9
белико^вскомъ окру^тне збито^го покинулъ, которы^и не веда^т если жи^в буде^т, а того друго^го по^дданог пана моего белико^вско^го Потапа Ивановича с тымъ бы^лло^м вси^м выше^и поменены^м взя^вши з собою до име^ня своего Лов^кова и не ведати где его поде^л. Тако^ж то^т уря^дникъ пана Василя Тышинъ бе^лко^вски^и Ярекга^лски^и* бра^л во^зно^го повету ки^еско^го шляхе^тно^го Ждана Щение^вского до^име^ня пана своего бе^лко^вского на о^гледа^не збито^го пана своего белико^вско^го, которы^и во^зны^и та^м бы^л и то^го збитого по^дданого пана Тишина огледа^вши прише^лши передо^мною очевистое со^знанъе свое учини^л и кви^т со^зна^ня со^го по^дпеча^тю своею и с по^дписомъ руки свое^е ку записова^ню до кни^г за^мку гдрско^го Житоми^рско^го да^л. Которы^и кви^т та^к се^с в себе має^т. Я, Жданъ Щение^вски^и, во^зны^и повету ки^еско^го, со^знава^м ты^м мои^м квити^м ку записова^ню до кни^г за^мку гдрско^го Житоми^рского, и^ж будучи не в ы^име^ню его мл^сти пана Васи^ля Тишино^м Белико^вца оповеда^л и оказова^л мн^е вря^дникъ пана Тиши^н бе^лко^вски^и Я^н Рєкга^лски^и збито^го по^дданог пана своего бе^лковъского // Петра 9 зв.
Хилименовича, которого^м я видєлъ, маючи при себе сторону люде^и до^бры^х дву^х шля^хтич^ов усе^го збитого и опу^хлого и на... же ки^ими битъ и мени^л то вря^дни^к пана Тиши бе^лко^вски^и передо^мною и стороною, и^ж, де^и, в року тепе^р идучо^м тисяча пят^сот девє^тдесято^го мца мая десято^го дня па^н Бо^гда^н Стрыбы^л са^м и ^з слугами и по^ддаными своими наєха^вши мо^но на в^ласны^и кгру^нт пана моего Бе^лко^вски^и неподалєку руды Жарки, и наше^лши по^дданы^х пана моего бе^лко^вски^х Петра Хилимоновича пасучи бы^лло свое на то^м кгру^нте самы^х по^збия^л и помо^рдовалъ и бы^лла ихъ немало побра^л и пограби^л и до^име^ня своего Лов^кова отогналъ теко^ж*, де^и, о^дно^го по^дданог пана мо^го то^го Петра збитого на то^м кгру^нте пана моего бе^лко^вско^го покину^л а то^го другого по^дданог пана моего бе^лко^вского ^ж Потапа Ивановича с ты^м бы^лломъ вси^м взя^вши зъ собою до^име^ня своего Лов^кова не веда^т, где его поде^л, што ширє^и и меновите вся жалоба в оповеда^ню и^х

* Тут Ян Регальський.

** Тут тако^ж.

описана и доложона. А та^к я, во^зны^и, што^м слышалъ и виде^л, то все на се^м квите свое^м подоста^тку выписа^вши по^д печа^тю своею и с по^дписо^м руки свое^е вря^днику пана Васи^ля Тишиному бе^лко^вско^м Яну Рекга^лско^м да^л. Писа^н у Белико^вца^х.

10 // №12. Того^ж мца 20 дня.

Писала и присылала яко до (...) вря^ду до мене Себастиана Кавецко^{го}, по^дстаро^стего житоми^рского, земля^нка гдрьская зе^мли Кие^вское пани Гарасимовая Станиславовичовая Суриновая панича^нка Я^рмоля^нска, оповѣдаючи и пла^чливѣ жалуючи,

и^ж, де^и, ма^лжоно^к мо^и панъ Гарасимъ Станислави^ч Сури^н примучи^л и приневолѣ^л мене к гва^лто^м велики^м, яко невесту хорую а плени се^ича^с сыне^в мои^х та^к же^ж в се^м краю приятѣ^л не маючую а безплеменую абы^м Богуфало^м па^вшего по^дсу^лко^м зе^мски^м кие^вски^м, пано^м Якубо^м Та^вщею, пано^м Григоре^м Покале^вски^м, пано^м По^дбе^лски^м, пано^м Васи^лемъ Мо^ркошкою пере^л во^зными зе^мли кие^вскими пано^м Семено^м Мачу^лски^м, пано^м Петро^м Не^вмири^цкимъ дела при^знаваючи те в не^м же якобы ничо^{го} не мело зостати ма^етности пе^ршого ма^лжо^нка моего пана Ивана Ма^ркевича Кра^снодво^рского та^к те^ж и ма^етности мое^е вла^сное, яко бы я мела та^к ма^етно^ст пе^ршого ма^лжо^нка моего пана Ивана Ма^ркевича Кра^снодво^рского и мою ма^етно^ст вла^сную за живота мое^{го} ро^зшаровати и сына^м мои^м, Яну и Тимофею, на потреби и^х выдати якобы^х, де^и, ему и ли^ст заста^вны^и нада^л чи якобы позычены^и на село Годо^мльское Ляховичи на п^ядеся^т ко^п грошеи лито^вски^х пе^вною датою утварены^и дала; якобы, де^и, я мела у его мл^сти пана Сурина, ма^лжо^нка моего, позычити и^в то^и

10 зв. сумѣ пнзе^и п^ядеся^т копъ гроше^и лито^вски^х село Годото^мльское, // бо, де^и, з ла^ски божее ис вси^х гроше^и с по^требу маю то^лко, де^и, всю ма^етно^ст та^к лежачу^ю, яко и рухомую небо^жчика ма^лжо^нка моего пана Ивана Ма^ркевича и мою всю ма^етно^ст та^к лежачую, яко и рухомую где^ж ко^лве^к маючую сыно^в мои^х Яну а Тимофею оста^тнею волею моею але в тя^жкости теперешне^и хоробе мое^и о^лказую и ве^чне по животе мое^м о^лдаю, которою, де^и, всю а его ма^етно^ст та^к лежачую, яко и рухомую небожчика ма^лжо^нка моего пе^ршого пана Ивана Ма^рковича и мою вла^сную ма^етно^ст сынове мои, Я^н а Тимофе^и, о^л ма^лжо^нка мое^{го} пана Гарасима Станиславовича Сурина взяти и побрати маю^т. А ты^м, де^и, тѣстамѣ^нтомъ, которы^и о^л мене с примуше^ня а^с побоевъ, с погро^зко^в понево^лне даны^и и листо^м на Ляховичу по^сме^рти мое^и ма^лжоно^к мо^и па^н Гараси^м Сури^н о^л

сыно^в мои^х, Яна а Тимофея считатися и боронитися у права не має^т и мочи не буде^т ве^чны^{ми} часы. Бо я, де^и, си^м оповеда^нε^м и жалобою моею то^т тестамент им... на Ляховичи уморяю и ^в нивε^ч оборочаю ве^чны^м часо^м. Которое оповеда^нε и жалоба пнєє Гарасимовое панєє Га^нны Я^рмоля^нки до кни^г за^мковы^х ω^бру^чки^х ε^{ст} записано. С которы^х и сε^с выпи^с з моею печатю и с по^дписо^м руки писа^рское на то ε^{ст} выдань. Писа^н ув О^бручо^м. У то^м выпису пєча^т по^дстаростего ω^бру^чко^г пана Рафала Виго^вско^г и по^дпи^с руки писа^рское оповеда^нε и жалоба та^к и то^т выпи^с ω^бру^чки^и панєє Гарасимовое Суриновое панєє Га^нны Я^рмоля^нки до кни^г за^мковы^х житоми^рски^х ε^{ст} записано.

№ 13. Мць июль того^ж року г.дня.

Прише^лши пере^л мене Себестияна Кавε^нко^{го}, по^дстаро^стего житоми^рского, ω^бте^жливε и пла^чливε жаловаль па^н Ярошъ Ченови^чки^и во^нска запоро^зско^{го},

и^ж, де^и, еха^л εсми потребою своею чере^з име^ние εго мл^ти пана Есифа Немирича, су^ли зε^мско^{го} киε^вско^{го}, Че^рнехо^в то та^к де^и (...) Есифъ Немиричъ, су^ля зε^мски^и киε^вски^и, перεсла^вши слуг своихъ, // мене само^{го}, на доброво^лно^и дорозε по^има^вши, звезали и до Че^рнехова име^ня εго привε^лши до веза^ня,и ^в ла^нцухъ усади^л и листы побра^вши, поω^дпечатова^вши и^х чита^л. **В** то проси^л па^н Ярошъ Ченови^чки^и, абы тоε оповеда^нε ε^{го} у книги житоми^рскиε записано было. Што я записати казаль.

11

№ 14. Того ^ж мца ше^{ст}на^дцато^{го} дня.

Писала и присылала до ^вря^{ту} за^мку εго кр м^л Житоми^рско^{го} до мене Себестияна Кавε^нко^{го}, по^дстаростего житоми^рского, зεмя^нка зε^мли Киε^вское εи м^л пани Але^кса^ндровая Ворониная пани **В**до^тя **В**лыча^нка ω^бте^жливε жалуючи и оповедаючи, што ^ж, де^и, сего дня року тысяча пят^сот девε^тдесято^{го} мца июля шо^сто^{го} на^дца^ть ве^лмо^жны^и εго м^л кнзь Яну^ш Збара^зски^и, гε^тма^н по^лны^и, на^сла^вши мо^цно кгва^лто^м служебника своего въ голова^х пана Томаша Белецького, ро^тмистра, с товариша^{ми} и с помо^чниками, учини^вши εго при^нципало^м або поводи^м, а ω^н, де^и, помо^чнико^в свои^х са^м лепе^и знаε^т имена и про^зви^ска и^х ведаε^т, с которыми, де^и, напо^лни^вшися ва... свое^и дня вπεре^д рεчено^{го} июля ше^{ст}на^дцато^{го} в року нинε^шнемъ тысяча пят^сот девε^тдесято^м з немалы^м, де^и, ω^пшако^м

- люде^и ε³дны^х и пѣши^х з добытыми ро³ны^{ми} бронями и ³ стрѣ^лбью
 ѿ^гнистою, во^ине належачою, рути^вши^{се}, де^и, мо^ино кгва^лто^м на ма^ет^{но}ст^ь
 мою, ме^сте^чко мое Трояновъцы черε³ **W**строгъ кгва^лто^вне вломи^вши се въ
 ворота ме^стъцкіе выбили в домо^х ме^стъцкі^х дѣри, ѿ^кна повыбивали. На
 це^рковъ, которая в до^{му} мое^м, зъ гако^вницъ с по^лгаковъ стреляли, на домъ,
 де^и, божи^и и до^м мо^и окрывавили по^лданы^х, де^и, мои^х Рε^лка Ивановича а
 Фѣдора Дмитровича на ^сме^ртъ ѿкру^тне забили и замо^рдовали. Ма^ет^{ности},
 де^и, вси^х по^лданы^х мои^х трояно^вски^х з домо^в, клете^и дѣри и за^мки у комор
 (...), по^отлупа^вши, побра^{ли}, полупили, а меновите то ε^ст: напе^рве^и, де^и,
 11 зв. уломи^вшися //Ляховичи зо^всимъ на^все^е ему заставила, тѣды, де^и, пере^л
 12 вашею м^л тую панε по^лстарости^и ѿ^бгя^жливε и пла^члавε жалую и
 ѿповѣдаю, и^ж, де^и, то^т тѣстамε^нтъ* // кгва^лто^вне у в Остро^г и^в браму
 ме^стъцкую взяли и пограбили гако^вницу о^лну с кросо^м, купленую, де^и, за
 пя^т копъ гроше^и лито^вски^х, а другую гако^вницу з^вучастую, купленую за
 три копы гроше^и лито^вски^х, пу^лгако^в с колами три, купленые за пя^тдеся^т
 гроше^и, у попа, де^и, моего трояно^вско^{го}, у Гаца, комору и скри^и три
 ѿ^тбили, за ѿ^лну скриню да^л, де^и, бы^л ѿ^и самъ сто гроше^и лито^вски^х, кни^г
 це^рко^вны^х в то^и, де^и, скрини взяли и пограбили (...) меры, тоεсть: быблею
 ру^скую, друкованую, купленую за двε копе гроши^и, третие книги ε^усти^и
 за ^лве копе гроши^и, кате^фи^{3м} не^све³ки^и за золоты^и по^лски^и, я^рмолоцилы^и за
 чотыри копы гроше^и, книги Кирила Сирина за по^лторы копы гроше^и,
 книги Е^вхарима Сирина за чотыри копы гроше^и, книги Е^воды за три
 копы гроше^и три ти^х же, де^и, книга^х кре^ст золоти^и, яки^и же бы^л с пе^тма
 каме^ими ту^ркосами, други^и хре^ст ме^иши^и сре^браны^и з ла^ицу^жко^м за чотыри,
 де^и, копы гроше^и куплены^и, зве³ду Кле^жку.(...) сребраное за ѿ^смъ копъ
 гроше^и, рызы и стиха^р коле^ски^и голотограво^{м**} ѿ^бложоны^и за копъ ѿ^смъ,
 покрывала келижовые трое ѿ^тласу телесного, а патрахими и пору^чε,
 по^лбитые поло^тно^м коле^иски^м за двε копе гроше^и, кади^лница мос...азовая
 за золоты^и по^лки^и, покрывало великое ѿ^лта^рное за три, де^и, копы гроше^и,
 звоно^к, де^и, ѿ^лта^рны^и за по^лзолото^{го} по^лско^{го}; з другое, де^и, скрыни, за
 которую да^л былъ копу гроше^и, взяли, де^и, реверед^у чо^рную
 ѿ^тε^рфиновую за ко^п по^лшосты, суко^и не^висты^х лю^иски^х з о^ксамито^м двε за
 копъ дεся^т, а други^х суко^и бе³ ѿ^ксамиту двε: ѿ^лную ѿ^тε^рфанεвую, а

* Тут далі з нової сторінки помилково записана справа № 12.

** Очевидно, треба золотогоглавом.

другую лю^нскую^{***}, за ко^п ше^{ст}, жу^па^н ѿте^рфиновы^н за ко^п четыре,
 други^и жу^па^н му^ра^вски^н за ко^п по^лторы, шапо^к ѿ^ксами^тны^х две за ко^п
 по^лтрети, по^я с^ре^браны^н за ко^п чотыри, по^яс^{ок} ѿ^ксами^тны^н з^ь
 загликами сребраны^и за ко^п по^лторы, кна^фико^в сребраны^х два^дца^т
 чотыри за ко^п по^лчва^рты, лы^жо^к сребны^х две за ко^п по^лтрети,
 пе^рсте^нко^в чотыри, которы бы^{ли} с каме^нми ту^ркусами, а два з^ь
 шма^ракгами за ко^п ѿ^мъ; з^ь с трете^н скрини, за которую, де^н, бы^л // дал^ь 12 зв.
 золо^ты^х два, пла^хо^т, де^н, чи^рвоны^х взято три, которы^е ко^штовали две ко^п
 гроше^н лито^вски^х, ра^нтухо^в коле^нски^х пя^т ко^штовали, де^н, гроше^н ко^п
 две, ра^нтухо^в фла^мски^х два ко^штовали, де^н, ко^п чотыри, простит^ька
 чотыри ко^штовали, де^н, ко^п по^лтрети, кошу^л кале^зски^х з^ь е^лвабем^ь
 шиты^х ѿ^мъ ко^штовали, де^н, ко^п чотыри, ѿбру^чо^в тъканы^х пя^т за ко^п
 три, пошвы п^ери^нны^е две а поше^{во}к^ь подушаны^х пя^т за ко^п по^лторы,
 кошу^л же^нски^х вышиваны^х е^лвабе^м коле^зски^х две, кошу^л му^зки^х две за
 пу^лторы ко^пы гроше^н, тъка^но^к ѿ^ксами^тныхъ ше^{ст} за ко^пу гроше^н, вачо^к за
 золо^ты^н, у то^м, де^н, ва^чку было гроше^н гото^вы^х ко^п ѿ^мъ, кгроше^н два^дца^т
 лито^вски^х, шапо^к чо^рны^х по^лшисты^х за гроше^н сорок, пряжи то^нкои
 клу^бко^в с^ламъ за гроше^н се^мдеся^т, че^пцо^в му^ра^вски^х е^лвабны^х три за
 по^лтрети ко^пы гроше^н; у по^лданого моего, де^н, у Го^рде^я взяли и
 пограбили, ко^не^н двое за ко^п две, вола ѿ^нно^{го} за ко^п по^лтрети, се^лло за
 гроше^н пя^тдеся^т, са^л две за ко^пу гроши^н, кошу^л му^зки^х чотыри за ко^пу
 гроше^н, по^лвесъ чотыри за по^лко^пы гроше^н, соке^р три, которы^е, де^н,
 ко^штовали по^лко^пы гроше^н, поло^тна локо^т за ко^п две, у Ивана Ру^лника
 взяли сала за по^лко^пы гроше^н, соке^{ру} за двана^дца^т гроше^н, ша^пку за ѿ^мъ
 гроше^н, убр^ан^е му^ра^вское за гроши^н соро^к; у по^лдано^{го} моего Семена
 взяли и пограбили воло^в чотыри за дев^ят ко^п гроше^н, ялови^н две за ко^п
 три; у по^лданого моего Не^пи^нводы взяли и пограбили вола за ко^п две и
 гроше^н три^дцать пя^т, ло^жни^к за по^лко^пы гроше^н, ша^пку ѿ^ксами^тную за
 ко^пу гроше^н, ша^пку лисы по^лшитую за по^лко^пы гроше^н, а^в Павлика узали
 поло^тна локо^т соро^к за по^лторы ко^пы гроше^н, ра^нтухо^в локо^т два^дца^т, шлы^к
 лиси^н за по^лторы ко^пы гроше^н, кошу^л не^вести^х три е^лвабем^ь шиты^х за
 по^лторы ко^пы гроше^н, кошу^л му^жски^х чотыри за ко^пу гроши^н; у Коцика
 взяли вола за по^лтрети ко^пы гроше^н, се^лло за ко^пу гроши^н, соке^р две за
 гроше^н два^дца^т чотыри, са^л две за ко^пу гроше^н, ко^жу^х за ко^пу гроше^н, // 13
 се^рмягу за по^лторы ко^пы гроше^н, ра^нтухо^в два за гроши^н сорок, кошу^л

*** Незрозуміла винісна графема.

жоно^цки^х е^лвабе^м шиты^х чотыри за по^лторы копы гроше^и; у Я^цка коня за ко^п пя^т, вола за по^лтрети копы гроше^и; у Фа^лца воло^в чотыри за коп^ь девят^ь, кожу^х за гроши^и соро^к, железа ко^нские за гроши^и двана^дцат^ь, по^лви[?] чотыри за по^лкопы гроше^и; у Па^лчика, воло^в чотыри, за деся^т коп^ь гроши^и; у Чука коня и клячу за коп^ь ше^{ст}, по^лви чотыри за по^лкопы гроше^и; у Федора вола за коп^ь три, ло^жни^к за по^лкопы гроше^и, поло^тна локо^т на локо^т два^дцат^ь два за гроше^и соро^к чотыри, се^рмягу за по^лкопы гроше^и; у Ивана Сидореняти воло^в чотыри за коп^ь деве^т, я^рмя^к мо^нски^и за по^лчвар^ты копы гроше^и. И просила пани Алекса^ндровая Воронина, абы тая жалоба и оповеда^не еи было до книг^ь записано. Што е^{ст} заисано.

Мцъ а^вг⁸сть

№15. Того ^ж рок⁸ 17 дня.

Присыла^л до вря^лу за^мку гдриско^{го} Житоми^рско^{го} до мене, Себестияна Кавец^ького, по^лтаросте^{го} житоми^рского, будучо^{го} ѿ его м^л пана Семена Дени^ска Ма^тфе^ев^ню^{го}, старосты житоми^рского, его м^л па^н Станисла^в Ясликов^ьски^и служебника своего Ка^рпа Жу^рби^нско^{го} жалуючи и оповедаючи,

13 зв. и^ж, де^и, дня вчорашнего еха^л по^лданы^и пана моего з ыме^ня его Староселец^ь на ^име Се^рге^е ту^т до места е^{го} к^р м^л Житомира по потребе свое^и мимо дворе^ц его м^л пана Бо^гдана Стрыбыля Студену Воду то па^н, де^и, за вла^сы^м ро^сказа^нем^ь его мл^ти пана Стрыбыля самого слуги его два на ^име Стани^сла^в а други^и Ива^н Рома^нче^нко, переня^вши то^{го} по^лдано^{го} пана мое^{го} староселе^цко^{го} Се^рге^е на дорозе напроти^вко дво^рца пана Стрыбылева его самого по^има^вши и ^звеза^вши, коня его ше^рстю рыжого, за которого дал^ь пя^т коп^ь грошеи лито^вски^х, ру^шни^ц две по копе // гроши^и лито^вски^х купленые, гамал^ья ѿ^лна, а ^вмало^и? были кули, губка, креме^н, ежак^гва, порохо^ниць две ис порохо^м по п^ет^на^дцати гроши^и купленые, з^ь него самого я^рмя^к зняли су^кна лю^нско^{го} сине^{го} з^ь шнурами шо^лку чи^рвоно^{го} куплены^и за чотыри копы гроше^и лито^вски^х, во^з з хомуто^м коштоваль по^лкопы гроше^и лито^вски^х, соки^р по десети гроше^и куплены^х, по^ес^ь з ножами, куплены^и за п^ет^ь гроши^и. То де^и все ѿ^тту^л по^лдано^{го} пана моего Се^рге^е, звезаного на доброво^лно^и дорозе, побра^вши и пограби^вши и то все до дво^рца пана Стрыбылева Студены Воды ѿ^тв^езли и ѿ^тпровадили, а того, де^и, по^лданого пана моего ро^звеза^вши пустили. И проси^л то^т слуга пана Ялико^вско^{го} имен^ем пана свое^{го}, абы тая жалоба и оповеда^не его до книг^ь было записано. Што я записати казаль.

№ 16. Того^ж мца и 18 дня.

Постанови^{вши} сѣ на^врядѣ в за^мку гдрьско^м житомир^{ском} передо^{мною}, Себестияно^м Кавецьки^м по^лстарости^м житомир^{ски} Ива^н Боро^{во}ко очевисто ку записова^{ню} до кни^г тыми словы вы^зна^л пода^л, де^и, если ѡ^тчи^зну свою на Псищове за пѣ^вную суму пнзѣ^и за два^дца^т ко^п гроше^и лито^вски^х пану Яну Кору^цкому а пану Яну Недопыревичу то ѣ^{ст} будова^нѣ свое зо^вси^м на^всѣ з нивами зъ ѡгородами то^лко на ѡ^лно^м ѡгородѣ насе^нѣ ро^к теперѣ^шни^и пожи^тки собе заставую и зо^всѣю ѡгорожею прода^л ѣ^сми с пасекою а^в пасеце бѣч^ол ульяни^ц сѣмеро з дерево^м бо^ртны^м и^з ста^вко^м и зо^вси^м ты^м, яко, де^и, ѣсми тоѣ самъ на себѣ де^ржа^л и^вжива^л и^з синожа^тми, и^з сѣно^м покошоны^м, не зоставуючи ничо^{го} са^м на себѣ и пото^мки свои. А с то^{го} панове служ^{бу} за^мковую служити пови^нни буду^т з ы^ншими бояри, товаришами моими. Тому^ж я^к я служи^л и^вжѣ мнѣ дали напро^д па^н Я^н Кору^цки^и а па^н Я^н Недопыревичъ гроше^и готови^х лито^вское ли^чбы ко^п чотыри, а ѡ^стато^к той суммы пнзѣ^и маю^т ми // ѡ^тдати в року сѣ^м теперѣ^шнѣ^м девѣ^тдесято^м на де^н светои покровы, а я в то^и хатѣ мешкати маю пото^л, поки ми гроши ѡ^стато^к, то ѣ^{ст} ко^п ше^{ст}на^дца^т, ѡ^тдаду^т. ѣ^лнако^ж, уже если тоѣ, што^м са^м де^ржа^л, пану Яну Кори^цко^{му} а пану Яну Недопыревичу зо^вси^м на^всѣ, што^м ѡ^лно са^м де^ржалъ и^вживаль по^ступи^л то^лко на то^м, де^и, ѣ^смо собе постановили, гдѣ бы мнѣ панове, вперо^д рѣчоныѣ, ты^х ше^{ст}на^дцати копъ на то^т ча^с на святую покрову не ѡ^тдали, тогды до то^{го} усе^{го} ничего мети не маю^т и мочи не буду^т, якъ до тоѣ ѡ^тчи^зны моеѣ, та^к и^ж и до ты^х чотыро^х ко^п гроше^и заданы^х упоминати сѣ не мало. А при то^м были и того добре вѣдоми люде добрыѣ па^н Матыс Трыко^вски^и а кри^зу бояре ѣ^{го} к^р м^л житомир^{ски}ѣ. И просили вышеречоныѣ панове, абы и^х купля тая до кни^г и со^зна^нѣ Боро^{во}ково записано было. Што ѣ^{ст} записано.

14

№17. Того^ж мца.

Жигимо^н трети^и бо^жю м^л кро^л по^лски^и, велики^и кнзъ лит^{<.>}, ру^ски^и, пру^ски^и, мазове^цки^и, жолу^тиски^и, ифля^нски^и, короле^вства шве^цко^{го} вла^сны^и дѣди^ч и при^шлы^и коро^л ѡ^зна^имуѣ ты^м наши^м листо^м вс^ѣмъ во^бѣ^и и ка^ждо^{му} зосо^бна кому ко^лвѣ^к то ведати належа^т, кгда^ж на^м дана справа именѣ^м шляхѣ^тно^{го} Алѣкса^ндра Воронича, земѣнина зѣ^мли Кие^вское, и^ж што

14 зв.

служѣ^бни^к вѣ^лмо^жно^{го} Костѣ^нтина кнжати **В**тро^зско^{го}, воеводы киѣ^вско^{го}, ма^рша^лка зе^мли Во^лы^нское, старосты володимѣ^рского, Григорѣ^и Соко^р, ѿ^бвини^вши того Воронича бѣ^зви^нне ѿ^збы^тѣ сына своего Ивана Сокора ѿ^то з^ни^м року про^шлого тысяча пя^тсо^т ѿ^смѣдѣся^т шо^стого мца и^юня ѿ^смогона^лца^т дня на ро^чко^х кгр^олски^х киѣ^вскихъ тега^лся вывод^о Вороничовы^х пра^вны^х слуха^л и декрѣ^т в справѣ за ѿ^то^сла^нѣмъ то^{го} суду кгр^олско^{го} киѣ^вско^{го} до суду короля мл^ти Стефана фалебное памети про^лка нашо^{го} доброво^лне приня^л и тую справу свою в лимитацию впусти^л. А пото^м такового поступъку пра^вно^{го} ѿ^ступи^вши мнѣ ж^дучи в не^м повы^{*} голо^вной лимитации и де^крету королѣ^вско^{го} знову ѿ^то того ж^д, де^н, сына своѣ^{го} Ивана Сокора преречено^{го} Алекса^ндра Воронича, яко^{го} того // дана справа у того ж^д суду кгр^олско^{го} Киѣ^вско^{го} на пе^рши^и декрѣть ѿ^будву сторонамъ даны^и и доброво^лне ѿ^т ни^х приняты^и неслушне и неспра^вне маючи ванъ проти^в ему за не^стало^{го} зда^л и право пере^ве^л и на же^л живо^т его упоро^м свои^м до вывола^ня приправи^ль, на которое вывола^нѣ Але^кса^ндро Ворона по^лнесе^нѣ на со^нме та^к ро^к немъ у на^с собе ѿ^дѣ^ржа^вши з^стороною проти^вною ро^справитися гото^в бы^л и в праве стоя^л, ни^жли для ва^жны^х по^требъ^{<, >} и припа^лко^в Речи По^сполитое и лимитаци^и наши^х тая справа чере^з на^с ѿ^тсужона не естъ. А в^томъ часѣ тоѣ по^лнесе^нѣ наше вы^шло, за чи^м прошоно на^с ѿ^да^лшое по^мкне^нѣ то^{го} по^лнесе^нѣ мы, видѣчи тую справу быти (...) слу^шную^{<, >} на причину пано^в ра^д наши^х приставаючи праву по^сполитому, абы мо^г по^л ты^м часо^м Але^кса^ндро Ворони^ч ѿ^т(?)лы пере^волъ права и ѿ^т инныѣ вси справы и кри^вды свои чини^т вѣ^лля права по^сполито^{го} поступовати а не^ви^нно^{ст} свою в то^м показати а^лбо ся стороною поро^вняти по^лнесе^нѣ то^{го} вывола^ня далѣ^{л**} по^лду^г права до шести месяце^и по^мкнули есмо и помыка^нѣ ты^м место^м наши^м, по^л которы^м часо^м ѿ^твѣ^з, де^и, маѣ^т быти бѣ^зпечо^н здоро^вя своего у ко^ждо^{го} суду становитися и во^лно вше^лякиѣ справы свои ѿ^тправовати то^вси^м вобѣ^ц и ко^ждо^{му} зособна ку ведомо^сти приводѣчи, ро^сказуѣмы, абы ж^д те его при то^м кгле^ите нашо^м заховали и ѿ^тоному допу^стили на ко^ждо^м ме^ст^а та^к пере^л нами и судо^м наши^м, яко и пере^л вше^ляки^м врядо^м и вѣ^зде быти и вше^лякиѣ рѣчи, справы свои во^лно и бѣ^зпѣ^чно ѿ^тправовати до часу на^значоного ѿ^тоному ку переказѣ и затру^лѣ^ню ничего собе не беручи а ѿ^собливе старо^ста^м судовы^м (...) наме^снико^м ро^сказуѣмы, жебы то^т ли^с

* Тут пляма на аркуші.

** Очевидно, треба далѣ^и.

нашъ на вшеляки^х мѣста^х звыклы^х публиковати и ѿволат дали. А нам свѣдѣство тоѣ речи печат наша короная до того листу ест притичена. Писан въ Вапшавѣ дня сѣмо^{го} мца аста року божого тысяча пятсотъ девѣтдесятого кролева^{на} нашего третего. Albert's Baranowski biskup przemysku фале^{но} в Хрытусѣ ѿца пана Во^итеха Барано^{ско}^{го}, бикупа премысльского (...) <,>
Lawrenty Pieszocinski.

№18 // Того^ж мца 20 дня.

15

На врьде гдрьско^м Житомирско^м передо мною, Себестияно^м Кавѣ^ики^м, полстарости^м житомирски^м, ставши очевисто возны^и воеводства Кие^вского Да^хно Бутримо^вски^и ку записа^ю до книг за^мковы^х житомирски^х со^зна^л тыми словы, и^ж, де^и, року теперешнего тысяча пятсо^т девѣтдесятого мца августа ѿмналцатог^г дня за прида^немъ врьдовы^м был^л есми на справѣ и потребе врьлника кн^жати его м^сти пана воеводы волы^нско^{го} пятѣ^ико^{го} пана Во^итеха Бехо^вско^{го} и полданы^х кнжости его мл^сти пятѣ^ики^х в Пятку и маючи при собѣ шлях^ту, людѣ^и добры^х пана Яна Па^вло^вско^{го} а пана Стани^слава Року^ского за оказа^немъ пана Яна Бехо^вско^{го} виде^л есми слугу пана Бехо^вско^{го} Семѣна Бялокгро^дско^{го} в ногу правую з ру^чницы шко^дливѣ по^стрелено^{го}, коня пана Бехо^вско^{го} бѣло^{го} фа^рбовано^{го} з ру^чницы забито^{го}, которы^и, де^и, ко^штова^л золоты^х полски^х сто. А за оказа^немъ мещан^ики пяти^икоѣ Федоровое Ма^словое виде^л есми мужа еѣ Федора Ма^сла, забитого в пѣ^рси з ру^чницы по^стрелено^{го}, при которо^м, де^и, те^ж мещанѣ слободи^икиѣ кды его по^стрелено^{го} до себѣ до Слободишъ были взяли и та^м, де^и, черѣ^з два дни живо^{го} у себѣ ховали, а пото^м, де^и, ту^т на поли вже умѣ^рлого ѿто^слали. Взя^л готовы^х гроше^и копъ двѣ, пу^лга^к, пороховница и гамал^ю, што, де^и, ко^штовало копу гроше^и лито^вскую; а у Куца виде^л, де^и, есми те^ж коня вороно^{го} з дѣла забито^{го}, которы^и, де^и, ко^штова^л копъ ѿ^мъ гроше^и лито^вски^х; а у Ва^ска Дѣлемеша виде^л есми коня вороно^{го} з ру^чницы в ногу левую шко^дливѣ по^стрелено^{го}; а у Юре^шка виде^л, де^и, есми рану в боку з ру^чницы по^стреленую, у которо^{го}, де^и, те^ж сѣ^рмягу за пу^лкопы гроше^и лито^вски^х; а у Якима виде^л, де^и, есми рану в ногу левую з ру^чницы по^стреленую, у которого, де^и, те^ж погра^блено клячу з сѣ^дло^м, што ко^штовало копъ чотыри гроше^и лито^вски^х; а у Брама^{*}, де^и, взято во^з, хому^т и пу^лга^к, што ко^штовало пу^лторы копы гроше^и лито^вски^х; а у Я^цка, де^и,

* Очевидно, у Абрама.

15 зв. взято и пограблено пу^лга^к, которы^и коштова^л соро^к и ѿ^смъ гроше^и лито^вски^х; а у Ва^ка Слесара ѿ^тнято и пограблено шаблю, которая коштовала золоты^х по^лски^х три; у И^ляша, со^тника, взято и пограблено коня вороно^{го} // зъ се^лло^м, зъ е^рмяко^м лю^нски^м блаки^тны^м и ѿ^лстро^м пу^лга^чны^м, што все коштовало копъ десе^т; а у Романа, де^и, ѿ^тнято и пограблено се^лло з во^нлоко^м, се^рмягу, што ко^штовало пу^лторы; а у Я^нка коня тисавого з ру^чницы пострелено^{го} виде^л есми, которы^и ко^штова^л ко^п три гроше^и лито^вски^х. И поведа^л передо^мною, во^зны^м и шля^хтою, поменены^и па^н Бехо^вски^и, та^кже и мешчане пята^цски^е, и^ж, де^и, тые вси бои и грабежи та^кже и заби^иства сталисе^и м^и ѿ^т пана Фры^лриха Тышкевича Лого^иского, воеводича бересте^иского и мешча^н его слободищски^х на вла^сно^м кгру^нте кнжати его мл^ти п^на воеводы водлы^нско^{го} со^сно^вско^{го} на^л рекою Великою Пятою по^л Слободищами року тепере^шне^{го} тысяча пя^тсо^т деве^тдесято^{го}, мца а^вгуста пе^тна^лцато^{го} дня. И тому поведели ми, и^ж, де^и, ѿ^лно^{го} месчанина пята^цко^{го} Па^шка в то^т же ча^с слободищчане по^стреленого по^хватили и до сего часу не ведати, где его подели. А та^к я тое ѿчеви^сто^е со^зна^не во^зно^{го} до кни^г записати есми каза^л.

№19. Того^ж року а.ч^е дня 20.

Прише^лши до в^ря^лу гдрьско^{го} за^мку Житоми^рско^{го} пере^л мене, Матея Стры^ико^вско^{го}, на то^т ча^с по^лстаростего житоми^рского, земени^н гдрьски^и зе^мли Кие^вское па^н Григоре^и Кочу^рски^и жалова^л и ѿ^поведа^л, и^ж, де^и, року тепе^р идучо^{го} тысяча пя^тсо^т деве^тдесято^{го}, мца а^вгуста, второ^{го} дня е^г м^л па^н Я^нко Дми^трови^ч Бутови^ч, хорунжи^и зе^мли Кие^вское, на^сла^вши мо^цно кгва^лтомъ вря^лника своего брусил^оско^{го} на^име Ма^тяша, во^ита Бориса, слу^г, мешча^н и по^лданы^х свои^х брусил^овски^х на^име Ивана Д^ьяка, Яроша, Бориса Ста^лника, Ми^шка Дво^рника, А^вра^мца и и^нши^х моло^дцо^в свои^х дво^рны^х и по^лданы^х, которы^х имена и на^зви^ска его м^л са^м лепе^ии веда^ет, на вла^сны^и кгру^нт им^ен^я мо^его ѿ^тчи^но^{го} Кочу^рски на поле, прозиваемое Попо^вцы, збо^жя жато^{го} жита копъ два^лца^т, пшеницы ко^п два^лца^т три и^лну копъ две побрати и до им^ен^я свое^{го} Брусилова приве^зти и припровадити казал. Того^ж року тысяча пя^тсо^т деве^тдесято^{го} мца

16 а^вгуста четве^рто^г дн^я за вла^сны^м ро^сказа^немъ его м^л пана Я^нка Бутовича // хоружо^{го} зе^мли Кие^вское ста^лники его м^л брусил^овски^е на^име Юско а Степа^н стадо^м брусил^овски^м свере^пимъ па^нски^м ярыво, то^ест ѿ^ве^с, гречиху, ни^в чотыри вытравили, на которы^х нива^х вжинало^м ѿ^вса копъ сорок а

гре^чки ко^п два^дца^т. И проси^л па^н Григоре^и Кочу^рски^и ѿ прида^не во^зно^{го} на ѿгледа^не ты^х шко^д. Я^м ему прида^л во^зно^{го} Ждана Щение^вско^{го}, которы^и та^м бы^вши и то^{го} ѿгледа^вши, ѿчеви^сто до кни^г тыми словы вы^зна^л и на пи^сме по^дпеча^тю своею и с по^дписо^м руки своеѣ до кни^г записати да^т. Которое со^зна^не та^к се в собе маѣ^т. Я, Жда^н Щение^вски^и, во^зны^и зе^мли Кие^вское, со^знава^м то си^м мои^м листомъ, и^ж будучи мнѣ приданы^м з уря^ду за^мку гдрьско^{го} Житоми^рско^{го} на с^правы пана Григо^ря Кочу^рского видело^м, и^ж жита жато^{го}, пшеницы и ле^н с поля его по^пко^вско^{го} побрано и до Брусилова дорога шля^х, где повезено. А и^ншое збо^же: на дво^х нива^х гре^чку, а на дво^х ѿве^с ко^ми стадо^м вытра^влено и чо^рно на нива^х учинено. Которую шкоду па^н Григоре^и Кочу^рски^и мени^л собе быти ѿ^т его мл^сти пана Я^цка Бутовича, хоружо^{го} зе^мли Кие^вское, з мѣста его мл^сти Брусило^вско^{го}, которого сведо^мя моего сѣе мое со^зна^не до кни^г записан^я по^дпеча^тю мое^ю даю. Писа^н у Житомири року тисѣча пя^тсо^т девѣ^тдесято^{го} мѣца а^вгуста сѣмого дня. Жда^н Щение^вски^и, во^зны^и, рука вла^сная. Которая жалоба и ѿповѣда^не пана Григо^ря Кочу^рско^{го}, такъ те^ж и ѿчеви^стое со^зна^не во^зно^{го} до кни^г за^мку гдрьско^{го} Житоми^рского е^ст записано.

Мѣць сѣнтябрь

№ 20. Того^ж року и мѣца д^ня

Прише^дши до в^ря^ду за^мку гдрьско^{го} Житоми^рско^{го} до мене, Себестияна Каве^цко^{го}, по^дстаростѣ^{го} житоми^рско^{го}, земени^н зе^мли Кие^вское шляхе^тны^и па^н Бо^гда^н Щение^вски^и жалуючи и ѿповѣдаючи ѿ томъ, што^ж, де^и, року сѣ^{го} идучо^{го} тисѣча пя^тсо^т девѣ^тдесято^{го} сѣго дня у во^второ^к мѣца сѣ^нтебра четве^ртого дя^лко мо^и па^н Ми^хно Щение^вски^и, наше^дши мо^цно кгва^лто^м на в^ласную // ниву мою, где пароб^ки мои ѿрали на в^ласно^м кгру^нтѣ нашом^м спо^лно^м, Щение^вско^м у броду з сынами з Ывано^м а Вла^ско^м и с по^ддаными и и^нными многими помо^чниками своими, которы^х, де^и, ѿ^н са^м знаѣ^т имена и на^зви^ска и^х ведаѣ^т з ро^змаитыми бронями та^м же, де^и, пароб^ко^в мои^х Томаса, Семѣна а З^лнька, которыѣ на то^и нивѣ мое^и ѿрали, и^х побили, помо^рдовали сѣ^рмя^г з ни^х три по^знимали, ка^ждая куплена по пу^лкопы гроше^и, сна^т плуговую порубали, воло^в десѣть доморо^шлы^х и жел^лза плуговыѣ, купленныѣ за по^лкопы гроше^и, сокиру у плуга, куплена за дѣся^т гроше^и, кгва^лто^внѣ побрали и пограбили, та^м же,

16 зв.

20

МЦ СЕНТЯБРЯ

[illegible]

де^и, я на то^т ча^с са^м выеха^л з житом двома возы тоє роли сеяти, то па^к, де^и, и^з хомутами, и^з жито^м силою мо^но побрали и пограбили, а меновите тоє^{ст}: коня гнедо^{го}, купленого за ше^{ст} копъ гроше^и, кобылу серую, купленную за чотыри копы грошей и жита на ко^ждо^м возе по ^две ме^рки житоми^рски^х. Тоє, де^и, усе кгва^лтовне а бє^зправне побра^вши и пограби^вши, па^н Ми^ско Щение^вски^и до до^{му} своего в Щениеве одогна^л и о^тпровади^л, яко ^ж, де^и, єсми ужи^вши во^зно^{го}, шляхе^тно^{го} Ждана Щение^вско^{го} кгва^лт зби^тє и зране^нє паро^бковъ свои^х и поруба^нє снасти плуговое во^зны^м перо^дречоны^м о^све^лча^л и оказова^л. И тыє вси грабежи оповеда^л, которы^и во^зны^и то^{го} все^{го} о^гледа^вши чере^з кви^т сво^и по^д печат^ю своею и по^дписо^м руки вла^сно^е со^зна^нє свое тыми словы удела^л. Я, Жда^н Щение^вски^и, во^зны^и воево^дства Кие^вско^{го}, будучи мне за жеда^нємъ пана *

// 21.Того ^ж мца 18 дня

17

На ^врядє за^мку гдрьско^м Житоми^рско^м передо^мною, Себєстияно^м Кавє^пкимъ, по^дстарости^м житоми^рски^м, оповеда^л шляхе^тны^и Вале^нти^и Блоце^нко^вски^и, и^ж што^м ко^лвєкъ вчорашне^{го} дн^я мца сє^нтебра девято^{го} в сє^м же року девє^тдесято^{го} чини^л зє^зна^нє на ^врядє перє^л в м. на пна Сєргєя Скрагу, вы^зволяючи єго с то^{го} усе^{го}, што менє ви^нє до вєзє^ня усади^вши мало нє чере^з целы^и рокъ увєзє^ню окъру^тно^м, яко о^дно^{го} злочи^нцу дє^ржалъ неви^нє человека неви^нно^{го} шля^хтича учътиво^{го} бє^з жа^дно^и причины, про то што^л ко^лвє^к ту^т на врьдє перє^л в м. со^знава^л пану Скразе ино^м што зо^знати мусє^л, яко вязє^н, бо ми тоє па^н Скрага скоро былъ єго во^лны^м учини^л за тоє вєзє^нє свое, што менє неви^нє увєзє^ню окъру^тно^м дє^ржалъ и на врьдє бы^м то в Житомиру вы^зна^л во^лны^м з вєзє^ня учинити обєца^л и менє на волю выпу^стити и ^зране^ня своего збы^тя и ^змо^рдова^ня абы^м о^дступилъ и того сє усе^{го} нє упомина^л по^д закладо^м тысячи золоты^х, ино то я учинити по тя^жко^и неволи своє^и мусє^л, то^лко абы^м бы^л на волю выпущо^ны^и, ажє бы^м знову такового вєзє^ня нє тє^рпєль. Яко ^ж я собе с пано^м Скрагою целое право отое все оставую и о тоє вєзє^нє свое озе^л живо^т о ^зби^тє и ^зране^нє мовити хочу. И проси^л шляхе^тны^и Вале^нти^и Блоце^нко^вски^и, абы тоє оповеда^нє єго до акъть за^мку Житоми^рско^{го} записано было. Яко жє^м я записати каза^л. Што є^{ст} записано.

*Справа незакінчена.

№22. Того^ж мца 19 дня.

17 зв. Ста^вши очевисто на ^вряде ^ѣго к^р м^л в за^мку Житоми^рско^м передо^мною, Матые^м Стры^ико^вскимъ, будучомъ на то^т ча^с на ме^стцу ѿ^т его мл^сти пана Шимона Дени^ска Ма^тфеєвського, старо^сты житоми^рско^{го}, а передо^мною Яно^м Стание^вски^м, писаро^м за^мку к^р его м^л Житоми^рского умоцованы^и ве^лмо^жно^{го} его м^л пана Фри^дриха Тишкевича Лого^иско^{го}, воеводича бересте^иско^{го} па^н Василе^и Сури^и оповеда^л то, и^ж, де^и, панѣ

врядѣ маючи // мн^а науку и ро^сказа^нѣ а особливы^и позо^в ѿ^т ве^лмо^жного его м^л пана Стани^слава Жо^лке^вско^{го}, ге^тмана по^лного коро^нного, по его м^л пана Миха^ила Стани^сла^вско^{го}, ро^тмистра к^р его м^л по пана поруч^ника и по вси товарыши роты его ѿ побра^нѣ стации не^зме^рное и ѿ почине^нѣ не^зна^нны^х кры^вдъ по^лданы^м его м^л пана воеводичовы^м коде^иски^м и слободи^ски^м и бе^рдичо^вски^м на реєстрѣ менованы^х, за которы^м по^зво^м рокъ ему приподае^т становити сѣ ту^т на ^вряде к^р его м^л в Житомиру ку прислуха^ю просечи оны^х по^лданы^х укри^вжоны^х, яко ^жнапродъ положи^л позовъ по пана Станислав^ского, писаны^и ѿ^т его мл^сти пана ге^тмана по^лно^{го} кору^нно^{го}, которы^и чита^н и пра^вне доведены^и бы^л, а пото^м постанови^л свои^х по^лданы^х укри^вжоны^х, коде^иски^х, слободи^ски^х и бе^рдичо^вски^х человека двести и проси^л на^с, вряду, абы^с мы, припустивъши ку доводу оны^х по^лданы^х присяги слухали. Мы, вря^д, заховуючисѣ в то^м ве^лле права по^сполито^{го} ро^сказали єсмо пану Суринови до третего дн^я пи^лно^{го} на вряду чинити, которы^и пе^ршого друго^{го} и третѣ^{го} дн^я в пя^тницу м^ѣца сѣ^нтебра два^дца^т пе^рвого пи^лно^{ст} чини^л. И кгда вжо ѿста^тни^и де^и былъ, домо^вля^лся па^н Сури^и, абы тыѣ по^лданыѣ вси ку доводу припуццоны были, а оны^х, яко не^сталы^х та^к самы^х пре^з сѣ, яко и пре^д умоцованы^х и^х здали. Мы, вря^д, видѣчи поступо^к пра^вны^и умоцовано^{го} ѣ^г м^л пана воеводича бересте^иско^{го} оны^х вси^х по^зво^м ге^тма^иски^м припо^званы^х на пе^ршо^м на друго^м и на третѣ^м дн^ю, яко не^сталы^х и по^зву ѿ^т его м^л пана ге^тмана непо^слу^шны^х в то^и рѣчи припо^звано^и за не^сталы^х уздали и ты^х вси^х по^лданы^х припу^сти^вши ку дово^лу достато^чне присяги слухали и ^втыѣ слова вси ѿ^дноста^нѣ в ли^чбу человека двестѣ присягу учинили, и^ж, де^и, мы, по^лданыѣ его м^л пана воеводича бересте^иско^{го} коде^искиѣ слободи^скиѣ и бе^рдичо^вскиѣ будучи ба^рзо укри^вжоными ѿ^т роты его м^л пана Миха^ила Стани^сла^вско^{го}

ро^тми^стра ε^{го} к^р м^л ω^т пору^чника εго м^л пана Рафала Гумени^цко^{го*} и ω^т вси^х товаришо^в и слуг^г εго м^л вла^сны^х та^к не^в звы^кло^м браню стацыи, яко те^ж и кгвал^то^вно^м бра^ню ма^тно^сте^и наши^х в р^еєстра^х м^еновите //написаны^х, на которы^х и по^лпи^с руки εго м^л пана г^етмана коро^нного по^лного ε^{ст} по^лписано, присяга^єм Богу во тро^ици єдиному на то^м, и^ж на^м не^и нач^єи^и ω^лнотек^ь много шко^л починєно и побрано, яко в ты^х р^еєстра^х ε^{ст} м^еновите написано и пер^єл^л в[аши^м] в^рядо^м поло^жоно. ε^сли бы по пра^вде, Боже всемогущи^и, на^м помози, а εли бы не поправде боже на^м не помози в с^єи^и в^єк^и и в^в будуще^и. По которо^и прися^зє оны^х по^лданы^х умоцованы^и εго м^л пана воеводичо^в па^и Васил^єи^и Сури^и проси^л, абы то все до кни^г за^мку гдрьско^{го} Житоми^рско^{го} записано. Што ε^{ст} записано.

18

№23. Того^ж мца 20 дня.

На в^ряде в за^мку гдрьско^м Житоми^рско^м пер^єдо^м н^ою Мат^єємъ Стры^ико^вски^м на то^т ча^с будучи^м на м^єст^цу пана Сєбєстияна Кав^єц^кого, по^лстарост^єго житоми^рского, шлях^єтны^и па^и Сєбєстия^и Сєци^иски^и жало^лва^л и ωпов^єда^л, што^ж, д^єи^и, року тисяча п^ят^сот д^єв^єт^єсято^{го}, єдучи я на с^луж^бу жо^лн^єрскую, зостави^в єсми мо^ско^вку свою у пана Крыштофа Вина^рско^{го} и у пани ма^лжо^нки εго в дому и^х в м^єсте ε^г к^р м^л в Житоми^ри, яко у приятеля свого и купи^вши воло^в три по три копы грош^єи^и лито^вски^х, ωдо^сла^л єсми ку то^и ж^є жо^нци до того^ж приятеля свого пана Вина^рско^{го}. И к^гды^и, д^єи^и, прих^єл^ь з с^луж^бы жо^лн^єрское, забави^лся єсми с^луж^бою у εго м^л м^л пана Фры^дриха Ти^шкєвича Лого^иского, воеводича б^єр^єст^єи^иско^{го}, и тую жо^нку мо^ско^вку з великою тру^дн^остью ω^т пана Вина^рско^{го} ωды^иска^л єсми. К^гды^ж, увед^єчи м^єн^є, словы лаго^лными в^єр^ну^т є^є не хот^єль а к^гды ми є^є ω^тдал^ь, згоди^вши н^єд^єл^ь ки^лка, при^сла^вши жону свою, па^и Вина^рски^и по^лмови^вши тую мо^ско^вку мою и забрав^ь ма^єт^но^ст^ь мою, пота^єм^нє до до^му свого до м^єста εго к^р м^л до Житомира выв^єз³. А м^єновите взяла пани Вина^рская пота^єм^нє за вла^сною намовою и ро^сказа^и є^м ма^лжо^нка свого з го^споды мое^є Слободисъщ^ь // зо тою мо^ско^вкою **У**леною ря^л сребраны^и гуса^рски^и з^ь га^лжба^нтом^ь готовы^х грош^єи^и з ска^штулы золоты^х по^лски^х сто лыжо^к срибны^х тузи^и ча^рку с^єребреную чотыри гри^вн^є с^рє^бра з ко^нчира по^ст^єль и^иши^є р^єчи рухомы^є побрала по воли сво^єи^и в^нє бы^тности мо^єи^и и до до^му свого в Житоми^ри, яко дома^х жо^нка сво^єго п^нна Кры^штофа Вина^рско^{го} ω^тпровадила. То па^к,

18 зв.

* Після є незрозуміла графема.

де^и, я, приеха^вши всле^д до Житомира за ними, обачило^м, и^ж тая мо^ско^вка моя воду несе^т о^т реки. Я при^скочи^вши по^имало^м еє, яко збега своє^{го}, то пакъ она кри^кнула на пана Вина^рского ратуно^к, а па^н Вина^рски^и, випа^лши з дому, с челя^дю своєю мо^ско^вку мою вла^сную о^т мене о^тня^л и мене, де^и, само^{го} зби^л и ^зрани^л а ^взя^л у мене на то^т ча^с и квал^то^вне пограби^л гака, ша^блю опра^вную, капеня^ч бу^рна^тны^и все^и то^и шкоды шацую собе што и пе^рве^и чере^з панюю ма^лжо^нку его яко на пе^тсо^т золоты^х. Яко же^м я, узя^вши з уряду слу^г за^мково^{го} вне до^ста^тку во^зно^{го} то^т бо^и кры^и сво^и оказова^л а пото^м с ты^м же слугою за^мковы^м з Матысо^м с по^зволе^немъ в^рядовы^м тую жо^нку свою мо^ско^вку за^ста^вши в до^{му} пна Вина^рского панѣи Вина^рско^и само^и а пото^м само^{му} пану Вина^рскому ве^сту копа^х гроше^и приручи^л до ро^справы, яко ^ж то^т Маты^с будучи приданы^и вме^сто во^зно^{го} ста^вши очевисто на ^врядѣ тыми словы визна^л. Виде^л, де^и, єсми раны на пану Себестияне Снеци^нско^м за о^каза^немъ его за прида^немъ в м на само^м го^рле ра^н две подрапаны^х кривавы^х, а на лево^и руце пале^ц сини по^дле мезино^{го} па^лца зна^т збиты^и а пото^м з ро^сказа^ня в м в^рядового ходи^л єсми в до^м до п^нна Вина^рско^{го}, та^м же заста^л жо^нку мо^ско^вку **У**лену пана Снеци^нско^{го} 19 при панѣ^и Вина^рско^и, и приручи, де^и, єсми еє панѣ^и Вина^рско^и // в сту копа^х. А пото^м, кгда па^н Вина^рски^и пришо^л, я^м та^же и пану Вина^рскому самому тую мо^ско^вку приручи^л в ты^х сту копа^х до ро^справы. А па^н Вина^рски^и и пани ма^лжо^нка его в ту^и прируце приняли. И проси^л па^н па^н Себестия^н Снеци^нски^и, абы тая жалоба и оповеда^нє его в книги за^мковыє житоми^рскиеє записано было. Што^м записати каза^л.

№24. Того^ж мца кд дня.

По^стано^ви^вши се на ^врядѣ в за^мку гдрьско^м Житоми^рско^м в небы^тности на то^т ча^с пана Себестияна Каве^нко^{го}, по^дстаро^стего житоми^рского, передо^мною, Яно^м Станише^вски^м, писаро^м за^мку Житоми^рско^{го} шляхе^тны^и па^н Григоре^и Соко^р оповеда^нє учини^л ты^{ми} словы, и^ж, де^и, па^н Кры^штоф^ь Вина^рски^и при бы^тности его м^л пна старо^сты житоми^рско^{го} зложи^л ми бы^л рокъ праву ма^лжо^нце мое^и с панѣ^ю ма^лжо^нкою своєю о^лла^цушо^к золоты^и, за чотыри недели которы^и то ро^к припа^л сегодн^я м^ца о^ктебра к^д дн^я в року нинѣ^шнемъ девѣ^тдесято^м. Та^к я на то^т рокъ са^м з ма^лжо^нкою своєю будучи гото^в ку тому праву чека^х пана Вина^рско^{го}. Па^н Вина^рски^и са^м на то^т ро^к ку учинѣ^ню и справе^дливости с панѣи ма^лжо^нки своѣ^и не^ста^л и ма^лжо^нки своѣ^е не

станови^л, кгда^м до не^{го} по^слалъ пано^в приятеле^и свои^х и^х мл^сти пана
Ивана Прежо^вско^{го}, а пана Ивана Сы^нкгура упоминаючи се
справе^дливости во^длу^г зложе^ня року па^н Вина^рски^и пове^ди^л, же ма^лжо^нки
моєи дома немає, а я^м пану Соковрови року на чотыри недели не^склада^л и
се^{го} дня нема с кого справе^дливости чинити бы те^ж. И хотелъ и проси^л па^н
Соко^р, абы то было записано. Што е^{ст} записано.

Мцъ октябрь

№25. Того^ж року гі дня.

Писала и присылала до^вряду за^мку гдрьско^{го} житомирско^{го} до
мене Себастьяна Каве^цко^{го}, по^дстаро^сте^{го} житомирско^{го} сама еи м^л пни
А^ндреевая Хале^цкая ма^рша^лковая его к^р м^л зе^мли Речи^нское пани Га^лжка
Фра^нциш^{ко}на Хва^лце^вская ѿповедаючи и ѿ^бте^жливє жалуючи, // и^ж, де^и, 19 зв.
ты^х часо^в року тисєчя (!) пя^тсо^т девє^тдесято^{го} мца се^нтебра ѿ^смого дн^я
его м^л кнзь Дмитръ Ку^рцєви^ч Булыга, по^дстарости^и белоце^рковьски^и,
запо^мне^вши зве^рхности его к^р м^л гдря нашо^г мл^стиво^го самъ ѿособо
своею з велики^м а кгва^лто^вны^м во^иско^м у трохъ тисєчє^и конє^х є^здны^х и
пєши^х, людє^и немало з сте^рбою^{*} ру^чни^цною з белоце^рковьцы богусла^вцы
и васи^лко^вцы и лю^дми служєбными в небы^тности пана А^ндрєя Хале^цко^{го},
ма^лжо^нка моє^{го}, наєха^вши велико^ю мо^ю а кгва^лто^м на тоє местєч^ько моє
мнє в сумє пн^зє^и посагово^и в ко^лко тисєчє^и золоты^х ѿ^т пана ма^лжо^нка
моєго записаны^х и^в то^м местє^чку моє^м мо^ю и кгва^лтовны^м ѿбычає^м
узяли бы^лла рогато^{го} коро^в и ялови^ц сто и двє, воло^в ѿромы^х тры^ца^т
свише^и сто и соро^к ѿвецъ, чотыри ста и два^ца^т барано^в, по^лтора ста <,>
куров, тисєча и пятеро гусє^и, двєсти и троє <,> бьч^ол^и в пасєцє убито,
двєстє меду готового в погребє взяти ро^сказа^л каде^и пя^т и вєдєрє^ц ѿсмъ,
жита узя^л меро^к соро^к белоце^рко^вское мєры, а гу^мна^х жита ко^п сто и ѿс^мъ
дєся^т, ѿ^вса ко^п триста, пшєницы копъ се^мдєся^т, грє^чки пя^тдєся^т и двє,
проса копъ сто и ѿс^мъ дєся^т, є^чмєню ко^п сто и три^ца^т. И тоє усе збо^жє
помолоти^вши на тоє во^иско побралъ и пограби^л. Сєна возо^в взя^л триста и
пя^тдєся^т, а по фо^лва^рко^х мє^тски^х*** пограби^т и побра^т ро^сказа^л се^рпо^в триста

* Тут треба стрє^лбою.

** Тут винисне^т, а грєба^{ст}.

и пя^т, ко^с двесте ѿ^смь, се^рмя^г сто ко^ждая по по^лкопы гроше^и, конє^и пя^тна^лце^т узял^и и пограби^л ко^жды^и купле^и по шести ко^п гроше^и, кля^ч взя^л и пограби^л десе^т, купленые по чотыри копы гроше^и лито^вски^х и ины^х немало рече^и побрано и пограблено. С которы^м, де^и, во^иско^м ве^ам ста^{*} его м^л кнзь Дмитрь Булыга по^л место^м на стре^лбище з лука на^л рече^икою Ле[?]лично^м ѿ^смь дне^и, а вместе и по фо^лва^рко^м тоє бы^ло звы^шменованое, и ^всо(?) речи звы^шменованые бра^л и граби^л а по ѿгоро^до^м все^м ѿво^шковы^м капу^сты, цибули, репы, па^сте^рнака, све^клы, бе^з чо^го и шля^хти^ч ѿбы^ити не може^т. То все покопати, повырезовати ро^сказа^л. В которы^х ѿгоро^дны^х рече^х шкоду ѿсобє двесте золоты^х по^лскихъ. // И просила пни А^ндреєвая єи к^р м^л, абы тоє ѿповеда^и єи м^л до кни^г за^мку Житоми^рского записано было. Што я записати казаль.

26. Того^ж мца кд дня.

На ^вряде в за^мку гдрьско^м Житоми^рско^м, пере^до ^мною, Себестияно^м Кавє^икимъ, по^лстаро^сти^м житоми^рски^м, и при^инє на то^т ча^с будучи^х и^х мл^сти пану Семену Прижо^вско^{му}, пану Ивану Сы^нкгуру а пану Ивану Ивану (!) Прежо^вско^{му} шлєхє^тны^и па^и Григорє^и Соко^р жалова^л на пана Кры^штофа Вина^рского ѿ то^м, яко, де^и, пе^рве^и сєго в сємъ ^{жє} року девє^тдесято^м мца сє^нтебра два^лца^т шосто^г дня за жалобою моею пере^д его м^л пано^м старо^стою житоми^рски^м па^и Кры^штофъ Вина^рски^и самъ доброво^лнє зложи^л бы^л рокъ праву мнє и ма^лжо^инцє моє^и на панюю ма^лжо^ику свою ѿ за^ста^вны^и ланьцуш^к мо^и золоты^и, которы^и єсть у и^х мл^сти в заставє, яко жь и его м^л па^и староста утвє^ржаючи то^и рокъ доброво^лнє зложоны^и и приняты^и в сє^м же року впере^д рече^но^м ѿ^т дн^я мца сє^нтебра два^лца^т шо^сто^го за чотыри недели ро^сказати то рачи^л суди^т кгда то^т ро^к припадає^т вше^и**, де^и, мл^сти, панє по^лстарости^и, пану писару туто^шнє^{му} житомерьскому а пану Ивану Сы^нкгуру, што^м я то собє усе на ^вряде<,> туто^шнємъ житоми^рскомъ<,> записати даль, а и^х рокъ припадаєть сєгодн^я м^ца ѿк^тєбра два^лца^т че^тве^ртого. Прошу, де^и, в.м., абы панъ Вина^рски^и ку чинє^ию справе^лливо^сти на ^вряде пере^д вшею мл^стю самъ стану^л и панюю ма^лжо^ику свою, яко на року завито^м, ѿ заставу поставиль. А я, де^и, за заставу свою гроши спо^лна на ^вряде пере^д в.м.

* Петля графєми із верхнього рядка злилась із останньою буквою слова.

** Очевидно, треба вашєи.

покладаю и заставу окупит^т хочу, якоже^ж сего^ж дня не³давно бє³ бы^тности в.м.до пна Вина^рского посыла^л люде^и добры^х и^х мл^сти пана Ивана Сы^нкгура а пана Ивана Прєж^вского (!) упоминаючи сє и просєчи, абы ми во^ллугъ положє^ня року доброво^лно^{го} с панєю ма^лжо^нкою своєю сего дня на року припаломъ справє^лливо^{л*} ту^т на в^рядє перє^лвшєю мл^ст^ю чиниль и самъ сє усправє^лливаль, ни^жли, дє^и, па^н Вина^рски^и до того сє року не зналъ поведа^ню и єго не^склада^ль<,> и гроше^и, дє^и, брати за заставу та^к же заставы ѿ^тдати не хочєть панєи ма^лжо^нки своєи у сєбє в дому не поведасть. А такъ я, вы^слуха^вши жалобы пани Сокоровы и бачєчи, же па^н Вина^рски^и на на року зложоно^м<,> усправє^лливити с панєю ма^лжо^нкою своєю не хочє^т и ожидаючи пана Вина^рско^{го} // ч^ас^с 20 зв. немалы^и страви^л. А кгда ужо былъ вєчоръ, по^слаломъ по пана Вина^рского, упоминаючи, абы сє на року зложоно^м с панєю ма^лжо^нкою своєю усправє^лливи^л гроши ѿ^т пана Сокура и ма^лжо^нки єго, жебы узали, а ла^нцушо^к заста^вны^и вє^рнули. Па^н Вина^рски^и стану^вши на в^рядє перє^лнами на жалобу пана Сокорову тые слова поведи^л, и^ж я року с пано^м Сокуро^м не маю, єсли^м сє в чо^м ѿмыли^л, то вжо про^жно, але и жоны дома не маю, а ла^нцушк^а, дє^и, я не бра^л и гроше^и брати не хочу. А вымови^вши па^н Вина^рски^и тые слова, ѿ^л на^с ѿдышо^л и бо^лше не хоте^л, а кгда сє па^н Соко^р пра^вне домо^вля^л и року зложоно^{го} выпи^са^л с кни^г доводи^л поступаючи в то^м во^ллуг^г права по^сполито^{го} статуту уфалєно^{го} и а^ртикуло^в в не^м ѿписаныхъ в ро^зделе сємо^м ѿ застава^х ѿ то^м сє достато^чне намови^вши и наради^вши, сказали єсмо, абы па^н Вина^рски^и, гроши узя^лши, пану Сокуру заставу ѿ^тдалъ. И по^слали єсмо знову с ты^м до пана Вина^рско^{го}, упоминаючи, абы праву по^сполитому противє^н не былъ. А па^н Вина^рски^и права не будучи по^слушны^и заставы не ѿ^тда^л и гроше^и брати не хотєлъ. А па^н Соко^р, заховуючи сє во^ллугъ права по^сполито^{го} тые гроши тоє^{ст**} копъ гроше^и лито^вски^х а заставу на в^рядє в за^мку при^мне застави^л до^вляючи сє абы бы^л во^ллугъ а^ртикуль трина^дцато^{го} в ро^зделе само^м захва^на та^к мы вгляну^вши в право по^сполитое на то сє добре ро^зми^сли^вши и уважи^вши по^слали єсмо з уряду пана Матєя Стры^нко^вско^{го} а Матыса, слугу за^мкового, абы Вина^рскому гу^мна єго заарє^стовали и запичатовали по^л зарукою на єго м^л пана старосту житоми^рского двєма сты копами гроше^и лито^вски^х чинєчи ѿ^тправу пану

* Очевидно, мало бути^{ст} винісне.

** У тексті пропуск, кількість грошей не вказана.

Сокору а па^н Вина^рски^и не^дбаючи декрету нашо^{го} и заруки на не^и положоны^и в то^м се спротивиль гу^мна ар^стова^т и пичатова^т мо^цно борони^л и не допу^сти^л. А та^к мы бачечи таковы^и упо^р ѿ^дсылає^м то ѿбию^х сторонь до его мл^сти пана наше^{го} пана старо^сты житоми^рского. И просиль панъ Григоре^и Сокоръ, абы то^т декретъ нашъ и жалоба его та^к же ѿ^тпо^р пана Крыштофа Винар^ьского в книги за^мковыє житоми^рские записано было. Штомъ записати казалъ.

Мцъ ноябрь

21 // №27. Того^ж року и мца гі дня.

Прише^лши до ^вряду гдрьско^{го} Житоми^рско^{го} пере^л мене Себестияна Каве^нкого по^дстаро^сте^{го} житоми^рско^{го} земени^н гдрьски^и зе^мли Кие^вское па^н Григоре^и Кочу^рски^и и^з ма^лжо^нкою своєю панєю Ма^рєю Сы^нкгуро^вною ѿ^бтя^жливє жалова^л и ѿповеда^нє тыми словы учини^л, и^ж з року тепе^р идучо^{го} тысяча пя^тсо^т деве^тдесято^{го} м^ца ноябра второ^{го}на^лца^т дня пани **В**си^ня Се^ргеевна Е^рмолина Нєфедовича и^з сынами своими Филимономъ а Бо^гданомъ Е^рмоличами и^з многими помо^чниками своими способи^вшися на лю^д у мєсте Брусилове вря^лнико^м брусило^вскимъ Матяшомъ Коче^вскимъ, во^ито^м Борисо^м, Я^нко^м, Фєдоро^м Сисоевочо^м, Ма^ртино^м, А^ндре^ико^м, Ярошо^м. Ква^ско^м, Филомъ и и^ншими многими помо^чниками своими, которы^х имена и на^зви^ска лепе^и она сама ведає^т и и^х знає^т, конє^и два^ца^т ше^ст з ро^зны^м ору^жємъ во^ине належачимъ наєха^вши, дє^и, мо^цно квал^то^м на до^м мо^и шляхе^тски^и кочу^рски^и и на сєльце мое по^дле дому то^{го} мое^{го} будучое чере^з ли^ст зару^чны^и по пя^тмасты копами гроше^и, которою зарукою она сама ѿ^бносила мене само^{го} ру^чницами, голо^внею ѿ^бмахо^м бока и хрибе^т вьве^с збили и ^зранили и жону мою Ма^рю Сы^нкчуро^вну та^к же ру^чницами ѿмахомъ и ки^ими в руку и ^в плєчє, и ^в ногу лєвую збили и змо^рдовали и ^зранили та^к те^ж слугъ и по^дданы^х мой^х Ко^ндрата Петриже^нка в голову шко^лливє ранили, а друго^{го} Ма^тфе^ица в руку ранили и те^ж кони, бы^ло рогатое, ѿ^вцы, сви^ии побрали и пограбили. И при то^м всю^м еще, дє^и, и мене самого и жону мою с поддаными моими з домо^в самы^х побра^вши заразо^м при бы^лє повєли были з собою не ведаю гдє и вывє^лши на дороге ѿ^т дому с по^дмили у дуброву в пуци хотєли мене и жону з ру^чни^ц пострєля^т и ѿ го^рло приправи^т, а^ж Матяшъ, вря^лни^к брусиловъски^и, Я^нко, слуга пана

Бутовичо^в, е^рмолиную и сыновъ се та^к те^ж и ты^х выше^и менованы^х брусил^оцо^в погамовали и ѿ го^рло на^с припра^вляти не велели и ле^две мене и жону мою душею п^ахотою додому пу^стили, поведаючи тыми словы у бо^рздо^м, де^и, часе ѿ не^м и^з домо^м свои^м дымо^м по^ндет^е. А то де^и в то^т ча^с зняли з жоны моеи кожу^х лиси^и су^кно^м чо^рны^м крыты^и, коштова^л двана^лца^т ко^п гроше^и; ша^пку ѿ^ксами^тную, куницами по^лшитую, за которую дано две копе гроше^и; а ^з мене е^рмякъ лу^иски^и блаки^тны^и з шнурами шо^лковыми, за которы^и дано три копы гроше^и лито^вски^х; сага^ида^к, саблю за которую дано три копы гроше^и; // ру^чни^и две с 21 зв. порохо^вницами и^с порохо^м, за которые дано три копы гроше^и лито^вски^х, а порохо^вницу з мене зрываючи мало мене самого поче^пкою порохо^внечьною за шию не^вдавили; кон^еи три ста^ини и взяли в ше^рсту два гнеды^х а три ворон^е, за которые дано ко^п трина^лца^т гроше^и, воло^бробочи^х ше^сна^лца^т; бугаю^в ѿ^мъ; коро^в до^ины^х ѿдина^лца^т; третяко^в и че^тве^ртако^в десе^т; ѿвецъ пе^тдесе^т; барано^в двана^лца^т; свине^и велики^х десе^т. То, де^и, пни е^рмолиная и^з сы^ими своими выше^и менеными побра^вши и пограби^вши, до дому своего повели, погнали и попроварили.

И проси^л мене, вря^лу, па^и Григоре^и Кочу^рски^и ѿ во^зно^{го} на ѿ^гледа^ие ты^х ра^и. Я ему прида^л во^зно^{го} зе^мли Кие^вское шляхе^тно^{го} Ждана Щение^вского, которы^и ты^х ра^и ѿ^гледа^вши ѿчевисто до кни^г тыми словы вы^зна^ли и кви^т вы^зна^ия своего по^лпеча^тю своею и с по^лписо^м руки свое^е до книгъ да^л, которы^и та^к се в собе має^т. Я, Жда^и Щение^вски^и, во^зны^и зе^мли Кие^вской, со^знаваю то си^м мои^м квити^м, и^ж будучи мн^е приданы^м з уря^лу за^мку гдрьско^{го} Житоми^рского на ѿ^гледа^ие ра^и в пана Григо^ря Кочу^рского и ^в ма^лжо^ики его м^л пан^ее Ма^ии Сы^икчуро^вное за ѿказа^ие пана Григо^ря Кочу^рско^{го} виде^л есми на не^м раны битые с кро^вю синие на ѿбею^х бока^х и на хри^бту его битые киевые, а на ма^лжо^ице его его м^л пан^ее Ма^ии Сы^икчуро^вны на руце право^и на мы^шце рану ро^збитую, на плечи лево^м рану кривавую та^к же ро^збитую и ^в ноги левое у колена опу^хли синие с кро^вю, на служе^бнику его м^л Ко^идрату Петриже^ику в голове рану шко^длив^е ро^збиту, а друго^{го} Ма^ифе^ица на руце лево^и на запя^ст^е рану рубаную. Которое би^те и ^зране^ие свое, п^нее ма^лжо^ики, ты^х слугъ свои^х пан^ь Григо^ре^и Кочу^рски^и мени^л собе бы^т за ктва^лто^вны^м наеха^ие^м на до^м сво^и кочу^рски^и ѿ^т пне^е ѿ^кси^ии Се^ргее^вны е^рмолиное и ѿ^т сыно^в е^е Филона, Бо^гдана е^рмоличо^в и помо^чнико^в и^х. та^к те^ж побра^ие кон^еи, бы^ла рогатого и не рогатого и ма^етности свое^е з дому своего кочу^рского,

которого виде^ня и слыше^ня со^зна^не мое то^е по^лпеча^тю и с по^лписо^м руки моеи до кни^г записа^ня, даю. Писа^н в Житомери року тысяча пя^тсо^т деве^тдесято^м мца ноябра трина^дцато^{го} дня Жда^н Щение^вски^и, во^зны^и, рука вла^сная. Которая жалоба и о^поведа^не пана Григо^ря Кочу^рско^г и ма^лжо^нки его Ма^ри Сы^нгуро^вны до кни^г житоме^рски^х е^ст записано.

22 №28. // Того^ж мца еі дня.

На ^вряде за^мку к^р м^л Житоми^рскомъ пере^до ^мною Себестияно^м Кавец^ькимъ, по^лстарости^м житомі^рски^м, жало^ва^л и о^поведа^л па^н Себестия^н Сне^ти^нски^и, яко, де^и. пе^рве сего его м^л па^н старо^ста житомі^рски^и ро^к праву мнѣ бы^л зложи^т рачи^л с панѣ^м Кры^штофо^м Вина^рскимъ во^ллугъ жалобы моеи, яко то е^ст достато^чне записано и ро^сказа^л то бы^л его мл^сть судити с пано^м писаромъ и паномъ Сы^нгуро^м ино пере^д ты^м роко^м, кгда право припадало, па^н Вина^рски^и мене пере^д лю^дми уч^тивы^{ми}, то е^ст пере^д паномъ Мате^емъ Стры^нко^вскимъ, пано^м Матысо^м Зарубою, пано^м Фро^нцькомъ Малы^нски^м пано^м бояры кнжати его мл^сти пана воеводы во^лы^нского и иными лю^дми добрыми, которые на^т! ча^с были, по^една^л и то^лко ми о^ди чака^н ве^рнулъ, а тую мою жо^нку мо^ско^вку и и^нше рѣчи справе^дливе мелъ повороча^т, што бы напру^ше быти могло, а надале^и за ты^ждень прире^к ми бы^л добры^м цно^тливы^м словомъ пере^д тыми^ж лю^дми до^брыми и то^м мнѣ и ты^м люде^м уч^тивымъ на то^м року да^л и мене ты^м слово^м цно^тливы^м убе^зпечи^вши и до си^х часовъ ты^х рече^и и жо^нки мо^ско^вки не ве^рнулъ, приводечи мене до бо^лшее шкоды и утраты, же о^т ки^лка неделъ того ждучи с ко^нми и с пахо^лки правити се муси^л. А тепе^р, де^и, па^н Вина^рски^и, я^к ты^х рече^и и жо^нки мое^и, во^ллугъ прирече^ня добро^{го} цно^тливо^{го} слова, ве^рнути ани се правне на в^ряде мнѣ усправе^дливити нехоче^т. И проси^л панъ Сне^ти^нски^и абы тоѣ о^поведа^не его было до кни^г записано. Што е^ст записано.

22 зв. № 29. // Того^ж мца кз дня.

Писа^л и присыла^л до ^вря^ду за^мку гдрьско^{го} Житоми^рско^{го} до мене Себестияна Кавец^ько^{го}, по^лстаросте^{го} житомі^рско^{го}, зе^мени^н зе^мли Кие^вской его м^л па^н Ада^м Ули^за^р Во^лч^ькевич а жалуючи и о^поведаючи о то^м, и^ж, де^и, дня вчора^шне^{го} в року тепе^р идучо^м тысяча пя^тсо^т деве^тдесято^м м^лца ноябра два^дца^т шо^стого не^т ведома, што за люде и чии бы по^дданыѣ были, наеха^вши на кгру^{нт} мо^и Волосо^вски^и сѣна вла^сно^{го} по^дданы^х мои^х на

то^м кгру^{нт}є моє^м ки^лкана^лце^т во^з набрали, с которы^х то ки^лкана^лца^ти
возовъ по^лданыє мои волосо^вские ѿ^тбили у ни^х и конє^и трое з возами и^з
сєно^м накладены^м и сами, де^и, тыє злочи^нцы вс^а по^втекали, ѿ которы^х сє
и до си^х часо^в доведат^{сє} не могу. И проси^л єго м^л па^н Адамъ **В**лиза^р, абы
тая жалоба и оповєда^нє єго в книги за^мковыи житомі^рски^и записано
было. Што є^{ст} записано. На што и сє^с выпи^с пну.

Мцъ декабрь

№ 30. Того ^ж мца дня*.

Постанови^вши сє ѿчеви^сте на ^врядє кгро^лско^м Житомі^рско^м
перєдо^мною Сєбєстіяно^м Кавецькимъ, по^лстаро^сти^м житомі^рски^м, во^зны^и
воеводства Кие^вского шляхе^тны^и Да^хно Бутримо^вски^и со^зна^нє своє усное
ку записа^ню до кни^г кгро^лски^х житомі^рскихъ учини^л тыми словы, и^ж
будучи мнє взятому ѿ^т служебника ве^лмо^жное єє мл^сти пнєє Алекс^андры
Тишкевичо^вны, воеводя^нки смоле^нское Коста^нтиновоє кнє^жны
Встро^зское, кра^ичиное Великого Кнзьства Литовьского пана А^ндрея
Лєськевича на подава^нє по^зво^в кгро^лски^х кие^вски^х ѿ^збєги по^лданы^х
шляхе^тного єго мл^сти пна Ю^ря Быстрама, которые часо^в ро^зны^х з ыменє^и
єго мл^сти и^з сєль ро^зны^х поуतेкали. А тоє^{ст} меновите року ѿ^т наро^жє^ня
сына божєго тысяча пятсо^т девє^тдесято^{го} мца ноябра три^дца^т пє^рвого дня,
коли^м приєха^л до Котє^лни, до єго мл^сти кнзя Кирика **В**стафьєвича
Ружи^нского и заховуючисє в томъ, во^ллу^г права по^сполито^{го} и статуту
хотє^л єсми утькну^т позо^в у ворота за^мку єго м^л Котєлє^нского. А та^к ми єго
м^л кнзь Ружи^нски^и, не даючи у ворота утыка^т, алє ми са^м з рукъ мои^х
позо^в кгро^лски^и кие^вски^и до рукъ свои^х перє^д стороною шля^хтою узя^л
писаны^и по єго м^л самого и по ма^лжо^нку єго мл^сти нашого Я^лвикгу
Фалчє^вского та^к те^ж того ^ж року ѿ^т нароже^ня // сына божєго тысяча пятсо^т
девє^тдесято^{го} мца ноябра три^дца^т пє^рвого дня приєхало^м до Ходо^ркова з
стороною лю^дми добрыми шля^хтою и утькнуло^м позо^в кгро^лски^и кие^вски^и
у ворота за^мку Ходо^рковьско^{го} писаны^и про самы^х и^х мл^сти пано^в пана
Алекс^андра и пана Васи^ля Тишичо^в, ро^жоны^х дво^х братє^и и то^т позо^в
мещано^м того мєста Ходо^рковьско^{го} оповєдало^м того ^ж року ѿ^т нароже^ня

23

* Графема на позначєннє дати написана нерозбїрливо.

сына божего тысяча пѣсо^т девѣ^тдесято^{го} мѣца ноябра три^дцато^{го} дня приеха^вши ми до Коростышева з стороною лю^дми добрыми шляхтою у^ткнуло^м позо^в кгр^одски^и киѣ^вски^и у ворота мѣ^{ст}цкиѣ коростышо^вскиѣ, писаны^и по само^м его мл^сти пана Адама **В**лизаровича, яко^ж то^т позо^в и мещаномъ коростышо^вски^м оповѣдало^м, та^к те^ж року теперешнего ѿ^т нароже^ня сына божего тысяча пѣсо^т девѣ^тдесято^{го} мѣца дека^бра ѿ^смого дня приеха^вши з стороною лю^дми добрыми шля^хтою до Че^рнехова у^ткнуло^м позо^в кгр^одски^и киѣ^вскиѣ у ворота мѣста Че^рнехо^вско^{го} писаны^и по само^{го} его м^л Есифа Немирича, су^лю зе^мско^{го} киѣ^вско^{го}, и то^т позо^в кгр^одски^и киѣ^вски^и мещано^м того мѣста Че^рнехо^вского оповѣдало^м. А тыѣ по^звы вси звы^ш речоны^м и меновите поменены^м положило^м в жалобе ѿ^но^г его м^л пана Ю^ря Быстрама ѿ^поданыѣ его мл^сти што ѣ^{ст} ширѣ^и и меновите на ты^х по^зве^х ка^ж дому зъ и^х мл^сти особливѣ на^имена^х положоны^х доложено, за которыми по^звы кгр^одскими киѣ^вскими зложо^н рокъ и^х мл^стя^м и си^м, которыми ѿ^т его мл^сти пана Ю^ря Быстрама на^имена и^х мл^сти положиль на то^м со^зна^ню мое^м меновите звышъ поменены^м становитисѣ у Києвѣ на ро^чки кгр^одскиѣ ^ж в то^м же року пришло^м припалыѣ лета ѿ^т нароже^ня сына божего тысяча пѣсо^т девѣ^тдеся^т пѣ^рвого мѣца ма^рца два^дцато^г дня в за^мку гдрьско^м Киѣ^вско^м, которые ро^чки сужоны и ѿ^тправованы быти маю^т. Которое то ѿ^чевистое со^зна^нѣ во^зно^{го} Да^хна Бутримовьского до кни^г за^мковыхъ житомирскихъ ѣ^{ст} записано.

23 зв. // 32*. Того^ж мѣца и 8 дня.

Постанови^вши сѣ ѿ^чевистѣ на^врядѣ Житоми^рско^м передо^мною Себѣстияно^м Кавѣ^цки^м, по^дстаростимъ житоми^рскимъ, во^зны^и воево^дства Киѣ^вского Да^хно Бу^тримо^вски^и со^зна^нѣ свое^уное ку записованю до кни^г кгр^одски^х житоми^рски^х учини^л тыми словы будучи мнѣ взято^м и служебника ве^лмо^жное ѣѣ мл^сти панѣѣ Але^кса^ндры^и Тишкевичовны, воевода^нки смоле^нское Коста^нтиновоѣ, кнѣ^жны **В**тро^зское кра^ичиное Велико^{го} Кнзѣства Лито^вско^{го} ѿ^т пана Ан^дрея Ле^скевича, на подава^нѣ по^зво^в кгр^одски^х киѣ^вски^х ѿ^збѣги по^дданыѣ ѣѣ мл^сти, которые часо^в ро^зны^х ѿ^т ѣѣ мл^сти по^тѣкали. А то ѣ^{ст} року ѿ^т нароже^ня сына божего тысяча пѣсо^т девѣ^тдесято^г мѣца ноябра три^дца^т пѣ^рвого дня ... **

* Тут помилка в нумерації справ, далі має йти справа №31.

** Справа під номером №32 точно повторює попередню №30. Тому далі її не наводимо.

Писа^л и присыла^л до ^вря^лу его к^р м^л за^мку Житоми^рско^{го} до мене Себестияна Кавецького, по^лстаростего житоми^рского, урожоны^и его м^л па^н Станисла^в Кголы^нски^и, по^лданы^и воєво^лства Бра^сла^вско^{го}, оповєдаючи и ѿ^бтє^жливє жалуючи са^м ѿ^л себе и имєнє^м ма^лжоньки своєє панєи **В**^бдо^ти Ивано^вны Я^цко^вского на его м^л кнзя Миколая **В**^стафьєвича Ружи^нского ѿ то^м, што ^ж, дє^и, року тєперешнего тисяча пят^со^т девє^тдесято^{го} мца декабра ѿди^нна^дцатого дня его мл^{ть} кнзь Микола^и Ружи^нски^и черє^з вря^лника своєго паволо^цкого Васи^ля Насє^цко^{го} и черє^з мещанъ своихъ паволоцькихъ на ^имя Ивана Терєбо^вского, во^ита, Лазора, Гри^цка, **В**^ни^ска, Ю^хна, Короля, Ща^сно^{го}, Ивана Ра^то^вского, Якова, Гри^цка, Є^вхима, Гарасима, Я^цка и ^иши^х многи^х слугъ мєща^н и по^лданы^х свои^х паволо^цки^х, которы^м имєна и на^свиска^{*} его м^л кнзь Ружи^нски^и са^м лєпшє^и в^лдає^т и ^их^и знаєть, ѿ ко^лко дєся^т чловека погонивъши на добровол^нно^и дорозє на кгру^нтє є^г к^р м^л Мизяко^вско^м, на ^врочищу Вєхури^нки Соколеи свинаро^в // наши^х, которые гнали сви^ни зъ кгру^нту нашого Билило^вского зъ жолодю до дому нашого Я^цко^вско^{го} вєпро^в выбраны^х дєсєти^нны^х сто, вєпро^в дво^рны^х соро^к, свинє^и ро^слы^х три^дца^т пят^а а по^лсви^нко^в два^дцать пят^а. А у по^лданы^х наши^х я^цко^вски^х у Дмитра Гри^шчє^нка вєпро^в дєсє^т, свинє^и два^дца^т, по^лсви^нко^в ѿди^нна^дцать; у Трохима Ка^рпєнька вєпровъ ѿ^смь, свинє^и сє^м, по^лсви^нко^в пят^а; у Па^вла Ка^рпє^нка вєпро^в шє^ст, свинє^и пят^а, по^лсви^нко^в чотыри. Тыє вєпри и сви^ни вси ѿ^л мала до велика яко сє звы^ш помєнило кнзь Микола^и Ружи^нски^и черє^з вря^лника слугъ и мєщано^в свои^х звы^шпомєнены^х бє^зпра^внє погромади^л и до ^имє^ня своєго Паволочи припроводи^л и ку пожитку своєму при^влащи^л. Которое оповєда^нє и жалоба пана по^лчасого и ма^лжоньки его мл^{ти} вышє^и мєнованое до кни^г за^мку его к^р м^л Житоми^рско^{го} є^ст записано.

24 зв.

34. Того^ж мца к дня

На ^врядє є^г к^р м^л житоми^рско^м передо ^мною Себестияномъ

* Помилка писаря, треба на^звиска.

Кавѣ^цкимъ, по^дстарости^м житомир^рски^м, бояры его мл^сти кнжати Костѣ^нтина **В**ѣ^стро^зско^{го}, воеводы кие^вско^{го} волости Звѣчол^ское па^н Ива^н Михе^л жалова^л и оповеда^л на ^вря^лника его м^л пна Еронима Го^рностая Леши^нско^{го} на пана Алѣ^кса^ндра Шале^вско^{го} ѿ то^м, што ж, де^н, року теперешнего тысяча пя^тсо^т девѣ^тдесято^{го} мца ноябра сегого дня, едучи мене с Перея^сла^вля с по^слуго! кнжати его мл^сти пана воеводы кие^вско^{го} пана моего мл^стивного его мл^сти пана Еронима Го^рностая, воеводича берестѣ^нско^{го} леши^н! та^м же, де^н, по^дданые его мл^сти пана Го^рностая Леши^нскиѣ на ^нмя бояри^н его мл^сти Жда^н Пузы^рковъски^н по^ддны Ва^ско Сни^т Микола^н а Се^нко перене^мши мене на доброво^лно^н дорозе, кро^м вшелякое моеѣ причины, посеро^д села в Лешинѣ мене само^{го} ѿ^кру^тне збили, зранили и ^змо^рдовали слугу моего Якова Т^аса^нку, Во^зницу Ко^ндрата та^к же ѿ^кру^тне збили, зранили а при^скочи^вши, до воза моего сла^вно^{го} замо^к с ппробоемъ! ѿторвали и маѣ^тно^{ст} мою з воза немало побрали. Всеи тои шкоды шацую собе девѣ^тна^дца^т копъ гроше^н литовъски^х в чѣмъ и неучинѣ^нѣ справе^дливости пана Шиле^вско^{го}, кото^р ... за ли^сто^м кнжати его м^сти мене знову справе^дливо зложи^л за две недѣли. Я кды на то^т ро^к ку праву приехалъ и просилемъ пана Малѣв^ского ѿ учинѣ^нѣ справе^дливости, но ѿ^н и то^т мене ро^к зволо^к и з ни^с чи^м ѿ^тправи^л. И проси^л па^н Ива^н Михе^л, абы тоѣ опаведа^нѣ! его до кни^г было записано.*

* Остання справа №34, із наявних за цей рік, починається українською, а далі - польською. Нечитабельна.

Конелуъ Евров

На павла поврнуто сѣмъ и зидоу и на сѣмъ и зидоу

Handwritten: 1000 1/2 1/2 1/2 1/2 1/2 1/2 1/2 1/2 1/2

Аркуш 47(зворот) із справи за 1602 р.

8 Протеставица пна раскуи

πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐργασίας

Аркуш 122 із справи за 1613 р.

СПРАВИ АКТОВОЇ КНИГИ ЖИТОМИРСЬКОГО ГРОДСЬКОГО УРЯДУ 1635 РОКУ

237 зв. // № 4. Положенє позововъ ѿ кнежати е҃ м҃ Влади́слава Домка Жа́слава́ско҃го по розныѣ особы.

Року тисѣча шѣстьсо҃ три҃ца҃т пято҃го мѣа генвара пятого дня.

На в҃рядѣ к҃ро҃лски҃м в҃ за҃мку е҃го к҃ м҃ Житоми́рскимъ передо мѣною, Яно҃м Вити́нскимъ, по҃старо҃сти҃м житоми́рскимъ, постано́виши се оче́ви҃сто ро́зны҃и ене́ра҃л ро́вно҃дства кие́вского шляхѣ́тны҃и А́вгусты҃и Збучи́нски҃и для записа́нѣя до кни́г нинѣ́шны҃х созна́л тыми сло́вы,

и҃же року не́давно прошло҃го тисѣча шѣ́сто҃ три҃ца҃т че́тве́ртого мѣа окто́бра чоты́рна҃цато҃го дня при ѿпра́вова́ню суда҃ в к҃ро҃лски҃х Кие́вски҃х, на которы҃х се ро́длу҃г ко́нститу́ции се́му двуне́де́нно҃го спра́вы ска́бѣныѣ ѿпра́вовали по́ро́в голо́вны҃х трибуна́лски҃х на ро́чка҃х зе́мски҃х Кие́вски҃х писаны҃ ли҃ст в ме́стѣ коро́ля е҃ м҃ Кие́вѣ и҃х м҃ пано́м судовы҃м к҃ро҃лски҃м кие́вским в го́пода҃х и҃х м҃ ко́ждому зосо́бна по двѣ оче́ви҃сто в ру́ки поѿда́ва҃л двѣ е҃ м҃ пану Яно́ви Липле́ському и по́дрово́дему двѣ е҃го м҃ пну Теодо́рови Гумени́кому, су́ди. А зосо́бна двѣ е҃ м҃ пану Вѣ́тожови Ры́ському, писаро́ви в ка́нцеля́ри к҃ро҃лско҃и кие́вско҃и положи́л и ре́зньото́и тоѣ ко́нцеля́ри оказа́л. Писаныѣ тыѣ по́звы по и҃х м҃ самы҃х в жало́бѣ я́снеѿвѣ́цоно҃го кнежати е҃ м҃ Влади́слава Доминика на Вѣ́трогу Жа́слава́ско҃м мено́вите ѿ́ны по́звы до по́несенѣя и́скасо́ва҃нѣя де́крето҃в и҃х м҃, яко непра́вне учинены҃х на ро́чка҃х к҃ро҃лски҃х кие́вски҃х в року тисѣча шѣ́сто҃ три҃ца҃т че́тве́рто҃м // мѣа ге́нварѣ ѿдина́цато҃го дня судитисѣ за́чаты҃х и недо́пущѣ́нѣя ѿ́ны҃х апе́ляцы҃и пре́з плени́поте́нто те́перешнее́ стороны́ поворо́ное а на ѿ́ча҃с по́званоѣ инѣ́те҃рпо́нованы҃х а за ты҃м ѿ́вины́ пра́вныѣ и ѿ́шкоды зѣ́тяже́нѣя по́ходячие и ку ѿдо́слахнѣю(!) ты҃х спра́в на в́ла́сноѣ ро́вно҃дство́ Кие́вское. А другіѣ по́звы до попа́ртѣя апе́ляцы҃и на в́ла́сноѣ ро́вно҃дство́ Кие́вское ѿ́ ты҃х же де́крето҃в и҃нѣ́те҃рпо́нованы҃х, а то в спра́вах дво́х ни́же҃н мено́ваны҃х чере́з уро́жоно҃го кня́зя Ки́рика Маса́ско҃го поменено́му княжати е҃ м҃ Жа́слава́скому и҃нѣ́те҃рпо́нованы҃х, того́ жь року тисѣча шѣ́сто҃ три҃ца҃т че́тве́рто҃м мѣа ноя́бра ѿ́мого дня по́ро́в голо́вны҃х трибуна́лски҃х на ма́мраме҃х зе́мски҃х Кие́вски҃х писаны҃ двѣ ѿ́нѣс до се́ла Во́на҃ч у ро́вно҃дствѣ́ Кие́вско҃м ле́жаго҃го ма́єтнѣсти́ ро́жоно҃го е҃го м҃ кня́зя

Кирика Маса^лского, которые у в^орота двора е^го уткнувши, челяди дво^рно^и оповѣда^л. Писаные тые по^звы по не^го само^го, яко сторону до спра^в ниже^и менованы^х належачую в жалобе того ж вы^шменовано^го княжати е^го м^л Жа^сла^вского; оди^и до при^слуха^ня се по^днесе^ня и ^скасова^ня декрето^в суду кгр^олско^го Кие^вско^го на вы^шменованы^х ро^чка^х ге^нварове^х учинены^х спра^в на вла^сное воєво^дство Кие^вское; други^и позо^в до попа^тя апеляцы^и и^х ты^х же декрето^в суду кгр^олско^го Кие^вско^го чере^з пленипоте^нта теперешнее стороны поговорое. А на ѿ^н ча^с по^званое и^нте^рпонованы^х а то в спра^ва^х дво^х пре^з е^го м^л князя Маса^лско^го княжати е^го м^л Жа^сла^вскому пере^д су^д кгр^олски^и Кие^вски^и прихилиючи се до да^вного з княжате^м е^го м^л А^стро^вским каштеляно^м крако^вски^м за ты^х а пре^з фаталию и пре^з шкрыпъцию упалы^х процес^о ѿ збеглые по^дданые до ме^ста Чу^днова и ме^ста Мирополя з ма^стно^сти его м^л князя Кирика Маса^лского села Во^на^ч и^нте^рнпонованы^х в которы^х то спра^ва^х // су^д ѿ^н кгр^олски^и Кие^вски^и мимо право самую слушно^ст, яко те^ж и обороны пленипоте^нта тепере^шние стороны поговорое. А на ѿ^н ча^с по^званое декрета свое^го з утяженемъ велики^м фєрова^н ю^ж которы^х апеляцы^и и^нте^рпонованы^х недопусти^иши да^лшо^го по^ступьку стороне по^звано^и тепере^шне^и е^го м^л князєви Кирикови Маса^лскому на поводе нине^шни^м допусти^л. А чо^м тые вси по^звы по су^д и ^сторону выданые шире^и в собе ѿ^бмо^вляю^т. За которыми по^звы та^к поводи и судои кгр^олскому Кие^вскому, яко и ^стороне князю Маса^лскому, где иде^т до по^днесе^ня и ^скасова^ня декрето^в ѿ^вины пра^вные и ѿ^шкоды з утяжения походячие и одо^сла^не ты^х спра^в на вла^сное воєво^дство Кие^вское. Тєды зложилъ и на^значи^л ро^к сторона^м ѿ^ты^м пере^д судо^м голо^вны^м трибуна^лски^м Любєльски^м межы спра^вами ко^нсе^рваными воєво^дства Кие^вско^го Во^лы^нско^го и Бра^сла^вско^го по дате и положе^ню ты^х по^зво^в напе^рве^и до су^жє^ня припадаючи^х и сужоны^х, а где за^с суде^ж попа^тя апеляцы^и за ты^м зложил^р ро^к тымъ же вы^ше^и менованы^м сторона^м та^к поводи яко и по^зва^м пере^д вы^шменованы^м судо^м трибуна^лски^м на вла^сны^м воєво^дствє Кие^вски^м, та^к же по дате и по положе^ню ты^х по^зво^в в пе^рве^и до сужє^ня припадаючи^м ку ро^справе пра^вно^и становити се того ж року тисєча ше^ссо^т три^дца^т че^тве^рто^го мца ноябра дев^етна^дцато^го дня позо^в голо^вны^и трибуна^лски^и Любє^лски^м на ма^мрамє зє^мское Кие^вское пи...^{*} ѿ^дне^с до ма^стно^сти Липля^и по урожоно^го е^го м^л пна Яна Липлє^нско^го,

238 зв.

* Тут клєкса із чорнила.

по^лвоєводе^{го} Киє^вского, которы^м у в^орота дв^ора тамо^шне^{го} уткну^вши
 челяди дв^ор^{но}и оповѣди^л писаны^и то^т позо^в по преречоно^{го} его м^л пна
 по^лвоєводе^{го} кие^вско^{го} того^ж року тисеча ше^{ст}со^т три^дца^т че^тве^рто^{го} мца
 ноябра два^дца^т семо^{го} дня. Таки^и же позо^в голо^вны^и трибуна^лски^и на
 239 ма^мрамѣ зе^мско^м Кие^вско^м писаны^и ѿне^{сь} // до села Дмитрови^ч ма^етно^{сти}
 зложоно^{го} е^{го} м^л пана Теодора Гумени^цко^{го}, су^ди кгро^лско^{го} Кие^вско^{го}.
 Того^ж року м^ца и дн^я таки^и же позо^в голо^вны^и трибуна^лски^и ѿне^{сь}ль до
 ме^ста е^{го} к^р м^л Киє^ва, которы^и ѿче^ми^{сто} в^руки ѿда^л в^р ка^нцеляри
 по^лпи^скови ста^ршому кан^целяри Кие^вско^и шляхе^тному пану Иѡанови
 Стры^мскому. В^писаны^и то^и позо^в по урожоно^{го} е^{го} м^л пна Во^теха
 Ры^лско^{го}, писара кгро^лско^{го} кие^вско^{го}. А то в^р жалобе кнежати е^{го} м^л
 Влади^слава Доминика Жасла^вского до попа^ртя апеляцы^и ѿ декрето^в суду
 и^х на ро^чка^х кгро^лски^х кие^вски^х се^имо^м двунѣд^лны^м для ѿ^право^ва^ня спра^в
 ска^рбовы^х в^р року про^шло^м тисеча ше^{ст}со^т три^дца^т че^тве^рто^м дня
 одина^дцато^{го} мца се^нтебра сужоны^х пере^д суд^у голо^вны^и трибуна^лски^и на
 ко^нсе^рваты и^нте^рпонованы^х, а за ты^м до ^скасо^ва^ня и по^днесе^ня декрето^в
 ты^х, яко не пра^вне учинены^х и до заплаче^ня ви^н пра^вны^х и шко^д з утяже^ня
 походячи^х в^р справѣ пре^з ин^штыггатора ска^рбу коро^нно^{го} и делято^рку
 урожоную панюю Кры^стину з Лого^нска Ти^шкевичо^вну Ко^нста^нтиновую
 Е^лцовую по^лстолиную Кие^вскую, яко бы не ѿда^не пода^тку чопо^во^{го} за
 ро^к тисеча ше^{ст}со^т два^дца^т семы^и з доб^р ме^ста Чу^лнова и и^ншых^х ме^с
 воло^сти чу^лно^вское за ты^м ѿ ви^ны пра^вны^е на поменены^е ро^чки кнежати
 е^{го} м^л и^нте^ртовано того^ж року тисеча ше^{ст}со^т три^дца^т че^тве^рто^{го} мца ноябра
 три^дцато^{го} дня позо^в голо^вны^и трибуна^лски^и на ма^мрамѣ зе^мско^м кие^вском^ь
 писаны^и ѿне^{сь}ль до ме^сте^чка Ту^рбов^ьки, ма^етно^{сти} урожоное е^е м^л пан^е
 Крыстыны з Лого^нска Ти^шкевиго^вны Е^лцовой, по^лстолиное кие^вское,
 которы^и в^р браму за^мку тамо^шне^{го} уткну^вши в^оро^тному оповѣди^л. Писаны^и
 то^т позо^в по и^нстыггатора ска^рбово^{го} и по е^е м^л п^жюю по^лстолину, яко
 делято^рку и ^сторону до вы^шменованое справы приналежащую в^р жалобе
 239 зв. того кнежати е^{го} м^л на А^строгъ Жа^сла^вско^{го}, а то до при^слуха^ня ^спопа^ртя //
 апеляцы^и пре^з сторону тепере^шнюю по^водо^вую на ѿ^нча^с по^ваную пере^д
 суд^у голо^вны^и трибуна^лски^и Любе^лски^и на ко^нсе^рваты воєво^лств^ь
 Кие^вского, Во^лы^нско^{го} и Бра^сла^вско^{го} и^нте^рпонованое, а за ты^м до
 по^днесе^ня и ^скасо^ва^ня декрето^в суду кгро^лско^{го} Кие^вско^{го} з утяжен^ем^ь в^р

справѣ вышѣ^и меновано^и учинены^х. А чо^м тыѣ вси вышѣ^и именованы^ѣ по^звы во(?)ки^х преречоны^х справ и^х по су^д и ^сторону выданыѣ ширѣ^и жалобу поговорѣ^и в собе ѿмо^вляе^т. За которыми то по^звы и ро^к сторона^м ѿбо^м та^к поговорѣ, яко те^ж судови кгро^дскому Кгро^дскому(!) Кие^вскому и^и стыкгаторови и делято^рце, панѣ по^дстолино^и кие^вско^и, зложи^л рокъ ку праву стати пере^д судо^м голо^вны^м трибуна^лски^м коро^нны^м Любе^лски^м межи справами ко^нсе^рва^тными во^во^дствѣ Кие^вско^{го}, Во^лы^нско^{го} и Бра^сла^вско^{го} на^ипе^рве^и по дате и по положѣ^ню ты^х по^зво^в до сужѣ^ня припадаючи^х и сужоныхъ. Которое ^ж то ѿчеви^стое во^зного со^зна^нѣ до кни^г ^ѣст^а принято и записано.

№5. Протѣстацыя ѿ^д пана Вале^нтого Метельского на пна Аньдрия И^гнатовича Давыдовыча Выго^вского.

Року тисеча шестьсотъ тридцать пятого мца ге^нвара ѿ^смого дня.

На врьдѣ кгро^дскомъ в за^мку ^ѣго к^р м^л Житоми^рскомъ передо^мною, Яно^м Вити^нски^м, по^дстаро^стимъ житомі^рскимъ, по^станова^вши се ѿчеви^сто урожоны^и его м^л па^н Самюѣ Мете^лски^и, которы^и именѣ^м ѿ^ица своего урожного пана Вале^нтого Мете^лско^{го}, яко и именѣ^м се^стры урожное ^ѣи м^л па^нны Марины Мете^лского ѿповѣдалъ и протѣстацію заносилъ на урожно^{го} пана Аньдрея И^гнатовича Давыдовыча Выгов^ско^{го} ѿ то я^ж(!) вы^шменованы^и па^н Выгов^ски^и в року тисеча ше^ст^со^т три^дца^т че^тв^ѣр^то^м вы^шменованую урожную па^нну Марину, цо^рку вы^шменовано^{го} // пана Вале^нто^{го} Мете^лско^{го} змови^вши за себе в ста^н ма^лже^нски^и и да^вши ^ѣи ли^ст ѿ^д себе доброво^лны^и запи^с с печа^тми, и с по^дписами рукъ люде^и зац^нны^х на записанѣ сумы певное в^зяти се поменѣно^и ше^ст^со^т золоты^х по^лски^х такъ же и на при^знанѣ тоѣ^и суми записано^и ше^стисо^т золоты^х по^лскихъ, тѣды ^ѣи записалъ се бы^л и ѿбѣгалъ по^д закладомъ таковоѣ ^ж сумы пнзе^и ше^стисо^т золоты^х польскихъ и нагороженѣмъ шко^д на голоѣ реченѣ слова тую суму поменѣную ту^т в кгро^де Житоми^рскимъ в року про^шломъ тисеча ше^ст^со^т три^дца^т че^тв^ѣр^томъ за неде^л ше^ст самъ особюю своєю ѿчеви^сте стано^вши на врьдѣ мелъ при^знать, ни^жли вы^шменованы^и его м^л Выго^вски^и прѣбачи^вши то^{го} ли^сту доброво^лно^{го} запису своѣ^{го} та^к же и закладу шко^д в ни^м заложоного тоѣ^и сумы поменѣно^и ше^стисотъ золоты^х по^лски^х та^к же и запису своѣ^{го} ^ѣи дано^{го}, не ве^да^т для якоѣ причины, не при^зналъ и досы^т

240

ему не учини^л. За чи^м в^л закла^л такоу^и же сумы ро^вны^и та^кже и шкоды попа^ло^и. А которое такоу^е недосы^т чинене^е тому записови его вы^шменованы^и протѣ^стуючи^и по^вторе. И протѣ^стова^л, и проси^л, абы тая е^{го} протѣ^стацыя до кни^г была записана. Што ѿ^тримал^ь.

№6. Року тисеча шестьсотъ тридцать пятого мца ге^нвара ѿ^смого дня.

240 зв. На в^рядѣ к^гро^лско^м в^л за^мку е^г к^р м^л Житоми^рскомъ передо^мною, Яно^м В^ити^нски^м, по^лстаро^сти^м житоми^рскимъ, по^станови^вши се ѿ^чев^сто шляхе^тны^и па^н V^оте^х V^ро^нски^и слуга его м^л пна Алекс^адра Лясочи^нского, каштеляна каменецко^{го}, новок^гро^лско^{го}, ула^но^вско^{го}, старо^сты заносиль // манифѣ^стацыю сво^ю, и^ж ѿ^н, маючи злечение ѿ^л его м^л пана Каменецкого, пана сво^его, которы^и з во^ли е^{го} к^р м^л и Речи По^сполито^и в^л посе^лствѣ до царя и па^нства Мо^ско^вско^{го} еха^л стороны поды^много з Новок^гро^лка Синѣ^ско^{го}, абы его ѿ^лда^л, понева^ж по^спустошенію краю новок^гро^лского ѿ^л не^пр^иятеля за не^зехан^ем се пано^в ѿ^бывателемъ та^м та^т пове^ть побо^рцу сво^его на то^т ча^с не поменены^м ма^ш в^про^л до е^{го} м^л пна по^лска^рбего коро^нного с поды^мны^м поменены^м ездил^а а кгда его м^л приня^т в^л ска^рбе не^хця^л и до побо^рцы по бли^жнего которого ѿ^лда^т ро^сказалъ, теды ѿ^н, идучи за и^нфо^рмацыею его м^л пна по^лска^рбего его м^л пану Алекс^ан^дрови Га^нскомъ, побо^рцы Кие^вскомъ ѿ^лдава^л, которы^и з рации собе вѣ^домы^х в^л то^ж приня^т его не хотелъ. А ба^вяючисе теды поменены^и па^н V^ро^нски^и абы в^л трудно^ст якую его м^л пна сво^его не^ждати а пре^нцанѣ^н до заде^мятати(?) е^{го} м^л поды^мное тро^е понева^ж не^вида^ст гдѣ бы его мель ѿ^лдать ту^т в^л к^гроде Житоми^рскимъ гото^в. То будучи и присегою теле^сною ликъви^дова^т положи^л и абы то да^лшо^{го} де^ецезне^н(?) ту^т зо^ставало. Просиль которо^{го} афе^ктацые я, уря^л досы^т чинѣчи, поменено^е поды^мное тро^е з дымо^в два^лцати тро^х суму золоты^х три^цать и пу^лтретя ѿ^добраломъ и ту^ю мою да^вши ате^стацыю, приняломъ манифѣ^стацыю его. Што ѿ^трыма^л.

№7. Данѣ зна^т ѿ^в выкупнѣ ѿ^пна Пре^же^вского пану Пре^жевскому.

Року тисеча шестьсотъ тридцать пятого мца ге^нвара ѿ^смого дня.

На вряде кгро^лско^м за^мку ε^{го} к^р м^л Житоми^рскомъ передо^мною,
Яномъ Вити^нски^м, по^лстаро^сти^м житоми^рскимъ, постано^ви^вши се
очеви^сто во^зны^и ене^ра^л воєво^дства Кие^вско^{го}, Во^лы^нско^{го} и Бра^сла^вского
шляхе^тны^и Томашъ Домара^нски^и со^зна^ль тыми сло^вы,

и^ж ѿ^н на жадане и про^збу ε^{го} м^л пна Ивана // Пре^же^вского и пан^е 241
Макгдалены Забло^кко^{го} Пре^же^вское, ма^лжо^нко^{мъ}, бы^л урядо^вне в^ев^аны^и в
року тепе^ре^шни^м тисеча ше^ст^со^т три^дца^т пято^м мца ге^нвара ѿ^смо^г дня на
с^праву и потребу ε^г м^л та^м же дня нине^шно^{го} в^ыш^ммено^вано^{го} бы^л по^сланы^и
в до^м его м^л пна Миколая Пре^жо^вско^{го}, брата ро^жоного, до ме^сте^чка
Городисча, про^зываемо^{го} Трибисо^в, в замоч^ьку тамъ же за^ста^вши ε^{го} м^л
пана Миколая Пре^же^вско^{го} и ма^лжо^нку его м^л панною Катарину
Ме^плье^нско^{го}* Пре^же^вскую урядо^вне ѿ^поведа^л, и^ж што его м^л па^н Ива^н
Пре^же^вски^и з ма^лжо^нкою своєю ѿ^ста^л вине^н суму золоты^х по^лски^х двисте
пе^тдеся^т на запи^с сво^и и в^ъ то^и суме по^друч^ни^х сво^их^х чотыро^х в
Ко^рпило^вце за^ве^ль и за^ста^ви^л, яко то^т запи^с до^стато^чне в себе ѿ^пева^ет.
Теды ѿ^знаимиль и ѿ^поведалъ и^х м^л па^н Микола^и Пре^же^вски^и и ε^и м^л пани
ма^лжо^нка ε^{го} по^ведали, же пнзы тые на ча^с и де^н запи^се ѿ^значоны^и
голо^вы^смы ѿ^добратъ и^м запису к^вито^ва^т и с^с то^еи^и ма^етно^сти на^м зо^ста^вно^и
на ѿ^{нъ} ча^с усту^пи^т.

Которое то соз^нане свое по^менены во^зны^и просиль, абы было
принято. Што ѿ^трыма^л.

№ 8. Протеста^ция ѿ^д его м^л пана Ивана Пре^жо^вского
на ε^г м^л пна Миколая Пре^жо^вско^{го}, брата ро^жоно^{го}.

Року тисеча шестьсотъ тридцать пято^г мца ге^нвара ѿ^смого дня.

На вряде кгро^лско^м в за^мку ε^г к^р м^л Житоми^рскомъ передо^мною,
Яно^м Вити^нски^м, по^лстаро^сти^м житоми^рски^м, по^стано^ви^вши се очеви^сто
уро^жоны^и его м^л па^н Ива^н Пре^же^вски^и солени^те^р се св^ед^ьчилъ и
ѿ^поведалъ на^проти^ко уро^жоному его м^л пану Микола^еви Пре^же^вскому,
брату сво^ему ро^жаному, ѿ^то,

и^ж по^менены^и панъ Микола^и Пре^же^вски^и, не ѿ^гледаючи се
ничого, на^ш родич, пра^ва // по^сполито^{го} и в^ины в нимъ проти^ко 241 зв.
тако^вымъ в^ъ ко^нсты^туц^ьяхъ и в^ъ стату^те за^ложоны^е и ѿ^писаны^е ту де^ж

* Треба Лепленского.

мило^{ст} брате^рскую приржоную и ѿ^вшемъ на зневагу ѿного смель и
важилъ се **в** рокъ бли^зко про^шлы^м тисеча ше^{ст}со^т три^дца^т че^тверть^м мца
декабра дня двана^дца^т шо^{сто}го. Мало на тымъ маючи, же пе^рве^н з
о^дповѣдью на ^здоромъ его и ма^лжо^нки его урожно^н пане^н Макгдалены
Заблюцького Преже^вское пре^з урожны^х пано^в Алексан^дра Кге^рруця и
пана Шимона Преже^вско^{го}, брата сво^{его} и протес^тующого рожо^{но}го, и
и^нши^х в^{ел}ю люде^н по кильку кро^т присыла^л же всюды на кудымъ ме^{ст}цу:
такъ **в** дому, **в** полю, **в** дорозе а на ѿ^{ст}атокъ и **в** ко^{ст}теле, где бы ено
кольвекъ его мо^ль здыба^т и ма^лжо^нку его такъ самъ пре^з себе, яко и
и^ншие особы направ^нные и челядь сво^ю, жебы не бы^л без^печ^ны^м
здоров^ю, обещаючи его заби^т и замо^рдова^т и^з мальжонькою его. И то^т
за^взяты^н замы^сль сво^и и ра^ко^р злы^н нехре^{ст}ян^{ск}и^н непри^{ст}о^нны^н до
ефекту хотечи приве^сти и выкона^т дня выже^н поменено^{го} двана^дца^т шо^{сто}го
декабра уми^{ст}льнѣ довида^вши се же протес^тующи^н в^споль с помененою
мальжонькою сво^{єю} урожною панею Макгдаленою Заблюцькою
Преже^вскою для набоже^нства и и^нши^х потреб^н свои^х до Житомира
приеха^вши былъ у урожного его м^л пна Яна Вити^нского, по^дстаро^{ст}е^{го}
житомир^рско^{го} и^з ма^лжо^нкого сво^{єю} **в** дому. Та^м же поменены^н па^н
Микола^н Преже^вски^н уми^сльнѣ прише^дши з челя^дю и помо^чниками
своими туде^ж з урожными е^{го} м^л пано^м Шимоно^м Преже^вски^м, братомъ
своимъ и протес^тующо^{го} рожонимъ, и паномъ Миколаемъ Быко^вскимъ и
и^ншими ему з ыме^н и про^зви^скъ лепе^н в^едомыми и ^знаемыми, которы^х
было **в** ли^чбе до двана^дцати чловека и бо^лше^н з стре^лбою, яко на яко^{го}
неприятеля, где заразо^м до протес^тующо^{го} стреля^т казалъ. Е^дно же
поменены^н его м^л па^н Янъ ^врити^нски^н*, по^дстаро^{ст}и^н // житомир^рски^н, не
допу^сти^л ж то видечи. Протес^тующи^н з дому его м^л пана по^дстаро^{ст}его
уходечи дальшо^{го} заводу небез^пече^нства здоро^вья сво^{его} поше^дль. А по
тымъ за^с кгда додому сво^{его} до Преже^вва в^споль с помененою
ма^лжо^нкою сво^{єю} ехаль, тамъ же зно^у поменены^н па^н Микола^н
Преже^вски^н с теми^ж то своими помо^чниками и чела^дю, за^ступи^вши на
дорозе **в** ме^сте Житомиру **в** улицы стреля^т до не^{го} и мальжоньки его
начали. И бы бы^л за ла^скою божею не уяхаль, пе^вне бы его в^споль и^з
ма^лжо^нкою его забиль и ^с то^{го} свѣта згладилъ. За чимъ протес^тующи^н
забегаячи небез^пече^нства здоро^вя сво^{его} и ма^лжо^нки сво^{ей}, абы за^с

* Треба ^вити^нски^н.

ухохова^л боже за тими такими о^лпове^дями на^ступенемъ на здоро^ве своє и ма^лжо^нки сво^е ш^{то} о^па^сного и^ш ва^нкь(?) яки^и на ^здоро^вю не по^ткаль тую сво^ю проте^стац^ю и манифестац^ю имен^ем сво^имъ и ма^лжо^нки сво^е учини^л и зане^сль для в^ерификац^и бо^лше^и и в^еры и пе^вно^сти. И тужь заразомъ пере^д ты^м же урядо^м ставиль во^зного е^нерала во^ево^лства Кие^вско^{го}, Во^лы^нско^{го}, и Бра^сла^вского шляхе^тно^{го} Томаша Домарацького, которы^и ту^ж заразомъ пере^д ты^м же урядо^м сто^ечи со^зналь тими сло^вы, и^ж о^н на жада^не помененого урожо^но^{го} его м^л пана И^вана Преже^вско^{го} былъ в ро^ку бли^зко про^шлымъ тысе^ча ше^ст^со^т три^дца^т че^тве^рто^м мца декабра два^дца^т шо^го^{го} дня в ме^сте Житомиру в^ес^поль и зъ шляхе^тными паны Яно^м Радосе^скимъ и паномъ Миколаємъ Моляви^цскимъ, яко стороною, и та^м же будучи в^е ^лворе у поменено^{го} урожоного пана Миколая Преже^вского за реквизиц^иею о^л помененого И^вана Преже^вского слышаль, же преречоны^и па^н Микола^и Преже^вски^и такъ в^е ^лворе сво^имъ, яко и в^е ^лворе пререченого его м^л пна по^лстаро^сте^{го} житомир^ского выш^ьменованому пану И^ванови Преже^вскому на ^здоро^ве его и ма^лжо^нки его о^лпове^да^л и челяди сво^е, которы^х мелъ при собе ку^лкуна^сть, заби^т ро^сказаль и жебы и^х пи^лновали кгда // з Житомира додому по^едутъ. И такъ до само^{го} проте^стуючого яко и ма^лжо^нки его стрыляли и неж^ывыми и^х яко ж и ^стре^лбу зара^з гото^вую мели хоте^чи то^т учино^к вы^кона^т. И помененому во^зному, абы тую о^лпове^дь и по^хва^лку на здоро^ве и^х пану И^ванови Преже^вскому и ма^лжьо^нце е^{го} о^пове^да^л и до ве^домо^сти дон^ес^ль же в^шелякими спосо^бами и на ^вше^ляки^м ме^сцу о ^здоро^ве и^х стара^тсе буд^еть и ^з Житомира здоро^вы не вы^едутъ. Ш^{то} та^к, а не иначе^и поменены^и во^зны^и и^з шля^хтою ш^{то} е^но ви^дель и ^слыша^л бы^т со^зна^л и про^си^л о^н приня^те то^е сво^е реляц^ии и^з проте^стац^иею. Ш^{то} о^трымаль.

242 зв.

№9. Протестац^я о^л пана Вилимовського на Поплавськіє.// 243

Року тисе^ча ше^стьсо^т три^дцать пятого мца генъгара осьмого дня.

912672 2

На вряде кгро^дско^м в за^мку е^{го} к^р м^л Житоми^рскомъ передо^мною, Яно^м Вити^нски^м, по^лстаро^стимъ житоми^рски^м, становъши обли^чне урожны^и его м^л панъ Микола^и Вилямо^вски^и солените^р св^едчилъ и протес^товалъ се напроти^вко шляхетны^м пно^м Тимофиеви, Якимови Поплав^скимъ люде^м плохи^м мн^е осело^сти маючи^м на то^т ча^с служ^бою при его м^л пану Алекс^андру Га^нски^м, де^ржа^вцы ме^ста Вильска, бавечимъ се в то^т способъ и ѿ то, и^ж тые Попла^вские ничего не ре^спектуючи и не ѿледаючи се на право по^сполитое и вины в не^м ѿ по^хвалькахъ на здоро^ве люде^и стану шляхетного срокго ѿписаные ле(?)ще собе поважаючи зва^сни^иши се, кро^м жа^дное причины проти^вко протес^туючому устави^чне по^хвальки по ро^зныхъ ме^сцахъ на ^здоро^ве протестуючого чиня^т и чини^т не пере^стають, яко ^ж потвер^ждаючи ты^х свои^х по^хвало^къ и декляруючи ѿны^е выконать року тепере^шне^{го} тисеча ше^стсо^т три^дца^т пятого мца ге^нвара пе^тна^дцатого дня в за^мку Ви^лскимъ публице и при велю и обеща^но^сти люде^и за^щны^х пере^д его м^л пано^м Во^итехо^м Зале^ски^м его м^л пану Алекс^андру Га^нскимъ, паномъ свои^м ве^нць те^жъ во^итомъ ви^лски^м Федоро^м Матысевичомъ и велю месчаны^х ви^лски^х тые то Попла^вские менованые по^хвальки публи^чны на ^здоро^ве протес^туючо^{го} учинили, декляруючи на ко^жды^м ме^сцу любъ в доро^зе, в полю, в ме^сте на в^ьси, кгде бы се ко^лвекъ трафило с протес^туючи^м ле^во^м чини^т и ѿ ^здоро^ве его абы его мо^гли по^збава^т стара^тсе. Забегаячи теды его менены^и протес^туючи^и такому небес^пече^нству, ѿх^раняючи здоро^ве свое ѿ такового небес^пече^нства абы в ни^м мо^гль цале зо^става^т ѿ таково^е ^ж по^хвал^ки. А за ты^м, чого бож^е уха^н, е^сли бы се што такового при ѿброне здоро^вя свое^{го} ѿ таковы^х права по^сполитого ви^иоле^нци ѿв^ьста^т мали итерумъ атьк^не итерумъ св^едчилъ и протес^товалъ и при то^и протес^тацы^и во^зного енерала шляхетного Лаврина Ко^зло^вского ставиль. Которы^и то во^зны^и ту^ж передо^мною, урядо^м, созналъ, и^ж ѿ^н року теперешнего тисеча ше^стсо^т три^дцать пято^{го} мца фе^врала трина^дцато^{го} д^ня, будучи урядо^вне ве^званы^и ѿ его м^л пна Вилямо^вского былъ в ме^сте Ви^лску, та^м же бы^вши слыша^л ѿ его м^л пана Во^итеха Зале^ско^{го}, та^к же ѿ во^ита ви^лско^{го} шляхетно^{го} Федора Матысевича и и^ншы^х меща^н ви^лски^х и панове Тимофе^и и Яхи^м Попла^вские, которые тепе^р служ^бою се бав^ет при е^{го} м^л пану Га^нски^м такие по^хвал^ки, яко выше^и в протес^тацы^и поменило на ^здоро^ве пана Вилямо^вского публице при ты^х вы^шменованы^х ѿособахъ

учинили и вѣкона^т оныѣ пере^д меноваными особами и пере^д очима самого его м^л пана Га^нско^{го} пна свое^{го} декляровали. А та^к поменены^и во^зны^и то што слышаль справѣдливѣ быть со^зна^вши проси^л, абы тая е^{го} реляция при то^и проте^стацы^и была принята. Што о^трыма^л.

243 зв №10. Квитъ о^т пана Стани^слава Рудни^цкого пану Павловскому служачи^и //.

Року тисеча шестьсотъ три^дцать пятого мца генѣвара девятого дня.

На в^рядѣ е^{го} к^р м^л в^л за^мку Житоми^рско^м передо^мною, Яно^м Вити^нски^м, по^дстаро^сти^м житоми^рскимъ, становъши очеви^сто урожоны^и панъ Стани^славъ Ру^дни^цки^и свои^м и урожоно^и панѣ^и Марины Кгола^ского Ру^дни^цко^и, ма^лжо^нки свое^и, именѣмъ, за которую в^арую и записую се нинѣ^иши^м записо^м способомъ ниже^и о^значоны^м по^д закладо^м ниже^и менованы^м о^дступуючи о^д вла^сно^{го} форуму повету права и юри^здыцы^и свое^и вла^сно^и а в^зглаго^м со^знания нинѣ^ишо^{го} запису к^витового и юри^здыцы^и туто^ишое доброво^лне по^ддаючи се я^сне, я^вне и доброво^лне со^зналь тыми словы,

и^ж што его м^л панъ Самуѣль Пав^ло^вски^и в^л року бли^зко про^шлы^м тисеча ше^ст^сотъ три^дца^т че^тве^рто^м мца июня ше^стого дня, тоѣсть на с^вято тро^х круле^и, в^ззя^л и позычи^л былъ суму пѣв^нную тисечу золоты^х по^лски^х у на^с ма^лжо^нковъ спо^лне монеты и личьбы по^лско^и, которую то помененую суму мель и повинѣ^и былъ зупѣ^лне и неро^здельне на^м о^ддать на ча^с пѣ^вны^и, тоѣсть на такое ж^е с^вято тро^х круле^и, во^длу^г калѣ^идара ры^мско^{го} в^л року тепере^шни^м тисеча ше^ст^сотъ три^дцать пятомъ припадаючи^и ту^т в^л Житоми^ру подъ закладомъ таково^и же друго^и суммы в^ышъпоменено^и по^д шкодами в^л записе в^ыражеными на голоѣ рече^ие слова, а в^л не^од^ан^ю тоѣ^и суммы мель и повинѣ^и бы^л на^м до рек^льно^и посѣсы^и подать и пу^сти^т село Трубиѣ^и ку право^м за^ставны^м о^д е^и м^л панѣ^и Вили^иско^и собе належачую и поданую, о^чи^м запи^с о^риина^лны^и в^л собе ширѣ^и о^бмо^вляе^т. Которую то суму в^ышъпомененую, тоѣсть тисечу золоты^х по^лски^х, зупѣ^лна я одобравъши и оныѣ о^дличи^иши, о^д его м^л п^ана Самуѣля Пав^ловско^{го} с тоѣ^и суммы поменено^и его м^л к^витуѣ запи^с о^риина^лны^и в^л к^гроде тутѣ^иши^м Житоми^рски^м при^знаны^и его м^л в^орочаю и о^инкасую и у марамъко в^нивѣчъ о^борочаю вѣ^чными часы не претендуючи собе права жа^дного

внѣсти. А и^ж на то^т ча^с до того квити со^знания ма^лжо^нка моя, помененая за не^способностью здоро^вя сво^его ту^т до кгроду стану^т не могла, теды // я записуе се и обликгуе за помененую ма^лжо^нку мо^еи до пробацы^е того квити на зеленые св^ят^ки при(..)ко пришлые ри^мское св^ято **в** року тепере^шни^м тисеча ше^{ст}со^т три^дцать пято^м буду е^е повин^ен ста^ит^т ту^т до книг^ь нинѣ^шни^х кгро^дски^х житомир^ских^х а^лбо ки^ески^х та^к же те^ж люб^ь до з^емства которо^{го} ко^лв^ек^ь где захоче^т, абы она то^т запи^смо^и доброво^лны^и квитовы^и стан^овши очеви^сто пере^д онымъ урядо^м а^лбо судо^м при^знала а^лбо ут^ве^рдила а то по^д закладомъ тисечи золотыхъ по^лски^х а ^в недосы^т учин^ен^ю тому записо^и моему доброво^лному квити^е и то^еи субмисы^е мо^еи во^лно буд^етъ е^го м^л пану Па^вло^вскому м^не и потом^мки мо^е до суду а^лбо уряду такъ кгро^дского, яко и з^емско^{го}, которого ко^лв^ек^ь та^к же и до суду голо^вно^{го} трибуналу Любе^лско^{го} по^звать. Кгды я форумъ собе и пото^мкомъ мой^м на^значамъ и тамъ, гдѣ буду по^званы^и о^л е^го м^л повин^ен буду и пото^мков^е мои пови^нни буду^т на пе^ршимъ те^рмин^е за пе^ршимъ по^звомъ, яко на завити^м року стану^т закла^д тисечу золотыхъ не о^лходечи та^м же зара^з готовыми пне^зми заплати^т шкоды на голо^е рече^не слова и наклады б^е присеги ве^рну^т и то^еи субмисы^е доброво^лно^и та^м же зара^з доси^т чини^л **в** оно^{го} права, гдѣ буду по^званы^и, жа^дны^х оборо^н, которые бы ко^лв^ек^ь з^ыналя^зку лю^дского мо^гли бы^ть ^ымысленные не заживаючи хоробами по^слугую речи по^сполито^и и ек^зе^мптами, не закладаючи се апеляцы^и прозек^уцы^е не чинечи, ани и^ж собе на помо^ц не беручи и ^згола жа^дны^х оборо^н пра^вны^х и неправ^ьныхъ не заживаючи. Которы^и запи^с доброво^лне со^знава^м. Которое очеви^стое со^знане я, уря^д, приня^вши до кни^г нинѣ^шни^х кгро^дски^х житомир^скихъ записать казаломъ. И ^ест записано.

244

№11. Пленипотенъцы^е о^л ^еи м^л пан^еи Пав^ловское пев^ьнымъ особомъ.

//Року тисеча шестьсотъ тридцать пятого мца генъгара девятого дня.

244 зв.

На **в**ряде кгро^дскомъ **в** за^мку ^его к^р м^л Житомир^скомъ передо^мною, Яномъ **В**ити^иски^м, по^дстаро^сти^м житомир^ски^м, стан^овши очеви^сто урожоная ^еи пани Зофия з Ха^рлежа Па^вло^вская с притомъно^ст^ю ма^лжо^нка сво^его ^его м^л пна Саму^еля Па^вг^ловско^{го}, яко опекуна ма^лжо^нского, для записа^ня до кни^г нинѣ^шни^х кгро^дски^х житомир^ски^х именемъ сво^им^и и

имене^м уроженого пна Ва^цлава Зло^вско^{го}, сына сво^{его}, яко есче леть недоро^слого, кую а^дгу^терить курамъ созънала тымы словы будучи здорова на теле и у мы^сле,

и^ж я со^знава^м ты^м моимъ доброво^лны^м умоцованы^м ли^сто^м до^вси^х и вше^ляки^х ене^ралитеръ спра^в свои^х у вше^ляки^х судовъ зе^мскихъ, кгр^одскихъ такъ туте^иши^х во^ево^дства Кие^вского, яко и и^иши^х коро^нныхъ зе^мскихъ и кгр^одски^х, такъ же те^ж и до суду голо^вного трибуналу Любе^лского до^всихъ ак... * такъ пре^з на^с ро^зны^м особомъ позадавахъ, яко те^ж о^д ро^зны^х особъ намъ не и^нте^нтованы^х и на яки^м ко^лты^екъ пу^нкте и те^рмин^е пра^вны^м будучи^х и за^вислы^х, и^ж са^м и в^т ты^х спра^ва^х для заба^в и^иши^х свои^х стави^т не можем и мо^ць до^стате^чную и урядо^вую зле^цила^м и поручила урожены^м пану Петрови Па^вло^вскому, пану Стани^славови Сто^цкому, его м^л пану Павлови Ро^сце^цкому и пану Микола^еви За^ви^нскому на цалы^и рокъ и ше^ст недель во^длу^г пра^ва по^зво^ляючи в^т ты^х свои^х вси^х спра^ва^х пра^вне при^слухи в^их пра^вне при^люва^т о^д непра^вны^х апе^лева^т, в^здава^т, ро^списова^т, присе^гь слуха^т и^вси^х, которая потре^бовали, за^жива^т. Та^к вси^м, яко и ко^ждому зо^собна на ме^сце сво^е и^иши^х плени^поте^нто^в в^т ты^х спра^ва^х буде^т по^стано^влены^и, яко бы се то при оче^ви^сти^и бы^тно^сти нашо^и о^дпра^вовало за^вдя^чне зы^скъ и^с п^яту при^ня^т 245 суб^миту^е се мо^цю то^еи мо^еи плени^поте^нцы^е. И просила е^{го} м^л паня // Па^вло^вская, абы тая е^и плени^поте^нция до кни^г была при^нята и за^писана. Што о^трымаль.

№12. Плени^поте^нция о^д его м^л пана Саму^еля Павловского певны^м особамъ.

Року тисеча ше^стьсо^ть три^дцать пятого мца ген^вара де^вятого дня.

На в^ряде кгр^одско^м в^т за^мку его к^р м^л Житоми^рско^м пере^до м^ною, Яно^м Витин^ьскимъ, под^ьстаро^сти^м житоми^рскимъ, стано^ввши оче^ви^сто урожены^и его м^л панъ Само^ель Па^вло^вски^и для за^писа^ня до кни^г нин^еш^ни^х кгр^одски^х житоми^рскихъ, будучи здоро^вы^и на теле и у мы^сле, зо^зналь тыми словы,

* Тут чорнильна пляма.

и^ж я созынагамъ ты^м мои^м доброво^лны^м умоцованы^м ли^стомъ до
всихъ енералитеръ спра^в свои^х до в^шеляки^х судовъ зе^мски^х, кгро^лски^х
та^к туте^иши^х во^ево^лства Кие^вского, яко и в^ииши^х коро^нны^х зе^мски^х и
кгро^лски^х, та^к же те^ж и до суду голо^вного трибуналу Петръко^вского, яко
и Любельского до вси^х акыц^и та^к пре^з мене ро^зны^м особо^м позадаваны^х,
яко те^ж о^други^х особъ, м^не самому и^нте^нте^нтованы^х и на яки^м ко^лв^е
пу^нкте и те^рмине пра^вны^м будучи^х и зави^слы^х, и^ж са^м в^ты^х спра^ва^х для
забавъ и^нши^х свои^х става^т не могучи моцъ до^стато^чную и урядо^вую
злециломъ и поручилъ урожонымъ е^{го} м^л пану Петро^ви Па^вло^вскому,
пану Стани^славо^ви Стоц^ькому, пану Павло^ви Ро^сцец^ькому и пану
Мате^еви В^рони^чкому на цалы^и ро^к и ше^{ст} неди^л во^ллу^г пра^ва, по^зваляючи
имъ в^ты^х вси^х спра^ва^х пра^вне по^ступова^т ко^нтро^ве^ртова^т декрето^м се
при^слухива^т пра^вне при^имова^т о^д непра^вны^х апелева^т, в^здавать,
ро^списава^т, присе^г слухать и в^сихъ енералите^р инъиши^х о^бро^н и
доброде^иствъ пра^вныхъ, которы^х бы ты^лко которая спра^ва потребо^вала
зажива^т, та^к вси^м яко и ка^ждому зособна на ме^сце свое^ииши^х
пленипоте^нто^в по^станов^лятъ, хто ко^лв^е пре^з пленипоте^нто^в ты^х вси^х спра^ва^х
буде^т по^станов^лнеи^и якобы се^т при очеви^сто^и бытности мое^и
о^дправо^вало за^вдячье // зы^скъ и т^рату принять субъмитуе^т се^т моцью
то^еи^и мое^и пленипотенъцы^и просечи, абы то было до к^ни^г принято и
записано. Што отрымаль.

245 зв

№13. Посе^сыя о^д пано^в **В**гие^в пану Жикмо^нтови Пересе^чкому высокое
служаая.

Року тисеча ше^стьсо^т тридцать пятого мца генъвара
о^дина^дцатого дня.

На в^ряде кгро^лско^м в^т за^мку его к^р м^л Житоми^рскомъ передо^мною,
Яно^м **В**ити^иски^м, по^дстаро^стимъ житоми^рски^м, стано^виши очеви^сто^и во^зны^и
е^нера^л во^ево^лствъ Кие^вско^{го}, Во^лы^нского и Бра^сла^вского шляхе^тны^и
Андре^и Хоре^вски^и для записа^ня до к^ни^г нине^шни^х кгро^лски^х
житоми^рскихъ со^зна^л,

и^ж о^н року про^шло^{го} тисеча ше^{ст}со^т три^дца^т че^тве^рто^{го} мца мая
д^ва^дцато^{го} дня, будучи урядо^вне ве^званы^и о^д урожоны^х пановъ Самуе^ля,
Яна и Пав^ла Ти^шкевичовъ **В**гие^в и маючи при собе шля^хту, люде^и
добры^х пана Ма^ртина Шка^лско^{го} и А^ндре^я Мокри^чкого бы^л в^т селе,
на^званомъ В^ысокимъ, ма^ет^ности и^х м^л пано^в Немиричовъ де^ди^чно^и в^т

Ключу Горошкѡвѣски^м лѣжачо^и, гдѣ бы^вши за устнымъ ро^сказанѣмъ поменены^х пано^в **В**гигѣ^в а во^длу^г ли^сту доброво^дного вли^вково^{го} запису ѡ^д менованы^х паногъ **В**гигѣ^в пну Жикгмо^нтови Пересѣ^нкому и ма^лжо^нце его на суму пизѣ^и пя^т тисече^и золоты^х по^лски^х даного и вѣ поменено^и сумѣ право^м вли^вковымъ ча^сти три в селе поменены^м **В**ысоки^м способомъ за^ста^вны^м и право^м таки^м, якимъ зошлы^и ѡтѣ^н **В**гигѣ^в сами ѡ^д зошло^{го} еще его м^л пна Стефана Нѣмирича, по^дкоморе^{го} Кие^вского, старо^сты 246 ѡгруц^ького, тримали пусчоную и // цедованую поменены^м паномъ Пересѣ^нки^м ма^лжо^нце и пото^мкомъ и^х моцю того ж запису вли^вково^{го} и владзоу уряду сво^его во^зно^вско^{го} тую менованую три ча^сти то^{го} села **В**ысокого с по^дданы^{ми} на тыхъ ча^стя^х и и^х погви^нно^стями, данями, пода^тками, роботами, по^дводами, кгру^нтами, полями, засивами ѡзимыми, гаями, запу^стами, сѣножа^тми до ты^х ча^сти належачими ставами, млынами ѡго згола зо^всими пожи^тками, яко ѡты^м ширѣ^и то^т запи^ста^к ѡриина^лны^и, яко и вли^вковы^и в себе свѣ^дчи^т в моцѣ, в де^рженѣ, споко^нное уживанѣ в реа^лную посѣсыю поменены^м ма^лжо^нкомъ пода^л и по^ступи^л и ѡны^х в тыѣ добра пра^внѣ и^нтромито^ва^л. Которо^и и^нтромисыѣ^и никто не борониль, а забравѣши по^дданы^х тамо^шнихъ на тыхъ тро^х ча^стяхъ будучихъ до громады ѡны^м ѡ новыхъ посесорахъ панахъ Пересѣ^нкихъ ма^лжонѣкахъ ѡ^зна^имилъ и по^слуше^нство вше^лякое та^к, яко и инышимъ анытѣсесоромъ чинили пе^лни^т приказа^л. Которыѣ то по^дданыѣ ни^в чимъ не пречечи погви^нно^ст и поданѣство пельнить подѣнели се и зара^зь на роботу пошѣли. А такъ тая его реляция была до кни^г принята и записана. Што ѡ^трыма^л.

№14. Положенѣ по^зву ѡ^д Пересѣ^нкого по пана Адама Корѣ^вевского.

Року тисеча шестьсотъ тридцать пятого мца генѣ^вара
одинадцатого дня.

На в^рядѣ кгро^дско^м в за^мку ѣ^{го} к^р м^л Житоми^рскомъ передо^мною, Яномъ **В**ити^нскимъ, по^дстаро^стимъ житоми^рскимъ, стано^вши ѡбъли^чне во^зны^и ене^ра^л во^ево^дства Кие^вско^{го} шляхе^тны^и Аньдре^и Хоре^вски^и для записа^ня до кни^г нине^шни^х кгро^дски^х житоми^рски^х созыналъ,

и^ж ѡ^н року тепереш^него тисеча ше^ссо^т три^дца^т пято^{го} мца ге^нѣ^вара пято^{го} дня позонъ зе^мски^и Кие^вски^и аутѣ^нты^чны^и ѡ^тне^слъ до ме^сте^чка Городѣка маѣ^тности пана Адама Корѣ^вевского, которы^и ѡ^дне^сши,

ѿдалъ его ѿчеви^сто **ѿ** руки пану Адамови Коръчевъскому. Писаны^и то^т
 позо^ѿ поменено^{го} пана // Адама Коръчевъско^{го}, яко пото^мка зошлого Ивана 246 зв.
 Коръчевъско^{го} и сукъцесора добръ **ѿ** справѣ до запису ѿ^длу^г дво^х тысяче^и
 золоты^х пре^з зо^шлого ѿ^ица его Ивана Коръчевъского зъ зошълѡмъ тежъ
 пану Анѣдрееви Пересе^цкому на запи^с зо^сталови^чны^и ѿ^д урожѡны^х пана
 Ко^ста^нтого, Жикгму^та Пересе^цки^х сыновъ зошлого пана пана Анѣдрея и
 Пересе^цкого с пѣ^ршою мальжо^нкою зошлою **Ѱ**ръжулею Раковъскою
 спложѡны^х, яко ѡпекуновъ и сукъцесорѡвъ добръ прирѡжѡны^х такъ
 же и ѿ^д Стефана, Яна тежъ сыновъ и Катарыны, цѡ^рки тежъ зошлого
 Анѣдрея Пересе^цкого, пото^мко^ѿ с которою ма^лжѡнъкою панѣю Зофиею
 Парысо^ѿною спложѡны^х, яко лѣтъ не маючи^х, которыѣ прихилиючи се до
 готового по^ступку пре^з ѿ^ица ихъ зошлого на зо^шлымъ Иванѣ
 Коръчевъскомъ правъного ѡтриманыѣ ѡ^дступивъши баницыѣ^и на ро^чка^х
 прошълыхъ **ѿ** року те^ж тисеча ше^ст^со^т три^дца^т третѣмъ презъ ѡпекуновъ
 ихъ на трыбунале ѡтримано^{го} и ѣ^и пубъликациѣ^и на ро^чкахъ прошълыхъ **ѿ**
 року те^ж тисеча ше^ст^со^т три^дца^т третѣ^м пре^з актора **ѿ**ли^ѿкогого
 публиковано^{го} по^звали, яко ѡ ты^м ширѣ^и тотъ позовъ рѣчь и жалобу свою
 свѣ^дчи^т. За котрымъ то по^звом ро^к сторона^м ѡбу^дгумъ по^звано^и и
 по^во^дово^и ку прагѣ до прислуха^ня се **ѿ**ины баницы^и и ѣ^и пубъликациѣ^и на
 трыбунале коро^нны^м Любе^ски^м **ѿ** Любѣлине межи справы ко^нсе^рватъныѣ
 воєво^дствъ Кие^ѿско^{го}, Во^лы^нского и Бра^сла^ѿско^{го} **ѿ** року теперешни^м
 тисеча ше^ст^со^т три^дцать пято^{го} и тисеча ше^ст^со^т три^дца^т шо^сто^м до суже^ня
 прина^ллыхъ на то^т ча^с, кгда тая справа з рѣ^стру судового поря^дкомъ
 и^нши^х справъ привѡлана будѣ^т. Зложи^л и на^значилъ и просилъ поменены^и
 во^зны^и, абы тая его реляцыя была до кни^г нине^шнихъ принята и записана.
 Што ѿ^трымалъ.

№15. Положенѣ по^звовъ ѿ^д пано^ѿ Зава^цкихъ по пано^ѿ
 Па^шковъскіѣ ма^лжо^нки.

Року тисеча шестьсотъ тридцать пятого мца генъгара
 тринадцатого дня.

На **ѿ**рядѣ кгрѡ^дско^м **ѿ** за^мку его к^р м^л Житоми^рскомъ передѡ^мною,
 Яно^м **ѿ**ити^нски^м, подъстарѡ^стимъ житомиръскимъ, // ставъши ѿчеви^сто 247
 во^зны^и ѣнераль воєво^дства Кие^ѿского шляхѣ^тны^и Микола^и Скочи^нски^и ку
 записа^ню до кни^г кгрѡ^дски^х житоми^рскихъ созъналъ тыми словы, и^ж року

неда^вно про^шлого тисеча шестсо^т три^дцать че^тве^ртого мца октобра три^дца^т пе^рвого дня по^зво^гь кро^дски^х кие^вски^х а^вте^нты^чни^х три до ма^тно^сти села Реко^вщины на^званое Липле^нщины о^днесль и у дворе тамо^шне^м в^зяв^гши ве^домо^ст о при^зде пна Па^шков^ского о^д подьданных и о^д челяди его, которы^и з обозу с пано^м сво^им его м^л пно^м старо^стоу о^вруц^ькимъ приехалъ при бы^тно^сти его у в^орота дво^рные уткнулъ и челяди дво^рно^и о то^м положе^ню о^поведалъ и публиковалъ<,> писанье то^ес^т два по^звы по урожон^ьх пан^ее Бо^гдану Ми^ткомичовну Кришьтофову Стец^ькую пе^ршого ма^лжо^нства, а тепереш^нною панию Ба^ртломееву Па^шко^вскую и пана Ба^ртломея Паш^ько^вского, опекуна ^ее ма^лже^нского яко при^нцыпалов^г, та^к же и по пна Само^еля Па^шков^ско^го, яко ко^мпри^нцыпала и помо^чника учинку и^х спо^лного и и^нши^м помо^чнико^м и^х и^м же самы^м добре знаемы^х в жалобе урожон^ого пана Яна Зава^лско^го пе^рши^и позо^в о то^и к^гва^лто^вны^и но^чны^и на^ез^дь на до^м п^на Зава^лско^го, знище^не дому и з^лупе^не, збы^те само^го и з^ране^не его и о^кр^ьва^чене дому ^его шляхе^тско^го та^к же ку де^спе^ктоване ма^лжо^нки его в^зя^те з шкатулоу справ^ь ро^зны^х и в^зя^те запису з то^ею ж^ш шкатулоу на чоты^рна^дца^т со^т золоты^х по^лски^х о^д зошло^го пна Кришьтофа Стец^ького поводи^и дано^го и ^служачого и зо^вси^м по^ступко^м пра^вны^м в то^и справ^е о то^т долг^ь зо^шло^го в^зятого злупе^не скры^и в^зя^те* все^е ма^тно^сти его в селе Фо^сни будучо^го через^ь выш^ьречоны^х особ^ь в року недавно прошло^м тисеча ше^ссо^т трид^ьцать че^тве^ртомъ м^ца ма^рца шо^сто^го дня поп^ел^нены^и и^стаме^н(?) такъ же и само^го повода вы^воло^кши чере^з выш^ьпоменены^х особ^ь з дому его межи кони на ^сме^рть о^сужоно^го на ^страче^не в^зято^го за ты^м и о вины пра^вные други^и позов^г до при^слуха^ня вы^веденя скрутениумъ сво^его, которую на ро^чкахъ гото^в поводи^ь проти^вко выш^ьпоменены^х особ^ь // вы^ве^сти в то^и же справ^е о то^т но^чны^и к^гва^лто^вны^и на^ез^дь выш^ьменованы^и о чомъ проте^стацяя жалобы его такъ же и о^бьдукуця во^зного позов^г в то^и справ^е голо^вно^и шире^и в себе о^бьмо^вляю^т<,> а трети^и позо^в по урожон^ьх выш^ьменованы^х панию Ба^ртломееву Па^шков^скую и по пана Ба^ртломея Паш^ько^вского, ма^лжо^нков^г, в жалобе того ж^ш п^на Зава^лско^го: а то о по^хва^лки на ^здоров^е ^его, которые выш^ьречоны^е особы по на^ез^де на домъ его не устаючи в сво^их злы^х уми^сла^х, хотечи его и до ко^нца

247 зв.

* Починаючи з цього слова писар використовує інше, темніше чорнило, можливо, на сажевій основі..

стараючи се ро³маитыми способами з свѣта згладити, ѿповѣди абы не
 позыва^л, чиня^т<,> ѿ чомъ протѣ^стацѣи и то^т позо^в ѿ тыѣ по^хва^лки по
 по³ваны^х выданы^х ширѣ^и в собе ѿбymo^вляю^т, за которыми то по³вы
 зложиломъ былъ рокъ обо^м сторона^м становити се в за^мку его к^р м^л
 Кие^вско^м на мѣ^стцѣ звыкло^м судово^м пере^д судо^м кгрo^лски^м на ро^чка^х
 кгрo^лски^х кие^вски^х, которые в року неда^вно про^шломъ тисеча шѣ^ссо^т
 три^дца^т чѣ^тв^ртомъ мѣца декабра трина^дцато^{го} дня мели до сужѣ^ня припа^сти
 на³начило^м, которы^и то во³ны^и вышъменованы^и ту^т же стоячи призналъ
 же реляцѣи^и вышъменованое для зло^{го} здоро^вя своѣ^{го} да^вне^и при³нати не
 мо^глъ то^т же во³ны^и енераль вышъречоны^и будучи добре вѣдо^м ѿ повода
 же ро^чки вышъменованыѣ декабровыѣ для вы^истѣя ли^стовъ се^имовы^х и для
 се^имику в Житомеру пере^д се^имо^м ва^лны^м припадаючо^{го} на де^и
 чоты^рна^дцато^{го} мѣца декабра сужоны быти могутъ сознать в тыѣ слова,
 и^ж ѿ^н року вышънаписано^{го} мѣца ноябра два^дца^т девят^о д^ня по³во^в
 кгрo^лски^х кие^вски^х а^вте^иты^ичны^х особливы^х по^вторе три до маѣ^тно^сти того
 ж^е села Реко^всчины, на³ваное Липле^исчины, ѿ^днѣ^сль и у двo^ре тамошнемъ 248
 у вo^рота двo^рныѣ утъкнулъ и челяди двo^рно^и ѿповѣда^л писаныѣ // тыѣ
 по³вы слово в слово яко се вышъпоменило по ты^х же вышъменованыхъ
 особъ ѿ того ж^е вышъменованого пна Зава^дского. А то ѿ^то^т же но^ины^и
 к^гва^лтовъны^и наѣ³дъ на домъ, знище^ие дому ѿ³лупене, збы^те, зранене,
 окр^важене дому его и удеспектоване ма^лжо^ики его до скрутениумъ и ѿ
 по^хвальки за ты^м, и ѿ вины пра^вныѣ, ѿ чомъ вся речъ на тыхъ по³вахъ
 ширѣ^и и до^стато^чне^и ѣ^ст ѿписана и доложена. За которыми то позвы
 зложиломъ рокъ ѿбомъ сторонамъ становити се в за^мку его к^р м^л
 Кие^вскомъ на мѣ^стцѣ звыкло^м судово^м пере^д судо^м кгрo^лски^м на ро^чка^х
 кгрo^лски^х кие^вски^х, которые в року теперешъне^м тисеча шѣ^ссо^т три^дца^т
 пято^м мѣца фе^врѣля сегого дня до сужѣ^ня припадаючи^х на³начило^м<,>
 которы^и то во³ны^и ту^т же стоячи на в^рядѣ со³нать, же по наѣ³дѣ на до^м
 повода чере³ вышъменованы^х всо^бъ и по зачатю ѿ то того процессу, ю^ж
 то шѣ^стыѣ ро^чки для ро³ны^х причи^и в то^м во^ево^лствѣ сужоны быти не
 могу^т. То^т же во³ны^и, Микола^и Скочи^иски^и, со³нать тыми словы, и^ж ѿ^нь
 року теперешъне^{го} тисеча шѣ^ссо^т три^дца^т пято^{го} мѣца ге^ивара в^торо^{го} дня
 на семье ро^чки позово^в кгрo^лски^х кие^вски^х а^вте^иты^ичны^х осо^бливы^х три до
 маѣ^тности того ж^е села Реко^вщины, на³ваное Липле^исчины, ѿ^днѣ^сль и у
 двo^ре тамошъне^м у вo^рота двo^рныѣ утъкнулъ и челе^ди двo^рно^и ѿ то^м

положе^ню оповѣдалъ. Писаныѣ тыѣ по^звы ѡ тую ^ж речъ слово **ѵ** слово, яко се вышъпоменило по ты^х же вышъменованыхъ пнюю Пашъковъскую и по пна Па^шковъского, яко опекуна ма^лжо^нско^{го}, при^нцыпало^ѵ и по пна Самоеля Пашъко^ѵско^{го} ѡ^л того ^ж вы^шменовано^{го} пана Зава^лско^{го} за ты^м е ѡ вины правъные, ѡ чо^м шире^и вся речъ на ты^х по^зва^х во^ѵсе^м до^стато^чне ^ест^о описана и доложона, за которыми по^звы зложи^л ро^к обо^м сторона^м становити се **ѵ** за^мку ^его^о к^р м^л Кие^ѵско^м на ме^сцу звыкло^м судовомъ пере^л судо^м кгро^лски^м на ро^чка^х кгро^лски^х киев^ьски^х, 248 зв. которые **ѵ** року теперешънемъ тисеча ше^{ст}со^т три^дца^т пятомъ мца // мца априля че^тве^рто^{го} дня до суже^ня припадаючи^х на^значиломъ. И просиль поменены^и во^зны^и, абы тоѣ его очеви^стоѣ со^знане до кни^г житомир^рскихъ было принято и записано. Што отрымалъ.

№16. Реляция возного положеня манъдату се^имового ѡ^л его м^л пна Василя Комара по пна Кры^штофа Ко^зло^ѵско^{го}.

Року тисеча шестьсотъ тридцать пятого мца генъвара
петънадыцато^г дня.

На **ѵ**ряде кгро^лско^м **ѵ** за^мку ^его^о к^р м^л Житомир^рско^м передо^мною, Яномъ **Ѵ**ити^искимъ, подъстьро^стимъ житомир^рски^м, стано^ѵши оббли^чне шляхе^тны^и Иванъ За^ѵвани^ики^и, во^зны^и енераль воено^лствъ Кие^ѵско^{го}, **Ѵ**олы^иско^{го} и Бра^сла^ѵско^{го} для **ѵ**писа^ня до кни^г нине^шни^х кгро^лски^х житомир^рски^х я^ѵне, я^сне и добров^лне со^зна^л **ѵ** тыѣ слова,

и^ж ѡ^н року неда^ѵно прошъло^{го} тисеча ше^{ст}со^т тридцат^и че^тве^рто^{го} мца декабра два^дца^т **ѵ**торого дня маючи при собе шлях^ту люде^и добры^х **ѵ**еры го^лны^х шляхе^тны^х пана Стефана Кре^чко^ѵского а пана Ерего Кго^сли^икого та^м же с помененою шлях^тою ма^нда^т ѡ^л его к^р м^л с печатю мнѣ^ише^и канъцеляри^и коро^нно^и выданы^и до ме^ста его к^р м^л **Ѵ**и^иницы до двору урожного его м^л пана Кришътофа Ко^зловъского тамъ **ѵ** **Ѵ**и^иницы будучого прине^сши ѡны^и **ѵ** руки самому его м^л пану Кришътофови Козловъскому, **ѵ** свѣ^тлицы ^его^о за^ста^ѵши ѡ^л ру... * писаны^и то^т ма^ндать по поменено^{го} пана Ко^зловъского **ѵ** жалобе и^нстикгатора коро^нного и его делятора урожного его м^л п^на **Ѵ**асиля Комара а то до ^скасованя и

* Тут дірка від прошивання книги.

выказаня протѣстацыи в кргодѣ Ви^{ни}цкимъ року тисеча шестсо^т двадцатого якобы ѿ насланѣ на до^м его и прехова^нѣ в пасецы свое^и ѿпришко^у учинены^и того жъ року // мца и дня с тоєю жъ вышменованою шляхтою та^к же ма^нда^т ѿ его к^р м^л по^д печатю ка^нцеляри^и мнѣ^ишо^и выданы^и та^м же до того двора принѣши в руки урожоно^и ѣ^и м^л панѣ Анѣнѣ с Чѣтвѣт^ини Пиршого Якубово^и Страдо^уско^и, а теперъ второго ма^лже^нства Криштофово^и Козьоловско^и в свѣ^тлицы :ѣѣ: за^став^иши ѿдало^м ѣ^и м^л в руки писаны^и то^т ма^нда^т по поменѣную ѣ^и м^л панию Козьоловскую и ма^лжо^нка ѣ^и м^л яко ѿпекуна в жалобе ты^х же по^водовъ такъ же до вымазаня и ^скасованя протѣстацыи и ѣ^и апробацыѣ в року тисеча шестсо^т ѿмьна^дцато^м якобы ѿ якоѣ мужобо^иство мужа ѣ^и пѣ^ршого в кргодѣ Ви^{ни}цкимъ починѣны^х того жъ року мца и дня таки^и же ма^нда^т в жалобе ты^х же по^водо^у в дворѣ того жъ пана Козьоловского во^зному во^ево^дства Бра^сла^вского шляхѣ^тному Стани^славови Кавецькому вѣ свѣ^тлицы его за^став^иши с тоєю шляхтою вышменованою в руки ему ѿда^н выданы^и то^т ма^нда^т по то^{го} во^зного до вымазаня и ^скасованя те^стамѣ^нту неробо^тного Панька пре^з того то во^зного пѣ^рѿблятамъ дня двадцат^и ѿмо^{го} октября в року тисеча шестсо^т двадцато^м подано^{го}, ѿ чи^м тыѣ ма^ндаты ширѣ^и в собе маю^т. За которыми то ма^ндатами рокъ сторона^м ѿбу^лвомъ такъ по^водомъ, яко и позванымъ до ро^справы прав^но^и на се^имѣ бли^зко пришьлымъ в Ва^ршавѣ ѿта^тнего дня януари в року теперѣшнимъ тисеча шестсо^т три^дцат^и пято^м припадаючи^м на^значиль. И просиль поменѣны^и во^зны^и, абы тая его реляция принята и записана была. Што ѿтрымалъ.

249

№17. Протѣстацыя ѿ^д его м^л пна Негребѣ^цкого и попа и по^дданы^х Забло^нки^х на во^ита и месчаны Кочуровскіѣ.

Року тисеча шестсо^т тридцать пятого мца генвара
пѣтьна^дцатого дня. //

249 зв.

На в^рядѣ к^рго^дскомъ в за^мку его к^р м^л Житомирскомъ передо^мною, Яномъ Вити^иски^м, по^дстаро^стимъ житомирски^м, стано^вши ѿб^личне шляхѣ^тны^и панъ Адамъ Тварковски^и именѣмъ урожоно^{го} его м^л пана Яна з Негребки Негребѣцкого, пана своего та^к же и именѣмъ велебного в^л Хры^стусѣ ѿ^ица Теофила Къташушьневича, свѣсченика забилоцького, и шляхѣ^тно^{го} пана Филона Кулѣвича яко тежъ именѣмъ робо^тны^х Гри^ика и Ан^дрея Бугаѣ^у, **В**хрима Хильчѣ^нка, Коръния Дьяка, Трохима,

Дорошова^{го} зятя, Фе^лка и Ми^ска Поде^ика по^лданных де^рживы того ^ж его м^л пана Негребецько^{го} з села Забилоча солените^р све^дчилъ се и протес^товаль проти^вко робо^тнымъ **В**стапови, во^итови **В**асилеви, бу^рмистрови Трохимови Пудыде и все^и громаде слободы Кочорова де^ржавы на то^т ча^с его м^л пана Стефана Лва и ма^лжо^нки его м^л ѿ то, и^ж преречоныѣ во^итъ, бу^рмистръ Трохимъ Пудыдя и в^сся громада поменено^и слободы Кочорова неко^нте^нтуючи се пе^ршими крив^дами, которые непое^днокро^т в покраде^ню збожъ, яко то пану Кулевичови, жита копъ ше^сти, шацуючи на то^т ча^с за не^врожаемъ на злоты^х пе^тна^дца^т, **В**хримова Хильчен^ькова жита копъ два^дцать, шацуючи на золотыхъ пя^тдеся^т, Корниеви Дьякови копъ три, шацуючи на злоты^х ѿ^смъ, та^к же Гри^икови и А^ндрееви Бугаемъ в покраде^ню пчолы пне^в десетъ, шацуючи на злотыхъ по^лски^х сто в року неда^вно про^шломъ тисеча ше^ссо^т три^дца^т че^тве^ртомъ ро^зны^х дни и часо^в починеными допиро сви^жо не дѣбаючи ничо^{го} на боя^знь божую срокго^{ст} права по^сполито^{го} и вины в ни^м описаныѣ смели и ва^жили се з суботы на неделю з дня шо^стого на день семы^и мца гѣ^нвара року тепере^шнего тисеча ше^ссо^т три^дца^т пято^{го} зступуючи, малъ не в^сси^х месча^н Кочоро^вски^х на помочъ собе прибравъши, подъ двигисте возо^ввъ злоде^иски^м спосо^бомъ на кгру^ттъ вла^сны^и

250 до помененого села Забилоча // належачи на урочи^ско, на^званое Самьсоновку, приѣхавъши в^зели и украли сена его м^л п^на Негребецького возо^в три^дцать, ѿ^ица Шушькевичича возо^в два^дцать, Трохимового возо^в ше^сна^дца^т, Фе^лкового возо^в пе^тна^дца^т, Ми^скова^{го} возо^в шесть, в^зели и украли и до поменено^и слободы Кочорова до домо^ввъ свои^х одъпровадивъши, на сво^и пожитокъ по^вборочали и при^власчили тако^мъ свои^м злоде^искимъ непри^сто^инымъ спосо^бомъ в вины пра^вныѣ на з^лодеѣ описаныѣ попали и протес^туючи^х до шко^л немалыхъ, которыхъ собе яко то его м^л па^н Негребецьки^и на злоты^х по^лскихъ ше^ст^сдеся^т, ѿ^{те} Шушькевичъ на злотыхъ сорокъ, Трохи^м на злотыхъ три^дца^т и два, Фе^лко на злоты^х пе^тна^дцать, Ми^ско на злотыхъ двана^дца^т шацуѣ приправили, ѿ которыхъ шкоды и ѿ попа^днене ви^нь прав^ны^х такъ же ѿ покрадене пчо^л и з^божъ проти^вко помененымъ во^итови, бу^рмистрови Пудзидови и все^и громаде поменено^и слободы Кучорова ра^з и по^вѣторѣ именемъ вы^шьменованыхъ его м^л пана Негребецького, ѿ^ица Шушькевичича, пана Кулевича, такъ же и по^лданы^х забило^ики^х поменены^х па^н Тра^пковски^и разъ и по^вѣторѣ све^дчилъ и

протѣстога^л се оферуючи таковыѣ шкоды правне доходя^т. А на дово^д того все^{го} стави^л во^зного енерала воено^дства Кие^вско^{го}, Во^лы^нского и Бра^слав^ьско^{го} шляхе^тно^{го} Ивана За^вани^нкого, которы^и в^м мо^ц пра^вдивого сознания своего яв^не и доброг^оне сознать в^т тые слова, и^ж року теперѣ^шнего тисеча ше^{ст}со^т три^дца^т пято^{го} м^ца ге^нвара сегомо д^ня, будучи урядо^вне приданы^и на с^праву протѣста^нтовъ, а маючи при себе шлях^ту, люде^и добры^х вѣры го^дны^х шляхе^тны^х пана Стефана Преч^ьком^ьского, ерего Кголи^нкого былъ с помененою шля^хтою на кгру^нте до села Забилоча належачимъ на урочи^ску Сам^соног^ьце, тамъ же видело^м стожи^скъ килька сина забраные, о^д которы^х стожи^скъ слидъ в^зя^вши ажъ до само^и слободы Кучорова навѣтъ до того во^нта бу^рмистра и Пудиды припровадивъши и в^т дома^х и^х сена видѣвъши ре^квироваломъ учинѣ^ня справе^дливо^сти з ни^х, з его м^л п^на Стефана Л^ва, которы^и е^{го} м^л па^н Ле^в учини^т не хоте^в и не учинилъ. Где се мною, во^зны^м и шля^хтою о^д протѣста^нто^в Ко^рни^и // Дякъ и не вѣмъ протѣста^нтовъ о^свѣдчывши се 250 зв. о^дляхомъ про^ч. Што такъ, а не иначе^и было и просилъ такъ протѣста^нтъ яко и во^зны^и, абы то все до книгъ принято и записано было. Што отрымали.

№17*

Протѣстацыя о^д пана Адама Тво^рко^вского на по^дданые з ста^вковъ е^и м^л панѣе по^дсу^дково^и кие^в.

На в^рядѣ кгро^дскомъ в^т за^мку его к^р м^л Житоми^рскомъ передо^мною Яномъ В^ити^нски^м, по^дстаро^стимъ житоми^рски^м, постанови^вши се очев^ис^то шляхе^тны^и панъ Адамъ Тво^рков^ьски^и своимъ именѣ^м робо^тного Ва^ска, по^ддано^{го} де^ржавы урожоно^{го} его м^л пана Яна з Негреб^ьки Негребѣц^ького в^т селѣ Забилочу солените^р св^ят^ичиль се и протѣстога^л проти^вко робо^тному Тарасови В^юноги, по^дданому е^и м^л панѣ^и по^дсу^дково^и кие^вско^и на то^т ча^с з села Ста^вковъ о^т то, и^ж преречоны^и В^ьюнъ, не^дбаючи ничо^{го} на боязнь божую, срокго^{ст} права по^сполито^{го} и вины в^т ни^м описаныѣ, смель и в^ажилъ се, тоѣ^{ст} з дня че^тве^ртого на де^н пяти^и, м^ца ге^нвара року теперѣ^шнего тисеча ше^{ст}со^т три^дцать пятого згупуючи ночны^м злоде^иски^м способо^м, при^способи^вши собе до свои^х

* Справа № 17 вдруге переписана слово в слово.

251 возо^у ше^{ст}деся^т возо^у и дружины немало имени и позвы ему лепе^и знаемы^х на кгру^нть вла^сны^и до поменено^{го} села Забилоча належи на урочи^{ско} Коте^чное прияха^{вши}, взя^л и укра^в сена возо^у сорок. И то додому своего до села Ста^вковъ о^дпровади^{вши} на сво^и пожитокъ во^длу^г воли и уподобанья своего обе^рнулъ и пригласчилъ таковы^м свои^м непри^{сто}ны^м злоде^искимъ по^{ст}упькомъ **и** вины правны^е на злоде^е обя^сненные попад^ль и протес^туючи^х до шко^д немалыхъ, которы^х собе за такимъ неурожаемъ на тотъ ча^с на сто два^дца^т золотыхъ по^лскихъ шацую^т приправилъ. **о** которы^е шкоды и вины пра^вны^е попа^днене проти^{во}ко помененому Тарасови **В**юнови панъ Адамъ Тво^рковъски^и имен^емъ свои^м и именемъ робото^{но}го Ва^ска ра^з и по^втор^е св^ис^дчилъ и пртес^товалъ и оферуючи таковы^е шкоды свои правне доходитъ. А на дово^д того ставилъ во^зного генерала во^ево^дствъ Кие^вско^{го}, Во^лы^нско^{го} и Бра^слав^ьско^{го} шляхе^{тно}го Ивана За^ввани^нко^{го}, которы^и **и** мо^ц пра^вдивого со^знания своего я^вне, // я^сне и добровольне со^зналъ **и** ты^е слова, и^ж року теперешнього тисеча ше^{ст}со^т три^дца^т пятого мца ге^нвара пято^г дня, маючи при собе шля^хту люде^и добрыхъ шляхе^тныхъ пана Яна Жеребе^чкого и пана Стефана Клечков^ьско^г а будучи урядовне приданы^и было^м с помененою шля^хтою на кгру^нте до села Забилоча належачимъ на урочи^{ску} Коте^чны^м та^м же виделомъ и о^гледа^л стози^{скъ} дв^е яко бы на возо^у ше^{ст}деся^т будучи^х сена забраные, о^д которы^х стози^{скъ} следомъ ажъ до самого села Ста^вковъ, нав^етъ до дому того то Тараса **В**юна прив^ед^лши, и сено **и** гу^мне его тыхъ то протес^та^нтомъ вла^сное видель и о^гледалъ. И просилъ поменены^и протес^та^нсь яко и во^зны^и, абы то все для памяти до кни^г принято и записано было. Што о^трыма^л.

№ 18. Прозеньтацяя шкапъ о^д его м^л пна Северина Потоцкого.

Року тисеча шестьсотъ тридцать пятого мца ге^нвара два^дцатого дня.

На в^ряде кгро^дскомъ **и** за^мку его к^р м^л Житоми^рскомъ передо^мною, Яномъ **В**итиньскимъ, подъястаро^стимъ житоми^рскимъ, становъши очевис^{то} шляхе^тны^и па^н Адамъ Не^шко^вски^и, слуга урожоно^{го} его м^л пна Северина Потоц^ького, в^рядникъ скоморо^ски^и презе^нтовалъ ту^т до кгрод^у нине^шнего Житоми^рского кони з санями и хомутами пятеро ше^рстю кляча и ко^н тисавы^и а кобы^л дв^е кгняды^х и кобыли лысая мушата,

которые то кони поменены^и □ря^лникъ мениль бы^т по^иманыѣ в гаю, на кгру^нте Скоморо^скимъ ма^ст^ности ѣ^{го} м^л пана Пото^лкого, пана его при покоше^ню и рѣбаню гае^т року теперешне^{го} дня ѿ^смна^лцато^{го} ге^нвара пре^з по^лданы^х и^х м^л пано^в Преже^вски^х з Городисч и ^з Сере^лнего Прежева, за чи^м поменены^и слуга, выр^ѣчи^иши наза^л сани и хомуты, которые были ледакие конѣ ты^лко менованыѣ пятеро тутъ на ѣрядѣ нинеш^ннимъ зо^ставилъ, просечи, абы были принятыѣ. // . Которыѣ суть принятыѣ и до 251 зв кни^г нинеш^ннихъ кгородьски^х житоми^рскихъ записаны.

№19. Пленипотеньцыя ѿ^л его м^л пана Анѣдрея Прѣхъницкого певнымъ ѿсобамъ.

Року тысяча шестьсотъ тридцать пятого мца генъвара двѣ^лца^т второго дня.

На в^рядѣ кгород^лско^м в за^мку его к^р м^л житоми^рскомъ передо ^мною Яномъ Витиньскимъ, по^лстаро^стимъ житоми^рскимъ, и актами нинѣ^ишими кгород^лскими житоми^рскими, становъши ѿбли^чне ѣрожоны^и его м^л па^н Анѣдре^и Прухъницки^и, здоровы^и будучи на теле и на ѣмы^сле для записаня до кни^г нинѣ^шнихъ кгород^лски^х житоми^рски^х во^ево^лства по^вѣту форумъ и своѣ^и вла^сное нале^жное юри^сдицыѣ^и а по^л тутѣ^ишую иле што се дотычѣ тепереш^него сознаня сво^его себѣ пото^мки и добра е^нералитеръ вси сво^и доброво^лне по^лдавъши яв^не и доброво^лне соз^налъ, ижъ што ему припадаю^т справы розныѣ ѿ ро^зниѣ кри^вды з ро^зными ѿсобами в судахъ земьскихъ и кгород^лскихъ коронныхъ и головныхъ трибуналъски^х любельскихъ та^к с пово^лства, яко и ^зреатъ сво^его, на которы^х суда^х, ижъ самъ поменены^и его м^л па^н Анѣдре^и Пру^хницки^и для инъши^х ѣва^жне^иши^х справъ сво^ихъ и для ѿ^лле^гло^сти краю мешканя сво^его тамъ ставатъ и въ ты^х справа^х сво^ихъ конътро^ер^ова^т и ро^справова^т се не може, тѣды даѣ^т и со^знаваѣ^т мо^ць ѣпелън^ю и тымъ нинѣ^ишимъ записомъ сво^имъ ѣмо^цованымъ по^зво^ляѣ^т ѣрожоному его м^л пану Еронимови Прухъни^цкому, брату сво^ему рожоному в ко^ждо^и е^нералитѣ^р таково^и справѣ, сво^еи, которая бы с нимъ ко^лвѣ^к такъ с пово^лства его м^л, яко те^ж исчи его ко^лвѣ^к актора ту проти^вко нему такъ в земьствѣ, кгороде, которымъ ко^лвѣ^к короннымъ яко и головнымъ трибуналъски^м Любельски^м, такъ межи справами палятинату^с яко те^ж ѿ^ицы^и ѣтъ конъсе^рваторѣмъ такъ в ремиса^х, яко те^ж екзарѣсто и ^з даня року

енералите^р на вшеляки^м пу^хкте стопъню и те^рмине зави^слы^х припадала стават правъне се ро^спира^т конътрове^ртовать присе^г слуха^т // з оныхъ выпуска^т сумы о^дбирать за добраныхъ квитова^т декретомъ слухать о^д противъныхъ апелелать и^нши^х ъмоцованы^х на ме^сце свое субъститува^т ъгоды и ко^мпосицые приятельскиѣ за едънания станови^т дивисиѣ чини^т и оныѣ до ~~е~~фекту приводи^т и во в^сси^х инъенере справахъ во^длу^г ъподобанья своего, яко правдивому ъмоцованом^у своем^у пост^уповать по^зваляе^т, при^мм^ючи о^д поменено^{го} ъмоцовано^{го} свое^{го} и о^д ино^{го} на^став^ленного и то што колыве^к бы онъ тамъ на ты^х с^дда^х правъно^{го} и не правъно^{го} по^становилъ во в^ссемъ зы^скъ и ^страту, ово згола инъенере етъ и^непециѣ такоу^ю мо^ць то тому жъ пану Вронимови Пру^хни^нкому, брату своем^у ро^жоном^у и пленипоте^нцью и^нпремиси^с дае, якобы онъ самъ реко^кгно^сце^нс^ь и^нпе^рсона такъ ъ с^ддъ, яко и на ъгоде и дивисиѣ^х ставаль. И на то все зе^зваляль, яко жъ нине^шни^м записомъ на в^ссе по^зваляе^т, зе^зваляе^т и то все, што буде^т пре^з то^{го} пленипоте^нта и брата своего по^станов^лено, ю^ж заразъ стве^ржае^мь и рати^ѡикъѣ, которая о^днакъ плеипоте^нцыя не має^т больше^н тва^ртъ и ваги метъ тылько ля^т двѣ о^д даты тепере^шне^н. И просилъ его м^л па^н Аньдре^н Прѣ^хни^нки^н, со^значаючи^н, абы тая его пленитоте^нцыя такъ со^зная была до кни^г нине^шни^х принята и записана. Што отырмалъ.

№20. Протѣстацыя о^д его м^л пана Миколая Вилямовского на пана Вацлава Сче^рбин^у.

Року тисеча шестьсотъ тридцать пятого мца ге^нвара двадцать в^торого дня.

На в^рядѣ к^гро^дско^м в^за^мку его к^р м^л Житоми^рско^м передо^м ною, Яномъ Вити^нскимъ, подъстаро^стимъ житоми^рскимъ, становши о^бли^чне ъро^жоны^н его м^л панъ Микола^н Вилямовъски^н солените^р а правѣ з жалемъ ве^лики^м и плачемъ ъ^сти^скуючи с^ве^дчилъ и протѣ^стоваль се напроти^вко пану Василеви Али^са Ва^нлавови □е^рбинѣ, писареви о^вг^урцкому, яко при^нцыпалови и в^ла^сном^у кооператорови ъчи^нк^ушкарадного, ниже^н меновано^{го} и проти^вко Тимофееви и Васи^леви Попла^вскимъ, тымъ яко ко^мпри^нцыпало^м и в^ла^снымъ адъв^ре^нтомъ на то^т ъчинокъ ниже^н менованы^н со^зволяючи^х и о^дное рады и помо^чю будучи^х, которые не видать е^сли с чиего ро^сказаня чили те^жо з домы^слу свое^{го} на

то^т ѹчинокъ помочью и ѹчинькомъ были в тотъ способъ и ѿто, и^ж кгда року теперешняго тисеча ше^{ст}со^т три^дца^т пятого мца генъгара двѣ^дцать пе^рвого дня поменены^и протес^тѹючи^и панъ Вилямо^вски^и з де^ржавы свое^и, ме^{ст}е^чка Каменьки з ма^лжонькою и ^з детьками такъ же и ^с килька челяди свое^и для набоже^нства // до костела Ви^льского приеха^вши сталь 252 зв. себе в плебани^и при ко^стеле Ви^льскимъ и тамъ и ѿбедъ зготовать собе ро^сказаль и скоро по^мши ѹпроси^вши з собою ки^лка приятель до плебани^и, не ведаючи ни ѿ^дного на себе ѿ жа^лнымъ небез^пече^нства, тамъ и ѿбедъ с приятел^ми своими, меновите, з его м^л пано^м Ма^ртино^м Брони^вски^м и и^ншими зя^лль. А поменены^и па^н Сче^рбина, при^нцыпаль, взя^вши пре^д се зда^вна проти^вко протес^туючимъ замы^сль сво^и скрыты^и въ р^укомъ по^д покры^вкою змы^сленное приязни тимъ * же с того ^ж ко^стела Ви^льского з его м^л пано^м Га^нскимъ вше^дши, ѿ которо^{го} былъ запрошоны^и до за^мку на ѿбедъ и та^м же, буд^учи на ѿбедѣ по^споль и^з его м^л паномъ Га^нски^м стараль се ѹсильне ѿ то, яко бы мо^гль протес^та^нса ѹде^спектовать и челе^д его а^лбо и к ^сме^рть приправить, яко ^ж то^т поменены^и па^н Сче^рбина не ѹставаючи во ^злыхъ замы^слахъ и пре^дсез^вяти свое^м против^нко протес^туючому, а хотечи ѿ^н на протес^тѹючи^м выкона^т, яко бы мо^гль до выпел^неня и выконаня того шкара^дного ѹчи^нку при^ступи^т чигаль на то и шпикги мелъ по протес^тѹчимъ, кгда до дом^у своего до Каме^нки и^с клебани^и з мал^жо^нкою и^з челя^дкою своею вые^жджа^л, при^способи^вши до себе адъгер^ен^товъ немало такъ челяди свое^и р^укода^нное, яко те^ж и ^слу^г его м^л пна Ган^ьского выше^именованныхъ особъ, зше^дши з горы с посеже^ня ѿ^д пана Га^нского, пильноваль з челя^дю своею и челя^дю его м^л пна Ган^ьско^{го} менованая которая и свидать е^сли з ро^сказаня чие^{го} чили з домы^слу своего, и кгда ю^ж протес^тѹючи^и мияль замокъ санями з ма^лжон^юкою своею, яко чоловикъ споко^ины^и правомъ и покое^м по^сполитымъ ѿб^вгарованы^и, не видаючи ѿ жа^лно^и засаде и за^ступе дороги ни ѿ^д кого на себе, которого на то^т ча^с приятели тые, которые были въ его въ плебани^и меновите его м^л па^н Мате^и Бронев^ьски^и и па^н Адамъ Забил^ьски^и за санями стоячи а^ж до брамы препроважали, где поменены^и панъ Ще^рбина, при^нцыпаль и ^с тыми своими а^дверентами а^рматаман^у будучи пригото^вани, а бачечи же до самого протес^туючого // в^зглядомъ тыхъ 253 приятель, которые его выпровожали при^ступу до попел^неня и выконаня

* Очевидно, треба тамъ.

на^д нымъ злого Ѹчиньку не мель едѣнакъ челедь, которая позаде се за^стала была вѣ^рхами и яхала с плебани^и за панемъ свои^м паномъ Вилямо^вскимъ, препомѣнѣвши боя^зни боже^и, срокго^сти права по^сполитого и винь и нимъ на тако^выхъ, которые на дорогахъ заступую^т людемъ кро^м жа^тного милосе^рдя за^скочивъши онымъ с тыми помо^чниками з брамы за^мку Вильского выпад^дши^х посекль, пораниль, помод^рдовалъ и вѣ^чне покалечиль, а меновите: шляхе^тномъ Ма^ртиноми Ю^рскомъ рану шкара^днѹю в темѣ головы, а дрѹгѹю по чѣлонькахъ рѹки лѣво^и и третюю на^д локтемъ лѣвымъ тоѣ^и же рѹки кровавые шкара^дные тятые, и ю^ж неподобные до житя на тымъ свѣте позадавали; шляхе^тномъ Еремѹ Бильскомъ которы^и ѿ^д проте^стующихъ з яльмужною до шпиталя былъ вѣ^рнены^и и того за^скочи^вши посекли, а меновите: ранъ Ѹ теми, на которѹю калика ю^ж быть мучи^т; шляхе^тномъ Стани^славоми Козера^цкомъ такъ же раны тятые кровавые в плече лѣвое двѣ задали и такъ менованы^и при^ицыпаль панъ Ще^рбина с помочъниками своими и тоєю менованою челе^дю его м^л пана Ганьского тотъ Ѹчинокъ непри^сто^ины^и зроби^вши. А ты^х ра^нныхъ и покаличоны^х на зе^мли лежачи^х а^ж за ѿ^ратованѣмъ люде^и побожны^х залѣ^двѣ стры^ннжомъ зномъ до за^мку до его м^л пана Га^нского с похв^альками деклярѹючи же тожъ то и в^ашомъ панъ бы^т мело и будѣ^т одошли и та^м с того Ѹчи^нку и зъ вѣ^чства непри^сто^иного три^ннѣ^ровали. При котормъ то посече^ню ты^х слу^г его м^л пана Вилямо^вского и речи немало при ты^х ра^нныхъ помочъницы его побрали и шко^д начинили, а меновите: по^д Ма^ртиномъ Ю^рскимъ поменены^и при^инципаль коня тисаро^{го}, кош^тѹючого золотыхъ ѿ^смѣдесять штыхомъ пробивъ, ѿ^т чого здо^хнѣтъ мусель и ѹзѣдечку з него, кош^тѹючѹю золоты^х по^лтора, знели и шаблю, кош^тѹючою золотыхъ пять, Ѹ того Ю^рского, кгда се и^м борониль, в^зели кубькомъ среб^рныхъ чотыри, которые Ѹ то^{го} Ю^рского были, и лыжокъ двана^дцать коштовало то золоты^х пу^лтораста. То все к^вгальтовѣне при тымъ поранѣнѹю Ѹ тоѣ^и челеди челе^д пана Ще^рбынина и

253 зв. пана Га^нского // в способъ лѣпу побрали. **В** которое то такъ к^вгальтовѣное за^ступене дороги поранѣне слу^г свои^х яко и шкоды поменены^и проте^стующи^и такъ собе самому яко и ко^ждомѹ з ни^х ѿ^собно, а чо^{го} боже Ѹхова^и, ежели бы которы^и с того зранѣня с того свѣта зы^ити мель. Тѣды и покре^внымъ и^х правомъ в сюде(!) налѣ^жны^м с тымъ при^инципаломъ Сче^рбиного и его радою и помочъниками чинить ѿ^реро^валь и салъгамъ мели ѿ^рационѣмъ собе и ко^ждомъ с ты^х раньны^х

тоє^и протє^стацы^и зоставиль. А вєри^иикуючи тую свою протє^стацыю, ставиль при собе во^зного єнерала воево^дства Кие^вско^{го} шляхє^тного Лаврина Ко^злов^ского, которы^и в моц^ь пра^вдивого со^знаня своє^{го} тыми словы созналъ, и^ж ѿ^н в року теперешньємъ тисеча ше^{ст}со^т три^дца^т пятомъ м^ца генъвара два^дцать в^торо^{го} д^ня за приданємъ ѿ^д в^ряду^в тутошнє^{го} кгр^ол^ско^{го} Житоми^рско^{го}, маючи при собе шля^хту, людє^и добрыхъ для большо^{го} свєдє^нтва пана Миколая Ка^рпов^ско^{го} а пана Кришто^фа Кграби^нского былъ в мє^стє Ви^лску має^тно^сти княжати єго м^л Доминика на ѿ^строг^у Жа^слав^ского и та^м видєль и ѿ^глєдалъ на теле шляхє^тного Ма^ртина Ю^рского, тоє^{ст} на тємени голови ран^у тят^ю глукую ажъ до пливы и др^уг^ую по ^чло^нка^х в р^уки лєво^и и трєт^ю на^д ло^ктємъ тоє^и же р^уки раны тятє^и шко^дливє^и, с которы^х неподобна, абы мо^г жив^ъ зо^стат^ь; такъже тє^ж на теле шляхє^тного єрєго Би^лского ран^у тят^ю кр^вав^ую на право^и р^уцє, а^ж палець проч^ь мизєны^и ѿ^дт^яты^и и ѿ^дпа^дль проч^ь, на котор^ую бє^з похибы каликою бы^т муси^т; на шляхє^тны^м Стани^славє Козара^икимъ, слуга^х єго м^л пана Ви^лямо^вского видєль ран^ь кр^вавыхъ двє тят^о с тыл^у в плєчє лєвоє. Которє то зранєнє и покаличє^нє тєє поменєныє ра^нныє хори^и мєнили быт^ь собе заданєє при за^ступєнєю дороги перє^д за^мкомъ Ви^лски^м, кгда ехали с ко^стєла Ви^лского за пано^м Ви^лямо^вски^м, пано^м свои^м, ѿ^д п^на Василя Щє^рбины, при^нцыпала и чєлєди єго та^к же и ^слу^г є^{го} м^л п^на Га^нско^{го}, ко^мпри^нцылоло^в в^ыш^имєнованы^х, которые были на помоч^ь до того в^чиньку пан^ь Счє^рбинє, при^нцыпалови, при^способьлєныє. А такъ просиль поменєны^и // протє^стуючи^и, абы єго протє^стацыя, яко и возны^и ѿ^д своєю 254 рєляцыю, ижъ бы до книгъ нинєшньихъ приняты и записаны были. Што отрымали.

№21. Протєстацыя ѿ^д Пана Вацлава Счє^рбины на пна Миколая Ви^лямо^вского.

Року тисеча шєстьсотъ тридцать пятого, м^ца генъвара, два^дца^т в^торого дня.

Писалъ и присылалъ д^уряд^у єго м^л кгр^ол^ско^{го} Житоми^рско^{го}, тоє^{ст} до мєнє, Яна Ви^ли^нского, по^дстаро^стєго житоми^рско^{го}, в^рожоны^и пан^ь Вацлавъ Счє^рбина, которы^и самъ для окр^уж^но^{го} зранє^ня и нє^спосо^бного здоров^ья своєго пє^рсоналитє^р перє^д в^рядомъ нинєшньимъ ѿ^собою своєю

быти не може^т, при^слалъ сыновѣца своего шляхетного Криштофа Счи^рбин^у жало^{не} се оповѣдаючи и солените^р протѣ^стуючи на пана Миколая Вилямовского ѿ то, и^ж рок^у теперешнего тисеча шестсо^т тридцать пятого, мца генваря двадцат^е пе^рво^{го} д^ня, кгда поменены^и протѣ^стуючи^и ехалъ в^д день неде^лны^и з дому и мешканя своего села Хотини^ч на набоже^нство до ко^стела Вильско^{го}. Тамъ же, бывъши в^д ко^стеле, мши свѣтое вы^слухавъши бывъ запрошоны^и ѿ его м^л пана Га^нского, де^ржав^ыцы вильского, на обѣдъ до за^мку з и^х м^лтями паны Броневскими и паны Забильскими и и^ншою шлях^{то}ю, с кототорыми (?) чере^з цалы^и день в^д покою почитвѣ сѣдивъши день коратали. И кгда ку вѣчорони ѿже се скланяло, ка^жды^и з ни^х зособна ку домо^м свои^м по^спешали се и з за^мк^у ро^сходити почали, поменены^и Микола^и Вилямовски^и непоеднокротъ ро^зными часы, южъ ѿ^д летъ кильку на ^здоромѣ протѣ^стуючого чигаючи, хотечи я...сѣ ди^вны^и за^взаты^и сво^и ѿмы^сль до ^ску^тк^у при^нѣсти и ^здороя по^збави^т, взя^вши пере^д себе злы^и непри^сто^ины^и замы^сль сво^и, не огледаючи се ничего на срокро^ст права по^сполитого и вины в^д не^м описаныѣ, шыкаючи ро^змаито^{го} да^ня причины, яки^м бы кольгекъ способомъ мо^гль здорогья протѣ^стѹючого позбавити, а до того ведаючи, южъ ѿ то^м добре же былъ протѣ^стуючи^и в^д за^мку Ви^лско^м, казалъ челяди свое^и, которы^м ѿ^н самъ лепе^и имена и про^зви^ска ка^ждого з ни^х ведаѣтъ и ^знаѣтъ, кгда бы се ѿ^дно протѣ^стуючи^и ку домо^ми рѣшити мель пылноватъ хотечи за взятую и да^внѹю неприязнь и ра^нко^р сво^и до ^ску^тку конѣ^чне приве^сти, яко^ж такъ се стало // кгда се ѿ^дно протѣ^стуючи^и з за^мку по^рвалъ ѿ^д его м^л пна Га^нского, заромѣно з дрѹгими и^х м^лтями, с которыми в^д покою цалы^и де^н сѣде^л, а ю^ж на ^зме^рканю ле^ч же ора^з с поменеными и^х м^лтями з за^мку не вышолъ, бо былъ есче заде^ржаны^и ѿ^д его м^л пна Га^нского. Але едѣнакъ зара^з ю^ж не бываючи и в^д ы^збе былъ ѿ^д поменено^{го} его м^л пна Ганьско^{го} ѿво^лнены^и, поквипилъ се за его м^л паномъ Броневскимъ и паномъ Забильски^м. Поменены^и Микола^и Вилямовски^и, каза^вши то^и то челеди свое^и пылнова^т до^бра вркомо(?) то самъ впродъ з ме^ста Вильска ехалъ скоро протѣ^стѹючи^и з за^мку выходилъ на мость, есче добре з мосту не зшолъ, челядъ помененого Миколая Вилилявского(!) не веда^т ѿ^дкуль, яко то по^д вѣчо^р на коня^х з стрелбюю и ^з добытыми шаблями припа^дши зара^з напро^д словами ѿсчипливыми гонорони его шляхетному шкодячими, лжи^т лая^т

почали. А пото^м, не рѣсѣктуючи ничего на срокро^{ст} права по^сполитого и вины в немъ проти^{во} таково^м описаніе, наготова^вши се на то, ю^ж добре маючи шабли добытые на протѣ^ствующого о^дни сечи, а дрѣгие стреляти почали. Лечъ же па^н бо^г часъ есче на то^т ча^с до згинѣ^ня ма^рного не на^значиль же кули мимо летали и не е^{ст} за о^патрѣно^{ст}ю божеею забиты^и. Видечи теды на себѣ протѣ^стующи^и таковы^и к^гва^лтъ, не вытрима^вши таково^му стѣс^су и потѣзе, бо о^дно с челяднико^м о^днымъ былъ, наза^д оборо^нною рѣкою до замьку ѡходити почаль, где те^ж заразы его м^л панъ Броневъски^и по^сполу с паны Забильскими такъ же и челе^дю его м^л пна Га^нско^{го}, тотъ крикъ и не^ви^нны^и де^спектъ ѡлышавши и обачивъши, припали до ко^нца прѣ^д се за вѣз^зятого замы^слѣ чини^т оно^и челяди помененого Миколая Вилямовъского не допу^стили же и^х залѣ^ве ѡгамовали и до за^мку жалующого ѡвели, в которо^м то ѡхожѣ^ню и ѡведе^ню протѣ^стующому ра^н немало шко^дливы^х позадавали, яко ^ж и задавали меновите в рѣце право^и палець велики^и серѣ^дны^и про^ч ѡтели, то^лко на ^ску^рце зави^сль, дрѣгѣю ранѣ в тыль головы на ро^г та^кже шко^дливѣю задали, третью и че^тве^ртѣю ранѣ на лево^и рѣце пониже^и локтя шко^дливѣ та^кже задали. **В** которое то к^гва^лто^вное за^ступѣ^не на доброво^лне^и дорозе и прито^м и о^кру^тное зранѣ^не себѣ само^{го} протѣ^стующи^и о^дсрѣ^тое с поменены^м Миколаѣ^м Вилямовъски^м и ~~о^до^должори~~ часъ свое^{го} пра^вне з ни^м чинити зо^ста^ви^вши себе, о^дна^к скоробы до ^здоро^вя перышого пришолъ вольное поправѣ^не тоѣ // протѣ^стацы^и альбо те^ж инѣшое ѡчинѣ^не была ли бы того потреба. А теперъ просиль, абы тоѣ его за^свежа жало^сное о^повѣданѣ до кни^г к^гродьскихъ житомирскихъ было принято и записано. Што отрымаль.

255

№ 22. Сознанѣ возно^{го} о^днесѣ^ня до Я^нковѣ^н ли^сто^в звѣсча^лны^х о^д выкупне пна Де^ржка, ма^лжо^нки и ма^тки его о^д пана по^дстолего киѣ^вско^г с того ^ж села.

Року тисеча шестьсотъ тридцать пятого, мца генъгара, два^дца^т че^тве^рто^{го} дня.

На в^рядѣ к^гродско^м в за^мку его к^р м^л Житомирско^м передо^мною Яномъ Вити^нски^м, по^дстаро^сти^м житомирски^м, ставши обличѣ^не во^зны^и е^нера^л воєво^дства Киевъского шляхѣ^тны^и Янъ Выши^нски^и для в^писаня до кни^г созналъ в тыѣ слова, и^ж року прошлого тисеча ше^стсо^т три^дца^т

че^твѣ^ртого мца октобра дня десято^{го}, маючи при собе дво^хх шля^хтичо^в:
 пана Яна Бро^цкого а пана Во^итеха Смо^льско^{го} было^м на с^праве
 ҃рожного его м^л пана Максымилиана Броз^{ов}ьского, по^дстолего зем^ли
 Кие^вское, дедича доб^р села Ян^ьковецъ вѣ дворе тамош^ни я^нковски^м,
 тоѣ^{ст} о^дносиломъ листь о^твори^сты^и о^д и^х м^л пано^в судовы^х зе^мски^х
 кие^вски^х с печат^ми и^х м^л и с^по^дписомъ р^уки его м^л пана писара зем^ьско^{го}
 кие^вьского до его м^л пана Яна Де^ржка и ма^лжо^нки его м^л панѣ^и Ан^ны
 Сат^ни^цко^{го}, е^сли бы до то^{го} належала, такъ же до е^и м^л панѣ^и Раины
 Сумя^нки пе^ршого ма^лжонства Стани^славово^и Сет^ни^цкого, а в^торого
 Р^усианово^и, е^сли бы те^ж до тоѣ^и справы належала и до и^нши^х посесоро^в
 того села Ян^ьковецъ писанный, презъ которы^и листь поменены^и и^х м^л
 пановъ судовы^х зем^ьски^х кие^вьски^х такъ же презъ особы ли^{ст} с^{во}^и
 о^твори^сты^и и презъ мене, воз^ного, и шлях^ту его м^л панъ по^дстоли^и, яко
 дедичъ доб^р ты^х Ян^ьковецъ о^зна^имуемы о^выкуп^не и^х и о^дданю сумы
 ориинально^и в^т записе небо^жчика его м^л пана Ста^нисла^вияна Тишк^евича,
 воєводи бре^ского пану Пересе^цкому служачи^м менованы^и, а имъ яко
 свижи^м и тепереш^нимъ посесоромъ во^дле права и^х в^ликового
 належачое которые листь оба^лва я воз^ни^и хотеломъ тымъ особомъ
 помененымъ сами^м очев^исто в^т р^уки о^дда^т и ча^с то^т о^значи^т, але и^ж
 жа^дного с ты^х поменены^х особъ не было. Теды^м я, во^зны^и, ҃ряд^никови
 255 зв. тамош^нему пану Янови Ж^ура^вскому ли^сты тые // оба^лва такъ о^д с^дѣ^л
 зем^ьско^{го} кие^вского яко и о^д самого дедича помененого о^ддалъ и с^лов^не
 о^выкуп^не в^т ты^м о^зна^имив^ши е^{го} ҃пев^ниль, абы часѣ и ме^сца в^т записе
 ихъ о^значоного пи^лновали сумѣ имъ належачю з р^укъ его м^л пана
 по^дстолего одобрали и з не^и квити^ли и добыты^х собе за^став^ны^х
 дедичови зо всимъ ҃ступилъ. И просилъ поменены^и во^зны^и, абы тая его
 реляция была до кни^г туто^шни^х принята и записана. Што от^рымаль.

№ 23. Ежджене воз^ны^х при пана^х судовы^х зе^мски^х кие^в[ских] до Коте^лни
 на екзе^куцию в справ^лахъ его м^л пана Як^уба Воронича.

Року тисеча ше^{ст}со^т три^дца^т пятого два^дца^т пятого дня.

На в^ряде к^гро^дско^м в^т за^мк^у его к^р м^л Житоми^рскомъ передо^мною,
 Яно^м Вити^нски^м, по^дстаро^сти^м житоми^рскимъ, станов^ши очев^исто
 во^зновѣ енераловѣ воєво^дства Кие^вьского шлях^тные Я^н Снети^нски^и и Я^н
 К^груше^цки^и я^не, я^сне и доброво^лне для записаня до кни^г нинеш^ни^х

кгро^лски^х житоми^рских^х со^знали тыми словы, и^ж маючи они при себе сторону шля^хту, люде^и добры^х в^еры го^лны^х, то^ест пана Яна **У**семьбороньско^{го}, пна **В**о^иеха Ту^лко^вского, пана Даниела Че^рнецкого и пана Яна Кобри^нского в року прошло^м, тисеча ше^{ст}со^т три^дца^т че^тве^рто^м мца июня девятаго дня за а^аекътацыею стороны поводовое а за придане о^д с^вд^в з^еско^{го} Кие^вско^{го} были на с^прав^е и потребе в^рожоно^{го} его м^л пана Якуба **В**оронича в ма^етно^{сти} в^рожоного его м^л пана Сам^веля Ласча Тучап^ьского, стра^жника коро^нно^{го} старо^{ты} о^вр^вцко^{го}, поз^вано^{го} в ме^сте Котельне^и при в^рожоны^х и^х м^л пану Лукаш^в **В**ито^вскимъ, по^дсудьку, а пан^в **Ф**едор^в Сусча^нски^м Про^скур^е, писар^в, в^ря^дникахъ зем^ьски^х кие^вскихъ, к^ды и^х м^л панове судовые на ек^зекуцию до того ме^ста Коте^лни за декретами чоты^рма зыско^{вы}ми в спра^ва^х чотырохъ о^собныхъ пр^ез того^ж его м^л пана Якуба **В**оронича тому его м^л пану стра^жнико^и до записо^в ро^зны^х чотыро^х:

пе^ршого на чоты^рнадыца^т тисече^и золоты^х до^лг^в себе pozyчono^{го} и о закла^д др^вгое таково^и сумы и о по^па^днене шко^д трет^ее таково^е жъ // сумы;

256

о шацованыхъ другого запису на при^знане того^ж запис^в при^нцыпального;

третьего запису на чотыри тисечи и три^дцать и о^смь золоты^х польски^х <, > дол^гг^в pozyчono^{го};

че^тве^ртого запису о не^при^знане того^ж запис^в при^нцыпально^{го}. Яко тые записы вси чотыри в себе шир^еи о^бymo^вляю^т в року прошлымъ тисеча шестьсотъ три^дцать трет^емъ на роки зе^мские кие^вские михалоньские и^нтен^ьтованы^х, о^трыманы^х и прив^едены^х, яко тые декреты зы^сковы^е чотыри, ко^жды^з ни^х зо^собна шир^еи о^б тымъ о^бymo^вляю^т мо^цю ты^х декрето^в чотырохъ ко^ждого зо^собна, то^ест пе^ршого такъ в^зглаго^м <, > сумы ориина^лно^{го} чоты^рна^дца^т тисече^и золоты^х польскихъ не заплачono^е, яко в^зглаго^м заклад^в др^вго^и таково^е жъ сумы, яко те^ж и в^зглаго^м шко^д трет^еи токово^е жъ сумы, котор^ю в к^лпу злучивши в^чини^т сорокъ тисече^и и дви тисечи золоты^х польски^х в^торого зы^ску в^зглаго^м оно^{го} запис^в пер^вшого оригинального на с^вм^в чоти^рна^дца^т тисече^и золоты^х не^при^знано^{го} заклад^в с^вмы чоты^рнадыцать тисече^и золоты^х и др^вгое с^вмы чоты^рна^дца^т тисече^и золоты^х за шкоды в сказаны^х и присужоны^х трет^его зы^ску в^зглаго^м сумы ориинальное чотыро^х тисече^и три^дцати и о^сми золоты^х, яко в^зглаго^м заклад^в др^вгое таково^е жъ сумы яко

же ^ж и ^взглядомъ шкодъ третее таково^и же сѣмы которѣю ^в кѣпу
 злѣчи^вши ѣчини^т двана^дца^т тисече^и сто и чотыр^на^дца^т золотыхъ че^тв^ртого
 зы^ску ^взглядомъ оного записѣ ориинально^{го} на сѣму чотыри тисечи
 три^дца^т и ѿ^смъ золотыхъ служачо^{го} непри^знано^{го} закладѣ сумы за шкоды ^в
 сказаны^х и присужоны^х за недопусченемъ ѣвезаня во^знымъ и шляхѣт...
 перепало^и до вышѣречоное ма^тности ме^ста Котельни прияхали и оны^е
 во^ллу^г ты^х декретомъ чотыро^х зе^мски^х кие^вски^х зы^скомы^х ко^ждого зособѣна
 до и^нтромисе^и податъ хотели его м^л панѣ Якѣбови Вороничови. Тѣды
 его м^л панѣ стра^жникъ та^к и^х м^л паномъ судовымъ зе^мски^м кие^вскимъ, яко
 и помененымъ во^знымъ и^з шлях^тою чини^т оно^и ѿ^правы ^впро^д вы^сла^ввши
 слуги свое пана Рациборовскаго, по^дстаро^стего котеле^нско^{го} и пана
 Бу^рбу, во^ита тамошнѣго А поты^м и са^м его м^л па^н стра^жникъ вышѣ^лши
 256 зв. пере^л замокъ на ме^сто ѣмыслѣне, рацы^и жа^нны^х не даючи, и^х м^л паномъ //
 судовыхъ описаны^х не допус^тиль и мощно заборони^л. Што и^х м^л паномъ
 судовые зе^мсцы кие^всцы, видѣчи таково^е спротивлене его м^л пана
 стра^жникова декрето^м поменены^м и^х м^л паномъ судовымъ вышѣ^н
 поменеными во^зными и шлях^тою ѿ^вѣ^лчи^вши се а ничего не справи^вши,
 прочѣ ѿ^лѣха^т мусели^с,>. Што и^ж такъ было, а не иначе^и поменены^е
 во^зномъ правдывѣ бы^т со^зна^вши просили, аби тая и^х реляция до
 ведомо^сти ѣрядово^и принята и до кни^г записана была. Што ѿ^трымалъ.

№24. Положене позво^м ѿ^л пана Якѣба Воронича по его м^л пана
 стра^жника коронного.

Рокѣ тисеча ше^ссо^т три^дца^т пятого два^дца^т пятого дня.

На ^врядѣ кгро^дско^м ^в за^мкѣ его к^р м^л Житоми^рскомъ передо^мною
 Яно^м Вити^нски^м, по^дстаро^сти^м житоми^рскимъ, становѣши ѿ^чевн^сто
 во^зны^и ене^раль во^ево^дства Кие^вско^{го} Во^лы^нско^{го} и Бра^сла^вско^{го}
 шляхетны^и Янѣ Енети^нски^и для записаня до кни^г нинѣшнихъ кгро^дски^х
 житоми^рскихъ созна^л то, и^ж року теперешнѣ^{го} тисеча ше^ссо^т три^дца^т
 пято^{го} два^дцатого дня по^зво^м а^втъѣ^нтыч^нныхъ земьски^х кие^вски^х на
 ма^мрами^х зе^мски^х, писаны^х ^в ли^чбѣ чотыри ѿ^лне^сль до ме^ста Коте^лни,
 ма^тно^сти его м^л пана Самуѣля Ласча, стра^жника коро^нного, старо^сты
 ѿ^врѣцко^{го}, которые ѿ^лне^сши во^ткну^л и^х ^в башту брами за^мку
 тамошнѣ^{го} и воро^тному ѿ^п положеню ты^х по^зво^м ^всихъ ѿ^зна^имилъ и
 публиковалъ. Писаны^е ты^е по^звы по того ^ж его м^л пана стра^жника ^в

жалобе җрожоно^{го} его м^л пана Якуба Воронича до банице^и за ремисами
 о^д суду^х зе^мско^{го} Кие^вского. Пе^рши^и позов^ъ в року прошло^м тисеча ше^{ст}со^т
 три^дца^т че^тве^ртого июня девятого д^ня выдаными о чоты^рна^дца^т тисече^и
 золоты^х по^лски^х дл^гх^х позычно^{го} и о закла^д другое такое^е ж^е сумы и о
 попа^лнене шко^д третее такое^е ж^е сумы о шацованы^х; др^уги^и позов^ъ о
 непризнане запис^х на тую ж^е выш^ъ менован^ю суму чоты^рна^дца^т тисече^и
 золоты^х по того ж^е его м^л пана стра^жника о закла^д и шкоды; трети^и позо^в
 таковы^и же и по того ж^е о не^од^ане сумы тому ж^е его м^л пан^у
 Вороничи чоты^ро^х тисече^и три^дцати и о^сми золоты^х польских^х так^ъ
 же о закла^д и о шкоды; че^тве^рты^и позов^ъ таковы^и же по того ж^е его м^л
 пана // стра^жника и о^д того ж^е его м^л пана Воронича о непри^знане запису
 на менован^ю сум^у чоты^ри тисечи и три^дцать и о^смь золоты^х о закла^д
 и о шкоды в^зглаго^м того непри^знания яко о ты^м тые по^звы вси чоты^ри
 ко^жды^и в свое^и справе жалобу поводов^ю шире^и в себе с^ве^дча^т. За
 которыми то по^звами всими чоты^рма рок^ъ зачиты^и сторонам^ъ обу^двом^ъ
 по^звано^и и поводово^и пере^д судом^ъ голо^вным^ъ трибунальски^м
 Любе^лски^м коро^нным^ъ в Люблине межи справы ко^нсе^рва^тными в року
 теперешним^ъ тисеча ше^{ст}со^т три^дца^т пято^м на то^т ча^с, кгда тые справы з
 ре^се^тр^ъ судово^{го} поря^дком^ъ и^иши^х кон^се^рва^тны^х справ^ъ приволяты
 буд^уть зложил^ь и на^значил^ь. И просил^ь поменены^и во^зны^и, абы тая его
 реляция была до кни^г нинешни^х принята и записана. Што о^трымал^ь.

257

№ 25. Пленипоте^нция о^д его м^л пана Алекса^ндра Ласча певным^ъ
 особам^ъ.

Рок^ъ тисеча ше^{ст}со^т три^дца^т пятого дв^ад^ца^т пятого дня.

На в^ряде кгро^дско^м за^мку его к^р м^л Житоми^рском^ъ пере^д нами,
 Яно^м Вити^иским^ъ, под^ъстаро^стим^ъ житоми^рским^ъ, а Михалом^ъ Ка^рбуто^м,
 писарем^ъ, җря^лниками кгро^дскими житоми^рскими стано^вши об^ъбли^чне
 җрожоны^и его м^л па^н Алекса^нде^р Лаш^ъ Тучап^ьски^и о^дступи^вши о^ру^м
 повет^ъ и во^ево^дства свое^{го} вла^сное на^ле^жное юри^сдицы^и а по^д нине^иши^и
 ли^{ст} җмоцованы^и запи^с сво^и доброво^лне се по^ддаючи и на в^се в^зглаго^м
 тепере^шнего сознания своего доброво^лне по^ддаючи явне, җст^ьне и
 доброво^лне со^знал^ь то, и^ж што поменены^и зе^знаваючи^и, маючи ро^зные
 ак^ъцые и справы свои в с^вдах^ъ кгро^дски^х зе^мски^х, в яки^х же ко^лвек^ъ
 повета^х и во^ево^дства^х и голо^вны^м трибунальски^м Любе^лски^м з ро^зными

особами а и^ж самъ поменены^и его м^л па^н Лашъ презе^{нс} завѣше^и в^и ты^х справа^х свои^х в^и поменены^х суда^х ставать не може, теды злецае^т и дае^т и при^знавае^т моцъ зѣполнѣю мѣсто себе в^и поменены^х сѣда^х и во вѣси^х справа^х и акцы^и его м^л со^знаваючо^{го} с ки^м кольмѣкъ, яко те^ж и з^и чиего кольмѣкъ пово^лства // проти^вко его м^л ѡрожены^м пано^м Адамови Жидо^вскому, Якови Негребе^нкому, Адамови Циприянови Калу^зкому, Анѣдрееви Яво^нкому и Семенови Рѣсано^вскомѣ в^и ты^х менованы^х сѣда^х поменены^х справы ѡ^лправова^т конѣтроуе^ртовать апеляцы^и и и^нте^рпонова^т, ѡ^л проти^вны^х апелева^т, присе^г слуха^т, сѣмы ѡ^лбира^т, з одобраны^х квито^ва^т и и^нши^х ѡмоцованы^х на мѣсце свое сѣбѣституювати и во в^се^м яко пра^вдивымъ ѡмоцованы^м свои^м такъ якобы се и^м подобало и што ко^лвѣ^к бы они та^м пожите^чно^{го} справили зы^скъ и с^трату ѡ^л нихъ приня^т субѣмитоваль сѣ. Которая ѡ^лнакъ пленипоте^нцяя такъ со^знаная не має^т бо^лше^и тва^ртъ и вагими^т ты^лко до року цало^{го} ѡ^л даты нине^шне^{го} ли^стѣ.

Которое то ѡчеви^стое со^знане поменено^{го} его м^л пана Лаша до кни^г нине^шнихъ е^ст^ь принято и записано.

№26. Положене позво^в ѡ^л панѣ^и Свѣ^рское и ма^лжонька еѣ по пана Головиньского.

Рокѣ тисеча ше^ст^ь со^т три^дца^т пятого два^дца^т пятого дня.

На в^рядѣ кгро^лско^м за^мку его к^р м^л Житоми^рскомъ пере^д нами, Яно^м Вити^нскимъ, подѣстаро^стимъ житоми^рскимъ, а Михаломъ Ка^рбуто^м, писаремъ, ѡря^дниками кгро^лскими житоми^рскими становѣши обли^чне шляхе^тны^и Ива^н Конѣчако^вски^и, во^зны^и е^нераль воєво^лства Кие^вско^{го}, Во^лы^нско^{го} и Бра^сла^вско^{го} ку записа^ню до кни^г нине^шни^х со^зналь тыми словы, и^ж року п^рошѣло^{го} тисеча ше^ст^ь со^т три^дца^т че^тве^ртого мца декабра два^дца^т девятого дня по^зво^м кгро^лски^х кие^вски^х авѣте^нты^чныхъ три на ма^мрама^х кгро^лски^х кие^вски^х писаны^х ѡ^лне^сло^м до име^ня села на^звано^{го} Ко^лцки^х до ^лвора тамошнего в^и то^м селѣ будѣчого, в^и которо^м дворе за^та^вши на ѡ^н ча^с пна Сте^пана Голови^нско^{го} само^{го} ѡ^лдало^м тые по^звы ѡчеви^сто в^си в^и рѣки ему самому оны^е по^звы ѡповѣдило^м и оказало^м и до ве^домо^сти привело^м. Писаны^е тые по^звы по самого его м^л пна Сте^пана Голови^нского яко при^нцыпала и помо^чнико^в его шляхе^тны^х пано^в меновите Яна Алекса^ндра Шли^хтина, яко ѡ^н собе име^н кладе^т капитана

во^иска его к^р м^л неме^икого, // Дми^тров^ского, Кгрыбо^вского, Григора 258
Вбуховича, Яна Миле^вского, Сте^ана До^лк^ера, Стани^слава Коноп^ьку
и и^иши^х **и** жалобе ^ирожного е^е м^л пан^ее Марины Лохо^вского пе^ршого
ма^лжен^ства Ю^ре^вое Лясотиное а тепереш^него Станисла^вовое Счи^рское
и мальжо^и ка е^е ^ирожного пана Стани^слава Счи^рского, яко опе^куна е^е м^л
зми^рхне^{го}. А то пе^рши^и позо^в **и** справ^е голо^вно^{го} ^и к^гва^лто^вное наехане
на добра ме^сте^чко и замо^к Госто^мль и села до него нале^жачие **и** посе^сыи
за право^м п^евны^м ^ит зошло^{го} сла^вное пам^ети его м^л пана Ю^рка
Лясоты **и** поменены^х пово^дов^б буд^учих^х по^д ча^с небы^тно^{ти} и^х м^л сами^х **и**
рок^ы п^ырош^ьлом^ь тис^еча ше^ссо^т три^дца^т че^твер^того м^ца а^вгу^ста два^дца^т
ше^стого дня ^и зек^рав^ене дом^ы шляхе^икого, пор^ыбан^е, посе^чене слуг^и и
челяди за^мково^е, побран^е, злупе^ие рече^и, ма^етно^{сти}, ша^т, сребра
кле^инотов^ь, п^изе^и гото^вы^х, ^ил^бияне комор^ь, полупене скр^ы, побра^ия
справ^ь, записов^ь ро^зны^х, коне^и, бы^дла, злупене, з^ынисчен^ья ма^етно^{сти} и
и^иши^х ро^зны^х рече^и и ма^етно^{сти} за ты^м до ^исказан^ья на ни^х ви^и прав^ыны^х;
др^уги^и позо^в до при^слуха^ия вы^веден^ья ш^ькр^ытени^ьм^ь **и** то^и же справ^е
голо^вно^и пре^з **и** сторо^ну пово^дов^ь проти^в пан^ы Сте^ана^х Голо^ви^искому и
помо^чнико^в его; а трети^и позо^в ^и шкоды за ты^м походя^ие. **1** чо^м все^м
шире^и меновите и по до^ста^тку ты^е ^иси по^звы **и** собе ^ибмо^вляю^т. По то^м
року тис^еча ше^ссо^т три^дца^т пято^{го} м^ца ге^ивара два^дцатого дня такие ^ж
позвы и ^и то^и же справ^е **и** жалобе ты^х же ^исоб^ь вы^именованы^х слово **и**
слово писан^ье по поменены^х помо^чнико^в не маючи ве^домо^{сти} ^и
^исело^{сти} и^х поприбияло^м при ворота^х и ^ио^ртах ко^сте^лных^х и рату^шны^х **и**
ме^сте его к^р м^л Кие^вско^м **и** справ^е ^и то^и же к^гва^лто^вны^и на^зд^ь побра^ие и
^илупе^ие ма^етно^{сти} ку ^ивоказа^ию за то на ни^х ви^и прав^ыны^х, ^и чом^ь шире^и
ты^е по^звы **и** собе ^ибмо^вляю^т. За которыми то по^звы зложило^м рок^ь ку
прав^ь сторо^{на} ^ибу^дво^м так^ь пово^дово^и яко и по^звано^и становити се
перед^ь с^ьдо^м к^гро^дски^м Кие^вски^м на роч^ьках^ь к^гро^дски^х кие^вских^ь,
которые **и** року тис^еча ше^ссо^т три^дца^т пято^м м^ца ^иев^ряля сего^{го} дня
припад^ь на ме^ст^ц ^ие^вном^ь **и** за^мку его к^р м^л Кие^вско^м с^ьжоны и
^ил^прачованы быти маю^т. Которое ^ж то ^иче^ви^стое со^знане во^зно^{го} до кни^г
к^гро^дски^х житоми^рски^х ^ис^т принято и записано. Што ^итрымал^ь.

№27 // Прот^естацыя ^ил^их м^л пано^в Адама и Ермияша Тышов^ь на его м^л 258 зв.
пана Кр^ыши^иского, ро^тмистра и коро^ге^{го}.

Року тисеча шѣ^{ст}со^т три^дца^т пятого два^дца^т сѣ^дмого дня.

На в^рядѣ к^гро^дско^м за^мку его к^р м^л Житоми^рскомъ перѣ^д нами Яно^м В^ити^нскимъ, подьстаро^стимъ житоми^рскимъ, а Михаломъ Ка^рбуто^м, писарѣмъ, в^ря^дниками к^гро^дскими житоми^рскими по^станови^вши сѣ очевид^сто шляхѣ^тны^и панъ Микола^и Раде^ики^и слуга в^ррожоныхъ и^х м^л пано^в Адама и Еремияша Тышовъ-Быковъскихъ именѣмъ тихъ же пано^в свои^х солени^те^р с^ве^дчилъ и протѣ^стовалъ сѣ на в^ррожоны^х и^х м^л пано^в Стани^слава Ерего Кр^вшиньского ро^тми^стра его к^р м^л, Стани^слава Го^длако^вско^{го}, пор^вчъника, Самуеля Во^льковъского, хор^вжого, Сави^ицкого, Яна В^ито^славъско^{го}, Миколая Стави^иского, Миколая Клоновъского, Самуеля Са^рнавъского, Збикгъне^в Миколая Поповъского, Яна Лукомъского, В^лади^слава и Лю^двика Же^рдецьки^х, Доминика, Ере^{го}, Тѣ^ошила Храпови^ицки^х, Миколая Бабъского и др^уго^{го} Бабъского, Абрама Во^юти^иского, Клаковъского, А^ндрея Езе^рковского и др^угого Езе^рковъско^{го}, Треби^иско^{го}, Во^итѣха Хольковъского, Юше^вско^{го}, Свѣци^иско^{го}, Качано^вско^{го}, Л^ва Не^свицко^{го}, Петра Га^иского, Миколая Чо^но^вского, Миколая Ту^рского товари^ство менованое и на и^иши^х вси^х товари^ство роты вы^шпоменено^{го} пана ро^тми^стра, которы^м поменены^и его м^л п^и ро^тми^стръ самъ имена и на^звиска лепе^и ведаѣ^т и роз^вмис^т, што и^ж року теперешне^{го} тисеча шѣ^{ст}со^т три^дца^т пятого мца ге^нвара третѣ^{го} дня за^вла^ны^м по^вволенѣ^м волею и ро^сказанѣ^м преречоного его м^л пана Кр^вши^иско^{го}, ро^тми^стра его к^р м^л преречоны^и его м^л па^и пор^вчъникъ зо^всими меноваными и не меноваными товари^ствомъ в^т то^и роте буд^вчи^м з корого^вю приня^вши до себе товари^ства и челяди бѣ^з служ^бы будучи^х року теперешнего и д^ня вы^шменованого в^т маѣ^тно^{ст} дѣди^чн^ю ихъ м^л пано^в Тышо^в в^т ме^сте Ходо^рковѣ не рѣ^спектуючи на права иньцѣре кости^итуцыѣ, которыми добра зе^мские шляхецкие су^т об^выгарованыѣ бѣ^зправъне к^гвал^товъне стан^вли, а становъши, не маючи жа^дного рѣ^спекту на з^вбожоною и с^пу^стошен^ю за не^врожаемъ хлиба // в^т то^и маѣ^тно^сти напро^д недель двѣ ш^тодня жи^вно^{ст} в^т по^дданы^х протѣ^стуючи^х пива бо^чками, мяса, куры, гуси, бораны, збо^жя в^шелякиѣ, овъса для конѣ^и на^д з^вмыча^и жольне^рски^и к^гвал^товъне в^ттяж^ливѣ в^тмыс^ливъши брали поты^м стацыю такъ же в^т ты^х же по^дданы^х в^т половицы маѣ^тно^сти^и протѣ^стуючи^х

в ме^сте Ходо^рков^е и в^ъ села^х до Ходо^ркова належачи^х ты^е ^ж панов^е жольнире к^гва^лтов^не б^ез^прав^не ^Ѹте^жлив^е вымусив^нши в^зели и на ^сво^и пожиток^ъ об^ер^нѸли. А которы^и по^дданы^и не мель чого да^т во^ллуг^ъ ро^сказан^ъя, теды кон^е, во^лы брали и продавали и на ^сво^и пожиток^ъ оворочали, на^д то з^гме^н збожа снопами брат^ъ и на ^сво^и пожиток^ъ обороча^т казали. Не ко^нте^нтуючи се ты^м ку бо^лше^н зневазе и ш^ькоде прот^ес^туючи^х, в^ъ Ходо^рков^е зо^стаючи^х, о^днели которы^м то по^дданы^м по^лво^ды собе о^дправо^на^т и в^ышеляко^е по^слу^нство^{*} чинит^ъ и работы о^дправо^на^т ро^сказывали. А (...) на большом^Ѹ жалю и ^зневазе прот^ес^туючих^ъ ты^х же по^дданы^х ча^стокро^тне покладаючи киями и по^сторо^нками били и мо^рдовали. А так^ъ в^елики^м ^Ѹтяжен^ем^ъ и не^сно^сными в^еликими чинеными крив^ъдами ки^лкадеся^т по^дданы^х проч^ъ розо^гнали. А над^ъ то и ты^е хал^ъпы пу^сты^е, с которы^х по^дданы^х проч^ъ розо^гнали, ро^зб^ират^ъ и на ^дрова до п^ецов^ъ палит^ъ казали. Которы^е то в^си крив^ъды и ш^ькоды прот^ес^туючи^х и яко в^еле ^Ѹ которого по^дданого, которы^и з^и ^х м^л панов^ъ жо^лниров^ъ в^зял^ъ крив^ъд^ъ и ш^ькод^ъ в^ырядил^ъ р^ее^стр^ъ поря^не списаны^и и показаны^и час^ъ пра^ва б^ъде^т. Которы^и то р^ее^стр^ъ с по^звами до то^еи прот^естацы^и и прот^естацы^а до р^ее^стр^ъ и позов^ъ р^ее^серо^вать и стасова^т се маю^т, захо^ва^вши теды поменены^и слуга преречоны^м паном^ъ сво^им^ъ до то^еи прот^естацы^и ^Ѹряд^ъ нал^еж^ного во^льность прав^ъ не по^ступова^т имен^ем^ъ ты^х же пано^в свои^х проти^вко // 259 зв. в^ыш^ъменованы^м пано^м жольниром^ъ итер^ъм^ъ атьк^ве итер^ъм^ъ солените^р с^ве^дчил^ъ и прот^естова^л се и просил^ъ, абы тая прот^естацы^а была принята и до кни^г записана. Што о^трымал^ъ.

№28. Прот^естацы^а о^л его м^л пана Слеши^нского на его м^л пана Стани^слава Кр^Ѹши^нского, ро^тми^тра ^ег^р к^р м^л и ко^мпанею его м^л.

Року тис^еча ш^ес^тсо^т три^дца^т пятого два^дца^т с^ед^мого д^ня.

На в^ряд^е к^гро^дско^м в^ъ за^мку его к^р м^л Житоми^рском^ъ пер^ес^л нами Яно^м В^ити^нским^ъ, под^ъстаро^стим^ъ житоми^рским^ъ, а Михалом^ъ Ка^рбуто^м, писар^ем^ъ, ^Ѹря^дниками к^гро^дскими житоми^рскими станов^ъши ^Ѹрожоны^и пан^ъ Микола^и Ра^ец^ьки^и, слуга урожоного его м^л пана Яна Слеши^нского, имен^ем^ъ помененого пана сво^его солените^р с^ве^дчил^ъ и прот^естова^л се в^ъ ты^е слова, и^ж рок^ъ теп^ер^еш^него тис^еча ш^ес^тсо^т три^дца^т пятого м^ѣца

* Мабу^ть, треба послуше^нство.

260 генъмара дѣня шото^{го} его м^л па^н Стани^славъ Крѣши^нски^и, ро^тмистръ его
 м^л, панъ Стани^славъ **В**льдаковъски^и, порѣчникъ, и в^ссе товари^ство по^д
 тоєю коро^говью в^п полку его м^л пана старо^сты калу^ского зо^стаючи^и в^п
 службѣ ѡзяв^ши з^а станови^ска сво^его мѣста Ходо^ркова, ма^стно^сти и^х м^л
 пановъ **В**асиля, Адама и ерем^иаша Тышо^в-Быковъскихъ, по^дданы^х
 килька сотъ з^а ко^нми з^а волами з^а возами и челя^д свою в^сю спо^д коро^гви з^а
 возами, з^а стре^лбою, з^а орѣжьемъ рѣчнымъ до во^нны належачимъ,
 препо^невъши права по^сполито^{го}, не захо^вючи се во^длугъ ар^тикѣловъ
 военны^х а не рѣпекътуючи на права, которыми добра зе^мские
 шляхе^цки^е су^т об^выгарованы^е рокъ и дѣня в^ышъменованого но^чю
 к^гвал^томъ на к^грѣнть протѣ^стуючо^{го} его м^л пана Слеши^нско^{го} по^д
 Не^слипъки на^славъши, которые по^сланъцы, в^ыконымаючи волю и
 ро^сказане пановъ жольнировъ, пановъ свои^х, сено в^ссе по^дданы^х
 протѣ^стуючого и самого его м^л пана Слеши^нско^{го} возовъ ше^ссо^т
 к^гвал^томъне, бѣ^зправъне и до ^станови^ска своего мѣста Ходо^ркова
 о^дпровадили и на ^{во}н^и пожитокъ об^ернули, до которыхъ при бранью
 того сена // к^гды протѣ^стуючи^и панъ Слеши^нски^и слугъ своего урожоного
 Кришто^фа Слиже^вьского доведаючи се посыла^л, бѣ^з жа^дно^{го} рѣпекъту
 з^а му^шкету в^п рѣку прав^яю ты^е по^сла^нцы пахоликовѣ жов^нни^рские
 помененого слѣг^л пана Слешинъского Слиже^вьского по^стрелили. За
 которы^м то в^зятъемъ сена до ш^ккодъ немалыхъ протѣ^стуючого
 приправили, которы^х собѣ ша^цу^ет^с за самое в^зят^е сена возо^в ше^сти сотъ по
 золоты^х три ко^жды^и возъ ша^цуючи о^смьна^дца^т сотъ золоты^х,
 не в^ыкладаючи в^п то ш^коды за тымъ в^зят^емъ сена прѣ^з в^ыморѣ^не голодомъ
 бы^дла походячо^и ажъ до дальшого в^зятъя за часомъ вѣдомо^сти о^д в^зятъе
 того сена и о^д по^стреленѣ слѣг^и своего пана Слиже^вьского па^н Раецъки^и,
 слуга поменено^{го} пана Слеши^нского именѣмъ пана сво^его итарѣмъ а^ткѣвѣ
 итерѣмъ солените^р с^средъчилъ и протѣ^стовалъ се захо^вуючи се во в^се^м
 во^льное покра^сенѣ панъ своему то^ен протѣ^стацы^и и тому панъ
 Слиже^вьскому по^стреленому во^льное право зо^стави^вши до то^ен же
 протѣ^стацы^и правомъ чинить, е^сли живъ будетъ. Просиль, абы тая
 протѣ^стаця была принята и записана, што от^рымалъ и во^зно^{го}
 шляхе^тно^{го} Ма^тяша Ша^цкого для признанъя реляцы^и ставиль. Которы^и
 станови^ши 8 кни^г нинѣ^шни^х к^гро^дски^х житоми^рски^х в^п ты^е слова созналъ: я,
 Матияшъ Ша^цки^и, во^зны^и е^нераль во^ево^дства Кие^вьского, со^знава^м
 тоєю моею реляцыю, и^ж року теперѣш^него тисеча ше^ссо^т три^дца^т пятого

мца генѣвара два^дцато^{го} дня за жаданѣ^м его м^л пана Яна Слѣши^нского
быломъ при шля^хте стороне при ^нне будучами на ^нме паномъ Миколаѣмъ
Раецъкимъ и паномъ Алексанѣдромъ Данилецъкимъ ^в селе и ^ве ^дворе
его м^л пана Слѣши^нского ^в Липѣкахъ та^м же ^видѣли^смы ^в пека^рни
по^стрѣлено^{го} ^в рѣкѣ правѣю навѣлѣтъ слугѣ его м^л пана Слѣшиньского на
^нме Кришто^{фа} Слижевѣьского. Которы^и то панъ Слижевѣьски^и мнѣ,
^{во}зному, и ^стороне шля^хте, при мнѣ будѣчо^и, повѣдилъ ижъ року
теперешне^{го} // тисѣча шѣ^{ст}со^т три^дца^т пятого мѣца генѣвара дня шѣ^стого 260 зв.
жольнире с польку его м^л пана старо^сты калу^ско^{го} коро^в его м^л пана
Крѣшиньского, которы^и ^в Ходо^рковѣ стоя^т, на^славѣши на кгрнуть пана
моего по^дне^с Липѣки ^вси сѣна по^дданы^х и панъские забрали, которы^и
будучи о^д пана моего по^сланы^и, кгда пыталъ, для чого такъ
кгвальтовѣне безъправѣне поночи сѣно берѣтъ, зара^з мене о^ди^и з межи
тоѣ купы бѣ^з жа^дного рѣ^спектѣ з мѣшкетѣ по^стрѣлилъ, о^д которого разѣ
панъ богъ ^видаѣтъ, е^сли жи^в зо^станѣ^т. Я, ^{во}зны^и, што^м ^видѣлъ и слышалъ,
то правдивою очеви^стою реляцыѣю моею ку записанью до книгъ
сознаваю. И просиль, абы была принята и записана. Што о^трымаль.

№29. Квитъ о^д пана Захарѣяша Дѣдѣковского панѣ Адамови
Ча^рноло^зскомѣ служачи^и.

Року тисѣча шѣ^{ст}со^т три^дцато^г пятого мца генѣвара
два^дца^т сѣ^дмого дня.

На ^врядѣ кгр^дско^м за^мку его к^р м^л Житоми^рскомѣ передъ нами,
Яномъ ^Вити^нскимъ, подѣстаро^сти^м, а Михаломъ Ка^рботомъ, писарѣмъ,
ѣрядьниками кгр^дскими житоми^рскими станогѣши очеви^сто ѣрожны^и
панъ Заха^ряшъ Петрови^ч Ди^дковски^и для записа^ня до кни^г нине^шни^х
кгр^дски^х житоми^рски^х подалъ квитъ сво^и с печатью и по^дписо^м рѣки
своѣ^и, та^кже ^ж с печат^ими и ^с по^дписами рѣкѣ люде^и за^нныхъ на по^дписѣ^х
ниже^и менованы^х даны^и его м^л панѣ Адамови Ча^рноло^зскому з
одобрано^и сумы пнзе^и тоѣсть тро^ххъ золоты^х и дво^х гроше^и польски^х
даны^и и ^служачи^и которы^и так се ^в себе писаны^и маѣтъ. Я, Захарияшъ
Петрови^ч Ди^дковски^и, о^дступивѣши ^ѡрѣмъ права юри^сдыцы^и а
по^ддаючи себе самого добра и потомѣки мое по^д то^т ли^ст квито^вны запи^с,
ижъ што былъ позычилъ ^ѣ мене панъ Адамъ Ча^рноло^зски^и суму пнзе^и
три золоты^х и два о^сми на листъ доброво^льны^и запи^с сво^и, тѣды

261 поменены^и Пань Ча^рноло^зски^и // чинечи досы^т аректови мене тѣю ѹсю суму три золоты^х и два гроши польски^х спо^лна ѿ^ддалъ и заплати^л. Тѣды я з одобранья тоѣ сѹмы троухъ золотыхъ и двоухъ гроше^и польски^х квитиую и вольнымъ чиню, загираючи собе дорогѹ самомѹ и пото^мкомъ своимъ же не мамъ его м^л пана Адама Ча^рнолоз^ьского ту^рбовать такъ само^{го} его м^л, яко и пото^мковъ. А то даѣ ~~ѡ~~орѹмъ панѹ Ча^рноло^зскому до вѣшелякого права сѹдѹ и ѹрядѹ мене само^{го}, а по^мне пото^мко^в мои^х по^звать такъ кгр^дского зе^мского, яко и голо^вного трибуналѹ Любел^ьского, такъ же и на ко^нсе^рваты ты^х же во^ево^дствъ Кие^вского, Во^лын^ьского и Бра^слав^ьского бы и на^коро^тшимъ право^м, яко се вы^шпоменило такъ я самъ, яко и пото^мковѣ мои и на томъ далъ тотъ мо^и кви^т с печа^тю и с по^дписомъ рѹки моѣ^и такъ же тыѣ^ж с печатъми и с по^дписами рѹкъ люде^и добрыхъ его м^л панѹ Адамови Ча^рноло^зскому. Писанъ в Житомирѹ року тисеча ше^{ст}со^т три^дца^т пятого мца декабра два^дца^т чет^вертого дня. Ѹ того запису квитого печате^и чотыри. А по^дпи^с рѹкъ тыми словы<,> Заха^ряшъ Ди^лко^вски^и, прошенъ^и печата^р Иванъ Спне^вичъ<,> прошоны^и печатаръ Ѹстѣне ѿ^д пана Заха^ряша Петро^вича Ди^лко^вского Не^стра^т Ди^лко^вски^и рѹкою в^ласною. Которы^и же то кви^т за поданѣ^м и ѡчеви^сты^м при^знанѣ^м вы^шречоное особы а за приня^темъ нашимъ Ѹрядовы^м ѡвѣ^с слово ѿ^т слово спочатьку а^ж до коньца е^{ст} ѹписанъ.

№30. Акть протѣстацію ѿ^д пана Заха^ряша Д^лко^вского на не^яко^{го} Спне^вича.

Рокѹ тисеча ше^{ст}со^т три^дца^т пятого мца генъвара два^дца^т се^дмого дня.

На в^рядѣ кгр^дскомъ за^мку его к^р м^л Житомир^скомъ передъ нами, Яномъ В^ити^нскимъ, подьстаро^сти^м, а Михаломъ На^рботомъ* писаремъ, Ѹрядьниками кгр^дскими житомир^скими становъши ѡчеви^сто Ѹрожены^и

261 зв. па^н Заха^ряшъ Д^лко^вский // Ди^лко^вски^и // ѡповѣдалъ и акты заносилъ на Ѹроженого пана Адама Ча^рко^лозского ѡ то, и^ж поменены^и панъ панъ Ча^рнолозски^и, препомънѣвъши срок^сти права по^сполитого и винъ в немъ описаны^х смелъ и в^ажилъ се року теперешънего тисеча ше^{ст}со^т

* У попередніх справах - Карботом.

три^лца^т пятого мца генъвара десятого дня, кгда протѣ^стуючи^и будучи по^сполу с тымъ то Ча^рноло^зскимъ ^в ка^нцеляри^и тутошнѣ^и Житоми^рско^и были яко товаришомъ протѣ^стѹючого, тамъ же за^столомъ сѣдели оба^лва и па^н Филипо^вски^и почаль словъ не^сцтигы^х почаль примов^глять гонороги протѣ^стѹючому шкодячихъ примов^гляль. А ижо то^т Филипо^вски^и гамоваль то, тѣды протѣ^стѹючи^и тепе^р до кни^г подае и записуе актъ на поданѣ ши^ршое протѣ^стацые. Што отърымаль

№31. Реляция во^зного в справѣ пана Захарьяша Петровича Дѣдко^вского с паномъ Не^стратомъ Д^адко^вскимъ.

Року тисеча ше^ссо^т три^лца^т пятого мца генъвара два^лца^т се^лмого дня.

На в^рядѣ кгро^лско^м за^мку его к^р м^л Житоми^рскомъ передъ нами, Яномъ В^ити^нскимъ, подъстаро^сти^м, а Михаломъ На^рботомъ, писаремъ, в^рядьниками кгро^лскими житоми^рскими становъши очеви^сто во^зны^и енераль во^еводствъ Кие^вско^{го}, Во^лы^нско^{го} и Бра^сла^вско^{го} шляхе^тны^и В^иса^спне^с ку записанью до кни^г нинѣшнихъ кгро^лскихъ житоми^рскихъ со^зналь тыми словы, и^ж рокъ теперешнего тисеча ше^ссо^т три^лца^т пятого мца декабра в^торого дня бы^л на справѣ и потребе пна Заха^ряша Ди^лко^вско^{го}, и^ж што по^стопилъ ему Не^стра^т Ди^лков^ски^и тро^х по^дданы^х свои^х ^в селѣ Ди^лковича^х будучи^х за пемънѹю сѣмъ сто золоты^х польски^х за^ве^л и за^стави^л на три лѣта по собѣ идѹчие. И проси^л поменены^и во^зыны^и, абы тая его посесыя была до кни^г была принята и записана. Што отърымаль.

№33*. // Протѣ^стацыя о^л пана Самуѣля Пада^вьского на пна Вале^нтого Росковского.

264

Рокъ тисеча ше^ссо^т три^лца^т пятого мца генъвара три^лцатого дня.

Присылаль на в^рядъ кгро^лски^и ^в замокъ его к^р м^л Житоми^рски^и до мене, Яна В^ити^нского, по^лстаро^стего житоми^рского панъ Самуѣль Падо^вьски^и, швакге^р зошлого и окрѹтнѣ замо^рдованого небо^жчика пана

* Справа №32 записана польською мовою.

Ерего Во^итеховского сведѣччи и протѣ^стѣючи се на пана Вален^нтого Ро^ско^вского яко при^ицыпала и на челя^дника того ж пана Вале^нтого Рѣ^сков^ского такъ же и на челя^дника небо^жчика пна Ерего Во^итехов^ского, которыхъ имена и про^зви^ска тому ж пану Вален^нтом^ѣ Во^сков^скому су^т вѣдомые яко помо^чникомъ ѣчи^ику ниже^и менованого а то окрѣ^тное забитье и на^сме^рть замо^рдоване зо мною помененого пана Ерего Во^итехов^ского и побране розныхъ рече^и и ма^ст^ности^и того ж пана Ерего Во^итехов^ского, которые в протѣ^стацы^и описаные буду^т в способъ луп^ѣ. Которая протѣ^стацыя сторона протѣ^стѣющая шире^и на копи^и подать ѡ^беро^вала се. А тепе^р просила ѡ придане возного на ѡ^гледанье того тела забитого и окрѣ^тне замо^рдованого поменено^{го}

264 зв. небо^жчика // пана Ерего Во^итехов^ского на ѡ^статокъ до ѡб^вола^ния и публикованя межобо^ицовъ забитого и замо^рдовано^{го} того п^на ерего Во^итехов^ского. Я теды ѣрядъ прихилиючи се до права по^сполитого досыть чинечи а^бек^тацые^и протѣ^стуючо^{го} на ѡ^гледане тела забитого и замо^рдованого п^на ерего Во^итехов^ского и ранъ на тымъ теле и и^иши^х з^нако^въ такового ек^сце^сс^ѣ при тымъ на ѡб^вола^не и п^ббликоване межобо^ицовъ того ж небо^жчика Ере^{го} Во^итехов^ского и на при^слѣ^хане се вы^ивоже^ия шкрѣ^тение^{го} в справе поменено^{го} во^зного е^нерала во^ево^дства Киев^ского, Во^лы^нско^{го} и Бра^сла^вско^{го} шляхе^тного Якѣ^ба Зава^дѣ очеви^сто пере^д ѣрядомъ нине^шнимъ бѣ^дѣ^чого придаломъ. И то все до кни^г нине^шни^х к^гро^дски^х житоми^рскихъ записа^т казало^м. Што е^ст записано.

№34. Присяга на во^зновѣство шляхе^тного Якова Собачин^ского Гри^бков^ского.

Рокъ тисеча шестьсотъ три^дцать пято^{го} мца ген^вара тридцатого дня.

На в^ряде к^гро^дскомъ в замкѣ его к^р м^л Житоми^рскимъ передо мною, Яномъ Витин^скимъ, по^дстаро^сти^м жытомир^скимъ, постановив^ѣши се очеви^сто шляхетны^и Яковъ Собачын^ский Гривко^вски ѡдынъ то все во^зны е^нераль во^ево^дствъ Киев^ского, Во^лы^нско^{го} и Бра^сла^вско^{го} для записанья до книгъ нинешнихъ к^гро^дски^х житомир^скихъ подаль пе^рс^оволя тамъ прие^гѣ свою в к^гроде Бѣ^тьниц^кимъ вы^конан^ѣю, которую мы, ѣря^д, при^имѣючи читали и такъ се в себе рѣ^скимъ,

польскимъ, немецкимъ языко^м мае^т // Выпись с книгъ кгородскихъ 265
бѣтницькихъ воєво^дства Ско^тницького. Л^ѣта божого нароженя тисеча
шестьсотъ тридцать одинадцатого самрасеця мца не ведаю доли богъ
присегаю **ѿ** го^д якого тамъ написано дня приточыла се справа з
допѣсчена сѣдового на **ѡ**па^д **ѿ** зыскѣ **ѿ**здаль тымы словы пере^д сѣ^д
нинешни^и кгро^дски^и Бѣтњи^ики^и пере^д насъ Миколая **Ѳ**и^издерѣскаго и Яна
Покѣпиньскаго, **ѡ**ряд^иниковъ сѣдовыхъ кгро^дски^х бѣтњи^ики^х обличѣне
прише^дши шляхѣтны^и Яковъ Собачынъски^и-Григ^иковъски^и просилъ
насъ **ѡ**рядѣ абысмы потвѣ^рдили авѣтѣнътыкѣ его на во^зновѣство. А такъ
мы **ѡ**ря^д, видѣчы тотъ авѣтѣнътыкѣ во^длѣгъ права справлены^и, которая
присега так се **ѿ** собе мае^т. Я, Яковъ, присегаю панѣ богѣ **ѿ** тро^ицы
единомѣ на ты^м, и^ж бѣдѣчы во^знымъ маемъ ви^рьне справе^дливѣ а побо^жне
на тымъ **ѡ**рядѣ захо^вываты а позы справе^дливость ѡ^дносити и ѡ^ддаваты
и те^ж правѣдливѣ сознаваты тоє, на сѣо бѣдетъ посланы^и. Кгвалтъ, бо^и,
раны оглѣдывъшы, правѣдливѣ до книгъ **ѡ**рядовыхъ сознаваты и вси
инъшыє справы справоваты, што належытъ **ѡ**рядови моемѣ не за
послами, ани за прия^зню, ани за боя^зню, ѡ^дно ве^дле бога и свѣтое
справе^дливости. Такъ ми, боже, поможи. По которымъ таковымъ
іораменѣте и возны^и ставъшы очевисто шляхѣтны^и Томашъ
Махляровичъ реляцію свою **ѿ** тыє слова созналъ, ижъ быломъ на справѣ
и потребе шляхѣтного Якова Бе^сковъскаго Собачынъскаго
Григ^иковъскаго и слѣхаломъ тоє присеги и ели бы несправе^дливѣ на
тымъ его **ѡ**рядѣ не справовалъ се тѣды языкѣ **ѿ** тылъ головы его вы^воло^к
по трыкротъ навхрѣстъ головы пропала^ло // Што все справѣдливѣ 265 зв.
бытъ сознавъшы просиломъ, абы тая моя реляція была до книгъ
кгородскихъ житомирскихъ принята и записана. Што ѡтрымалъ.

35. Ахъ, на протѣстахъ тво
и мѣнила тебѣ сродно
на пана захарнича, а бѣно
пороженіе твоѣ сродно

महेश्वर

№35. Акть на протестацію ѿ мѣлника тетеревско^{го} на пана Захарияша Дилковско^{го} ѿ выловлене селе^лцо^в.

Рокѹ тисеча шестьсотъ три^лцать пять^{го} мца генвара тридцатого днѧ.

На в^рядѣ к^гро^лскомъ в^л за^мкѹ э^г к^р м^л Житомирски^м ставши очевисто славе^тны^и Васко Милиневи^ч, мѣлникъ и мѣсчани^и житомирски^и тетеревски^и солените^р се свѣ^лчили и протестовалъ напротивъко панѹ Захарияшови Дилковско^{мѹ} ѿ то, и^ж рокѹ теперешнего тисеча шестьсотъ тридцать пятого саврасяця мца, забѹвъ и не могѹ спометаты якого дня, наехавъшы но^чнымъ обычаемъ на рекѹ Тетеревъ селе^лци, што было в^л то^и реце вылови^л, налови^вшы бочокъ тридцать и десять и чотыры еще мало на тымъ маючи, камѣня насиявъшы по реце кѹ велико^и шкоде, жалю и кривде протестѹючого, кгда^ж до ѹбо^зтва мѹселъ за тымъ при^ити. За чымъ протестѹючы^и на того то Дилковско^{го} солените^р свѣ^лчить се и протестѹет^т ѿѹерѹючы се^з ни^м в^л сѹде нале^жнымъ правне чынить. Просиль протестѹючы^и, абы то^т актъ бы^л до кни^г приняты^и и записаны^и. Што ѿ^трымалъ.

Конецъ того мца генвара.

Мцѹ ѡевра^ль

// Початокъ мисца ѡевраля

266

Рокѹ а.х.л.е.

№36. Протестация на э^г м^л пана Ере^{го} Немирича ѿ э^г м^л пана Вилама.

Рокѹ тисеча шестьсотъ три^лцать пять^{го} мца ѡевраля третего дня.

На в^рядѣ к^гро^лски^м в^л замъку его к^р м^л Житомирски^м передо мною Яно^м Витиньскимъ, по^лстаростимъ житомирски^м, ставши очеви^сте слѹга ѹрожоно^{го} его м^л пана Станислава Виляма шляхе^тны^и Якѹбъ Мрозове^цки^и, которы^и именемъ вышмяновано^{го} его м^л пана сво^{го} солените^р свѣ^тчили и протѣ^стова^л се на ѹрожоно^{го} его м^л пана Ере^{го} Немирича ѿ то, и^ж кгда менованы^и его м^л панъ Немири^ч бѹдѹчи в

маеѣтности свое^и в ме^сте Лѣгина^х рокѣ теперешне^{го} тисеча шестьсотъ три^дцать пять^{го} мца янѣари^и трина^дцатого дня не ѡгледаючи се ничо^{го} на прово! по^сполитое и вины в ни^м описаные ле(?)це себе поважи^вши а ^зби^вши месѣсчанъ по^дданы^х свои^х лѣгиньски^х изо в^ссе с волости свое^и Лѣгиньско^и до тисечи и дале^и с коньми, з возами, а при ни^х слѣ^д, боя^р свои^х рѣкода^ны^х емѣ имена и про^зви^ска лепе^и свядомы и ^знаемы до тро^хсотъ з ро^знымъ орѣ^жемъ до во^ины належачимъ, з шаблями, пи^столетами, санопадами! мощно, кѣвалѣтомъ на мае^тно^ст // кгрѣнѣтоу^в вы^шмяновано^{го} протес^тѣющого на сеножати велед^ни^цко^и, бобры^цко^и, прибы^тковъске^и, сорокопе^нско^и зда^вна до мае^тности его м^л миста Веле^дникъ и вси до мо^{го} при^слѣхаючи^х и належачихъ на^славъши на которы^х то кгрѣнѣта^х и сеножата^х сина в сти^ртахъ и ^в стога^х зложоны были ѣ по^дданы^х протес^тѣющого з мае^тности вы^шмянованы^х возоу^в сина ѡдина^сте со^т и ѡдина^сте возоу^в зобрали и кѣвалѣтоу^вне заграбили и до мае^тности пна свое^{го} до миста Лѣгинъ з ро^сказаня пна своего до ѡла^сного ѡольва^рку и гумъна лѣгиньского ѡ^двѣ^зли и ѡ^дпровадили. А которого сина забра^т не мо^гли, тоесѣ до тро^хсо^т возоу^в ѡси^мдеся^т и девес^т возоу^в, ю^ж ста^мто^лсты^м! забранымъ сино^м тѣе поменены^е на^сланѣцы, ѡ^дѣжджаючи, ѡ^днемъ попалили и в^нниве^ч ѡбе^рнѣли. Пре^з которое кѣвалѣто^вное на^сланѣе и забранѣ синъ тѣ^х по^дданы^х, которы^и ѣ по^зве^х специ^ѡиковани и выражоны бѣду^т. Шацие! себе шкодъ поменены^и протес^тѣючи^и на три тисече^и золоты^х польски^х. Того ^ж рокѣ мца и дня, кды чи на^слано^и сино вѣ^зли и провадили по^ткавъши по^дданы^х протес^тѣющо^{го} по^д Лѣгина^{ми} з села Липъникъ, тоесѣ Данила и Тимоша, которы^и по потреба^х свои^х до Лѣги^и

267 ѣздили, ѣ ѡны^х кони двоѣ з возами //, съ хомѣтами побрали и кѣвалѣтоу^вне пограбили и до двора лѣгиньского пна свое^{го} ѡ^двѣ^зли и ѡ^дпровадили. Которыхъ кони^и, яко те^ж и сина такъ часѣ права ѣ по^звехъ мяновано бѣде^т. 1 што ѣсе вы^шшпоменены^и слѣга ѡ^дярова^л пна своего ѡ то, яко се вы^шшпоменило, такъ ѡ кѣвалѣтоу^вное наехане на кгрѣнѣты, забране сина и попалене ѡно^{го} такъ те^ж ѡ заграбе^не кони^и правнѣ чини^т зостагивъши собе с^лавѣ до поправы чинѣ^ня ширѣ^и протес^тацы^и е^сли то^{го} потреба бѣде^т. А на то^т ча^с просиль, абы тая протес^тацыя до кни^г была записана. А для лепъшого ствѣ^рженья тоѣ протес^тацы^и ставиль во^зного енерала шляхѣ^тного Алѣ^ксандра Ко^стюкомъского, которы^и ѡчеви^сто ста^вши реляцыю свою со^зналь тыми

словы и^ж, онъ року теперешне^{го} тисеча шестьсотъ тридцать пятого мца
 января семна^дцатого дня бѣдѣчи приданы^и ѿ ѿрядѣ маючи при собе дво^х
 шлях^тичо^в пна Яна Ясилько^вско^{го} а пана Матея **1**с^мольско^{го} бы^л ѿжиты
 ѿ^д его м^л пана Стани^слава Виляма, кгда с та^мтоєю стороною
 вышѣменованою ездѣ^л до ма^ст^ности и кгрѣнѣто^в ми^ста Веле^дникъ такъ
 же и села Бобри^и, села Прибы^тковъ и села Сорокопе^ими бы^л тамъ же за
 оказа^немъ // и обѣвоженѣмъ его м^л пана Стани^слава Виляма видя^л на 267 зв
 ты^х кгрѣнѣта^х и сеножата^х до ты^х ма^ст^ности^и належачи^х, где сти^рты и
 стоги стояли по^дданы^х его м^л пана Виляма, то тулькѣ знаки и ме^сца, где
 сина были. Видя^л едѣно побрали, а дрѣгое попалено, забраного сина на
 оказаны^х ме^сца^х и поро^зну стого^в пѣт^деся^т и ше^ст^ь, **и** которы^х было сина на
 одина^дца^т со^т возо^въ и на одина^дца^т возо^въ мнѣ (...) * бы^т по^дданы^и
 тамошнии а попалонного на три^ста осѣ^мдеся^т и девѣ^т возо^въ такъ же
 менили, которое то забране сина и попале^не оны^х мени^л бы^т его м^л панъ
 Стани^славъ Вилямъ и по^дданы^и его м^л з ро^сказа^ня его м^л пана ерего
 Немирича пре^з слуг^а, бояро^въ и по^дданы^х лѣгиньски^х и^з сѹ^л до того ми^ста
 належачи^х тамъ же заразомъ вышѣпоменены^и во^зны^и по^сполѣ с тоєю
 шлях^тою ты^м слидо^м и торе^м е^здилъ, кгда сино тоѣ везено ѿ самы^х
 кгрѣнѣто^в его м^л пана Влямовы^х слидъ и то^р приве^дель до ма^ст^ности
 его м^л пана ерего Немирича до ми^ста Лѣгинъ до ѿольва^рку и гумѣна
 лѣгиньско^{го}. Которое сино з кгрѣнѣто^в его м^л пна Виляма забрано **и**
 сти^рты **и** ѿ^ол^ва^рку **и** **и** гѣмѣне // лугиньскимъ свѣжо зложено видя^л и 268
 инѣшеѣ еше з возо^въ не ^складано и не ^зрѣцано **и** ты^м ѿ^ол^ва^рку бѣдѣчи
 свѣжо превезено видя^л и ѿ^леда^л. Которое то сино то^и поменены^и
 во^зны^и с приданя ѿрядѣ кгро^дско^{го} Житоми^рско^{го}, маючи при собе
 помененую шлях^ту старо^сте и ѿря^дникови тамошнему лѣгиньскому пану
 Юзе^пхочи Кгродило^вскому то сино **и** помененымъ ѿольва^рку бѣдѣчи **и**
 чотыро^х тисеча^х золоты^х по^лски^х арештоваль, абы до ро^зсу^лку пра^вно^{го}
 тоѣ сино в^са^ле дотрымано было. И просиль, абы то было принято и до
 кни^г записано. Што ѿтрималь.

* Тут виправлення, неможливо прочитати слово.

№37. Протестація ѿ пана Ко^рни^цко^{го} и ма^лжоньки его на пана Во^ицеха Кгр^ше^цко^{го} и ма^лжоньк^х его <:>

Рок^х тисеча шестьсотъ тридцать пятого мца ~~фев~~раля
ше^{ст}ого дня.

На в^ряде кгр^олскомъ в^л замьк^х его к^р м^л Житоми^рскимъ передо мною, Яномъ Витиньскимъ, по^лстаростимъ житоме^рски^м, по^станови^вши се очеви^{сто} ѹрожены^и пань Адамъ Ко^рне^и яко опекунъ мальженъски^и ма^лжонька его ѹроженная пани Марина Жуков^ец^{ко}го Адамова Ко^рницька ма^лжоньков^е теды ма^лжонька протес^туючо^{го} скоро трохи прише^дши до 268 зв. ^здоронья // своего которая такъ ба^рзо будучи ѹде^спекътована ѿ окр^хтнього збитья и ^змо^рдованя и в^л тень ча^с за не^способны^м здороньемъ свои^м не мо^гла до то^{го} при^ити, абы якъ мяла протес^тацію до кни^г тутошньи^х занесе, ѿнакъ же тепе^р ре~~ф~~ер^уючи се и заносечи жало^сне с плаче^м противько ѹроженымъ пану Во^итехови Кр^ше^цкому и ма^лжоньце его пане^и Марине Мали^цко^{го} Во^итехове^и Кр^ше^цко^и ма^лжонькомъ яко приньцыпаломъ и коприньцыпаломъ ѹчиньку ниже^и мяновано^{го} и противько некому Грышови челя^дникови ѿр^хкода^иному вла^сному и Симонови и сын^х Кицьковом^х и и^иши^м помо^чникомъ и по^дданымъ и^х имъ самимъ имена и про^зви^ска ихъ лепе^и в^лядомымъ яко кг^ва^лто^вникомъ ѿповедали и протес^товали се в^л то^и способъ и ѿ то, и^ж поменены^и пань Кгр^ше^цки^и и пани Кгр^шецькая не ^дбаючи ничего на ^срокго^сть права по^сполитого и вины в^л ни^м описаные ѿг^лшемъ оное ле^гце собе в^лажить маючи е^сле воко кранько^р скрыты^и сане! на протес^туючо^{го} бе^з даня жа^дное причины за^лгыше часу способно^{го} ѹпа^тровали, абы самъ пань Кгр^шецьки^и и пани Кгр^шецькая яко мо^гль протес^туючи^и боємъ и де^спекъто^м нако^рми^т яко жъ не в^лставаючи пре^дсеча^{ст}ю* свои^м и ѿ^вшемъ 269 ѿ не в^лыконываю^{**}, кгда сама протес^туючая бе^з бы^тности ма^лжо^нка // свое^{го} мешькала ча^с немалы^и вс^е ^всти на^вано^и в^л Слодыра^х, мае^тности его м^л пана Ер^его Немирича тамъ же з ѹмы^сл^х запросив^ши е^е в^л домъ сво^ии и ^вв^ледьши словами своими лаго^дными, абы яки^и ча^с безъ бы^тности в^лышмянованого протес^туючого ма^лжонька своего она до приязд^х ѹ нихъ мешькала. Якожъ протес^туючая ѹбе^зпечи^вши ся на ихъ слова не

* Очевидно, треба пре^дсвзятю.

** Далі дірка в аркуші, слово нечитабельне.

бѣдѣчи никому ни въ чимъ винѣна правомъ и покоемъ посполитымъ
 обѣарована яхала до нихъ тамъ же они чинѣчи замысловѣ своемъ досыт
 року теперешнего тисеча шестьсотъ тридцать пятого мѣа зениари^и
 четвертого дня перѣе^и сама ее м^л пани Кгрѣщецкая на оно^р е^и
 шляхецки^и то^ргнувшись словы нещастивыми добре^и славе
 доткливими лѣжила, сромотила такъ, яко се е^и само^и подобало. А
 потымъ мало на тымъ маючи з ы^збы свѣ^тлич^не^и пѣстю бивъши,
 мордова^вши назим^но вонъ выпъхнула ве вси Сухо^и Воли, маѣтности его
 м^л пана Ерего Нѣмирича будѣчи, и хлопамъ зарѣчилъ подъ виною
 тридѣ^сту копъ гроши литовскихъ, абы жаденъ до дому своего не
 важиль при^имова^т и зѣ^вси маѣтности тоѣ^и поменено^и, бы и на^имовала,
 абы не вывозиль. И по^дданы^и и^х же на ^име Са^вка 8^вва^вши се на^д нею не
 лбаючи на тую заруку, а обачиль, же нихъто не при^имуѣ, и южъ тулько // 269 зв.
 ледѣво дѣша се в^и ни^и отрымала о^дтуль великого морозѣ и зи^ина до себе
 ее в^и домъ былъ принялъ. А вышмянованы^и панъ Кгрѣщецки^и,
 доведѣ^вши се, еще они^и и мало еще на ты^м маючи, са^м с челя^тю и
 по^ддаными своими вышмянованы^и самопѣ^т на ^злы^и и непри^сто^ины^и
 8чино^к добре приготова^вшисѣ з обѣхами и коньтенѣтѣючисѣ перѣшими
 дѣсѣкѣтами и задаванѣ^м нещастивы^х словъ року то^{го} вышмяновано^{го}
 мѣа дня моцно кгвал^томъ нашѣ^дши на господѣ е^и тамъ же окрѣтѣне а
 нелюто^стивѣ злѣ а непри^сто^ине по^двине з головы ее зор^вва^вши, са^м за
 волосы взѣ^вши наперѣ^ве^и и пѣстю би^л в гѣбѣ и по^д очи разы ки^лку задалъ,
 а потымъ обѣхомъ межи плечи разы чтыри на ^хрыбѣ зада^т, а на о^стато^к
 еще челяди такъ же казалъ би^т, мордова^т. И волосо^в немало з головы
 вы^рвали, которы^х кгвал^стю занѣа^т не може и тепе^р и^х в себе трымаѣ^т. 1^д
 которо^{го} такого би^тя и мордованя ле^дво живѣ на то^и ча^с з дѣшею о^стала и
 при ты^м зби^тя и мордѣ кгвал^томъны такъ пенѣнь **, дѣ^и, готовыхъ яко и
 маѣтности рѣхомо^и побрали, а мяновите: чи^рвоны^х золоты^х двѣ^дца^т,
 которое на то^и ча^с при собѣ мала собѣ!, перѣстенъ золоты^и ша^фи^ровы,
 кошѣтовалъ // двѣ^дцать золотыхъ по^лски^х; лѣтъникъ чо^рны^и мухаяровы^и з 270
 по^лгома^ркомъ, кошѣтовалъ тридѣ^ца^т золоты^х польскихъ; перѣлъ было

* Далі дірка в аркуші, кілька букв слова нечитабельні.

** Тут, пенензе^и.

по^лторы копы, дано было за нихъ о^хю^{*} золотыхъ по^лски^х. И то все к^гва^лтов^не и бѣ^зправ^не побрав^ъши на пожитокъ сво^и обѣ^рнули и привлаш^ьсчили и еш^ьсче на о^статокъ на босо и про^стоволосо протѣ^стуючую ҃чини^вши и^з бутонъ ро^зв^ъвши мощно, к^гва^лто^не вонъ з го^споды по морозу в^ыгоняль, которая протѣ^стуючая з о^ста^ткомъ здоро^вя своего стам^ьтуль до двора и мешк^аня пна Миколая Малыньского до ме^стечка Зѣбриньки ҃ш^ьла. **1** што и пов^ъторе в^ыш^ьмянованую протѣ^стацію, о то все яко се в^ыш^ьпоменило такъ о тоє к^гва^лтов^ное на^нсте на го^спод^ъ, яко и о задане словъ не^вѣ^ст^ьивыхъ при тымъ окр^ътне збыт^ье и мо^рдоване и побране ма^ст^ности ро^зно^и протѣ^стовали, хочечи о то з помененымъ паны Кгр^ъше^нкими прав^не чини^т не занеха^ст. И просили, абы тая протѣ^стація до кни^г была записана захо^уючи себе сал^ьву до поданя ши^рше протѣ^стації альбо поправы еє если бы того потреба ҃казала. Я на о^гyledане того к^гва^лтов^ного збы^тя и мо^рду для леп^ьшого ств^ер^ъжен^ья тоє протѣ^стац^и стави^ль во^зного ҃нерала во^ево^дства Кие^вского шляхе^тного Яна Кгр^ъше^цкого, которы^и о^чевисте став^ьши рече тыє свое со^зналъ (..) словы, и^ж рок^ъ теперешнего тисеча 270 зв. шестьсотъ тридцать пятого мца ян^ъари^и десятого дня // маючи при себе сторону дво^х шля^хтичонъ пнов Ма^ртина Вильч^ька а пна Ан^дрея 1^сниц^ького будучи за приданемъ ҃рядовымъ былемъ в ма^ст^ности его м^л пна ҃рего Немирича в ме^стечку Зѣбриньце а де^ржавѣ его м^л пна Миколая Малыньского в дому гдѣ^м засталъ панюю Адамовую Ко^рницкую на лож^ьку лежачую, ба^рзо хор^ъю збитую, на которо^и за оказанемъ видель ранъ об^ъховы^х бытихъ синихъ чтыри межи плечима, такъ же виделемъ очи сини, кро^вю нате^клье п^ястю под^ьбитое, есче те^ж и волосе^в, в^ыр^ъваны^х з головы немало, видяле^м, которое и тепе^р при себе хова^ст. Которое то зби^те и мо^рдоване такъ же и к^гва^лтов^ное на^нсте на го^спод^ъ при тымъ и побране речи^и в ма^ст^ности его м^л пна ҃рего Немирича вѣ вси С^ъхо^и Во^{ли} а де^ржавѣ и^х на то^и ча^с Попельнено^и передо^мною во^знымъ и шля^хтою и^х м^л панове Ко^рниц^ькиє мяновали бы^т сталое о^д пна Во^итеха Кгр^ъше^цкого и мальжоньки его такъ же челяди и по^дданы^х тамош^ни^х. А такъ я, во^зны^и, што^м видель и с^ьлышалъ, то все прав^ъдивѣ, а не иначе^и ку записа^ню до кни^г к^гро^дски^х житоми^рски^х подає.

* Слово графічно передано саме так, можливо, йдеться про кількість вісім - о^смю.

Которая ж то протѣстація, такъ же и во³ного реляція до кни^Г есть записана.

№38. Протѣстація ѿ пана Ян^юков^ского на пана Мокре^нского.

// Року тисеча шест^ьсот^ь тридцать пятого мца ~~фев~~р^яля шестого 271
дня.

На в^ряде к^ро^дскомъ в^л зам^кк^у его к^р м^л Житоми^рскимъ передо мною Яномъ В^итин^ьскимъ, по^дстаростимъ житоме^рски^м, постанов^увшиися очеви^сто по за^мку его к^р м^л Житоми^рски^м шляхе^тны^и панъ Ма^тв^еи Бор^ушков^ски^и, сл^уга ^урожного его м^л п^на Пав^ла Ян^юков^ско^го, которы^и именемъ того ^ж п^на сво^его за при^слане^м ѿ^д оно^го ѿповедалъ и протѣстовалъ се на ^урожено пана Васи^ля Мокре^нского ѿ то, ижъ ѿ^н, не ведаючи з яки^х причи^н, нале^жности жа^дно^и не маючи, тылько б^уд^учи яко слуга княжати его м^л зма^рлого Карола Корец^ького смилъ и ва^жиль се прие^жджаючи и премеш^ькаючи до мяста Белилов^ьки на то^и ча^с де^ржавы п^на Ян^юков^ско^го, которую онъ за правомъ и кон^трак^томъ арендов^унымъ и пев^ьнымъ вар^ун^ьками до посесыи ѿ^д зма^рлого небож^ьчика княжати его м^л Короля Корец^ького ^урядов^уны по^ступено зо в^ьсими пожи^тками по^ддаными ѿ^д року тисеча шест^ьсот^ь три^дцатого пяти^м ѿ^д я^снеѿв^ецоно^го княжати // его милости Миколая Наклеван^ео 271 зв.
Ча^рторы^иско^го каштоляна во^лын^ьского яко ѿпекуна ля^т не доро^слого позо^стало^го княжати его м^л Саму^еля Корец^ького в^л мо^ць, де^ржане и ^споко^иное ^уживан^ье подана трыма^т, яко в^л те^м шире^и в^л собе ты^е записы и кон^тра^кты ѿб^ьмов^ья великие им^ьпедымен^ьты чини^т не пере^става^е пре³ то^е лято а^ж дотуль задава^т ниць не^дбаючи на жа^дное напоминан^ье покл^оны яко пенен^ьдз^е бе^тре меды? и и^иши^е речи, пожи^тки с по^дданы^х меш^ьсчан^ь и жидов^ь белилов^ьски^х бере себе приглаша^ет, оны^х с^сди^т б^уд^етъ, граби^т, сажа^ет, боро^ды рыв^е, по^слушен^ьство заказ^уе, а на^д то еще ро^сказовал^ь, громады збираючи, абы челя^д, сл^уги, стрел^ьцов^ь за^мковы^х, кгда было^го до зам^кку позы^вано або за якою в^ин^у грабено, бы то забира^но и граби^т се не давали. Пре³ то немало ^утяжен^ье по^дданы^х за его такими перешкодами я^гными ча^стыми сила преч^ь розо^исте мусяло ку немалы^и п^на Ян^юков^ь пана моего шкоде которыхъ ин^ькгенере брано и до пожи^тк^у сво^его при^глащане. Шац^уе собе три тисечи золотыхъ польскихъ, ѿ которы^е шкоды такъ, яко справа належа^т буде^т поступитъ прав^ьне не

занехає^т зо^стави^вши собе есче **в** (..) шихъ кри^вда^х свои^х во^лное подане и по прав^у ежели то потреба бѣде^т шири^и протестаця ... *

272 // №39. Положене позво^в ѿ инъстыкгатора короньно^{го}
и ѿ ^лε^и м^л панє^и по^лстолино^и киевско^и по розъные особы.

Року тисеча шестьсотъ тридцать пятого ~~фев~~рала шестого дня.

На в^рядє кгр^лскомъ **в** замьк^у его к^р м^л Житоми^рскимъ передо мною, Яномъ Витиньскимъ, по^лстаростимъ житоме^рски^м, по^станови^вши се очеви^сто во^зны^и енераль воєво^дствъ Кие^вско^{го}, Во^лы^нско^{го} и Бра^сла^вского шляхе^тны^и Янъ Вышиньски^и ку записанью до кни^г нинешнихъ кгр^лскихъ житоми^рски^х со^зна^л тыми словы, и^ж онъ рок^у прошлого тисеча шестьсотъ тридцать чет^верты^м позво^в кгр^лски^х киевски^х автенъты^чны^х **в** ли^чбе се^лмьна^сте на мамрамахъ кгр^лски^х по^лтит^ломъ я^сневельмо^жного п^на и^х м^л пна Януша з Лого^нска Тишкевича, воєводы кие^вско^{го}, житоми^рского, снятиньского старо^сты с печа^тю кгр^лскою киевского и ^с по^лписомъ р^уки в^рожного пна Во^нтеха Рылского, писара кгр^лского киевского, по ро^зные особы ниже^и мянованые выданыхъ мисеца сеп^темьбра розъны^х дни^и и **в** ро^зныхъ має^тности^х положилъ пе^рши позво^в по и^х м^л пна Адама Киселя, покоморєго^{**} че^рниго^вско^{го}, до села Сторонице має^тности и^х м^л того ^ж року дня ше^сна^дцатого мца сеп^темьбра ѿ^неслъ и **в** ворота двор^у

272 зв. тамошнего во^ткну^л к^у в^ря^лн^икови // тамошнем^у ѿповедалъ;

др^уги^и позво^в того^ж року мца и дня до мястечька Рожова, має^тности дедично^и и^х м^л пана Миха^ила Лозьки, ѿ^днеслъ и самом^у пн^у Лозьце **в** замо^чку тамошнимъ **в** рок^у^{***} ѿ^ддалъ;

тре^ти^и позво^в того рок^у и дня до мястечька Костовець має^тности и^х м^л пна Андрея **1**половско^{го} ѿ^днеслъ и **в** ворота замьковыє тамошние во^ткн^улъ и челяди за^мково^и ѿповедалъ;

* Кінець аркуша дуже затертий, останніх слів справи нема.

** Тут по^лкоморєго.

*** Тут руку.

чѣмъ^рты^и позовѣ того жѣ року мѣца и дня до села Соболевѣвки, маѣ^тности его милости пна Стани^слава Рыкгальско^{го}, ѿ^днеслѣ и въ двори тамошнимѣ самого пна Рыкгальскому ѣ рѣки ѿ^ддалѣ;

пѣты^и позовѣ того жѣ року мѣца и дня до мя^стечка Водоты^и маѣ^тности еѣ милости пнѣ^и Кришѣтопѣхово^и Лещѣсчине ѿ^днеслѣ и въ замочѣку тамошнимѣ въ рѣки ѿ^ддалѣ;

шосты^и позовѣ того жѣ року и мѣца того^ж седѣмьна^стого дня до села Липокѣ, маѣ^тности е^{го} м^л панѣ^и Слѣшиньского ѿ^днеслѣ и то^и позовѣ въ замочѣку тамошнимѣ въ рѣки само^и е^и м^л ѿ^ддалѣ;

семѣ^и позовѣ того жѣ року и мѣца того жѣ ѿ^смьна^стого дня до мя^стечка Роки^тнѣ^и де^ржавѣ пана Стани^слава Рокоша ѿ^днеслѣ и въ ворота замочѣку тамошнѣ^{го} вѣ^ткнулѣ и вѣ^трномѣ ѿ^повѣдалѣ;

ѿ^смы^и позо^в того жѣ рокѣ и мѣца того жѣ двѣ^дцатого дня до села Лѣвки де^ржавѣ пна // Кгабриѣля Кевѣлича ѿ^днеслѣ и въ замочѣку 273
тамошнимѣ въ ворота вѣ^тчкнѣлѣ и чѣляди замѣково^и ѿ^повѣдалѣ;

девяты^и позовѣ року и мѣца того жѣ двѣ^дцатого вѣ^торого дѣ^ня до мя^стечка Юници маѣ^тности дѣдичнѣ^и его милости пна Ма^ртына Зборѣвско^{го} ѿ^днеслѣ и тамѣ въ замочѣкѣ пну страшови старости тамошнѣму въ рѣки ѿ^ддалѣ;

десяты^и позовѣ рокѣ мѣ^ца и дня того^ж до села Каменого Броду маѣ^тности и^и милости панѣ^и Абрамово^и Стрыбылѣво^и ѿ^днеслѣ и въ ворота двѣ^рѣ^ркѣ^р тамошнѣго вѣ^тчкнѣлѣ и ѣ^рядникѣ^и тамошнѣмѣ ѿ^повѣдалѣ;

ѿ^дина^дцѣты^и позо^в того^ж рокѣ мѣца и дня до мя^сте^чка Лисѣвѣчины, маѣ^тности ихѣ милости панѣ^и Крышѣто^ва, Анѣ^дреѣ и Во^итеха Соколовѣски^х, ѿ^днеслѣ и въ ворота замѣ^чкѣ^р тамошнѣ^{го} вѣ^тчкнѣлѣ и ѣ^рядникѣ^и тамошнѣмѣ ѿ^повѣдалѣ;

двѣ^насты^и позовѣ того^ж року мѣца и дня до села Поло^вки, маѣ^тности е^{го} милости пна Пѣ^тра Вилигѣ^рско^{го} ѿ^днеслѣ и въ двѣ^рѣ^ркѣ^р тамошнимѣ и^и милости панѣ^и Вилигѣ^рско^и ѿ^ддалѣ въ рѣки;

три^насты^и позовѣ того жѣ року и мѣца того жѣ двѣ^дцатого ѿ^смо^{го} дня до села Вязѣ^вки, маѣ^тности // и^и милости панѣ^и Яново^и Ко^рчевѣско^и 273 зв.
ѿ^днеслѣ и то^и позовѣ въ двѣ^рѣ^ркѣ^р само^и еѣ милости въ руки ѿ^ддалѣ;

че^твѣ^рты^и* позовъ року мца и дня того^ж до села Староселець, має^тности его милости пана Лукаша Модълише^вського одънесль и ^в ворота двор^Ѹ и^и милости ^вотъкнуль и ^Ѹряд^лникови тамошньому оповѣдалъ;

пе^тна^сты^и позовъ року мца и дня того жъ до мяста Вильска одънесль и ^в домъ, где панъ Скорупски^и на онъ ча^с премешъкиваль, положилъ яко по не^все^ллого того жъ п^на Скор^Ѹпско^{го} положи^л и сере^л рынк^Ѹ ^вынесльмъ голосомъ обывателемъ тамошнимъ публикава^л;

ше^сна^сты^и позовъ того жъ рок^Ѹ мца и дня до того жъ мѣста Вильска по и^х м^л пна Крышъто^Ѹа Соколовско^{го} одънесль, яко поде^ржавъце на онъ ча^с того мѣста Ви^лска, и то^и позовъ ^в ворота замъковыѣ ^вотъкнуль и ^воротньому тамошньому оповѣдалъ;

сѣдъмъна^сты позовъ того жъ року мца и дня до мѣстечка Городька, має^тности деди^чне^и ^Ѹго м^л пана Адама Ко^рчев^вського, одънесль и ^в ворота за^мковыѣ ^вотъкнуль и челяд тамошнѣ^и за^мково^и ^Ѹ ты^м по^звѣ
274 оповѣдалъ. // Писание тые вси сѣдъмъна^сте позъво^в ко^жды^и зособна по ка^ждого зособна ^Ѹсобѣ звышъмяновано одъ инъстыкгатора ска^рб^Ѹ коронного а делято^рки ^Ѹ милости панѣе Кри^стины з Лого^иска Тишкевичов^{ны} Конъстанътиновѣ^и Ельцовѣ^и, по^лстолине^и кие^вскѣ^и, по^водо^в до ^всказанья на по^званы^х ^винъ ^в конъстытуцыя^х описаны^х за не^вданьемъ пода^тку чапового за рокъ тисеча шестьсотъ двадцать семы^и и тисеча шестьсотъ двадцать ^Ѹсмы^и з має^тности по^званы^х, яко ^Ѹ тымъ тые позъмы ко^жды^и зособна до которы^х се по^водовѣ и ^с того! ре^Ѹеруючи се шири^и ^Ѹбъмо^вляють, за которыми позъвами те^рминъ сторонамъ становѣня се на рочъкахъ к^гро^лски^х кие^вски^х, которые ^ве^ле конъстытуцыи короннѣ^и се^иму Ва^ршав^вського ^в рок^Ѹ бли^зко пришлы^м тисеча ше^стьсотъ тридцать четвертого для справ^Ѹ ^вла^сныхъ ска^рбовы^х дня едина^стого мѣца ^Ѹктябрь зачатые и ^Ѹправованыѣ были, зложилъ и просилъ поменены^и ^во^зны^и, абы тая ^Ѹго реляция до к^нигъ нинѣшны^х к^гро^лски^х житоми^рски^х принята и записана была. Што отърма^л.

№40. Положенѣ позъво^в ^Ѹт и^нстыкгатора коро^нно^{го} и ^Ѹт ^Ѹи м^л панѣе по^лстолиное кие^вское по ^во^зныѣ ^Ѹсобы.

* Тут помилка в рахуванні, треба чоты^рна^сты^и.

Року тисеча шістьсотъ тридцать пятого мѣа ~~ѡ~~вгуля шестого дня.

На вряде кгродскомъ в замькѹ его к^р м^л Житомирскимъ передо мною, Яномъ Витиньскимъ, по^лстаростимъ житоме^рски^м, по^станови^вши се очевисто во^зны^и енераль воєво^дствѹ Кие^вско^{го}, Во^лы^нско^{го} и Бра^сла^вского шляхетны^и Лав^ринѹ Козьолов^ски^и ку записанью до кни^г нинешни^х кгродски^х житомирски^х созьналь тыми словы, и^ж онѹ року прошлого тисеча шістьсотъ тридцать четвѣртимъ позывовѹ кгродски^х киевски^х авѣтенътычънихъ в ли^чбе двана^сте и еде^н на мамра^х кгродски^х подѹ титуло^м я^снечельмо^жного п^нна е^{го} м^л пна Янѹша з Лого^иска Тишкевича, воєводы киевско^{го}, житомирско^{го}, сняти^нского старо^сты с печатю кгродскою киевскою и ^с подѹписомъ рѹки ѡрожно^{го} п^нна Во^итеха Рыльско^{го}, писара кгородского киевского по ро^зные особы ниже^и мяноване! ва! даны^х мѣа септѣмѣбра ро^зны^х дни^и и в розны^х маєтностяхъ положи. Пе^рши позовѹ по его милость п^нна Абрамовича, воєводича смоленского, до села 1^строглядочичѹ, маєтности его милости, того рокѹ и дня девѣ^тна^стого мѣа септѣмѣбра одѣнесль и вѹ дворе тамошнимъ ѡря^дникови в руки одѣдаль;

дрѹги^и позевѹ! того ^ж року // мѣа и дня до мяста Любеча, 275
маєтности его милости пна старо^сты виницького, одѣнесль и та^м в за^мку тамошни^м по^лстаростему в рѹки одѣдаль;

трети^и позовѹ того ^ж року и мѣа того ^ж дня двана^то^смого до мяста 1^стра, маєтности его м^л пна Зале^ско^{го}, одѣнесль и вѹ за^мку тамошнимъ подѹстаростему тамошнемѹ в рѹки одѣдаль;

чет^верты^и позовѹ того жѹ року и мѣа того жѹ дня три^дцато^{го} до мяста Жолотоносовѹ, маєтности его милости пна Алексѣян^дра 1^слексия одѣнесль и вѹ замьку тамошнимъ самому пну 1^слексиеви в рѹки одѣдаль;

паты^и позовѹ того жѹ року мѣа и дня до мяста Домонѹтога маєтности кнегини е^и милости Домонѹтово^и одѣнесль и вѹ замьку тамошни^м само^и еѣ милости в рѹки одѣдаль;

шосты^и позовѹ того жѹ року мѣа и дня до мяста Рышкога маєтности его м^л пана 1^ста^вияна Халецько^{го} одѣнесль и то^и позовѹ в

замѣкъ тамошни^м надѣ брамоу во^ткнулъ и воротному тамошнемѣ
оповѣдалъ;

се^дмы^и позовѣ того жѣ року и мѣца того жѣ двѣдестого вѣторого
дня до мя^стечка Базарѣ, ма^стѣности его милости княжѣны Ливони^и с
Ко^рца Радивилово^и одѣнеслъ и въ дворе тамошнимѣ старости
тамошнему в^р руки одѣдалъ;

275 зв.

о^смы^и позовѣ того жѣ рокѣ мѣца и дня того жѣ до села //
Кулешовѣ ма^стѣности его милости пна Конѣстанѣтого, стольника
Киевско^{го}, Хрысатовыча одѣнеслъ и въ дворе тамошнимѣ самому его
милости в^р руки одѣдалъ;

девяты^и позовѣ рокѣ и мѣца того жѣ двѣдестого пе^ршого дня до
мяста 1ле^гска, ма^стѣности дѣдично^и его милости пна Алексѣсандра
Немирича, одѣнеслъ и въ ворота за^мковыѣ во^ткнулъ и воротномѣ
тамошнему оповѣдалъ;

десяты^и позовѣ року и мѣца того жѣ двѣдѣца^т вѣторого дня до села
Замысловичѣ, ма^стѣности кѣсенѣдзы^и и^х милости езуито^в винѣницкихѣ,
одѣнеслъ и въ дворе тамошнимѣ ѡ^рядѣникови тамошнемѣ в^р руки
одѣдалъ;

одина^сты^и позовѣ того жѣ рокѣ и мѣца двѣдѣцѣ трете^го дня до
села Гладѣковичѣ, ма^стѣности пна Алексѣсандра Ганѣского, одѣнеслъ и
въ ворота дво^рниѣ в^отъкнѣлъ и челяди тамошней дво^рно^и оповѣдалъ;

двана^сты^и позовѣ року и мѣца того жѣ двѣдѣс^того се^мого дня до
села Во^няек, ма^стѣности его милости пна Че^рника, одѣнеслъ и въ ворота
дво^рныѣ в^отъкнѣлъ и челяди тамошней дво^рно^и оповѣдалъ;

276

три^{на}с^ты^и позовѣ того жѣ року // мѣца и дня до села Пологачова,
ма^стѣно^сти е^{го} м^л пна Пе^тра Сѣ^рина, одѣнеслъ и то^и позовѣ в^р дворе
тамошнимѣ самому его м^л в^р руки одѣ^да^л;

чоты^рна^дцѣты^и позо^в року и мѣца того жѣ дня двѣдѣца^т о^смого до
села 1в^рѣпицѣ, ма^стѣно^сти е^{го} м^л пна Рапѣштынѣского одѣнеслъ и в^р дворе
тамошнимѣ самому в^р руки одѣ^да^л;

пе^тна^дцѣты^и позовѣ року мѣца и дня того жѣ до села Татирино^и,
ма^стѣно^сти е^е м^л пне^и Аньд^рее^{во} Сѣ^рино^{во} одѣнеслъ и в^р дворе тамошней^м
само^и е^е м^л в^р руки одѣ^да^л;

ше^сна^дцаты^и позо^в того ^ж року и мца дня до села Кросяти^ч, мае^тно^сти его м^л пна Ан^дри^иско^го, ѿ^дне^сль и ^в дворе тамошнимъ самому ^в р^уки ѿ^да^л;

се^мна^дцаты^и позов^ъ того ^ж року и мца того ^ж два^дца^т сего^го дня до ме^сте^чка И^скоро^стиня, мае^тно^сти е^е м^л пни^и Ме^рвин^ьско^и, ѿ^дне^сль и то^и позов^ъ ^в замо^чку тамошни^м само^и е^е м^л ^в р^уки ѿ^да^л;

ѿ^см^ьна^дцаты^и позов^ъ того ^ж року и мца того ^ж два^дца^т трето^го дня до села Сав^глуко^в, мае^тно^сти его м^л <:> ксе^ндза Ик^гъна^цек^го Е^лца, ѿ^дне^сль и то^и позов^ъ ^в дворе тамошнимъ ^в ворота во^ткну^л и ^вря^дни^кови тамошнему ѿповеда^л;

деве^тна^дцаты^и позов^ъ року и мца того ^ж два^дца^т че^тве^ртого дня до села Кросяти^ч, мае^тно^сти е^{го} м^л пна Стани^слава Ха^рлен^ьско^го, ѿ^дне^сль и то^и позов^ъ ^в ворота дво^рные во^ткну^л и ^вря^дни^кови тамошнему ѿповеда^л;

два^дцаты^и позо^в того ^ж року и мца два^дца^т трето^го дня до села Мух^ѡедов^ъ, мае^тно^сти пн^ько^в Служо^к, ѿ^дне^сль и то^и позо^в ^в дво^рц^ѡ тамошни^м ^в ворота дво^рные во^ткну^л и челяди тамошне^и ѿповеда^л;

два^дца^т пе^рши^и позов^ъ того ^ж року и мца того ^ж два^дца^т че^тве^рто^го дня до ме^ста Прибо^рска, мае^тно^сти деди^чно^и и^х м^л <:> пно^въ Немиричов^ъ, ѿ^дне^сль ^в дворе тамошни^м ѡ^ря^дни^комъ ^в р^уки ѿ^да^л. Писаные тые вси два^дца^т и ѿди^и по^зво^въ ко^жды^и зособна по ка^ждого зособна ѿсобе звы^шменовано^и ѿ^д иньстыкгатара ска^рбу коро^нно^го а делято^рку // е^е м^л <:> 276 зв.

пне^е Кры^стины з Лого^иска Тишкевичо^вны Ко^нста^нтино^ве^и Е^лцов^е, по^дстолино^и кие^вско^и, по^водов^ъ до всказаня на по^званы^х винь ^в ко^нстетуцияхъ ѿписаныхъ за неѿданемъ податьку чопо^го за рокъ тисеча шестьсотъ два^дца^т семы^и и тисеча шестьсотъ два^дца^т ѿ^смы^и з мае^тно^сти по^званы^х яко ѿ то^мтые по^звы ко^жды^и зособна, до которы^х се по^водоме иньтото ре^ѡер^ѡють, шире^и ѿбмовляю^т, за которы^{ми} по^звами те^рминь сторона^м станови^т се на ро^чкахъ к^гро^дски^х кие^вски^х, которые ве^длугъ коньстетуцы^и короньне^и се^иму ва^ршав^ьско^го ^в року бли^зко пришьлы^м тисеча шестьсотъ три^дца^т че^твертомъ для справ^ъ вла^сныхъ ска^рбов^ъ дня ѿдина^дцато^го мца ѡ^ктѡбра зачатѣ и ѿ^дправо^ване были зложи^л. И проси^л поменены^и во^зны^и, абы тая реляция до кни^г нинешнихъ к^гро^дски^х житоме^рскихъ принята и записана была. Што ѡтрыма^л.

№41. Положенє по³во^в ѿ и^нстыггатора коро^нного и єе м^л <:> пнєє по^лстолиное кие^в <:> по ро^знє ѡсобы.

Року тисеча шєстьсотъ три^лца^т пятого мца ~~ѡ~~в^раля шєстого дня.

На в^рядє к^гро^лскомъ в^л замъкѣ его к^р м^л Житоми^рскимъ передо мною, Яномъ В^итиньскимъ, по^лстаростимъ житомє^рски^м, по^станови^вши се ѡчеви^то во^зны^и єнераль воєво^дствѣ Кие^вско^{го}, Во^лы^нско^{го} и Бра^чла^вского шляхт^ны^и Семенъ Змиє^вски^и ку записаню до кни^г нинєшн^их к^гро^лски^х житом^ир^ски^х со^зна^л тыми словы, и^ж ѡнъ року прошѣлого тисеча шєстьсотъ три^лца^т чє^твєртомъ по^зво^м к^гро^лски^х кие^вьски^х ав^гте^нты^чны^х в^л ли^чбє шєсна^тє на ма^мрамахъ к^гродьски^х по^л титуло^м я^снєвє^лмо^жно^{го} пна его м^л <:> п^на Януша з Лого^иска Тишкевича, воєводы кие^вского, житомє^рского, снятиньско^{го} <:> старосты с печатю к^гро^лскою кие^вьскою и ^с по^лписо^м рѣки Ърожоно^{го} // пна Во^нтеха Ры^лско^{го} писара к^гродьского кие^вьского по ро^зныє ѡсобы ниже^и менованєє в^ыданы^х м^ца сєн^тєб^ра ро^зны^х днє^и и в^л ро^зны^х має^тно^стяхъ положи^л пє^рши^и позо^в по Ърожоно^{го} п^на Яна Мото^ила до села Никоно^вки на то^и ча^с дє^ржавы то^{го} дня сє^мна^лцато^{го} мца сєн^тєб^ра ѿ^днє^сль и тамъ в^л Никоно^и дворе самому пнѣ Мото^ил^ови в^л рѣки ѿ^да^л и ѡповєда^л,

други^и позо^в того^ж року и дня до мє^ста Пят^ки, має^тно^сти дєди^чнє^и кнєжати его м^л <:> Хрызо^стома Доминика з О^строга Жа^чла^вского ѿ^днє^сль и то^и позо^в в^л за^мку тамош^ни^м пнѣ старо^стє тамошнему в^л руки ѿ^да^л;

трєти^и позо^в того^ж року мца до мє^ста Чѣдно^ва до плєбани^и ѿ^днє^сль и то^и позо^в его м^л <:> Ко^ндрѣ Якубо^и Бялє^нкому, плєбано^и тамошньому та^м же в^л плєбани^и в^л рѣки ѿ^да^л;

чє^твє^рты^и позо^в року того жѣ и мца того^ж дня до села Братуло^ва дє^ржавы на то^и ча^с его м^л <:> п^на Яна Домано^вского ѿ^днє^сль и в^л дворе тамош^ни^м само^и пнє^и Доманє^вьско^и в^л рѣки ѿ^да^л;

пяти^и позо^в того^ж року мца и дня до села Гапо^вки, дє^ржавы на то^и ча^с его м^л <:> п^на Степана В^роно^вского ѿ^днє^сль и в^л дворе тамош^ни^м самому пну В^роно^вскому ѿ^да^л;

шо^сты^и позо^в до села Рубло^вки, дє^ржавы на то^и ча^с его м^л <:> пна єрего Злотопо^лско^{го} того року мца сєн^тєб^ра двад^ца^т ѿ^мо^{го} дня ѿ^снє^сль(!) и то^и позо^в Ър^яд^нико^и тамошнему в^л рѣки ѿ^да^л;

семь^и позомъ того ^ж року мца и дня до села Могола, де^ржавы на то^и ча^с пна Якгли^иско^{го} ѿ^дне^сль и **в** дворе тамошни^м самому пну Екгли^искому **в** рѣки ѿ^дда^л;

ѿ^смы^и позомъ того жъ року мца и дня до села Козорова, де^ржавы на то^и ча^с пна Миле^вско^{го} ѿ^дне^сль ему самому **в** дворе тамошни^м **в** рѣки ѿ^дда^л;

девяты^и позомъ того жъ року мца и дня до села Кра^сноселе^и // 277 зв.
де^ржавы на то^и ча^с пна Калусо^вского ѿ^дне^сль и ему самому та^м же **в** дворе **в** руки ѿ^дда^л;

десяты^и позомъ до села Ступи^и де^ржавы на то^и ча^с Коньдраша Татарина того жъ року и мца того ^ж девятна^дцато^{го} дня ѿ^дне^сль и ему самому **в** дворе **в** рѣки ѿ^дда^л;

одина^дцаты^и позомъ того ^ж року мца и дня до села Копькова, де^ржавы на то^и ча^с пна Януша Се^рбина ѿ^дне^сль и ему самому та^м же **в** дворе его **в** руки ѿ^дда^л;

двана^дцаты^и позомъ до села Воропае^в де^ржавы на то^и ча^с пна Яна Рѣсино^вско^{го} того ^ж року мца и дня ѿ^дне^сль и самому пану Рѣсино^вскому **в** дворе тамошнимъ **в** рѣки ѿ^дда^л;

трина^дцаты^и позомъ до села Волосо^вки, де^ржавы на то^и ча^с пна Ра^дли^иско^{го}, того ^ж року мца и дня ѿ^дне^сль и ему самому **в** дворе тамошни^м **в** рѣки ѿ^дда^л;

чоты^рна^дцаты^и позомъ до села Педино^к, де^ржавы на то^и ча^с его м^л пна Крышто^фа Соколо^вско^{го}, року и мца ты^х же двана^дцато^{го} дня ѿ^дне^сль и тамъ самому его м^л <:> пну Соколо^вскому **в** дворе **в** рѣки ѿ^дда^л;

пе^тна^сты^и позомъ до села Гордие^вки, де^ржавы на то^и ча^с его м^л пна Яна Па^вловича того жъ року мца и дня того ^ж ѿ^дне^сль и самому пану Па^вловичу **в** дворе тамошни^м **в** рѣки ѿ^дда^л;

ше^сна^дцаты^и позомъ року и мца того ^ж двана^дцато^{го} пе^ршого дня до села Повитова, де^ржавы на то^и ча^с пна Новицького, ѿ^дне^сль и ему самому **в** дворе тамошни^м **в** рѣки ѿ^ддалъ и ѿповѣда^л.

Писаные тые вси ше^сна^дца^т ^ж по^зомъ ко^жды^и зособна по ко^ждого зособна особе звышъменовано^и ѿ^д инъстыкатора ска^рбу коронного а делято^рки **е**е м^л <:> пне^и Кры^стины з Лого^иска Тишкевичовны Коньста^итиново^и **Е**лцово^и, по^дстолино^и кие^вско^и, по^водо^в до **в**сказаня напованыхъ **в**ынъ **в** коньстетуцияхъ описаныхъ за неѿдане пода^тку // 278

чопового за ро^к тисеча шестъсотъ два^дца^т сѣмы^и и тисеча ше^{ст}со^т два^дца^т ѿ^смы^и з ма^ено^{сти} по^званы^х, яко ѿ то^м тые по^звы ко^жды^и зособна до которы^х се поводове и^нтото рѣ^шер^юючи ширѣ^и обмо^вляють, за которыми по^звами те^рми^и сторона^м становѣне се на ро^чка^х кгр^одски^х Кие^вски^х, которы^и е(!) ве^длу^г коньстѣтуцы^и и(!) коро^нно^и сѣму^{*} Ва^ршав^ского в року бли^зко при^шлы^м тисеча ше^{ст}со^т три^дца^т че^тверто^{го} для справ^ь в^ласны^х ска^рбовы^х дня ѿ^лина^дцато^{го} м^ѣца ѡктобра зачатѣ и ѿ^дправованы были. Зложи^л и проси^л помѣнены^и во^зны^и, абы тая его реляцыя до кни^г нинѣшны^х кгр^одски^х житоми^рских^х принята и записана была. Што ѿтрыма^л.^{**}

278 зв. № 42 // Протѣстация ѿ пана Яна Замоиского, старо^{сти} Калуского, на панову Халаимов^у, братю рожон^ю***.

Року тисеча ше^{ст}со^т три^дца^т пято^{го} м^ѣца ~~ѡ~~в^ряля ше^{ст}о^{го} дня. На в^рядѣ кгр^одски^м в^за^мку е^{го} к^р м^л Житоми^рски^м передо мноу, Яно^м В^ити^иски^м, по^дстаро^{сти}м^и житомѣрски^м, по^станови^вши ся ѿчеви^{сто} в^за^мку его к^р м^л Житоми^рски^м шляхетни^и пан^ь Проко^п Совин^{ски}, слуга ве^лмо^жного его м^л пана Яна на Замо^{стю} Замо^{ского}, старо^{сти} калу^{ского}, ман^ѡѡ^етова^{ся} проти^вько оуроженного его м^л па^н Валерияна и Ма^рка Халаима^м брат^ѡ мижи собою ро^жоны^м в^зто^т способ^ь и о тоѣ, ижъ ихъ м^л ѿ^бжалованиѣ запо^мн^ѡвши пра^{ва} соб^ѡ набутого в^лчно^{стю} на добра Халаи^м-Городокъ ѿ^д велможной еѣ м^л панѣи Со^ѡѡ^и с Карабачова Хо^дкевичовой каштеляно^вѡй вилен^ьско^и а княгин^ѡ ружин^ьско^и в^зкгр^ѣнта до мѣ^стѣчка В^чораишого и Лебѣдинѣцъ села за ѡзеро Лебѣдиного за могилу назви^{ско}м^и Пробитую и шля^х Чо^рни^и коломи^иски, которыми то граница^{ми} шляхо^м знаками по^дде^лно^{стю} маю^т свою оудѣ^лно^{ст} добра село Халаи^м-Городокъ нова коліон^ѡя, а ѡхъ м^л ѿб^линѣни неко^нтѣн^ьтуючи^{ся} ти^м але в^дираючи^{ся} к^ва^лто^вни^м способо^м в^зкгр^ѣнта до мѣ^стѣчка В^чораишого, села Лебѣдинѣцъ и ин^ьшихъ належачихъ пра^{ву} своему не^по^длеглихъ те^жь кгр^унт^ѡв^ь, луки, сѣножати и леси пере^ступаючи ѿ^бкр^ѡслѣнѣи границѣ халаи^мгороде^{скои} соб^ѡ при^влащаѣте и оуца^рпуѣте а

* Пропущено паєрик.

** Далі до кінця аркуша фрагменти справ польською мовою, не з'єднаних за смыслом.

*** Справа записана іншим почерком і відрізняється від решти як орфографією, так і мовними рисами.

д-р роте стациа ялапа танавамоиского
старотни клмуского наплнов халайного
сиратно ровонго

документа ш^е сопризв^ат^ь пятого
м^яс^я двора ш^е того в^нка

[illegible]

Радика

Аркуш 278 (зворот) із справи за 1635 р.

за ти^м ѿ то^т оусе нин^лшніи коньпаре^нть передь а оурядо^м нинешни^м
ѿ^сведьчається и ѿ таково^и безправно^и акцеі ѿферує^тся правне чинити не
занехати и зо^стави^нвши тоєі ^вкоротце написано^и мене^ѿестац^ли са^лвє
оучинєня и ино и^м, ежели того потреба будєть любь черезь позовь
поправлєня проси^л мене, оуряду, абы була до книгь принята и уписана.

Справи № 43,44,45 записані польською мовою.

286 №46 // Повола^нє на пано^в Рѣсино^вско^{го}, Стрѣпче^нско^{го}, Крапче^вско^{го} ѿ
заби^тє пна Микола Стрыбыля.

Року тисеча ше^{ст}со^т три^дца^т пято^{го} мца ~~ѿ~~еврала десято^{го} дня.

286 зв. На в^рядє к^гро^лскомъ ^в замьку его к^р м^л Житоми^рски^м передо^м
ною Яно^м Вити^нски^м, по^дстаро^сти^м житоме^рски^м, ставши ѿчеви^сто
во^зны^н е^нера^л воєво^дства Києвско^{го} Томашь Домара^цки^и ку записанью до
кни^г нинешни^х со^зналь тыми словы: я Томашь // Домарац^ьки^и, во^зны^н
енераль воєво^дства Києвского со^значаю тымъ моимъ к^витомъ ку
записованью до кни^г к^гро^лски^х житоми^рски^х, и^ж року теперешнего тисеча
ше^{ст}со^т три^дца^т пято^{го} мца ~~ѿ~~еврала че^тверто^{го} дня буд^зчи мнє ^врядон^ене
во^знымъ ѿдъ ^врожоно^{го} є^ю м^л пана Сте^ѿана Стрыбыля на справ^у его
милости тоє^{ст} на ѿб^волан^є саила..? небо^жчика брата его милости
^врожоно^{го} пна Миколая Стрыбыля, которого пань Ан^дре^и
Рѣсино^вски^и, яко прин^ципаль з коньприн^ципаломъ свои^м паномъ
Струб^чє^вскимъ и Во^итехомъ Рыч^ьков^ьски^м и ин^ьшими вєлю
помоч^ьникомъ и сл^угъ свои^х том^у пан^у Рѣсино^вском^у добрє знаємы^х и
видомы^х ^в месте Чуд^ьнове має^тности княжати его милости Доминика на
ѿ^строг^у Жа^слав^ьско^{го} нашє^дши на го^спод^у небо^жчиков^ьскую року
неда^вно прошлого тисеча ше^{ст}со^т три^дца^т че^тверто^{го} мца ѿк^тобра третє^{го}
д^ня до Адама Цырулика ^в но^ч, мо^гло бы^т годин^ь три, посе^кз^ьли шаблями
и ганєб^нє поранили, которы^и то небо^жчикъ поты^м дня де^вято^{го} того ^ж
м^ца року тисеча ше^{ст}со^т три^дца^т че^твертомъ та^м же ^в ме^сте Чуд^ьнове ѿдъ
ты^х ран^ь пан^у Богу д^уха своего ѿ^да^т муся^л, а к^ды дня в^ыш^ьмянованого
тоє^{ст}ь че^тве^ртого ~~ѿ~~єбр^ьари вє в^ьсти Пилиповича^х це^ркви тамошни^и
має^тности его милости пна Сте^ѿана Стрыбыля тило ^в до^ль небо^жчика
на брата его милости Миколая Стрыбыля пуш^ьчоно ѿб^ьд^ьц^ьты а и

прокляматы при вѣлю людѣхъ зацѣныхъ шляхѣте, обывателювъ воєвоства
 Киевського приятель єго милости // и иньшо^{го} людѣхъ посполитого
 згромажоныхъ съ чи ҃лемь(?) и до видимости ҃си^м приятелюмъ, и^ж
 небожъчикъ панъ Микола^и Стрыбыль єсть забиты^и и на^сме^рть
 замо^рдованы^и ѿ пна Анѣдрея Р҃синовського, яко приньцыпала и єго
 помочъникоу яко се вышѣпоменило Стрыбъчевського и Рачьковського
 и и^нши^х помочъникоу^в и ҃л҃г҃ єго в ме^сте Чу^днове ма^стности кнжати єго
 милости Доминика Жаславського року мца вышѣ в протѣ^стацыи єго
 милости пна Сте^фана Стрыбыля описаного, ѿ чимъ протѣ^стацыя єго
 милости и моя реляцыя по^сполѣ з дрѣгимъ колекго мои^м Лав^риємъ
 Качльо^вскимъ огьледано ранѣ небожъчиковъски^х учини ширѣ^и в собе
 описують. А такъ я, во^зни^и, при чи^м бы^л и што^м справо^ва^х, и^ж бы сталъ и
 видяль, тоє сознанье мое справе^дливе ку записанью до кни^г к҃ро^дски^х
 житоми^рски^х з печатю моею подаю и ѿчеви^сто со^знавамъ. И проси^л
 поменены^и во^зны^и, абы тоє єго доброво^лно со^знанье до кни^г было
 принято и записано. Што ѿтрималъ.

287

№ 46 Протѣ^стацыя ѿ пна Сѣмена Белоши^цкого и сыноу^в
 є^г на Во^ско^вне^ви^х помочъникоу.

Року тисеча ше^ст^сот^т три^дца^т пятого мца ~~ф~~ев^раля
 девя^тна^дцато^г дня.

На в^ряде к҃ро^дскомъ в замьку єго к^р м^л Житоми^рски^м передо
 м^ною, Яно^м Вити^нски^м, по^дстаро^сти^м житоме^рски^м ставши ѿчеви^сто
 ҃рожоны^х панювъ Сѣмена Анѣдревича и именемъ шляхе^тне^и Малаши
 Ди^лко^вского Семеново^и Белоши^цко^и мальжоньки помененого п^на
 Сѣмена Белошицько^{го} // такъже и именемъ пна Ивана и Григор^я 287 зв.
 Семеновичювъ Белоши^цки^х, сыноу^в помененыхъ мальжонькоу^в пана
 Сѣмена Белошицького то^и то поменены^и панъ Ди^лко^вски^и солените^р а
 праве з жалемъ и великимъ ҃тяжене^м ты^х то поменены^х ѿсобъ ҃си^х, яко
 ба^рзо на то^и ча^с сьхоралыхъ и ҃биты^х имене^м пре^з ниже^и мянованы^х ѿсобъ
 змо^рдованы^х с^ве^тчилъ и протѣ^стовалъ се, яко покре^въны^х и напро^тивько
 Семенови, Иванови, Хведорови и Кириянови Назаровичюмъ
 Во^сков^нюмъ, яко се зовѣть сами Бялоши^цки^{ми} и шляхе^тнымъ Иванови
 Гапоновичу, Сте^фанѣ Наѣмовичѣ Ходаковскимъ противько тымъ
 вшитькимъ, яко вла^снымъ приньципалюмъ и кооператоромъ ек^сцесу

ниже^и мяновано^{го} ҃чиньк҃х поплєн? вѣ^ицѣ тожѣ напротивѣко Макарови Назаровичови Во^сков^нєви, стрѣвѣ ты^х принѣцыпаловѣ и Ма^тѣєви Максимовичови Во^сков^нєви, яко се* (..) Белоши^цки^м Ма^ртинови Лисов^скому а lia^с И^скоро^стин^ском҃х, яко се зовѣ^т, и Романови и Па^влови ...овичомѣ Лисов^сскимѣ ты^м, яко конѣпринѣцыпало^м и того ж ниже^и мяновано^{го} ҃чиньку и екѣ^сцєсу по пек҃х(?)х^х радою и помо^у о^ино^{го} бѣд҃хих помо^чнико^м в то^и способѣ о то, и^ж кды року теперешнего тисєча шє^{ст}со^т три^дца^т пятого мѣа гєнѣварая о^дина^дцато^{го} дня, кды вышѣмянованы^и панѣ Ива^и Белоши^цкѣи^и, сынѣ поменєного п^иа Семєна Белоши^цкєго, на заютрѣ по новы^м лєтє рѣскимѣ свѣтє ҃ дом҃х своимѣ, яко чоловѣкѣ споко^ины^и покоѣ^м права по^сполитого и того за цє сє на сєбє нє^сподевалє^м сє бѣд҃хи ҃бє^зпечоны^и а маючи по^д то^т ча^с вышѣмянованы^х родичовѣ свои^х о^ица и ма^тку в дому // свои^м спо^инє** и бє^зпє^чнє, яко зѣ лю^дми в лєтєхѣ подєшлыми в посєдєнѣю были, тєды тыи поменєныи вышѣ^и принѣцыпалови и конѣпринѣцыпаловє добрє сє прє^д ты^м на то^и непри^сто^ины^и ҃чинокѣ приготова^вши и добрє при^способив^ши, а якобы сво^и замыслѣ непри^сто^ины^и до шко^д мо^гли привє^сти способовѣ ро^змаиты^х шѣкали, а нє мо^г҃чи инакѣшого выналє^зтѣ, тєды о^динѣ мєжи ты^х при^ицыпаловѣ Ива^и Назаровичѣ Во^сков^нєнѣ а^рматѣлянѣ по ки^лку кротѣ набєгаючи ҃ дво^р того Ива^ина Семєновича Белоши^цкєго лѣжилѣ, сромотилѣ и вызывалѣ, за чи^м поменєны^и протє^стѣючи панѣ Ива^инѣ Белоши^цки^и нє бачучи сє ни вѣ чимѣ ником҃х и ты^м то принѣцыпало^м винны^и, а хотєчи вєдє^т, абы то за причиную ҃жє такѣ набєгатѣ на ^лво^р его, лѣжи^т, сромотитѣ оном҃х и го^стѣ^м его ҃покою нє даєтѣ, нижѣли кды поменєны^и протє^станѣсѣ, южѣ былѣ з во^ро^т сє такѣ своєволя и лєкѣцє выразє^нє о^д ни^х оном҃х дєє, тєды тыи поменєныи принѣцыпаловє и^с конѣпри^ицыпалами прєпомѣнєв^ши права по^сполитого и вины сѣровѣ противѣко таковы^х о^жкѣсѣцєсовѣ и лю^дми своєволовѣшѣлѣско вынѣзданы^х ҃хѣвалоны^х конѣстытуциями срокго обѣварованы^х за^скочив^ши о^д во^ро^т дому протє^стѣуючє^{го} чоловєа*** бє^зпє^чно^{го}, ничо^{го} нє винно^{го} з шаблями, киями, рогатинами, с огѣлоблями збили, змо^рдовали // стыранизовали, кды поменєны^и панѣ Семєнѣ Белоши^цкѣи^и з ма^лжо^икою своєю, ҃слышав^ши таки^и гала^с, выбє^гли з дому того Ива^ина, сына своє^{го},

288

288 зв.

* Далі в тексті багато виправлень, ряд слів неможливо прочитати.

** Тут треба споко^инє.

*** Пропущено к.

и хотечи же сына зби^л бе^гли ратова^т, теды тии при^нцыпалове не рѣпекътуючи на зошлость и шедыность го^сти^и и^х ины^х ба^рзо а нелюто^стве збили, змо^рдова^ли и скрыва^вили, ни^жли еще сынъ протѣ^стуючи^х Григоре^и Белоши^ики^и, которы^и ше^дль зе^вси и ни ѿ чимъ не ведаючи ѿбачиль же родичовъ его ѿ^тца и ма^ткѣ и брата зекрыва^вено, збито и би^т не пере^става^ут. Ѵжаливѣши се члове^къ бе^збро^вы^и, никомѣ не ви^ины^и, скочи^л ратова^т, теды и то^{го} чловека неви^иного такъ же збили, и з^ранили, а меновите пнѣ Семенѣ Белошицкомѣ старомѣ ранѣ крыва^вѣю шко^дливѣю за ѣхо задали, ѿ^д которо^{го} разѣ слѣхѣ стратиль, дрѣгѣю ранѣ крыва^вѣю шко^дливѣю сро^д чола задали, рѣкѣ правѣю почавѣши ѿ^д раменѣ а^ж до пальцо^в збили, зранили, ко^сти чѣлонѣ попребивали панѣ^и Малаши Ди^дковско^{го} ма^лжо^ики пана Семеновѣ^и ранѣ у ногѣ лево^и киево з нарѣшенѣ^м кости ниже колена задали; панѣ Иванови Белоши^икомѣ, сынови и^х, ра^и шко^дливы^и! крыва^вы^и! а^ж ко^сти нарѣшили крыва^вили, ѣ рѣки право^и локоть претрѣ^втили и ра^и крыва^вы^и! задали рѣце лево^и, почавѣши ѿ^д рамена а^ж до пя^ти з нарѣшенѣ^м кости ба^рзо шко^дливе потѣлѣкѣли же ѣсе сине; панѣ Григорѣви Белоши^икомѣ ранѣ шко^дливѣю тятѣю крыва^вѣю шаблею задали и въ голо^ве рана бытая крыва^вая з нарѣшенѣ^м кости задали и то^{го} зби^вш! змо^рдова^вши // южѣ въ вороте^х домѣ протѣ^стѣючи^х крыва^ви^вши до^м и^х шляхе^ики^и окрыва^ви^вши а^ж за ѿ^дратованѣ^м люди^и добры^х ле^дво живо зо^ставили. При которы^м то таковы^м кѣв^ал^атовѣны^м зранѣнью и з^би^тю и речи немало мяновите: шаблю, ѣ которое было на па^ска^х срыбра (...?) кошѣтѣ^ючая золоты^и! двѣ^дца^т и чотори!; шапо^къ три, лисами по^дшиты^х, коштуючи^х золотыхъ пѣ^тна^дца^т готовы^х пнѣ^и; ѣ пана Ивана золоты^х ѡсимна^дцѣть. То ѣсе вши^тко в съпособѣ лѣпу ѿ^д ни^х ѿ^дби^вши кѣв^ал^атовѣне в^зели и межи себе поделили. **1** што все теперешни^и протѣ^стуючи^и и именѣ^м вѣшѣмянованы^х особѣ с тыми то екѣ^сце^сниками ѣсими такъ, гдѣ право ѣкаже чинить, а такъ ѿ лѣпѣ, яко и ѿ раны чини^т ѡ^верова^л, зоставивѣши тоѣ^и протѣ^стацы^и мелиорацы^и тыми особами, ѣли бы того была потреба на то^и ча^с проси^л ѿ при^нятѣ тоѣ^и протѣ^стацыи а вѣри^иѡикацы^и ѿ не^и и инѣтото ставили во^зни^х енераловѣ во^во^вдства Кие^вского шляхе^ини^х Игнѣта Корѣньского и Авѣгѣстина Збѣчинѣского, которы^и в мо^цъ сознанѣя сво^его передо^мною, ѣрядомѣ, сознали, и^ж ѡнѣ рокѣ теперешне^{го} тиссѣа ше^ссо^т три^дца^т пято^{го} мѣа ѡ^вен^арѣя першого дня за приданѣмѣ ѣрядѣ тѣтенаго к^гродѣского Житоми^рского, маючи при собе

289 зв. шляхтѣ, люде^и добры^х пана Заха^ряша Ди^лков^ского а пана Якуба Криницко^{го} быломъ вѣ вѣсти Белошичахъ // ма^стности пановъ Белошицкихъ тамъ же за об^воженьемъ пановъ Белошицки^х напередъ ѣ домъ пана Семена Белоши^цкого видѣль ѣ него самого и на мальжоньце его ба^рзо зфоралы^х, зскрыва^чены^х, збиты^х, зранены^х та^к же те^ж были в дома^х пана Ивана и Григо^ря Белошицки^х, сыновъ пана Семена Белошицкого, и ты^х видяль такъ же збиты^х зраненихъ хорыхъ на по^стела^х лежачи^х и раны тые вси такъ крыва^че, яко и синѣ на ко^ждого з нихъ теле, и ч^лоньки и^х видяли, которые ѿ выш^еи^и в само^и протѣ^стацыи выражоно^{го} описаные тыи те^ж за оказаньемъ п^на Ивана Белошицкого на плоте ѣ ворота^х домъ его кровъ и плоть покрыва^чены^и видѣли, при которы^м то зране^ню и зби^тю и^х и лѣп^л и пош^връпами рѣчи^и охеньдожства з нихъ прѣ^з при^ицыпало^в в протѣ^стацыи мянованы^х дня и рокъ выш^ьменовано^г стали попелънены^и обѣзи и зранены бы^т меновали. А такъ помененыи во^знове, што видячи и слышали справѣ^дливе бы^т со^зна^вши, просиль, абы и^х тая реляцыя при то^и протѣ^стацыи была принята и записана. Што отрымаль.

№47 Протѣстацыя ѿ^т пна Даниеля Липле^нско^{го} на пна Сте^фана Ди^лков^ского.

Року тисеча шѣ^{ст}со^т три^дца^т пято^{го} мѣца ~~ф~~ев^раля в^торого дня.

290 На в^рядѣ к^гро^лскомъ в замьку его к^р м^л Житоми^рскомъ, передо^иною, Яно^и Вити^искимъ, по^дстаро^стимъ житоми^рскимъ, жаловаль и обѣтѣ^жливѣ оповѣдалъ ѣрожоны^и панъ Даниель Липленски^и напроти^вко пна Якова Сте^фановича Дѣдко^вского в тотъ способъ, ѿ то и^ж онъ, не^лбаючи ничего право по^сполитое и вины в не^и описаные, такъ тежъ ни на ѣпомина^нѣе тоѣ черезъ сѣсѣдъ околичны^х которого^и ча^стокро^тне наѣпомина^л // такъ те^ж и чере^з во^зного е^нерала зе^мли Киев^ское шляхетного Миколая Скочин^ского, абы онъ коня сво^его, которы^и ба^рзо великиѣ шкоды ображене^и свои^и, такъ моимъ, яко и велю люде^и сѣсѣдомъ чини ѣ коня^х, жебы онъ любо то ѣ ста^ини его ховаль, любо за с^тороже^и ле^л*, абы больше^и конѣ^и не каличиль, теды онъ не тылько чере^з ѣсе лито того коня ѣ ста^ини сво^еи ховаль и за с^торожою

* Треба мѣ^л.

своею, абы мелъ мити^{*}, але и тепе^р, коли ѿже вси люди, во^длѣгъ звичаю да^вного, такъ те^ж кони свои с поля до^стаєнь свои^х побрали, а онъ своего коня и на то^и ча^с по селѣ. Теды то^и кѣнь его рокѣ теперешне^{го} тисеча ше^{ст}со^т три^дца^т че^тве^рто^{го} мца ноября двѣ^дца^т о^смо^{го} дня ѿби^гши до домѣ моего пере^скочивъши чере^з во^з до^ста^ини! до кони^и моихъ почавъ заразомъ кѣса^т, битъ, где я, ѿслышавъши ба^зо велики^и крикъ коней своихъ, са^м до^ста^ини прибиглемъ, хотечи его выгнать, ратѣючи кони^и своихъ. Теды то^и конь его мене самого шко^дливѣ ѿ тѣ^р ногою ѿдарилъ, а кони^и мои^х два ше^рстю шпаковаты^х, которые мене коштовали золоты^х пѣльтрета ста о^дно^{го} ѿ ногѣ правѣю за^днюю, ѿ колино, а дрѣтого ѿ ногѣ переднѣю ѿ жилѣ сѣсѣю ѿдарилъ и которо^{го} ѿдареня а^ж каликами zostали. И просилъ пѣнь^{**} Даниель Липленъски^и ѿ мене ѣрядѣ, абы тая жалоба и оповѣдане его до кни^г кгро^дски^х была записана. 1 ѿѣрѣючи се о тоє все с паномъ Дидьковъски^м правѣне чинити такъ тежъ и о приданѣе во^зно^{го} на о^гледанѣе раны свое такъ тежъ и покаличеня кони^и свои^х, счо я, в^рядѣ, чинечи досыть повинности ѣрядѣ своему тую жалобѣ и оповѣданѣе его принял и до кни^г // кгро^дски^х житомі^рски^х 290 зв. записати каза^т. Такъ те жъ и вѣзного шляхетного Игнѣта Каленского на о^гледане раны самого пна Липленъского и кони^и его придалъ, которы^и то во^зны^и ста^вши очеви^сто передо^мною реляцію свою в тѣе слова со^зналъ: я, Игнѣта Кале^нски^и, во^зны^и е^нера^л во^ео^дства Кие^вского, со^значаючи на то^м квите моемъ ку запи.^{***} до кни^г кгро^дски^х житомі^рски^х, и^ж рокѣ тепе^р идѣчого тисеча ше^{ст}со^т три^дца^т че^тве^рто^{го} мца декабра пе^рвого дня за приданѣемъ ѣрядѣ кгро^дско^{го} за^мкѣ его к^р милости Житомі^рско^г е^ю милости пна Яна Витинъско^{го}, по^дстаро^сте^{го} житомі^рско^{го}, былѣ^м на с^правѣ и требе пана Даниеля Липле^нского в селе Дид^лковича^х, где за оказанѣемъ его видялъ есми на не^м само^м ранѣ на тѣ^рари по право^и стороне за^имуючи носа шко^дливѣю, кривавѣю, зна^т ку^н ногою ѿдари^в, такъ те^ж и на коня^х дво^х шпаковаты^х – на одѣно^м ранѣ на право^и носѣ за^днѣ^и ѿ колино зна^т же конь ѿдаривъ, и колино ба^зо спухъло шко^дливѣ, и на дрѣгомъ конѣ^х его шпаковаты^м виделе^м ранѣ на носѣ право^и пере^днѣю^и зна^т конь ѿдаривъ ба^зо шко^длива, ажъ нога вся

* Очевидно, бити.

** Тут двѣ крапки замість титла.

*** Саме так записано слово.

спу^хла. Котор^ую то ран^у своєю! такъ тежъ и покаличене коне^и менилъ себе быти сталое п^нъ Дание^л Липльенъски^и о^д коня пна Якова Ди^лко^вского. И та^к я, во^зны^и, што^м видель и слышалъ, то на пи^сме до кни^г кгр^дски^х житоми^рски^х по^д печа^тю моею и с^с по^дписо^м руки моеѣ подаю.

291 // №48 Актъ на протестацію о^д пна Ча^рнацко^{го} на пна Яна Ницькгорьского

Року тисеча ше^{ст}со^т три^дца^т пято^{го} мца ~~а~~вгустя двена^дцато^{го} дня.

Присылалъ на ^уряд^д кгр^дски^и Житоми^рски^и шляхе^тны^и панъ Ианъ Ча^рне^цки^и, которы^и для окръ^гтного зби^тя везеня и мо^рдованя своего не мог^учи тепе^р до ^уряд^д тутош^него самъ приехать и пре^з приятеля сво^его шляхе^тного п^на Пе^тровско^{го} све^тчить и протес^тую^т ся на ^урожно^{го} пна Иана Нецго^рско^{го}, яко приньцыпала и на се^рбовъ, волоховъ и и^нши^х люди^и ро^зны^х при ты^м же панъ Иане Ни^зкго^рскимъ бѣд^учомъ которы^х имена и про^зви^ска томъ жъ п^нъ Ни^зкго^рскомъ видоме^е яко помо^чниковъ ^учинькъ ниже^и мяновано^{го}, а то: о квал^ттовне за^ступенье дороги протес^туючомъ ^в рокъ тисеча ше^{ст}со^т три^дца^т пятымъ мца ~~а~~вгустя пято^{го} дня пре^з помененого пна Иана Ни^зкго^рского, яко приньцыпала, и поменены^х се^рбовъ, волохо^в, яко помоч^ьниковъ его, окръ^гтное везенье, мо^рдоване, би^те его, такъ же и побране ро^зны^х речи^и и ма^стносте^и такъ самого пна Иана Че^рнецкого, яко и его милости пна Иана Ми^лков^ского, пана его, которое онъ ед^учи з села Во^итов^иецъ, ма^стности поменено^{го} п^на сво^его, до домъ и с^хованя того ^ж пна сво^его ^в ме^сте Рѣжинѣ бѣд^учо^{го} ве^зль, которы^и е ^в протес^таціїи описано бѣд^утъ ^в то обьлупъ, которая протес^тація сторона протес^туючая шире^и на копе^и подать ~~о~~а^иеровалася, а тепе^р просила о приданье во^зного на о^гледанье ранъ, знаковъ бы^тя, везе^ня и мо^рдованя, такъ же и везеня своего и и^нши^х виолен^те^и, которые протес^туючи^и поменены^и панъ Ианъ Чо^рне^цки^и о^д пана Иана Ни^зкго^рского и помоч^ьниковъ е^{го} при квал^ттовны^м по^иманю и везеню е^{го} не^има; я теды ^уряд^д прихилияючисе до права по^сполитого

291 зв. // досы^т чини^т а~~а~~всктаце^и протес^туючого на о^ггледанье ты^х ранъ, знаковъ бита, вязанья и мо^рдованья, такъ же и везенья его инъши^х виолен^те^и при тымъ по^иманю стали^х во^зного енерала во^ево^дства

Киє^вско^{го}, Волинско^{го} и Браславско^{го} шляхетного Вале^нто^{го} Микѹлинсько^{го} очеви^сто передь сѹдо^м нинешни^м бѹдѹчо^{го} и и^ншого во^зного, которого собе сторона протестѹючая способы^т може^т, придалемъ и придаю. И тоє ѹсе до кни^г нинѣ^шни^х крго^дски^х житоми^рски^х записать казалемъ. Што є^ст записано.

№ 49. Протестацяя ѱ^д его м^л пана Анѣтониана Тишкевича на княжати є^{го} м^л Єремия Вишньевецко҃ю.

Року тисеча ше^ссо^т три^дца^т пято^г мца ~~ѡ~~єв^ряля трина^дцато^{го} дня.

На в^рядє крго^дскомъ в^л замьку его к^р м^л Житоми^рскомъ передо^мною, Яно^м Вити^нскимъ, по^дстаро^сти^м житоми^рскимъ, ста^вши очеви^сто шляхет^ны^и пнъ Павель Кѹкльичъ, слѹга вѣ^лмо^жго^{го} его милос^ти пана Анѣтонияна з Лого^нска Тишкевича, воєводи^ча бре^ского, именѣ^м того ^ж его м^л пна своє^{го} свѣ^тчи^л се напро^тивько я^снеѱвѣцоно^{го} его м^л Єремиеви Миха^илова Корыбѹтови, княжати на ви^смовѹцѹ ротми^строви є҃ю к^р м^л вѣ^л во^нску ква^ртянымъ и его милос^ти панѹ Миха^илови Анѣсакowi роты цыса^рско^и ква^ртяно^и преречено^{го} кнжати его милос^ти порѹч^никови и вѣ^ссемѹ товари^ствѹ тоє^ж коро^гви, которы^х то^и же кѣсе^нже его м^л яко ро^тми^стрѹ имени и про^зви^ска добре зна ѱ то и поменены^и его милос^ть панѹ Акѣсакѹ, порѹч^никѹ и товари^ство зѹ роты преречене^и за по^зволене и ро^сказане того^ж // княжати его м^л ро^тми^стра своєго, а мяновите за подѹшеженемъ шляхетного пана Яна Де^ржѹка, товариша тоє^ж коро^гви, на которого особная протестацяя намови^вши и наради^вши се межи собою року прошлого тисеча шестьсотъ тридѣцать четъ^ве^ртого мца декабра ѱси^мна^дцато^{го} дня данъ з обозѹ на ^станови^ско до Києва тоєжъ коро^гви ѱ^д ясневѣльмо^жного пна гетьмана коронного на^значоного поминув^ши вѣ^лики^и и з^выча^ины^и гостинець ѹмысль не на мастьность деди^чнѹю того ^ж его м^л пна воєводи^ча бре^ского, тоєсть на село Голои^тки и на село Ра^ики вѣб^очили и тамъ нощьлегѹючи на^д з^выча^и и на^д право деди^сны плина телитари ѹхвалено и не захо^вѹючи се вѣ^лдѹгъ арьти^кѹло^в жов^нни^рски^х подѣданымъ того ^ж его милос^ти пна воєводи^ча бре^ского в^л ты^х сѣлахъ обѹдѹв^лхъ вѣ^ликиє ѱ^гресы^и и мо^рды ви^олѣнѣцыє и з^би^тки ѱны^х драчи починили, а мяновите: в^л сѣле Ра^ика^х, где панѹ порѹч^никѹ сталъ, ѱмѣса мирокъ чотыри, гѣсе^н ши^сть, ку^р два^дцать, слонины полѣте^н

292

три, масъла ѡа^скѣ, сыра полькопы, на пиво золоты^х десет^ь, горильки кѡа^ртъ десет^ь, медѣ присного кѡа^рнець за золоты^х два вѣли; 8 Анѣтона Гурина ѡвса мирокъ двѣ, ма^сла ѡаскѣ, конѣви двѣ, гѣсе^и три, кѣ^р двана^дца^т ѣли; 8 Кре^ска ѡвса мирокъ двѣ, горохѣ ѡма^шку, пшона ѡма^чкѣ, кѣ^рь ши^сть, ѡвѣцѣ ѡ^лну вѣли; 8 Кѣ^зьмы 1^чка Сенька ѡвса ми^ркѣ, ку^р пять, гѣсе^и двѣ, ма^сла по^лѡа^ски, пшона польѡма^чки вѣли; 8

292 зв. Ивана Мѣсе^чка ѡ^са ми^р польтора, пшени^чное мѣки // польѡма^чьки, горильки кѡа^ртъ двѣ, на пиво гроше^и десять вѣли; 8 Баса ѡ^са ми^ркѣ, барановѣ два, ма^сла ѡа^ску, гусе^и ши^сть, ку^р двана^дца^т, пива за гроше^и десет^ь, сыро^в ши^сть, гори^лки кѡа^ртъ ши^сть вѣли; 8 Сте^пка Лемишѣка ѡвса ми^р польторы, мѣки пшени^чное ѡма^чку; у^м Опанаса ку^р симѣ, ѡ^са ми^ркѣ вѣли; у И^гната ѡ^са ми^р три, ку^р десет^ь, гѣсе^и ши^сть, ма^сла кѡа^ртъ три вѣли; 8 Стася ѡвса чѣве^рти^и три, ку^р ши^сть, ма^сла польѡаски вѣли; 8 Якѣба Мазѣра ѡвса ми^ркѣ, (...?) ши^сть, пива за золоты^и, гори^лки кѡа^ртъ десет^ь вѣли; 8 Данила Савѣченка ѡвса ми^р пульторы, ку^р ши^сть вѣли; 8 Хѣѡедора Ки^слясе^чка ѡ^са пульторы ми^рки, гѣсе^и чотыри, гори^лки кѡа^ртъ пять, пшона польѡма^чки вѣли; 8 Ма^ртина ѡвса ми^рку, ку^р чѣ^тверо, гусе^и двѣ, пшона ѡма^чкѣ вѣли; 8 Де^ркача гѣсе^и двѣ, ку^р пятеро, ѡвса польми^рки, вѣп^ровѣ два ко^рмны^х вѣли; 8 Трохима Мак^ссия гѣсе^и десет^ь разомѣ занято з двора, ѡвса ми^р чотыри, муки житное ми^р чотыри ро^знесено, вѣп^ровѣ два корѣмны^х вѣ садзѣ забито, ку^р петѣдесять, садѣль двѣ, ѡвѣць и на поле самого мѣчно чере^з годинѣ килька; 8 Ю^ска ѡвса ми^р двѣ, барановѣ два, вѣп^ря ѡ^лного, ма^сла ѡа^ску, сыровѣ десет^ь, горильки кѡа^ртъ сто, гѣсе^и ши^сть, качокъ три, ку^р четѣ^м□ро, рыбы солоное за гроши^и ши^сть вѣли; 8 Ивана, сына атаманавого, барана, садѣло слонины польте^и два, ѡ^са ми^р двѣ, ма^сла кѡа^рцы^и два, сыра ди^жкѣ, кѣ^р десет^ь, гѣсе^и двѣ вѣли; 8 Голѣбѣки ѡвса ми^р двѣ, слонины польте^и два,

293 ку^р пе^тна^дцатеро, барановѣ два, пшона по^лѡма^чки // вѣли; 8 Ку^лька барана, ѡвса чѣве^рти три, ма^сла кѡа^ртъ двѣ, пшона польѡма^чки вѣли; 8 Я^ска ѡ^са чѣве^рть, ку^р ше^стеро, вѣп^ра ко^рмного, ма^сла кѡа^ртъ три вѣли; 8 Ко^стюка ѡвса чѣве^рти три, ку^р чотыри, ма^сла пѣльѡа^ски, яецѣ за гроше^и три вѣли; 8 Хѣѡедора Ма^дѣха вѣп^ровѣ ко^рмны^х два, ѡ^са ми^р двѣ, ку^р ши^сть, пшона чѣве^рть вѣли; 8 Кри^вѣлки барана, ѡвса ми^ркѣ, кѣ^р ше^стеро, ма^сла кѡа^ртъ три, рыбы за гроши^и ши^сть вѣли; 8 Грица Солошенѣка ло^жникѣ ногы^и, се^рмягѣ ногую, пива за гроши^и ши^сть, што на то ^статокъ и самѣ невыт^рыва^мъши зби^сль и хатѣ пу ѡному во вѣсюмѣ

зоставили пѣсто, ѡвѣса змолотили копѣ польѡвѣмы вѣзели; ѿ Михаѣла
1чѣкасенька пшона пѣльми^рки, ку^р десетѣ, ма^сла кго^рнець, ѡвѣса ми^рку
 вѣзели; ѿ Ва^ска Бѣтонога ѡвѣса ми^р двѣ, барана, ма^сла кга^рнець, пива за
 гроши^и десетѣ, вѣзѣ новы^и за золоты^х пять, ку^р десетѣ, вѣпѣра ко^рмѣного
 з садзѣ, и халѣпу ему внивѣчѣ обѣ^рнѣли, лавы, печь поро^збивали и
 дѣвери порѣбали; ѿ Ъласа ѡвѣса ми^р польторы, польте^и слонины двѣ,
 медѣ кго^рнець, ма^сла кго^рнець, кѣ^р шиствѣ, халѣпѣ его внивѣ^ч обѣ^рнули; ѿ
1мельяна Тѣрѣкина ѡвѣса мирокѣ двѣ, ку^р десетѣ, ма^сла кго^рнець, сыра,
 брынѣдзы кунѣмы двѣ вѣзели; а вѣ селе Голо^дка^х ѿ Ва^ска Шѣрѣбурѣ
 ѡвѣса ми^р двѣ, слонины пото^тко^в ба^с шиствѣ, ма^сла ѡа^скѣ, сыровѣ десетѣ,
 мѣки пшени^чное пѣльми^рки, горохѣ ѡма^чку, коморѣ ѡдѣвѣши // , сами 293 зв.
 брали барановѣ двѣ вѣзели; ѿ Хѣлѣка ѡвѣцѣ двѣ живѣцѣмѣ до воза вѣзели,
 ко^лпакѣ лиси^и, бутѣ чорныѣ ко^зловыѣ, кѣ^р три^дца^ти и семеро, ѡвѣса ми^р
 двѣ, пива за золоты^и, горильки кѣа^ртѣ десетѣ вѣзели; ѿ Якима ѡвѣса мирокѣ
 двѣ, барановѣ двѣ, ма^сла ѡа^скѣ, кѣ^р три, коль возовы^х парѣ новы^х,
 купленныѣ за золоты^и вѣзели; ѿ **1**ѣтапа ѡвѣса ми^ркѣ, гѣсе^и чотыри, кѣ^р
 десетѣ, пива за золоты^и, ма^сла ѡа^скѣ, сыровѣ десетѣ, солонины польте^и двѣ
 вѣзели; ѿ Хѣведора Шѣвѣца вѣпѣра ко^рмѣно^{го} з садзѣ, ку^р три^дцѣтеро,
 кожѣхѣ новы^и одева^лны^и за три копы литовѣски^х кѣпены^и, мѣки
 пѣльми^рки, пшона чѣвѣ^ртѣ вѣзели; ѿ Пилипа ѡвѣса чѣвѣ^рти^и пять, кѣ^р
 десетѣ, гѣсе^и три, ма^сла кга^рнець вѣзели; ѿ Дѣмитра ѡвѣса пѣльми^рки, гѣсе^и
 шиствѣ, ку^р пѣтьна^дцѣть, пшона ѡма^чкѣ вѣзели; ѿ Ва^ска Гриба ѡвѣса
 пѣльми^рки, кѣ^р шиствѣ, гѣсе^и двѣ, пшона ѡма^чку вѣзели; ѿ Ле^ска ѡвѣса
 чѣвѣ^рти три, гѣ^с ѡ^лну, ку^р двѣ, ма^сла по^лѡа^ски, сыра ко^нвѣ двѣ, пшона
 пѣльѡма^чки вѣзели; ѿ Дацѣка барана, гѣсе^и двѣ до воза живѣцѣмѣ, а
 третюю заризали, вѣпѣра ко^рмѣного, кѣ^р ѡсимѣ, ѡвѣса ми^рку, гори^лки
 кѣа^ртѣ три, пива за гроши^и десетѣ вѣзели; ѿ Грица ѡвѣса чѣвѣ^ртѣ, вѣпѣра
 ко^рмѣно^{го}, ма^сла кга^рнець до воза вѣзели; Дѣмитрѣ пошовѣ зовси^и, ѡно^{го}
 вигѣнали, би^вши, же не мялѣ чо^{го} датѣ, ѡвѣса емѣ збито копѣ двѣ^дцѣть
 халѣпѣ ему внивѣчѣ обѣ^рнѣли, же се не мялѣ з чо^{го} на вѣто (...?) и пива
 за што кѣпи^т, вѣпѣря емѣ забито, качокѣ пѣтьна^дцѣть, ку^р семѣна^дца^т
 вѣзели; // такѣ же и Я^рмолу дрѣгого вигѣнали з жоною, побрали ему все з 294
 коморы, што не мялѣ пива и горильки за што купитѣ, вѣпра мѣ ѣбито,
 ѡвѣса збито копѣ десетѣ, кѣ^р пѣтьна^дцѣть, гѣсе^и шиствѣ, ма^сло, сы^р
 брали сами, што єно было; ѿ Ми^ска ѡвѣса мирокѣ двѣ, кѣ^р двѣна^дцѣ^т,

г8се^и двѣ, ма^сла пѣль^аа^ски, сыра конѣ^и двѣ, слонины полѣти^и двѣ
взѣли. И то вшитѣко злобою на ^станови^ско до Києва повѣзли и
попровадили. 1 што все поменены^и панъ Кукъли^ч итерѣмъ а ты^ж
итерѣмъ именемъ того тѣ его м^л пна своего свѣтъчилъ се напротивъ
княжати его м^л яко ро^тми^строви то^е^и корогѣ^и захова^ивши вцалѣ томѣ
жѣ его м^л панѣ воєводи^чови панѣ своемѣ волынѣю мели¹рацію то^е^и
протѣ^стацыи альбо инѣше^и поданѣ деклярова^л тѣды же то^и же его м^л
панѣ воєводи^ч панѣ его с поменены^и княжатемъ его м^л ото все ѣ права
нале^жного повиненъ чинитъ бѣдѣть. А тепе^р просилъ, абы тая его
протѣ^стаця до кни^г нинешни^х к^ролски^х принята была и записана.

№50 Протѣстаця ѡ^л его м^л пна Яна Тышкевича на пна Де^ржка.

Року тисеча шѣ^ссо^т три^дца^т пято^г мца ноябра трина^дцато^г дня.

На в^рядѣ к^ролскомѣ в замѣку его к^р м^л Житоми^рскомѣ, передо
м^ноу, Яно^м Вити^искимѣ, по^дстаро^сти^м житоми^рскимѣ, ставѣши очеви^сто
шляхе^тны^и панѣ Павѣль Кѣкъли^ч, слѣга вѣ^лмо^жного пна его м^л пна
294 зв. Анѣтонияна з Лого^иска Тишкевича, // воєводи^ча брѣ^ского, именемъ того^ж
его м^л пна свое^{го} свѣтъчилъ се напротивъ ѣрожного пна Яна Де^ржка,
товарыша роты альбо коро^гѣи я^сне^вѣльмо^жного княжати его м^л Еремия
Миха^ила Ка^рбу^та на Ви^смо^вцѣ^р ро^тми^стра его к^р м^л к^вартяного ѡ то, и^ж
поменены^и панѣ Де^ржекѣ, слѣ^жечи по^д коро^гѣю того жѣ княжати его
м^л а при то^и коро^гѣи, яко товаришъ и с по^четомѣ своимѣ до Києва на
станови^ско тѣгнѣчи, маючи яки^исѣ да^вны^и ранѣкорѣ на того его м^л
пана воєводи^ча панѣ протѣ^станѣ не могѣчи пре^дсѣ^вязятю и томѣ
ранѣкоро^гови своемѣ досыть ѣчинитъ, алѣ што день ѣпатрѣючи ѡкази^и,
якобы оны^и мо^глъ вѣконать рокѣ прошлого тисеча шѣ^ссо^т три^дцать
че^твѣ^рто^м, доведа^ивши се его м^л пнѣ Анѣтониянѣ Тишкевичѣ на то^и ча^с тѣ
в маѣтностя^х свои^х вѣ воєво^дствѣ Києвски^м лежачи^х не естъ алѣ се в
ынѣши^х своихъ маѣтностя^х в Литѣвѣ бави за то^ю ѡкази^{ею} ѣпроси^вши
княжати его м^л вѣшмянованого яко ро^тми^стра своего и по^дмо^гивѣши
его м^л мна Миха^ила Акѣсака, порѣч^ника и все товари^ство то^е жѣ
коро^гѣи, абы они в тымѣ тѣгнѣню на станови^ско с то^ю коро^гѣю
поминовѣши звыча^ины^и гостинецѣ велики^и до Києва и да^вны^и в бо^к до
села Ра^иковѣ и до села Голои^тковѣ маѣ^тности деди^чны^х того жѣ ѣ^{го} м^л

пана воеводича вѣбчили и тамъ собе нощьлегѣ ѿчинили, за которого
ронѣдѣ пробою и перѣсвизією тая короковъ того жѣ року прошлого
мѣца декабра ѡси^мна^дцатого дня до ты^х сель притегнѣла и тамъ
ѡбночовавши великіе ѡпѣре^с се вѣде^рства и ѡколенѣте товарѣство
подѣданымъ тамошнимъ починили, ѡ што ѡсобная естъ протестація, а
самъ панъ Де^ржко на^д все ѡно // товарѣство на^дгѣрѣши^и и на^дкрѣнѣ^иши^и 295
стоѣчи в селе Ра^ика^х ѡ Ми^ска Писко^рда, подѣданого тамошнего, ставиль
або вѣмѣ не конѣтѣѣючи се тымъ, што стравили и^с челя^дю своєю
ночѣючи тамъ, але и на^д то на^д слѣшность, надѣ право де ды^сциплѣна на
некоторы^и ѡ~~б~~алено поминѣвѣши а^ртикѣлы воевѣне, ѡ того Ми^ска
Пи^скора тѣе речи, тоѣсть ѡвѣса ми^р три на пудѣводѣ вѣзля, а че^тве^ртѣю
ми^рку стравилъ, ма^сла ѡасокѣ двѣ, сыра копа, слонины полѣты^и двѣ,
саделѣ двѣ, ку^р двѣна^дца^т, гусѣ^и шистѣ, вѣпѣровѣ ко^рмны^х двѣ вѣзели. Што
все на три подѣгоды зложивѣши до села Солотѣвина, на то^и ча^с де^ржавы
своѣ^и, выправиль. Надѣ то казалъ собе купить горильки квѣ^ртъ десѣтъ а
пива за двѣ золотыѣ, челядѣ за^с его коморѣ ѡдѣбивѣши, вѣзели ложѣниковѣ
двѣ новыѣхъ, кожѣды ло^жникѣ по чотыры золотыѣ пнязѣ^и готовы^х пѣ^тдѣся^т
золоты^х кошѣль билоголомѣски^х шистѣ, кѣшѣль чѣтыри по золотомѣ, а
двѣ по пѣлѣтора золото^{го}, плахотѣ чотыри, кожѣдая плахѣта по двѣа
золотыѣ коштовала, редѣно за золоты^и, кожѣхъ ѡдевалѣны^и новы^и,
куплены^и за три копы литомѣски^х кѣвалѣтомѣ вѣзели, самого Пи^скура то^и
же панъ Де^ржко казалъ на коло вѣсадить, и мѣчоно его годинѣ на тымъ
колѣ. 1 то вѣшитѣко поменены^и панъ Кѣкѣличѣ итерѣмѣ аѣкѣвѣ итерѣмѣ
именѣмъ того жѣ его м^л пна своего свѣтѣчилъ се деклярѣючи се ѡ то все
его м^л ѡ права налѣ^жно^{го} с поменены^м паномъ Де^ржкомъ право^м чини^т бѣде^т
// А тѣ ва^с просиль, абы тая протѣстація до кни^г нинѣшни^х кѣро^лски^х 295 зв.
житоми^рски^х была принята и записана. Што ѡтрымаль.

№51 Протѣстація ѡ^д пне^и Тимо~~ѡ~~иѣво^и Счениѣ^вско^и на пнию
Ко^ста^итиновѣю Счениѣ^вскѣю и сыновѣ еѣ.

Року тисѣча шѣ^ст^сот^т три^дца^т пѣто^{го} мѣца ѡ~~б~~вѣрѣля трина^дцато^г дня.

На вѣрядѣ кѣро^лскомѣ Житоми^рскомѣ передо^мною, Яно^м
Вити^искимѣ, по^дстаро^сти^м житоми^рскимѣ, ста^вши ѡбли^чне ѡрожена пани
Марѣша Вѣшѣпо^лского Тимо~~ѡ~~ѣѣвая Щениѣ^вская, ма^лжонѣка свижо
зошлого прѣ^з забо^ицо^в забитого пана Тимо~~ѡ~~ѣѣ Счениѣ^вского з

бытъностью и прито^мностью пана Даниеля Вышъпольского, ѿ^тца сво^{го},
 сама ѿ^д себе и именемъ потомковъ свои^х зъ небо^жчико^м паномъ
 Тимо^{фе}емъ Счениевскимъ, ма^лжонкомъ, е^и спложоны^х сына Миха^ила
 и цѣр^ки На^стазии Счениевски^х, яко ма^тка и ѿпекунка и^х, литъ не
 маючи^х, соленитеръ св^етчила и ^ж жал^емъ прот^ес^товала се противко
 в^роженымъ паномъ 1лене Малогъне Мо^исецко^{го} Конъстанътиново^и
 Счениевско^и и сыномъ е^и Янов^и, Иванов^и и Григор^емъ
 Ко^стенътиновичомъ, Янов^и, Ларионов^и, Ко^рниев^и Васильевичомъ
 Щениевскимъ, яко принъцыпаломъ, Григор^ему, Николаев^и
 296 Ивановичов^и, Прокопов^и и Алексанъдров^и, такъже Иванов^и
 Ждановичов^и и Даниелев^и Ивановичов^и // Счениевскимъ, же тымъ,
 яко конъпринъцыпаломъ и в^ла^снымъ конъператоро^м в^счиньк^х ниже^и
 мянованого в^то^и способъ, ѿ то и^ж помененая Конъстанътиновая
 Щениевская и^з мяноваными сынами сво^иими, и^стymi помочъниками
 того в^счиньк^х ѿ^дно^и рады и намовы бѣд^чомъ не конътенът^ючи се
 п^ер^шимъ крив^дене^м поменене^и прот^ес^тв^юче^и тисеча ше^сть три^дца^т
 че^тве^рто^{го} 8 мѣс^яца ноябр^я и децембр^я ро^зны^х дне^и скоро взяв^ши
 в^идомо^сть, и^ж небож^чикъ Тимо^{фе}и^и Счениевски^и, ма^лжонко^м
 прот^ес^тв^юче^и а сынъ пане^и Конъстанътиново^и Щениевне^и буд^чи ѿ^т
 зби^ицовъ по^стрелены^и ед^вчи^и зъ обоз^а, которы^и ѿ^д того пострел^а
 не доехав^ши до дом^а сво^его до ма^лжонки и до дитокъ свои^х до
 Житомира, в Пулинахъ ма^ет^ности е^{го} м^л пана Стани^слава Тышкевича с
 того св^ита зо^ити муся^и мя^то того, абы ма^тка, яко мил^ючая дит^ки и
 брат^я, брати в таки^м в^тра пен^я ро^вно зъ ма^лжонкою того небож^чика
 такъ ма^рного зы^ист^ия с то^{го} св^ита жаловатъ помог^ли ѿ^мше^м
 в^лакомив^ши се по зо^стало^и х^удобе его, которая тамъ в^еспо^и зъ
 ма^лжонкою сво^ею мянованую прот^ес^тв^ючую пра^цою в^ла^сною
 набытою в Счениеве при^способилъ бытъ не мы^слечи ничого ѿ погреб^е
 сына сво^его небож^чика в^пат^рив^ши ча^с, кеды ма^лжонкови сво^емъ
 зошломъ помененая прот^ес^тв^ючая погребъ ве^дл^агъ обре^в до це^ркви
 к^рго^дске^и т^а в^ме^сте кроля его м^л Житомир^я хов^яючи при^сто^ине при
 296 зв. це^ркви св^ято^и зъ в^елю прият^е // справочала, на которо^и помененая пани
 Конъстанътиновая Счениевская ча^стокро^тне и сыно^в е^и мянованы^х, абы
 жона заров^но то^и жало^сны^и акъ^т ѿ^дправили в^живала лечъ не ты^лько,
 абы мяла кошту сво^его на то^и погребъ приложитъ, але жад^ною мирою
 на не^и и бытъ не хотела и не была ѿ^мше^м по^д ча^с того погреб^а<:>

застав'ло ценого, которое было в под'даного небож'чика мальжонька
 е" на "ме 8 Пилипа в Заброд'ю мя^р двана^лца^т с кож'д'ю ми^рку по золоты^х
 пети помененая пани Кон'стан'тиневая Счениев'ская и³ мяноваными
 сынами своими к'гва^лтов'не побрав'ши и заграбив'ши до Че^рнехова
 выв'ела и попредала. А мало на тум' маючи и некон'тент'нуючи се ты^м
 крыв'денем' ле^ч 8мыслив'ши протес'т'ючая и дитьки е" оскротили зо
 в'си^х речи" р'хомы^х об'знажить к'гды рок' теперешнего тисеча ше^{ст}со^т
 три^лца^т пято^{го} мца ~~в~~ев'рала ше^{ст}о^{го} дня помененая протестующая, маючи
 тут', в Счениеве збож'е ро^зное и сино праце зошло^{го} мальжонька е" свое
 зложено 8 того Пилипа з возами и с челед'ю своею ве^нць те^ж
 8просив'ши з собою возов' 8 пана о^тца своего п'на Даниеля
 В'шпольского так' же 8просив'ши 8 ин'ши^х пиятель и сусядь коне" з
 возами ехала для од'ыканя* сина з Счениева до Житомира для быд'ла и
 кони" своих' для которе" поночи накладеня сина пе^ршого и поменены"
 отец' е" з сыном' своим' а братом' е" з вилами тыльк' ехали до
 Счениева, к'гды приехали до малого Счениева о кас' Забродя до того
 по^дданого своего, // где было тое сино и збож'е зложено, хотечи его 297
 брат' на возы, там' же помененая пани Кон'стан'тиновая Счениев'ская
 з меноваными сынами и помоч'никами своими выш'написаными
 8чинив'ши окрик' а^рмат' ман'(?) з оруж'ем' стрел'бою о^гни^{ст}ою,
 шаблями, впро^д словы 8счипливыми так' протес'тующая сама, яко о^тца и
 брата е" лжить почели а потым' по^рваг'ши до брони сич' р'бать
 почали, где челя^лника там' теж' бы^л по сино з' ею приехав'
 шляхет'ного Адама Же^рдецького шаблею чере^з 8хо левое ран'
 крывав'ю шко^ллив'ю задали, и^нш'ю челе^д ме? мяновите: Яцька и
 Грицька киями, обухами, плазами збили и разов' сини^х кров'ю
 натеку^лы^х немало позадавали и сина оного к'гва^лтов'не бра^т
 протес'т'ючо" не дали о^мв'шем' 8сил'ючи тое сино, яко и збож'е, пани
 Кон'стан'тиновая и³ сынами своими до пожит'к' своего приласчить
 о^д того всего так' о^д сина, яко и о^д збо^ж'я в стога^х зложеного
 к'гва^лтов'не о^дбили и о^тгнали. Видечи те^ды протес'тующая таковы"
 к'гва^лть и спротивене се поменено" пане" Кон'стан'тиново"
 Щениев'ско" и сынов' е", хотечи о^днак', абы то сино и збож'е в
 цало^{ст}и до ро^справне" стало взяв'ши прицане о^д 8ряд' нинешне^{го}

* Тут оды^сканя.

297 зв. кгро^дско^{го} Житоми^рско^{го} пре³ Возьно^{го} енерала, шляхетного Лав^грина
 Козьло^вского, и ^строне шля^хте, которы^и бѣдѣ^т ниже^и в^т реляции мяновани,
 поменено^и пане^и Щениев^гско^и Коньста^нтиново^и приарештовала, абы
 того збожъя и сина // ѿ^д того Пилипа, подъданого малъжонька ^ѣ до
 ро^справы прав^нно^и не рѣшала ничо^{го} в^т тисечѣ копахъ. Припорѣчила за
 чимъ помененая протѣ^стѣющая, видечи таковы^и ѣти^скъ на себе ѿ^д
 свекрѣхи свое^и и ѿ^д диверо^въ же и ѿ^д не^и и хѣлипъ, сино и и^иши^е речи
 рѣхомы^е тамъ в^т Счениев^е бѣдѣчи вшитъко пре³ кгвалтъ позабирали и
 выдали, а не маючи се где в^т сиротѣствѣ свои^и и³ дѣтьками осиротилыми
 подить, мѣсила ѿ^тца свое^{го} просить пана Даниеля Вѣшьпольского, абы
 до себе приго^рнѣлъ, где помененыи особы пани Коньстантъинова
 Щениев^гская ничо^{го} не ѿ^гледаючи се на право по^сполитое и вины в^т нимъ
 описаны^е и не дѣбаючи ничего на онъ арештъ же то^е збо^жѣ и ѿ^с сино
 помененая протѣ^стѣющая с приданя ѣрядового пре³ во^зного арештовала
 до прав^нно^и ро^справы легѣце собе онъ поваживъши кгвалтъовнѣ и в^т
 правѣ то^е збожѣе попродава, а дрѣгое соби приглашила и сино до домѣ
 своего забрала, а меновите: жита копѣ сто кожѣдая копа по золотыхъ
 два, пшеницы копѣ тридѣцать ко^ждая копа по золоты^х три, ѿ^мса копѣ
 семьдесятъ кожѣдая копа по золотому, симени конопленого полъми^рки
 а льненого полъми^рки коштовали золоты^х ѿ^симъ, сина возо^въ
 298 пятьдесятъ кожѣды возъ по копѣ литов^гско^и // конопли^и те^рты^х в^т
 по^сма^х двѣ^сте коштовали золоты^х ше^ст^ь, прядива пе^ртого* три^ста
 коштовало золотыхъ по^дѿ^сми. То все кгвалтъовнѣ и бѣ³прав^не забра^ввши
 и заграби^вши на ^сво^и пожитокъ и сыно^в своихъ ѿ^бе^рнѣла. А помененая
 протѣ^стуючая с тыхъ доб^рѣ^и правѣ ѿ^прав^нными ѿ^д зошлого ма^лжонька
 ѣе споко^ино^и посѣсы^и вы^знала и выбила и до шко^д немалы^х, которы^х собе
 про^сты^х речи^и заграбленыхъ за невживанеты^х доб^рѣ^и по^дданы^х на пе^тсо^т
 золоты^х по^лски^х собе быть меновите што все помененая протѣ^стуючая,
 такъ ѿ^г грабѣ^ж збо^жѣ и речи^и рѣхомы^х, яко и ѿ^дн(?) тыхъ доб^рѣ^и <:> и
 по^дданы^х на части зошлого ма^лжо^нка ^ѣ в^т Щениев^е алия^с Забродно
 позосталыхъ ^ѣ правѣ ѿ^прав^нныи^и служачихъ прав^нне чини^т з менованыи
 при^ицыпалами и и^х помо^чниками чини^т в^т сѣде налѣ^жнымъ ѿ^сѣро^вала
 застави^вши тѣды во^лную мелифориацию<,> то^е протѣ^стацы^и на то^и ча^с
 просила, абы тая была до кни^г принята. А на доводъ то^е свое
 протѣ^стацы^и помененая протѣ^стуючая ставила при собе во^зного енерала

* Очевидно, треба тертого.

шляхетно^{го} Лаврина Ко³ло^вско^{го}, которы^и то во³ны^и со³на^л, ижъ онъ року теперешнего тисеча ше^{ст}со^т три^дца^т пято^{го} м^ца ~~ф~~ев^ряля се^лмо^{го} дня, маючи при собе шлях^ту люде^и добры^х п^на Яна Ши^ло^вско^{го} и п^на Во^итеха 1лише^вско^{го} впро^д тутъ в Житомир^Ѹ бы^л в дому пна Даниеля Вышьпо^лского та^м же виде^л шляхетного Адама Же^рдецького хорого и на теле его пре^з Ѹхо левое виде^л ран^Ѹ тятую шаблюю крива^чую шко^дливую // Такъ же тежъ на челяди дво^рно^и, на паробкахъ пне^и 298 зв.

Тимо~~ф~~еево^и Счение^всько^и на Яц^ку и на Гри^цку на телахъ ихъ обуд^вухъ на хоры^х побиты^х виде^л ра^и сини^х по ро^зныхъ ме^{ст}цахъ плеча^х рукахъ на хрибте обуховыхъ в ли^чбе двана^дцать, которое то зранене и ^зби^те то^и челяди помененая пани Тимо~~ф~~еевая Счение^вская мени быть стало^е о^д пне^и Конъстанътиново^е Счение^вско^и и сыно^в е^е вышьменованыхъ и о^д помо^чниковъ спосо^бо^м ниже^и в протес^тацы^и менованы^и. То^и же во³ны^и со³на^л, и^ж онъ того^ж дня и року с приданя ^Ѹряд^Ѹ тутошнего и ^з помененою шля^хтою э^зди^л до малого Сченее^ва алиасъ Забродю и тамъ, приеха^въши до пне^и Конъстанътиново^и Сченее^всько^и и сыно^м е^и а за^стави^вши в дому пна Сченее^всько^{го} и сыно^в е^и збо^же в стогахъ и сено зложоное, которое^м видель ^Ѹ по^дданого зошлого пана Тимо~~ф~~ея Счение^вского, ма^лжонька протес^туюче^и, на ^име ^Ѹ Пилипа приарештовале^м ^Ѹ пне^и Счение^вско^и и сыно^в е^и, абы до ро^справы, пра^вно^и не р^Ѹшали в тисечи копахъ, которы^и арешть помененая п^ни Конъстанътиновая Счение^вская и сыно^в е^и приели деклярацыю то^{го} збо^жя ничо^{го} не р^Ѹшили до пра^вно^и ро^справы з нече^{ст}кою своєю. А такъ поменены^и во³ны^и то, што виде^л и справо^ча^л, проси^л, абы тая его реляция, яко и пни Счене^вская, абы тая е^и протес^тацы^ия была до книгъ принята. Што отрыма^л.

№52. Протес^тация о^д пана Адама Ко^рче^вского на пна Яна Миколавьского <:>

Року тисеча ше^{ст}со^т три^дца^т пято^{го}, м^ца ~~ф~~ев^ряля трина^дцато^{го} дня.

Писаль и присыла^л до мене, Яна Вити^иско^{го}, по^дстаро^сте^{го} // до 299
в^ряд^Ѹ его короле^вское милости Житоми^рского ^Ѹрожоны^и панъ Адамъ Ко^рчев^ьски^и сл^Ѹг^Ѹ своего Яна Поро^вского жал^Ѹючи и оповѣдаючи на пна Яна Миколаев^ьского в тотъ способъ, и^ж року тепе^р ид^Ѹчого тисеча ше^{ст}со^т три^дца^т пято^{го} м^ца ~~ф~~ев^ряля о^дина^дцато^{го} дня, и^ж, де^и, кгда

вѣшьпомененого рокѣ мѣа и дня челядѣ свою посылалъ на крѣнѣть своѣ
 властныи Селецкии, постерегаючи, абы въ немъ спустошеня оу постронныи
 маестности не было. Тамъ же въ томъ мои крѣнѣть властномъ Селецкомъ
 границами и копѣцами добре означеными тая челядѣ моя заставши до
 колѣкодесять возовъ з села Каменого Бродѣ, державы на тотъ часъ пана Яна
 Миколаевскаго, при которыхъ то и пахольковъ его властны, знатъ, на то
 посланы до семи або и больше, которыхъ оу самъ лепѣ имена и
 прозвища и оу даѣтъ и оны знаѣтъ. Тамъ же, кгда моу челядникъ на
 имѣ Янъ Митковскии, почалъ оныи мовити, для чого вы тѣтъ и за чии
 роказаньемъ въ крѣнѣти пана моего въехали, путошите и рѣбаѣте. Гдѣ
 оная челядѣ напервѣ почавши злыми словы доброу славу дотѣкливыми
 лѣжити, сромотити, а потымъ подобывавши бронеи, тоѣсть шабелѣ,
 пистолету, челядѣ мою сичи, бити и теми хлопамы, которые оужъ дерева
 до колѣкодесѣтъ возовъ понаклядали и оныи киями нелютостию побили
 299 зв. и поморьдовали, // гдѣ и шляхетного Яна Митковскаго въ рѣкѣ лѣвѣю
 надъ локтемъ базо шкодливу шаблею рану задали, гдѣ не вѣмъ, если
 ею владѣнути. Тамъ же при томъ бою побрали и пограбили коней пятеро
 розное шесту купленые троѣ по сорокъ золоты польскии, а двоѣ по
 тридцати золоты. С того челядника на имѣ з Митковскаго нагоуень
 знели, которыхъ коштувалъ десѣтъ копѣ гроше литовскии, шаблю
 кѣпленѣю за золоты шесть, пистолити кѣплены за двѣдцать золоты,
 поѣ з мишкомъ з ножами коштувало золоты два. А зособна въ мишку
 было готовыхъ грошеи поувѣвета золотого, шапка купленая за
 поувѣта золотого. А оу иньшое челяди, тоѣсть Грицькови, взяли
 опонѣчу габенѣю, купленѣю за одинадцать золоты, шаблю, купленѣю за
 штыри золоты, поѣ з мишкомъ коштувалъ полтора золотого, въ мишку
 готовыхъ грошеи поувѣта золотого, рѣкавицы, которые купилъ за
 золоты, кожѣхъ куплены за пять золоты; оу едора взяли жѣпанъ
 габенѣи куплены за польсема золотого, шаблю, кѣпленѣю за три
 золоты, рѣчницѣ пташѣю, кѣпленѣю за десѣтъ золоты, шапкѣ
 купленѣю лисю за чотыри золоты; оу Маѣаша взяли доломанъ
 облочистыи шипотѣховы, которыхъ коштувалъ двѣдцать золоты, шаблю
 купленѣю за польшоута золотого, пистолити кѣплены за десѣтъ золоты,
 поѣ з мишкомъ и з ножемъ оуныи, тоѣ коштувало полтора золотого, а въ
 мишкѣ готовыхъ грошеи было полтора золотоу. Которыи то такъ оуѣ

граби^л тая то челя^л и по^сланъцы пна Яна Миколаѣв^ского побрав^ъши и пограбив^ъши до маѣ^тности села Каменого Брод^Ѹ ѿ^лвѣ^зли и ѿ^лпровадили и до рѣ^къ пан^Ѹ своѣм^Ѹ ѿ^лдали. А онъ то вѣ^зяв^ъши, до рѣ^къ свои^х на пожитокъ сво^и // ѿбѣ^рнулъ и приглашилъ и до то^го час^Ѹ не вѣ^рнѣ^л и не 300
ворочаѣ^т. Яко жъ панъ Адамъ Корчев^ски^и просилъ мене, в^ряд^Ѹ, дня вчора^ишого придане во^зного на огледане того збит^ъя и ^зранен^ъя менованое его челяди. Я ем^Ѹ придалъ во^зного енерала Шимона Клевѣц^ского, которы^и тамъ дня вчора^ишого быв^ъши и ты^х и шкод^ъ в порѸбан^ъю пуши дерева з чожого такъ на бѣ^дован^ъе яко и и^ншого вшелякого и зранен^ъя збит^ъя челеди, где при тожъ протѣ^стац^ии такъ во^зны^и в^ышѣменованы^и в^ысна^л! в^тые слова, и^ж я бѣ^дѣчи ѿ^т в^м приданымъ на справу и потреб^Ѹ пна Адама Корчев^ского тамъ же за оказан^ъемъ виделомъ пуши дерева на бѣ^дован^ъе зложого порѸбаного в кгр^Ѹнѣ^{те} Селец^скомъ правѣ посередъ кгр^Ѹнѣ^тѸ больше^и петисотъ гдемъ наличилъ а ин^ьшого и не можемъ зличить, яко то в Гѣ^ст^ыини, але ба^зо шкод^Ѹ велик^Ѹю а не^зно^сн^Ѹю, которые то порѸбан^ъе оного дерева меновалъ бы^т панъ Адамъ Корчев^ски^и ѿ^т пана Яна Миколаѣ^вского з села Камена Брода ро^зными днями а наба^рзе^и по^дяк^Ѹю не по^стѣ^дѸ ѿ^{во} згола где чого ѿмале теды ро^змаитыми часы вѣ^жѣджають и такъ рѣ^бають по^с(..?) же по ^хѣили и пан^Ѹ самом^Ѹ вѣ^т его жъ кгр^Ѹнѣ^{те} не бѣ^де где чого в^зять, же южъ такъ ба^зо спу^стошили. Виделемъ тежъ на шляхетно^м Ян^Ѹ Мико^вскимъ ран^Ѹ на рѣ^це лево^и шаблею тят^Ѹю ба^зо шко^ливую на^л локтемъ, где южъ запев^{не} можетъ бы^т каликою, ты^х дрѣ^ги^х в^ышѣменованую челя^л Гри^ика, * едора, Мат^яша ба^зо окрѣ^тне а нелютостивѣ хрыбты, рѣ^ки, ноги киями побито ба^зо шкод^ливѣ, где ран^ъ ты^х сини^х киев^ых на ка^ждо^м бы^т по до^стат^ъку подобно з ни^х же на сме^рть и^х хотили позаб^иять, которые залѣ^{во} што слово промов^ъать // 300 зв.
такъ и^х добре бито, мо^рдовано. Которое то збит^ъе и ^змо^рдоване и ^зранен^ъе тая то челяд^ь менованая менила бити ѿ^л на^сла^нц^{ов}ъ пана Яна Миколаѣв^ского с Камена Брода. А такъ што видѣ^л и ^слышалъ на то^м сѣ^е мое со^знан^ъе по^спол^Ѹ с протѣ^стац^ию для записан^ъя до кни^г кгр^оски^х житоми^рски^х с печатью моею подаю, просечи, абы тая реляц^ия с то^ею протѣ^стац^ею до кни^г приняты и записаны^и были. Што ѿ^трыма^л.

№53. Проте^стацяя ѿ^д его пна Миколая Вилямѡв^ско^{го} на пана Ва^цлава
Ще^рбин^с.

Рок^с тисеча ше^ссо^т три^дца^т пято^{го}, мца ~~ѿ~~ав^густа петна^дцато^г дня.

На в^ряде к^гро^дскомъ в^н замъку его к^р м^л Житоми^рскомъ, передо^м
ною, Яно^м Вити^нскимъ, по^дстаро^сти^м житоми^рскимъ, ста^вши ѡбли^чне
ѡрожны^и его м^л панъ Микола^и Вилямѡв^ски^и солените^р све^тчилъ и
проте^стогалъ се на^против^ко ѡрожом^с пан^с Вац^лав^с Ще^рбине,
писарѡи ѡв^рѡц^ком^с, в^н то^и способъ, и^ж поменены^и панъ Ще^рбина не
помънечи ничо^{го} на право по^сполитое и вины в^н ни^м ѡ пох^валькахъ и
ѡ^дпове^дникахъ на ^здоров^гя шляхец^кие ѡписане не кон^тентн^тючи се
ты^м, и^ж проте^ст^суючѡм^с за^ступив^ши на дорозе в^н ме^сте Вильску предъ
замъкомъ сл^сг^с его шляхет^ного Ма^ртина Ю^рского забилъ и др^сги^х
покаличилъ, ѡ чимъ ю^ж е^сть проте^стацяя т^стъ в^н к^гроде нинешнимъ
презент^соватъ и ѡб^дѣк^сцыя того тила ѡчинена. И надъ то еще
ѡстави^чне пре^хвал^ка по ро^зны^х ме^сца^х пре^д людьми на ^здоров^ге
прте^ст^суючѡго, яко передъ тымъ чинилъ и теперъ чинить и чинить не
пере^ставае, яко жъ и теперъ сви^жо рок^с теперешне^{го} тисеча ше^ссо^т
301 три^дца^т пятого южъ по за^би^тю того сл^сги // проте^ст^суючѡго и ѡ пораненно
инъшихъ сл^сгъ его публич^не пох^вал^ки пре^д людьми за^чными
шлях^тою, сл^сгами княжати его мило^сти Доминика и предъ
ѡбывател^ми вильскими на з^доров^ге проте^ст^суючѡго ѡчинилъ
деклар^сючи се то субор^дино^ва^вши собе к^сп^с люди^и, волохѡмъ и
татарѡмъ его милости пана страж^никовыхъ, и на домъ наехать и
^здоров^гя по^збавить и ^сх^добы зни^счить проте^ст^суючѡго ѡбещалъ и
публиковалъ. Против^ко которымъ пох^вал^камъ и тако^мм^с
небез^печен^ству сво^см^с и ^здоров^гя сво^сго, яко ихъ добы сво^си е^сми
быть того боже ѡхѡв^и ви^слен^тия якая инъши^рбекъ такъ на ^здрѡв^гю,
яко и на добрымъ меню ѡдъ поменено^{го} пана Ще^рбины альбо ѡсобъ
якихъ с^сбѡ^рдино^ваны^и, альбо в^н оброне здорѡв^гя сво^сего, што
небе^зпечного и шко^дливо ста^т ем^с, яко и тепе^р се св^сет^счилъ и
проте^стогалъ, хотечи ѡ то прав^не с помененымъ панѡмъ Ще^рбиною
чинить, якожъ и воз^ны^и енералъ шляхет^ны^и Ра^вг^ринъ Коз^ьлов^ски^и,
пре^д которыми то ѡсоби пре^д которыми панъ Ще^рбина такъ ѡ^дпове^д на
проте^ст^суючѡго чинилъ. Со^знали мяновите панъ * е^дѡ^р Матисѡвичъ, во^итъ
вильски^и, и панъ Кголец^ки^и и панъ Добрѡстак^ски^и т^сю декляра^цию

панѸ Ще^рбине поведаль то тежѸ и то^и во^зны^и очеви^сто созьналь, же все,
яко се вышь в протес^стацыи поменило и такие похв^льгалки одѸ ты^х
мянованыхъ особѸ на протес^ст^лючого слыша^л и тѸтъ до видомос^ти
ѸрядѸ нинешнього дове^вши, просили, абы тая его таковая реляцыя была
до кни^г при то^и протес^стацыи принята. Што ѿ^трималь.

№54 Презе^нтацыя тела небо^жчика Ма^ртина Ю^рского пре^з пна Ва^нлава
Сче^рбинѸ забитого.

РокѸ тисеча ше^ссо^т три^дца^т пято^{го} мца ~~ѿ~~ев^раля петъна^дцатого
дня.

На в^ряде к^гро^дскомъ в замьку его к^р м^л Житоми^рскомъ передо
м^ноу, Яно^м Вити^нскимъ, по^дстаро^сти^м // житоми^рскимъ, становъши
очеви^сто Ѹрожены^и его м^л панъ Микола^и Вилямо^вьски^и прихияючи се
до протес^стацыи свое^и в к^гроде Житоми^рскимъ в рокѸ теперешнимъ
тисеча ше^ссо^т три^дца^т пятого мца ян^вари^и два^дцать в^торого д^ня ѿ
за^ступине дороги и ѿ покаличене слѸгѸ его в ме^сте Ви^льску на пана
Ва^цълава Ще^рбину, писара ѿ^връѸцко^{го}, принцыпала и слѸгѸ его
милости пана Ганьского коньпринцыпаломъ Ѹчинено^и итерѸмъ све^тчилъ
и ^з жалемъ протес^стоваль се на ты^х же вышмянованыхъ особѸ пана
Ще^рбину Ва^цълава и челядѸ его емѸ имена и на^зви^ска и^х видомы^х, такъ
же и слѸгѸ его милости пана Ганьского Тимо^ѿея и Васи^ля Попла^вьски^х,
которы не ведить чи з Ѹмы^слѸ своего чили тежѸ з ро^сказанья чиего
помощью ниже^и мянованого ѸчинькѸ и ексьсѸса были в то^и способѸ, и^ж
одень с ты^х слѸгѸ мянованы^х его милос^ти пана Вилямо^вьско^{го} пре^з то^{го}
Ще^рбинѸ и его адъгереньто^в посечоны^и шляхетны^и панъ Ма^ртинъ
Ю^рски^и, шля^хтичѸ с почитѸ Vосо(?)кого а во^еводство Подья^ского, с
такового ѿк^рѸтнього а нелютостивого зраненья пре^з пана Ва^цълава
Ще^рбинѸ и его мянованы^х адъгереньто^в рокѸ теперешнего тисеча
ше^ссо^т три^дца^т пятого м^ца ~~ѿ~~ев^раля в^продѸ дня сегомо зно^вѸ замькнѸль
и потымъ дня десятого с тымъ свитомъ ростатъ мѸсяль и панѸ, о^гѸ дѸха
ѿ^даль. // За чимъ поменены^и его милос^ть панъ Вилямо^вьски^и прихияючисе в тымъ до права по^сполитого по^втораючи тѸю своєю
протес^стацыю ѿ забитье того небож^ьчика и рѸ^ского слѸги своего
покре^вьнымъ небож^ьчиковъски^м и собе самомѸ с помененымъ
принцыпаломъ и его адъгереньтами и комѸ би належалъ правѸне

301 зв

302

чинить в сѣде належънымъ ѿѿероуаль а на ѿгледане и ѿбѿволане того тила просиль мене, ѿрядѿ, ѿ придане во³ного, которого на ѿрядѿ с повинъности свое^и ѿрядово^и шляхе^тного Лав^трина Козьлов^тского, енерала воєводѣства Киев^тского, Во^тлын^тского и Бра^тслав^тского, придалѿ. Которы^и то во³ны^и бывъши впродѿ в ме^те Вильскѿ рокѿ тисеча ше^{ст}со^т три^дца^т пятого мѣа ѿѿв^тр^тяля двена^дцатого дня, кгда тоѿ тило забито небожъчика Мар^ттина Ю^рского провадено с костела Вильского при бытъности велю люди^и шлях^тты и по^сполитѣства на то^и ча^с тамъ бѣдѣчихъ голосомъ выне^слымъ потрыкротѿ ра^з пере^д ко^стеломъ, дрѹги^и ра^з пере^д замъкомъ Вильскимъ и трети^и ѿбѿвола^тль, и^ж то^и небо^жчикъ Ю^рски^и гетѿ забить и замо^рдованѿ ѿ^д пана Ва^тцѣлава Ще^рбины и его помо^чниковъ такъже и с^лѣгъ его милости пана Ган^тьского Тимо^ѡѡея и Васи^тля Поплав^тскихъ, до помочи Ще^рбине при^способлены^х до видомо^сти. А поты^м того жъ рокѿ дня пятна^дцато^г мѣа ѿѿв^тр^тяля поменены^и его милость панѿ Ви^тлямов^тски^и тутѿ до вѣрадѿ нинешне^{го} тоѿ тило забитого слѣги моего небожъчика Ма^ртина Ю^рского презен^тьтавалѿ и мни, ѿрядови, оказыва^тль. Которое я, ѿредѿ, ѿгледая^тши на ѿѿскѣтацью того жъ его милости пана Ви^тлямов^тского того жъ во³ного вышѣмянованого Ра^тв^трина Ко^злов^тского на ѿгледане и ѿбѿволане того тила забитого // придалѿ. Которы^и то во³ны^и мянованы^и таковы^м же способомъ вышѣмянованымъ, яко вѣ Вильскѿ голосомъ выне^слы^м потри^кротѿ при згромаженю велю люди^и такъ шлях^тты, яко и по^споли^тства на то^и ча^с тамъ бѣдѣчихъ ра^з в замѣкѿ, а дрѹги^и пере^д замъкомъ, трети^и пере^д це^рквою свѣтого Спаса а четѣвѣ^рты^и и надѣзвыча^и при в^тѣщеню в гробѿ при ко^стеле Вильскимъ ѿбѿвола^тль, и^ж то^и небожъчикъ Ма^ртинѿ Ю^рски^и, слѣга его м^л пана Ви^тлямов^тского, естѿ зранены^и и с^т того зраненѣя зшо^м с то^{го} свѣта пре^з рѣки Пана Ва^тцѣлава Ще^рбинѿ принѣцыпала и слѣгъ его м^л пана Ган^тьского Тимо^ѡѡия и Васи^тля Поплав^тски^х, помочѣниковъ, до видимости всимъ приве^дель. А такъ просиль поменены^и его милость панѿ Ви^тлямов^тски^и, абы тая его протѣ^стацья и презен^тьтацѣя того тила яко и во³ны^и и с^твою реляцью и проклямацью, абы были до кни^г нинешни^х принята и записана. Што ѿтрымали.

302 зв.

№55. Протестація ѿ пановъ Схъсловъ ма^лжоньковъ на ихъ м^л пана Яна Ви^лчопольского и пана Станислава Побединьского.

Рокъ тисеча ше^{ст}со^т три^дца^т пятого мца ~~ф~~еврала ше^{ст}на^дцатого дня.

На в^ряде к^рго^лскомъ в^л замьку его к^р м^л Житоми^рскомъ передо^мною, Яно^м Вити^нскимъ, по^лстаро^{ст}и^м житоми^рскимъ, ставъши очеви^{ст}о^м
ѳрожны^и панъ Микола^и Су^ло са^м имене^м ма^лжоньки свое^и Раини
Хлѣсовичовъны ѳска^ржалъ се и ѿповедалъ на и^х м^л пана Яна
Ви^лчопольского, Станислава Побединьского, яко е^кцесоро^в по^лслав^но^и
памети ѳрожного негда^и его м^л пана Ремяна! Хлѣсовича и порѣчника
а пана Алексан^дра Мочу^лского, Станислава Богѣслав^ского яко
ѿпекѣномъ и дози^рцовъ по^лслав^но^и памети небожчика такъ же
слав^ное памети пана Ремяна! Хлѣсовича, порѣчника корогви его м^л
пана Теодора Во^ронича, подъчашого кие^вско^{го}, в Мо^скве которы^и то
небожчикъ тою коро^гвою заведыва^л // за^злечане^м и правѣ старане^м его 303
м^л <:> пна по^лчашого кие^вского, где потива^л такъ же и кухе^не в ска^рбе
его к^р <:> м^л <:> пре^з всю ѿк^спедыцню во^ины Мо^ско^вское, кгда^ж вырокъ
па^нски^и на ты^м бы^л же ѿного до^хвалы свое^и повола^т рачи^л и ѳчинилъ
те^стаменътъ ѿта^тне^и воли свое^и и на ѿдане^м всехъ рече^и ве^ля ре^ст^р
рѣкою своею списа^вши и по^лписа^вши и в^ссе^х до^лговъ свои^х, где ѿно мо^г
также и што самъ былъ вине^и на ре^ст^ра^х те^стаме^{нт} кони, рыштунки и
вшелякое ѿхан^до^зтво свое^и злечи^л и в^л мо^ць пода^л пнѣ Алекса^ндрови
Мочу^лскому, хорѣжому, коро^гви е^{го} м^л <:> пна по^лчашого кие^вского такъ
же товаришюи и по^ги^нному своему пну Станиславу Богѣсла^вскому
веречи^и и^м и ѳраючи ѿ^ноти и^х же и^х м^л <:> все ѿ мала до велика до
рѣкъ ихъ м^л <:> пновъ Во^роничовъ, подкоморему и по^лчашому зе^мли
Кие^вско^и вцалѣ ѿдадутъ, нижъ и^х м^л <:> пнѣ Мочу^лски^и и панъ
Богу^слав^ски^и в^земъши все по^л мо^ць свою ве^ля те^стаме^{нт}у и ѿбе^тницы
свое^и вси^х речи^и, кони^и и за^луг не ѿдали, которы^х приходило за^луг такъ
с по^чту ро^тми^ст^ров^ского и с кони^и три^дцать ше^стъ тисечи^и ѿ^мьдесять
золоты^х по^лски^х кухенно^{го}, золоты^х чотырыста до нотивы, золотыхъ
ше^сдесять три на почоть небо^жчико^вски^и, коне^и три^дца^т приходило ска^рбу,
золотыхъ девѣтьсотъ долговъ самыхъ што небо^жчику ви^нны, золоты^х
семьсотъ ѿ^мьдеся^т девѣтъ, але, снатъ, намоу ѳчинивъши его м^л <:> п^нѣ

Мочу^лски^и с паномъ Победи^нскимъ и Ви^лчопо^лски^м, яко покре^вными
своими а зятями сла^вно^и памяти негда^и Ма^{ри}и Хлѣсовичо^вны Соку^{ро}во^и,
хотечи мене ѿ^л того ѿ^лдали^т и вси речи и оха^ндо^зство коне^и и за^слуги на
себе побратъ, кгда^и ве^лво^ве з декрету сѣдого комиса^рского и ге^тмана
коро^нного по^лвакротъ наказаное, абы ѿ^л мала все пнѣ Мочу^лски^и ве^лле
те^стаменту поговорча^л и ре^стрѣ до^лговъ всего оханѣдо^зства списано^{го}
рѣкою небо^жчика пана Ремяна Хлѣсовича не ме^л и не ма? Але оны
ѣмы^сли^вши собе а неве^рство мне зада^вши, дали мне рокъ и^х м^л<:> панѣ
303 зв. сѣдомы^х его м^л<:> // пнѣ Победи^нски^и и Мочу^лски^и и Ви^лчопо^лски^и
ѿ^лтя^жши мне декретомъ абы^м я того на его м^л<:> пнѣ Мочу^лски^м а
Богучлив^ьски^м не доходи^л, ани рече^и тыхъ не ѿ^ббира^л и присегою не
с^лухалъ. Але наказано пну Ви^лчопо^лско^{му} того все доходи^т ѿ^л пана
Мочу^лского ѿ^бобра^т и ѿ^ного квитова^т за чи^м ѣка^ржаючи се до великъ
шкодъ и кривѣдъ ѿ^л пана Ви^лчопо^лско^{го} и пна Победин^ьско^{го} пришли,
которы^х собе быть меную^т на три тисечи золоты^х ѿ^про^ч кони^и ѣзы^х,
которы^х было ѿ^смъ. 1 што все пнѣ Сѣло з ма^лжонькою своєю правне
чини^т с поменеными в суде належ^номъ до всими яко и с ко^жды^м зособна
не занеха^т такъ же и с пото^мкомъ сла^вное памяти Ма^{ри}и Хлѣсовичо^вны
Сокуро^и, где ту^т же поклада^л декрета сѣдовъ комыса^рски^и ве^лво^ве
выданыхъ с по^лписомъ рѣки сѣде^и во^сковою пна Крѣше^нкого. И проси^л
поменены^и протѣ^стуючи^и, абы тая его протѣ^стаця была до кни^г принята
и записана. Што ѿ^трыма^л<:>

№56. Протѣ^стаця ѿ^л пана Миколая Счене^вско^{го} на пновъ
Костантиновичовъ Счениев^ьски^х.

Рокъ тисеча ше^ссо^т три^лца^т пятого мца ѡ^гв^ряля семна^дцатого
дня<:>

На врядѣ кгро^лскомъ в замьку его к^р м^л Житоми^рскомъ передо
мноу, Миколаѣмъ Вышпо^лски^м, намѣ^сникомъ по^лстаро^ства
Житоми^рского, становъши обли^чне шляхе^тны^и панъ Микола^и Васи^леви^ч
Счениев^ьски^и солените^р протѣ^стова^л и жало^ва^л се на шляхе^тного пна Яна
и Григо^ря Ко^сте^нтиновичовъ Счене^вскихъ ѿ^то, ижъ року теперешнего
тисеча ше^ссо^т три^лца^т пятого мца ѡ^гв^ряля петъна^дцатого дня, кгда^и
протѣ^ста^нсъ прише^л в домъ бра^ти свое^е стрѣ^чное шляхе^тны^х Прокопа и

Але^кса^ндра Ива^новичо^в Сче^нее^вски^х // **в** селе Мало^м Сче^нее^ве для 304
 некоторы^х по^требь свои^х, во которомъ то дому за^ста^ввши проте^стан^с
 менованого пна Яна и Григо^ря Костан^тино^вичо^в Сче^нее^вскихъ с челе^дю
 ихъ дво^рною и ^с по^ддаными ихъ с^едячи^х, где менованы^и пнѣ Янъ и
 Григо^ре^и Сче^нее^вски^е не маючи до проте^ста^нса жа^дное причины, пе^рве^и
 словами до^ткливыми и ѹсчи^пьливыми гоноро^ва его шляхе^тскому
 шкодячи зе^лжи^вши, потомъ оными до^лго се не бавечи к^гва^лто^вне кие **в**
 рѣ^ка^х свои^х маючи оными по голо^ве по плечахъ, по хрыбте и по рѣ^ка^х, и
 по и^нши^х ро^зныхъ ме^сцахъ раны синие спухлы^е кровю подешлы^е
 позадавали, а то^ест меновите: рана о^дна на голо^ве с право^го боку на^д
 ѡхо^м, рана на плечахъ, ранъ ше^{ст} на хрыбте ранъ о^мъ на рѣ^це право^и
 выше^и и ниже^и локтя ра^н чотыры, а на ^твари по^д окомъ левы^м рана. Што
 все проте^ста^нсѣ то^т жа^л и кривдѣ свою передо м^ною, ѡрядо^м,
 оповеда^вши проси^л мене ѡрядѣ ѡ придане во^зного на ѡгледа^не то^го
 к^гва^лто^вного зби^тя и ^зраненя своего. Я, ѡря^д, с повин^но^сти свое^е на то
 оче^ви^сто придаломъ во^зного е^нерала во^ево^дства Кие^вско^го шляхе^тного
 Лав^рина Ко^зло^вско^го, которы^и во^зны^и на то^и справе пна Миколая
 Сче^ние^вского бы^вши и то^е все справив^ши со^знане свое **в** то^и справе
 тако^гое ѹчини^л. Я, Лав^ринъ Ко^зло^вски^и, во^зны^и е^нера^л во^ево^дства
 Кие^вского со^знаваю ты^м мои^м к^витомъ ку записаню до кни^г к^гро^лски^х
 житоми^рски^х, и^жь року теперешне^го тисеча ше^{ст}со^т три^дца^т пятого м^ца
 ѡ^ев^ряля ше^{ст}на^дцатого дня бѣдѣчи мнѣ ѡрядо^вне ве^званому о^д шляхе^тно^го
 пна Миколая Васи^левича Сче^нее^вского на справѣ а маючи я при себе
 сторонѣ шля^хту пано^в Себе^стияна Собече^вско^го а Крышто^фа Жири^нкого
 бы^л е^сми **в** дому пна Дани^еля Вышпо^лско^го на ѡ^ол^ва^рку его **в** ме^сте е^г
 к^р<:> // м^л<:> Житомерѣ та^м же за ѡказане^м его и ѡб^вожене^м его самого 304 зв.
 видель е^сми на не^м раны, то^есть на голо^ве с право^го боку на^д ѡхомъ рана,
 на плеча^х ранъ ше^{ст}, на хрыбте ранъ о^мъ, на рѣ^це право^и выше^и и ниже^и
 ло^ктя ранъ чотыры, а на ^твари по^д окомъ левы^м рана, зна^т, кие^м сто^рчма
 ѡдареная, синие спухлы^е, кровю подошлы^е, киями биты^е. Которы^е то
 к^гва^лто^вное зби^те и ^зранене свое менованы^и пнѣ Микола^и Сче^нее^вски^и
 передо м^ною, во^знымъ, и то^ею стороною шля^хтою мени^л быти себе
 стало^е о^д пна Яна и Григо^ря Ко^стен^тино^вичо^в Сче^нее^вскихъ спосо^бомъ
 выше^и **в** проте^ста^нцы^и описанымъ, ѡ чомъ тая проте^ста^нцыя проте^ста^нто^ва
 по до^ста^тку ѡ себе описѣ^т. А та^к я, во^зны^и, што е^сми слыша^л, виде^л и

справова^л сее пр^вдивое со^знане мое для записаня до кни^г подаю и
очеви^сто со^знаваю. Которая то протес^стацяя яко и очеви^стое во^зного
со^знане за поданемъ ихъ до кни^г е^ст принято и записано<:>

№57. Посесыя его м^л<:> пн⁸ писарови кгро^лском⁸ житоме^рском⁸ в
пасек⁸ и нивли! огородъ о^л розныхъ оособъ т⁸ в Житомер⁸<::::>

Року тисеча ше^сто^т три^лца^т пятого мца ~~ф~~евр^ля семна^лцатого
дня.

На в^ряде кгро^лскомъ в замяку его к^р м^л Житоми^рскомъ передо
мъною, Миколаемъ Вышпо^лски^м наме^сникомъ по^лстаро^ст^ва
Житоми^рского, станов^иши очеви^сто шляхе^тны^и Ян^ь Роз⁸мо^к Езе^рски^и,
во^зны^и енера^л во^сво^дств^ь Кие^вского, Во^лы^нского и Бра^сла^вского ку
записаню до кни^г нинешнихъ кгро^лски^х житоме^рски^х со^зна^л тыми словы,
и^ж он^ь року теперешнего тисеча ше^сто^т три^лца^т пе^рвого мца авгу^ста
305 два^лца^т о^смого дня // маючи при при себе дво^х шля^хтич^ов люде^и добрыхъ,
тоес^ть пана Ен^дрея Тр⁸шков^ьско^{го} и пна Во^итех^а Рокгале^вского б⁸д⁸чи
8житы^и о^л его м^л<:> пна Михала Ка^рбота, писара кгро^лского
житоме^рского, напро^л бы^л в пасеце Клима Пилипен^ька, месчанина
житоме^рского, и ма^м в тую пасеку во^длу^г запису того жъ его м^л<:> пна
писаря за очеви^стымъ и доброво^лнымъ по^зволенемъ того самого Клима
Пилипе^нка 8везаль и оне его м^л<:> в посесыю ве^сно пода^л. Пото^м,
приеха^вши до ниви Кац⁸тыне^и, и то^и за добро^лнымъ! и очеви^сты^м
по^ступенемъ и по^зволенемъ то^{го} Кац^юты и сына его Мишка тому жъ пн⁸
писарови в посесыю ве^сно подаль. Ста^мто^л за^с ку мя^сту ид⁸чи приехалъ
до огорода Дениса Миц^еня, мешчанина житоме^рско^{го}, купленого то^и
огородъ тому жъ его м^л<:> пн⁸ писарови за по^ступенемъ доброво^лнымъ
и очеви^сты^м по^зволенемъ того Диниса в ве^чную посесыю пода^л. Котор⁸ю
то реляцыю свою поменены^и во^зны^и проси^л, абы до кни^г нине^ишихъ была
принята и записана. Што отрыма^л.

Справа №58 записана польською мовою.

№59. Записѹ облята ѿ^д пана Тимоѡея Счениевъско^{го} панѹ Григорови Счениевскомѹ слѹжачи.

Року тисеча шѣ^{ст} со^т три^дца^т пятого мца ѡвгуста два^дцатого дня.

На в^рядѣ к^{ро}дскомѹ в^з замѹку его к^р м^л Житомирскомѹ прѣ^д нами, Миколаємъ В^ышпо^лски^м, намѣ^{ст}ьнико^м по^д старо^{ст}ва а Михало^м Ка^рбѹто^м, писаро^м, ѡря^дниками к^{ро}дскими житомирскими ставѹши обличѣне шляхѣ^тны^и // панѹ Григоре^и Щениевъски^и для записанья до 307 зв. кни^г нинешни^х подаль пероблято^м запи^с емѹ жѣ самоѹ слѹжачи^и ѿ^д пана Тимоѡея Щениевъского, просечи на^с, ѡрядѹ, ѿ^д принятѣ оно^и. А такъ мы, ѡря^д, при^имуючи там которы^и такъ се в^з собе маеть. Я, Тимоѡе^и Щениевъски^и, з^оначаю и яв^но чиню симъ мои^м ли^сто^м добровольны^м записо^м продажны^м кожѹдомѹ, кому бы ѿ^д томъ в^лдати было потреба, такъ люде^м теперешни^м, яко и на пото^м бѹдѹчо^{го} в^лку людемъ, и^ж то вѣдаючи спра^{ва} по^сполитого же естъ кажѹдомѹ шлях^тичови во^лно естъ добрами своими ша^овати. Теды и я те^ж не бѹдѹчи ни ѿ^дного намочѣлены^и, ани прилишоны^и, только добро^и воли свое^и, продалъ есми обелъ вѣ^чне, ани чимъ не попѹшне часы вѣч^нными и никгды не м^тзо^вными? ѡгоро^д сво^и в^ласны^и никому ни вѣ^чомъ не пѣ^нны^и и не заведены^и по^д ли^стомъ Житомиромъ з^о одного бокѹ межею его милос^ти пана Былицкого, а ^з дрѹгого Е^вѹхама Леплявика, месчанина житомирского, бѹдѹчи^и лежачи^и которы^и за пра^м слѹшни^и ѿ^д пана Ивана Демидовича Счениевъско^{го} способо^м таки^м же кѹпны^м мело^м ѡрожомѹ пану Го^рдию Счениевскомѹ, жонѣ и потомъкомъ с^чо тоесть за суму пнзе^и за копѣ чотыри гроши^и литовъски^х, которого ѡгорода в^ышменованы^и панѹ Го^рде^и Счениевъски^и онѣ самѣ, жона и потомъки его мають оно^{го} ѡживати и яко свою в^ласностъю яко хотечи ша^овати: ѿ^ддати, продати, даровати, заменить и на це^рковѹ божѹю записати, и вѣ^длѹгъ липышо^{го} ѡподобанья своего ди^споновати, такъ яко^м я са^м до того часу де^ржалъ и ѡживалъ. А ю^ж оно^{го} часѹ оно^{го} ѡгорода вѣ^чными часы зрекаю и южѣ до него жа^дное потребы такъ я са^м жона и потомъки мои, такъже бли^зкиѣ кре^вные в^то^и продажи мое^и жа^дное перешкоды // и 308 перенагабанья в^{ст}ѹпѹ переказы чинити не маю и не мають и мочи не мають и не бѹдѹтъ могъли подѣ закладомъ дрѹгое тако^ее жѣ сумы п^нзе^и чотырохъ копѣ гроше^и литовъски^х и по^д нагороженъемъ шкодѣ на голоѣ реченъе слово его и на томъ даль се мо^и ли^стѣ добровольны^и запи^с

сво^и с печатью и ^с подписыомъ рѣки свое^и такъ тежъ с печатьми и ^с подписами рѣкъ люде^и зацныхъ на подписе рѣкъ ихъ ниже^и мянованы^х и подписаны^х даю. Писанъ в Житомирѣ рокѣ тисеча шест^{ст}со^т три^{дц}а^т чет^тв^ртого мѣца мая двѣдцатого дня. 8 того ли^тѣ записѣ печатѣ^и прити^снены^х чотыри а подпи^с рѣкъ тыми словы: Тymo^оеу Szczeniowsky ręko swą usenie proszony pieczętarz od pana Tymo^оея Szczeniowskiego Andrzej Astanowicz proszony pieczętarz od pana Szczeniowskiego od pana Tymo^оея Marcin Koszka ręką proszony pieczętarz lorian Boh^osz. Которы^и же то запи^с вчи^стое подажи(!) за поданъемъ и очеви^стымъ при^знанемъ вышъречоное особы а за принятъемъ наши^м 8рядовы^м 8вѣ^с слово ѿ слова с почат^кѣ а^ж до коньца до кни^г нинешни^х кгр^одски^х житоми^рски^х есть 8писанъ.

№60. Протестаци^я ѿ пановъ Косте^итиновичовъ Счениев^ски^х на пана Вышъпо^лского и пнюю Счениев^скую.

Року тисеча шест^{ст}со^т три^{дц}а^т пято^{го}, феврал^я двѣдцѣ шест^{ст}ого дня.

308 зв. Писаль и присыла^л до в^рядѣ кгр^одского зам^кѣ его к^р м^л Житоми^рского до мене Яна Вити^иско^{го}, по^дстаро^сте^{го} житоми^рского, 8рожены^и панъ Я^и Щениев^ски^и са^м ѿ себе и именемъ бра^ти свое^е моло^дшое Ивана, Григо^ря Ко^стеньтиновичовъ Счениев^ски^х чере^з шляхѣ^тного Лав^рина Козьмо^вского, во^зного 8нерала во^ево^дства Киев^ско^{го}, ѡповедаючи и протѣ^стуючи против^ко 8роженныхъ пана Даниеля Вышъпольского и панѣ Мар^ши В^ыш^польско^{го} // Тимофее^во^и Счениев^ско^и в то^т способъ, ѿ то^иж^е рокѣ тепере^шнего тисеча шест^{ст}со^т три^{дц}ать пятого мѣца генъваря ѿмо^гна^дца^т дня мянованы^и панъ Данило з преречоною до^чкою своею Тимофее^вою Щениев^скою братов^ѣю жал^юючи^х скоро догидавши^сѣ ѿ с^ме^рти брата протѣ^ст^ѣючи^х пана Тymo^оея Щениев^ско^{го}, которы^и сл^ѣжи^л з ^сго м^л паномъ во^ев^одоу киев^скимъ паномъ свои^м и та^м забиты^и зо^сталъ чере^з ро^збо^инико^в ма^етъно^ст жалуючи^х р^ѣхом^ѣю ко не и^м належач^ѣю чере^з зо^шлого небо^жчика Тymo^ос^я Щениев^ского, брата и^х еще за живота своего бе^з бы^тно^сти протѣ^ст^ѣючого само^{го} и брата его моло^дшое такъ самы^х ко и ма^тьки и^х з дому и мешкан^я небож^ьчи^ковско^{го} в ми^сти Житомирѣ не с^лѣш^не не належ^ные все побрав^ъши до дом^ѣ свое^{го} в томъ же ми^сти Житомирѣ припровадилъ и он^ѣю в себе ма^етъ и в^ъжива^етъ спо^лне з

до^чкою своєю а братовою жалѹючи^х, тоєсть меновите: гроше^и готовы^х золоты^х польскихъ три^{ста}, срибра чарокъ три ^и ни^х гривень две, поѣ^скомъ два срибныхъ ^и ни^х гривень три, ложокъ тѣзинъ срибрены^х 8 ни^х польшосты гривны, пе^рстенькомъ золотыхъ три важили чы^рвоны^х золоты^х три, шабля оправная сребромъ коштовала золотыхъ польски^х пятьдесятъ, ре^нди^к срибромъ оправны^и коштовалъ золоты^х польски^х сорокъ, стрѣ^лбы огни^стое штукъ шесть, мѹшкетомъ два коштовали золоты^х польски^х двѣ^дцать пять, пи^столитомъ два коштовали золоты^х польски^х три^дцать, рѹ^чьница пташая коштовала золотыхъ польски^х десети, короткая рѹ^чьница коштовала золотыхъ польски^х ѿ^смь, коне^и ѣ^жджалы^х трое ѿдинъ мрозоваты^и з ворона коштовалъ золотыхъ польски^х полтараста, коне^и сивы^х два коштовали золоты^х польски^х сто, кляча мышата коштовала золоты^х полски^х три^дцѣ^т, воловъ ѿ^смь ро^зное ше^рсти коштовали кожды^и зособна по золоты^х польски^х три^дцѣ^ти, коровъ ше^ст кождая коштовала з ни^х по золоты^х десети, ѿзимкомъ двана^дцетеро коштовали кож^дое // зособна по золотыхъ пети ѿ^вецѣ 309 двѣ^дцатеро и ше^стеро коштовали золоты^х польски^х ше^стдеся^т сгине^и двѣ^дцатеро коштовали золотыхъ польски^х соро^к, пчоль ѹ^льенъ ше^стдеся^т коштовалъ кожды^и по золоты^х пети польски^х. Справы ро^зные тоє^ст шерѹтаны (?) ѿ^дна ѿ^т небожьчика ѿ^тца жалуючихъ, а другая ѿ^т небожьчика брата ихъ Ю^ря Щениевско^{го} декрета трибуна^лские земские киевские ѿ^рочны^и дель з ѹ^чиньками жалѹючихъ и и^нши^х ро^зны^х справъ декретовъ кгородски^х киевски^х и земски^х з ро^зными ѿ^сособами ма^мрами такъ же ѿ^д розныхъ ѿ^сособъ на сѹ^мы слѹ^жачие, а меновите: запи^с ѿ^т небожьчицы Марѹши Ельцовны Во^итеховое Крошневское на двѣ^сти золоты^х польски^х то^т долъгъ. Теды небо^жчикъ, братъ жалѹючихъ Тимофе^и Щениевски^и по с^ме^рти панее Крошневское 8 с насъ еє пана Яна Полоньского справивъши собе ѿ^т на^с пленипотенъцю ^и невидомо^сти нашо^и менованого пана Полоньского на капъту^р прошлы^и запо^валъ и тотъ долъгъ золотыхъ двѣ^сти справи^вши собе на ни^х и на ^{во}и^и вла^сны^и пожитокъ ѿ^бе^рнѹ^лъ, а намъ протѣ^стѹ^чи^и и пане^и матъце нашо^и жадного гроша не далъ. Котора^а сѹ^ма не на ѿ^дного небожьчика брата жалѹючихъ належала, але на всихъ протѣ^стѹ^чи^х, такъ те^ж и квити^и ѿ^д ро^зны^х ѿ^сособъ, которые справы ма^мрамы и квити^и были ^и небожьчика брата жалѹючихъ ^и хованью и тоє панъ Вышьпольски^и з до^чкою своєю а братовою

жалѹючихъ до себе побравѹши ѡ^ддать не хочѹтъ. За котормъ неѡ^ддане^м справѹ мамрамовѹ и квитовѹ протесѹючїе менѹють собе быти шко^д на ѡ^смьсотъ золоты^х польски^х. А што наболѹшая менованы^и панъ Вышѹпольски^и з до^чкою своєю а братовою жалѹючихъ потомъки небо^жчика брата жалѹючихъ и вѹсю маетьност^ь рѹхомѹ ѡ^д мала до веля не^слѹшне ненале^жне и непра^вне бѣ³ жа^дное ѡпеки и ѡвѹше^м моцью кѹвальтовѹне забрали и вѹ себе в^сю мають. А е^сще мало на томъ маючи

309 зв. // И тыми вышѹменоваными кривдами мнѣ и брати моѣ^и чинячим и не конѹтенѹтѹючїе^с зновѹ рокѹ теперешне^{го} тисеча шестьсо^т три^дцать пятого мца генѹваря двадѹца^т трете^{го} дня менованы^и панъ Данило Вышѹпольски^и по^сполѹ з братовою жалѹючихъ а до^чкою своєю и ^з зятѣмъ своимъ паномъ Миколаемъ Васильевичомъ Счениевски^м и ^с сынамы своими Миколаемъ и Семеномъ Вышѹпольскими, яко принѹцыпалами, и помочьниками своими Адамомъ Же^рде^цки^м и инѹшими многими помочьниками своими до того ѹчинѹкѹ ниже^и при^способленными, которы^х было члка до тридѹцати и далѣ^и самы^м и^м имена и на³ви^ска добре знаемы^х и вѣдомы^х з орѹжьемъ ро³ны^м: шabl^оми, мушкетами, пи^столитами и инѹшое стрѣ^лбы ро³ное, яко до во^ины належачое, мо^цно, кѹвальтовѹне на маетьно^ст нашь^х в селе Маломъ Щениевѣ, прозываемо^м Забро^дю, до по^дданы^х наши^х Пилипа и Грица приѣхавѹши и в оны^х чере³ два дни стоечи естъ собе самы^м и коне^м свои^м дава^т казали сино, ѡвѹсы, жита кѹвальтовѹне брали, грабили, а дрѹгое на вoзы з собою брали, шкоды в томъ подѹданыхъ жалѹючимъ золотыхъ на ше^ст^сдеся^т вчини^ли, а кгда протесѹючи^и, менованы^и панъ Янъ Щениевски^и на завтре^и, тоес^т дня двадѹца^т ѡ^смого мца генѹваря в^зявѹши з собою во³ного е^нерала во^ево^дства Киевского шл^охетного Лаврина Ко³ловѹского и³ шл^охтою паномъ Васи^лемъ Невѹмири^цки^м а паномъ Ивановъ Хо^дако^вски^м при^шоль до подѹданы^х своихъ Пилипа и Гри^цка, в которы^х менованого пана Вышѹпольско^{го} зо в^сими тыми принѹцыпалами и помо^чниками за^ставѹши пыта^л и^х способо^м при^оте^лски^м, дл^о чого бы таки^и наѣзѹдъ, кѹвальт и грабежи по^дданы^м протесѹючи^м чинили. Та^м же менованы^и панъ Вышѹпольски^и не ро³мы^слне не обачѹне препомнѹши срокго^стъ права по^сполито^{го} и вины в ни^м ѡписаны^х

310 протесѹючого словами непо^цтѹтивыми зольживѹши шablями, корѹдами // секыли и плазами били. А тоес^т меновите: ранъ на рѹце лево^и двѹ шablею тяты^х, на нози право^и рана тятая шablею чере³ пальцы, на тѹри

плазомъ быты^х ранъ чотыри, на хрыбтѣ, на плеча^х ранъ синихъ спѣхълы^х ки^ими, плазмами (!) биты^х до двѣдцати. А кгда протѣсѣючи^и ѿ подьданы^х свои^х до домѣ ѡходилъ, тамъ же хотечи его ѿ мѣртѣ приправити з мѣшкетомъ и пиѣтолитомъ килько выстреливши за нимъ гонили и еще самъ панъ Вышпольски^и тымъ се не ко^итенѣючи ѿповѣди и похвалѣки з сынами своими на дорозѣ на самы^х протѣсѣючи^х и подьданы^х наши^х такъ битьемъ, ꙗко и грабежами мовечи то, же если око^и вамъ зле ѡчинилъ ва^и наежджалъ, заби^илъ, палилъ и мастьность вашѣ грабилъ, але мы есче бѣдемо гѣшисѣ, неха^и се ѿ насъ они тотъ на себе певне сподѣгають. Што все подавца тоѣ протѣсѣацыи передо мною, впрѣдомъ, ѡповѣдавши именемъ протѣсѣающаго самого и именемъ бра^ии его молодѣшое зѣставивъши ѿдѣнакъ волнѣю по правѣ тоѣ протѣсѣацыи, если бы того была потреба або и на инѣшое ѡчиненѣе со^изнанѣе свое в то^и справѣ протѣсѣающаго таковы^и способомъ ѡчинилъ. Я, Лав^иринъ Ко^изловски^и, во^изны^и енераль во^иво^идства киевскаго, со^изнаваю ты^и мои^и квитомъ кѣ записанью до кни^и кгородски^х житомирски^х, и^иж рокѣ теперешнегѣ тисеча шестьсотъ тридцѣтъ пѣто^и мца генѣвара двѣдцѣтъ ѿсмого днѣ бѣдѣчи мнѣ впрѣдомъ во^изномъ ѿ пана Яна Щениевскаго а маючи ꙗко при соби сторонѣ шлѣхто^и пна Василь^и Невѣмири^ичкаго а пномъ Иваномъ Ходаковскимъ былъ есми в селе Маломъ Щениевѣ, прозываемомъ Забрѣю в домѣ панѣ^и Конѣстанѣтиновѣ Щениевскѣ, матки его (...) самого тамъ же за оказанѣемъ самого пна Яна Щениевскаго видѣлъ есми на немъ раны, тоѣсть меновите: на рѣце ливо^и ранѣ двѣ шаблею тѣпыхъ, на нози право^и черѣ^и пальцы рана шаблею тѣтая, на тѣвари // з обо^и боковъ ранѣ чотыри плазомъ биты^х, на хрыбтѣ, на плечахъ ранѣ до двѣдцати ки^ими, плазмами битыхъ. Которое то кѣвалѣтовѣное збитѣе и раненѣе свое менованы^и панъ Ян Щениевски^и передо мною во^изны^и и шлѣхтою меновалъ быти собе сталое ѿ пана Данила Вышпольскаго и инѣшихъ принѣцыпало^и и помощниковъ е^иго видѣлъ есми тежъ с ты^и же менованы^и паномъ Вышпольски^и члока до тридцѣти и далѣ^и ѡ по^иданы^х е^иго Пилипа и Грица го^иподою сто^ичихъ такъ слѣжалыхъ, яко и инѣшихъ ро^изныхъ людѣ^и, маючи в рѣка^и своихъ ро^изное ѡрѣжѣе, ѿ чомъ те^исѣацыя и^и ширѣ^и в собе ѡписѣть. А такъ Я, во^изны^и, при чомъ есми былъ, што слышалъ и видѣлъ сѣе правѣдивое со^изна^ие свое с печѣ^итю своею ку записанью до кни^и подаю

310 зв.

и очеви^сто со^знаваю. И просиль менованы^и возъны^и, абы та[□]
ве^рхменована[□] протес^стацы яко и е^{го} со^знанъе до кни^г принято и
записано было. Яко жъ естъ записано.

№ 61 Протестацы[□] з реляцыею во^зного о^д пана Яна Счениев^ского на
пана Миколая Васильевича Счениев^ского.

Року тисеча ше^ссо^т три^дца^т пято^{го}, феврал[□] два^дца^т ше^стого дня.

До в^ряду к^{ро}дского замк^у его к^р м^л Житоми^рского писалъ и
присылалъ до мене Яна Витин^ского, подъястаростего житоми^рского,
в^рожоны^и панъ Янъ Счениевски^и, оповѣдаючи и протес^ст^юючи се чере^з
шл[□]хетного Лав^рина Козьловского, во^зного е^нерала во^ево^дства
Киевского на в^рожоного пана Микола[□] Васильевича Счениев^ского в
то^т способъ о то, и^ж рок^у теперешнего тисеча ше^ссо^т три^дца^т пято^{го}
феврал[□] девятого, к^ды протес^ст^юючи^и былъ в дом^у бра^ти свое^е
стрынечно^е пановъ Прокопа и Алексан^дра Ивановичовъ
311 Щениевскихъ в селе Маломъ Щениеве, прозываемомъ Забродю, // для
некоторыхъ потребъ своихъ сидиль споко^ине, [□]ко члове^къ без^печны^и,
ником^у ничего не винны^и, брони жадное при собе не маючи, тамъ же
менованы^и панъ Микола^и Счениевски^и препомыневъши срок^оти права
по^сполитого и вины в немъ описаны^е не маючи жадное по^требы,
пришедъши, протес^ст^юючого, [□]ко хотечи лжи^л, с^рмоти^л, а к^ды
протес^ст^юючи^и пра^гн^учи собе поко[□] с того дом^у своего о^дходилъ, тамъ же
менованы^и панъ Микола^и Счениевски^и, выпадъши за м^ною на
подъво^ре с челе^дю своею ем^в самом^у именъ и на^зви^скъ добре ведомы^х,
самъ до шабли се по^рва^вши на протес^ст^юючого он^ю т^ялъ и, знать, же з
запальчливо^сти та[□] шабл[□] в рука^х его вивин^ула он^ю плазомъ чере^з
т^ва^р з ливого бок^у мо^ю к^гвальтовъне в^дари^л, ран^у синюю сп^вхл^ую
кро^вью подошлою задалъ, а пото^м челя^л его киями по хрыб^ту, по плеча^х
и по р^ука^х ранъ синихъ сп^вх^лы^х кро^вью подошлы^х немало позадавали, а
то^есть меновите: на голо^ве ранъ три киемъ биты^х, на х^рыбти ранъ пять
сини^х сп^вх^лы^х киемъ битыхъ, на плечахъ и на р^ука^х ранъ ше^ст киемъ
битыхъ кро^вью подошлыхъ. Што все подавца то^е протес^стацыи имен^е
протес^станъса оповѣда^вши передо м^ною, в^рядомъ, со^знанъе свое в то^и
справе жал^юючого тако^ее в^чиниль. Я, Лав^ринъ Козловски^и, во^зны^и
е^нераль во^ево^дства Киевского, со^знаваю ты^м мой^м к^витомъ к^у

записанью до кни^г кгр^дски^х Житоми^рскихъ, и^ж рокъ теперешнего, тисеча
 шестьсотъ три^дцать п^ттого, мца феврал^а двана^дцато^{го} дн^а бѣдѣчи мнѣ
 в^{радо} не во^званомъ отъ в^{ро}женого пана Яна Щениев^ского а маючи при
 собе сторонѣ шл^ах^а паню^в Стефана Крѣ^пкого а Федора Пихан^ского
 было^м в^с селе Мало^м Щениеве, прозываемомъ Забродью в^с домѣ панее
 Костантиновое Щениев^ское, матки пана Яна Щениев^ско^{го} и его
 самого такъ же за оказаньемъ и об^воженьемъ само его видѣль есми на
 немъ ранъ о^днѣ на тѣвари з ливо^{го} бокъ, знать, шаблюю плазомъ битю,
 на голови ранъ три киемъ бытыхъ, на х^ырыбти ранъ пять синихъ 311 зв.
 спухлы^х // киемъ биты^х, на плеча^х, на рѣка^х ранъ ши^{ст}, знать, киемъ
 биты^х сини^х спѣхлы^х кровью подошлы^х. Которое то к^гвальтовное
 збитье и ^зраненье свое менованы^и панъ Янъ Щениев^ски^и передо мною
 во^зны^и и ^стороною шл^ах^атою мени^и быти собе стало о^т пана Микола^а
 Васильевича Щениев^ского в^с селе Маломъ Щениеве в^с домѣ бра^ти его
 паномъ Прокопа и Алексан^дра Ивано^вичомъ Счениев^скихъ рокъ мца
 и дн^а способомъ выше^и в^с протѣ^стацы^и его описаны^м. А такъ ^а, во^зны^и,
 што есми видѣль и ^слышалъ, сее прав^дивое со^знанье мое дл^а
 записанъ^а до кни^г с печатью своею подаю и очеви^то со^знаваю. И
 просиль подавца тоѣ протѣ^стацыи, абы тая протѣ^стацыя, яко и его
 со^знанье до кни^г было принято и записано. Што отрымаль.

№ 62*

Року тисеча ше^{ст}со^т три^дца^т пято^{го}, феврал^а два^дца^т сегого дня.

На в^рѣде кгр^дски^м в^с замкѣ его к^р м^л Житоми^рскимъ передо
 мною, Яно^м Витиньски^м, подьстаро^стимъ житоми^рски^м, в^{ро}жены^и его
 м^л панъ Сча^ны^и Тишкеви^ч, якъ скоро до здорог^а лип^шого пришолъ,
 понева^ж ин^ьрецекътѣ за сегны^м и окрѣ^тны^м болемъ не мо^гль
 протѣ^стацыи чинить, протѣ^стоваль се и жалобливѣ оповѣдалъ на его
 мило^сти пана Крыш^топха Каменец^кого о то, и^ж его мило^ссть панъ
 Каменски^и! о^светъчаючи се анимѣшъ сво^и выне^сли в^едены^и ро^зные
 кривды в^с пода^рствѣ бчо^и в^с кгрѣ^нте его мило^сти пана Абрама Тишке^вича
 Варев^скимъ в^с забраню медѣ в^с побытѣю и в^с грабежу подьданы^х // 312
 Варев^ски^х чиниль, кгдамъ в^с рокъ теперъ близько пришлы^м жиючи

* Назва справи відсутня, натомість – остання фраза попередньої, виділена як заголовок.

шестѣсотъ три^дцатымъ четвѣ^ртымъ в день нароженѣя пана а бавителя
нашого понешъ поне ско^с (?) вола еѣ м^л панюю матькѣ безъ бытнѣсти на
то^т ча^с пана ѿца моего до го^споды провадилъ, тѣды его милость панъ
Каменьски^и з вынѣслы^м якимъсь анимѣшемъ своимъ ѡведѣшисѣ а и^з
слѣгами и ^с челя^дю своею при^способивъши се и намовивъши мне
чоловика невинного покоемъ права по^сполитого ѡбѣзпеченого,
выходечи в фор^се с ко^стела в Чо^рнобылю, кгда^м провадилъ еѣ м^л панюю
матькѣ мою ѡмыслѣне, значѣне и потѣжѣне на ѡбелѣжене е^и милѣсти
панѣ^и матери мое^и его м^л пана ѿца моего и мене самого потрѣтилъ мене,
а потымъ шабли зара^з добывъши, и ^с челя^дю своею<,> самопятъ<,>
пога^рдивъши право по^сполитое и вины в ни^м описаные, на мене нападлъ
и раны тятѣе, кривавые на^д око^м правы^м ѿнѣ, а дрѣгѣю в рѣкѣ правѣю в
пале^ци задалъ. И ѿ того анимѣшъ своего вынѣрлого (!), которы^м ѿстатнѣе
небѣспеченство здоровѣя хотилъ приправить лѣдѣю за прибытѣемъ
зара^з его милѣсти пана Павѣла Сапегѣи и инѣши^х люди^и зацѣны^х
погамогалъ и дл[□] которы^х ѡгледанъ[□] ра^з придаломъ во^зно^{го} енерала,
которы^и на вѣр[□]де передо мною, ставъши, такую рел[□]цыю ѡчинилъ: Я,
Лавѣринъ Ко^зло^вски^и, во^зны^и енералъ во^ево^ства Киевскаго чиню [□]вно
то^ею рел[□]цыею моею, и^ж в рокѣ теперешни^м тисѣча шѣ^ссо^т три^дцат^и
п[□]ты^м мѣца ге^нвара п[□]того дн[□] за придане^м ѡр[□]довымъ виделомъ раны
т[□]тыѣ кровавыѣ на е^{го} м^л панѣ Счасны^м Тишкевичѣ ѿнѣ т[□]тую
ѡбли^чнѣю на тили на^д око^м правы^м, а дрѣгѣю ранѣ та^к же т[□]тую
кривавѣю на пале^цѣ правѣе рѣки. Которыѣ раны способѣ^м выже^и в
312 зв. протѣстацыи описанымъ // заданы собе быть ѡповѣда^л е^{го} м^л панѣ Ща^сны^и
Тишкевичѣ ѿ е^{го} м^л пана Крыштофа Камѣ^нско^{го} просѣчи, абы то дл[□]
памѣти до кни^г было записано. Што е^ст записано.

№ 63. Протѣстацыя з реляцыею во^зного ѿ пана Яцѣка Недашко^вско^{го} и
ѿца и ма^тки его на Хомѣ Недашко^вскаго.

Рокѣ тисѣча шѣ^ссо^т три^дцат^и пято^{го}, мѣца фѣврѣя двѣ^дцат^и сѣмого
дня.

На врядѣ кгрѣ^дски^м в за^мкѣ е^{го} к^р м^л Житомирски^м передо^иною,
Яно^м Вити^иски^м, по^дстарѣсти^м житомирски^м стано^вши ѡбли^чнѣ шляхѣ^тны^и
па^и Яцѣко Гавѣрилови^ч Недашко^вски^и са^м ѿ себе и именѣ^м ѿца свое^{го} и
ма^тки, шл[□]хѣ^тны^х пано^в Гаврила Гри^икевича, ѿца ма^тки свое^е 1^вдо^ти
Скѣратовны Недашко^вское Ма^и Ди^ико^вско^{го} ѡповѣдалъ и протѣстовалъ
се противѣко шл[□]хѣ^тномъ панѣ Хомѣ Недашко^ввичѣ, ѿца и сыно^м его

Кѣмѣ и Иванъ и Потапъ Недашковски^м в тотъ способъ ...? то и^ж рокъ теперешнего тисеча ше^{ст}со^т три^дца^т пятого, мца февраля сегомолца^т дня менованы^и па^и Хома Недашковски^и, не ведати для которое причины, ѿше^м зневаживъши собе и ле^гце поваживъши срокгость права посполито^{го} и вины в не^м ѿписанные бе^з да^и жадное причины мощью и квалтовне на^славъши на до^м ѿца мое^{го}, матки мое^е и мене само^{го} в селе нашо^м спольно^м Недашка^х менованы^и па^и Хома Недашко^вски^и сыно^в свои^х з челе^дю своею дво^рною и ^спомочъниками своими, которы^х было чоловика в ли^чбе два^дца^т, самы^и и^м иаме^и и на^ви^скъ добре ведомы^х и знаемы^х з ор^жемъ ро^зны^м стрельбою ѿ^гни^стою, шабля^{ми}, ѿб^лхами и киями, которые то на^сла^нцы з вла^но^{го} ро^сказа^ня по^сла^ня и видомости менованого пна // Хома Ан^дриевича Недашковско^{го}, ѿца свое^{го}, на^с самы^х протест^лючи^х побили и поранили раны синие, кро^вю подошлые по ро^зны^х ми^сца^х немало позадавали, которые то раны ко^ждая особливе и ка^ждо^и особе ниже^и в реляции менованы б^лд^т. При которо^м то квалтовно^м наеха^ию на до^м на^с протест^лючи^х збо^жя нашего вла^ного в способъ грабесж^л побрали. А то^ест меновите: жита к^лпъ три^дца^т, ѿ^мса копъ сорокъ, сина возогъ пя^тдеся^т, жита – копъ кожд^ю раф^лючи по ^два золоты^х польски^х, ѿ^ме^с – копъ по золото^м, а сина во^з ко^жды^и – по ^два золоты^х по^лски^х. Которое то все збо^же, ^ико и сино, квалто^вне побра^вши и пограби^вши тотъ менованы^и панъ Хома Ан^дреевич Недашко^вски^и сыно^м и чел^ди сво^еи дво^рно^и и помоч^нико^м свои^м тамъ же и в^ъ томъ же селе Недашка^х до ^двора свое^{го} каза^л припровад^иши к^л пожитк^лх^л своем^л вла^ном^л обе^нзли и приглашили. Што все передо^мною, в^рядо^м, протест^лючи^и имене^м ѿца, ма^тки, яко свои^м имене^м, жоны свое^е ѿпове^ди^вши на дово^ди, ка^ржен^и то^е протест^лацыи стави^л во^зно^{го} генерала во^ево^дства Киевско^{го} шл^их^етно^{го} Томаша Домари^зско^{го}, которы^и то во^зны^и тамъ бы^вши, то все справивши, со^зна^не свое в то^и мере таковы^м способо^м ^лчиниль. Я, Томашъ Домари^цки^и, во^зны^и генераль во^ево^дства Киевского со^значаю ты^м мой^м к^вито^м к^л записа^ию до кни^г к^гро^дски^х Житоми^рски^х, и^ж рокъ теперешне^{го} тисеча ше^{ст}со^т три^дца^т пятого ~~ф~~евраля дев^ет^на^дцато^{го} дня трафило ми се быти бы^тшими спра^гами шляхе^цкими на ^сПоле^сю. Ед^лчи чере^з село Недашки, ночно^л е^сми в дом^л шляхе^тного пна Гаврила Гри^цковича Недашко^вского // и сына его Я^цка Недашко^вского та^м же передо^мною, во^зны^м, которого час^л при^лтеле и^х были в дом^л и^х шл^их^та, панове **1**на^нка, Ива^н **1**лешковичи Недашко^вские, а за казане^м и об^лвожене^м напе^рве^и само^{го} пна Гаврила Недашко^вско^{го} виде^л е^сми на не^м раны, то^ест на плеча^х и на хрыб^ти ра^н

313

313 зв.

деве^т синие, сп^хлые, кро^вю подошлые, на жони то^{го} пна Га^врила
1мѣдо^ти Ск^зрато^вне Недашко^вско^и на плеча^х обои^х и на рѣка^х выше^и и
ниже^и ко^сти ранъ оси^м, на сын^х е^{го} пн^х Я^нк^х Га^врилович^х Неда^шко^вски^м
на голове на^д ѣхо^м правы^м ра^и три, а на р^уце право^и ниже^и плеча на
локѣти ранъ п^отъ, на жони его пане^и Мари Ди^лко^вско^{го} Недашко^вско^и на
плеча^х и хрыбѣте ра^и ше^{ст}, а на рука^х обои^х ниже^и локѣт^о по зап^отъю
ранъ чотыри. Ты^е вси раны на ты^х вси^х ѡсоба^х ве^рх^х менованы^х виде^л
ѣсми синие сп^хлые, кро^вю подошлые, зна^т, же шабл^оми, плазами,
ѡбѣхами и ки^оми битые. Которое то к^вальто^вгно^е зби^те и ^зране^не свое
ве^рх^х менованы^е ѡсобы передо^мною, во^зны^м и то^е стороною шл^ох^{то}ю,
при^оте^лми своими менили собе бы^т ѡ^д шл^охе^тныхъ пна Хо^мы
Ан^дре^евич^а, ѡ^тца и сыно^в его К^смы, И^вана и Пота^па Недашко^вски^х при
на^езде к^ва^лто^вгно^м на до^м и^х в селе Недашко^х, при которо^м то
к^ва^лто^вгно^м на^еха^ню на до^м сво^и менованы^е панове Недашко^вские
Га^врило и Я^нко меновали собе бы^т в способъ грабеж^х побран^ее збож^о и
сина з дом^х ѡ^тца свое^{го} и себе самого. **1** чо^м прот^естацы^о, которого час^х,
рок^х, мца и дн^о в то^и справ^е и^х вчинен^о шир^еи в собе ѡпис^хеть. А так^я
я, во^зны^и, што ѣсми слыш^ал и вид^елъ то все пр^ав^див^е дл^о записа^но до
кни^г с печа^тю своею подаю и ѡчеви^сто со^знаваю. И проси^л пода^вца то^е
прот^естацыи, абы она зо^стави^иши ѡ^днак^х во^лн^ю по прав^х е^и ѣсме бы
того потреба была ина^кшое е^и, а во^зны^и ѡ^д свое^е со^зна^не, абы то до кни^г
прин^ото и записано было. Што ѡтрымали.

314 № 64. // Протестация ѡ^д пана Лукаре^вско^{го} на паню Са^вчыную
Лукаре^вскую.

Року тисеча шестьсотъ три^дцать пятого мца фе^вр^аля дв^ад^це^т
ѡ^смого дня.

На в^ряде его к^р м^л к^рго^дско^м житом^ир^ско^м передо^мною, Яно^м
В^ити^иски^м, по^дстаро^сти^м житом^ир^ски^м, став^иши ѡчеви^сте урожон^и пан^ь
Д^еѡнизи^и Лукаре^вски^и прот^есто^ва^л се и ѡбѣтежли^е жало^ва^л на паню
Га^нну Говор^ько^мичов^ьну Са^вчыную Лукаре^вскую, брато^вую свою,
прихилиючи се до прот^естацы^и ѡ^тца свое^{го} и сво^их в к^ргоде в в^ряде
ѡв^ьруц^ькомъ тимъ же луц^ькомъ на зошлого и^з сего св^ита Са^вк^у, брата
своего с трет^ее матери Раины урожон^о. А то ѡ то, и^ж пани брато^вая,

мешкаючи з муж^м свої^м за живота зошло^{го} и^з сего свита небо^жчика пна Касияна Лукарєвско^{го}, ѿ^тца ска^ржучо^{го}, в мастьно^{сти} в сели в Маломъ Перемиловъце в за^слузе ска^ржучо^{го} в Лукарєвце, прозываемо^и титуло^м ска^ржачого, которая зе^зволи^вши се и ѿ^дноста^иною радою своею з ма^лжонько^м свої^м Сав^гкою Лукарєвски^м, а не важив^гши родича ѿ^тца ска^ржучого к^гва^лтов^гне зде^ржання и^з моцы и з владзы з рукъ ѿ^тцов^гски^х всю мастьно^{сть} не выдили^вши ча^сти ска^ржучому належачое такъ рухомую, яко и лежачую будынокъ з дворомъ забрали и пограбили и на пожито^к сво^и обє^рнула и до то^{го} часу сама уживала и уживае^т: такъ сумы пинє^жныє золото и с^рибло, цын^ь, мидь, шаты фалє^ндышовыє ро^зное ма^сти, футъра лиси^и, ку^и, шлыки ма^рмурьковыи и лиси^и, кони стадныє и є^здныє, был^о рогатое, ѿ^вцы, сви^и, пасека з бчолами, гуси, куры, ка^чки ѿ^га згола усе а в^сє ѿ^т мала до велика збожа ро^змаитыє и угє^с яря^{ст}? домог^ыи в гумне збожа и спижа^рня^х, в поли засияныє сады овошныє, по^лданыє зо^всимъ по^слуше^нство^м // по^слушенъство^м и пожитками з дворомъ и будова^нємъ на себе обє^рнули и суда би^т за тую Лукарєвку де^ржали и тепе^р де^ржать ку пожи^тку своему обє^рнула за за^слуги ска^ржучого з дида с прадида и с^тыя ска^ржучо^{го} зошлого с то^{го} свита пна Ха^рка Лукарєвско^{го} усе ѿ^дписую записо^м те^стаменъто^м ѿ^т стрыя ска^ржочо^{го} такъ мастьно^{сть} лежачую, яко тежъ и рухомую на тотъ же ча^с в то^и же Лукарєвце, а скоро по с^мє^рти стрыя ска^ржучого небо^жчика пна Ха^рка Лукарєвско^{го} не належ^нє забрала сумы пинє^жныє золото и с^рибло, цын^ь, мидь, шаты, фотра! лиси^и, шлыкъ ма^рморьковы^и, збожа в гумнє и с^пижа^рня^х молочныє и в^ь поли засияныє и на дог^гахъ на ро^зны^х людє^х и ѿ^соба^х и на до^вга^х сумы пнжныє, кромъ то^т, што забра^в панъ Красю^вски^и до Дубьна мастьно^{ст} не в^тручаючи то^т до забра^ня а то на сорокъ тисече^и забрала. А рукомыхъ речи^и по ѿ^тцы ска^ржучо^{го} на часть не выделеную в золоте и сума^х пнжны^х с^ра^бре, шата^х, конє^х был^еле, збо^жя^х на двадьца^т пять тисечи^и золоты^х по^лски^х на то^и же ча^с и в^нєсе^нє матьки и с^трыя^нки ска^ржучо^{го} такъ ѿ^т су^м пнжны^х яко те^ж и золоте, с^ра^бре, цын^ь, м^ды, ша^т, конє^х, был^еле рогато^м, ѿ^вг^ыцы сви^ии в^сєго сумою кладе^т соб^а ска^ржучи^и ше^{ст} тисече^и золотыхъ польски^х. То в^сє в^зяла и на пожитокъ сво^и обє^рнула, а ска^ржучому выделити и ѿ^дати не хотела, яко то про^зреемо люди^и такъ духов^гны^х, яко и зацыныхъ с^вєт^ьски^х на сто кротъ напомина^л и в^ьпоминаль се такъ само^{го} за живота яко ...мую

панюю братовою, абы выдѣлила такъ по ѡ^тц^а яко и по стрыню, по матѣце и по ^стрынянѣце забруную маѣтно^сть не належѣне и лежачою маѣтностъ сею Лукарев^ку и судо бича ѡ^т часу и ли^ст ска^ржучи^и не // мала не зажива 315 не в^тручаючи ^в то рухомы^х речи^и шкоды соби мѣня^т быти ^в лежачо^и маѣтно^сти на два^дцать тисече^и золоты^х польски^х. А по тымъ с помочьниками своими с пано^м Стефано^м Ро^стопчесо, ѡ^тчьимомъ своимъ, ротми^стромъ стрелецкимъ, которы^и и^з стрѣльцами до ки^лко десять кони^и в^зяв^ши и^з собою наѣхав^ши до двора ѡ^тца ска^ржучого до села Малое Перемилов^ки, прозываемое Перемилов^ки та^м же у^в ѡ^тца ска^ржучого и ѡ^статокъ маѣтности забрала и до Радова ѡ^дьпровадила до ѡ^тчьима своего и до матѣки. А самого ѡ^тьца ска^ржучого гонечи се за нимъ ажъ до воды до ри^чки вог^ннали, яко то шире^и по до^статку ѡ^тцовская протѣ^стац^а у соб^а ѡ^пи^суе^т, яко то ска^ржучи^и ѡ^феруючи се ѡ^все правѣне чинити а яко тежъ ска^ржучи^и узяв^ши пѣв^ную в^адомостъ же зошлы^и Сам^ка, братъ, сходячи и^з сего с^чита чинилъ тестаме^нтъ не належѣны^х и не покре^вныхъ ѡ^пекунами назъначилъ а прироженого брата своего надъ права по^сполитое ѡ^писалъ менуючи быти н^аяки^сс против^ко соб^а уразы. А то же забралъ маѣтностъ ска^ржучому не належѣне, яко се выше^и поменило го^сти не выдѣлив^ши по ѡ^тц^а И^спакови(!) такъ же и лежачою маѣтно^сть за^слугу ска^ржучого в то^т способъ уразу собе маючи ѡ^триму^ет а ска^ржучи^и, прихилиячисе до права по^сполито^{го} ѡ то ѡ^феруючисе правѣне такъ с тыми ѡ^пекунами, яко тежъ и ^з братуюю(!) у суду належѣно^м чинити ѡ в^ссе такъ ѡ забра^не маѣтно^сти яко тежъ и ѡ^пеку Прироженую а то и тотъ способъ ѡ^тпису^ет, абы ска^ржучи^и не в^помина^все на жони и д^атехъ его забраное маѣтно^сти на ска^ржучо^{го} належачое. И проси^л мене, в^ряду, па^н Диѡнизи^и Лукарев^{ски}^и, абы^х ^его протѣ^стац^аю приня^вши до кни^г к^гродски^х житоми^рски^х записати. Казальне ^ес^т принято и записано.

65. Протѣстацыя ѡ^т пана Котълубая на пана Мѣнѣжиньско^{го}.

Року тысеца шестьсотъ три^дцать пятого мца фѣв^ряля два^дце^т ѡ^смого дня.

На в^ряде к^гро^дски^м ^в за^мку его к^рм^л Житоми^рски^м // передо^мною, 315 зв. Яно^м В^ити^нски^м, по^дстаростимъ житоми^рски^м, по^станови^вши се

очевѣсто урожоны^и па^и Янъ Котълуба^и скоро троха до³доровья своего по
 такъ ба^рзо окърутны^м зби^тю и³мо^рдова^ию прише^дши солените^р све^тчи^и и
³ жале^м великимъ оповедаль и протѣ^стоваль се на урожного пна
 Симона Межи^иско^{го} яко старо^сту и родьцу на ме^сцу **в** ме^сте Коро^стешове
 ѿ его м^л пна Лю^двика **1**лизара Волчкѣвича недавно на^ставено^{го} тъкаже
 на во^ита новомѣского меновите Яска Годуна того жъ ме^ста будучого и
 Матѣфея Ковалея, це^хмистра Демида Милюче^ика и на и^иши^х мешчанъ и
 в^ссю громаду ме^ста Коро^стешовского яко помо^чниковъ и^х **в** тотъ
 способъ и ѿ то, и^ж року теперешне^{го} тисеча шестьсо^т три^дцать пятого мца
 фе^врала девѣ^тнадыцато^{го} дня, кгда протѣ^стуючи^и, будучи у го^стине у
 брата своего ... у урожого^{го} пна Прокопа Микули^иско^{го}, которы^и
 неподалеку яко бы^в, пульмили ѿ ме^ста Коростешова, мастьно^сти его м^л
 Лю^двика **1**лизара Волчкѣвича, мешкаеть и ^стамътоль ѿ брата
 своего ехаль до ме^ста Коростешова по потребахъ свои^х пильны^х, яко то
 до реме^сниковъ для кова^ия коне^и и для справо^ива^ия и^иши^х собе рече^и
 потребны^х. Теды вышъяменованы^и протѣ^стуючи^и, будучи онъ яко
 чоловикъ споко^ины^и и никому ничего не былъ винны^и, кгда приеха^л до
 то^{го} ме^ста напе^рвы^и былъ запрошоны^и на обѣдъ до пана Кло³децького до
 замъку и ^скоро южъ по обиди было зара³ пошоль на рынокъ до ку³ницы
 до ковалю^в для кова^ия коне^и. А вышъяменованы^и панъ Межиньски^и, яко и
 тотъ во^итъ коростешовски^и, будучи ѿ^дное рады и намо^гы з собою, а
 маючи панъ Межиньски^и ранько^р и гневъ з давны^х часо^в на брата
 протестуючого вышъяменовано^{го} пна Прокопа Микули^иского збивъши до
 316 громады и люде соби на помочъ мешчанъ и и^иши^х коро^стешовски^х //
 немало чолов^ака до петидесять альбо и больше^и имъ имена и про³ви^ска
 и^х лепе^и суть ведомые и знаемые з оружъ^м рознымъ до бою
 належачимъ з обухами, с киями, з шаблями, з ошцепами яко на якого
 неприятеля а добре се пригото^ива^игыши на учинокъ ниже^и мянованы^и
 теды, кгда протѣ^стуючи^и на ры^инку подъя кузньи^и сталь и они
 упатъригъши его добре чигали, где бы его деспе^ктъ мяль потъкать, тамъ
 же тотъ вышъяменованы^и панъ Межи^иски^и и во^итъ запомъне^игыши
 срокгости пра^ива по^сполитого кви^т **в** не^м ѿписаны^х напро^д крыкънули на
 в^сю громаду мешча^и коро^стешовски^х, абы были которые мешчане яко
 помочъники по ^сказа^ию и замы^слови и^х досы^т чинячи а вы^икони^игаючи
 волю пре^дсезз^тя и^х безъ данья жадное причины ж ѿ^дповѣ^дне и^исперате
 вси **в** коло ѿпадъши, хто чимъ мо^глъ, навѣтъ у ковалѣ у ку³ницы молоты

ковальские по^рва^ншы, такъ же киями, обухами, и пя^стями
объ^валив^ншы на зе^млю лежачого об^орочаючи были, мо^рдо^вали и в^се^го
скр^ыва^нили и лед^во што живого за^ме^рлого зо^ста^вили, где и ран^ь не
мало по голо^ве и по т^ьвари, по рука^х, по нога^х и по вси^м теле в^кру^г до ^сту
а^лбо и бо^лше^н молото^вы^х, обухо^выхъ и о^выхъ сини^х кро^вью наб^ег^лыхъ
кр^ыва^ныхъ позада^вали и еще мало на то^м маючи и не кон^ьтен^ьтуючи се
ты^м окру^тны^м бы^тьемъ доба^м ку окр^ыва^нено^{го} пр^ез³ ме^сто в^н шыю биючи
и по^пихаючи прова^дили и еще прова^дечи на мо^сте в^бъвалив^ншы зно^у
потра^вуючи того киями, обухами били мо^рдо^вали и ажъ зал^ед^лве па^н
Кго^здецьки^н, которы^н та^м в^н за^мку мешка^етъ, учу^мшы таки^н кри^къ и
мо^рдер^ьство же се на^л ни^м пан^ьство (..) с^вет^лицы в^ыпад^ьши зал^ед^лво
о^дратовал^ь и и^х ро^спудил^ь и на о^статокъ еще самъ пан^ь Межи^нски^н
от^ьпо^ве^д // и пох^ьвал^ьку на ^здоро^вье чинил^ь и в^н тотъ часъ на мещан^ь 316 зв.
нарека^лъ же его на ^смер^ть не заби^ли, поведаючи, к^ды бы^мъ я тамъ самъ
бы^лъ дали^н бы^мъ его неживил^ь и такъ неха^н пове^да буд^етъ того п^ев^ьны^н
ходи^ть по ^свету не буд^е. И при томъ к^гвал^ьто^вны^м бит^ью гроше^н
мон^еты в кишени в доломане в^ыня^ли золоты^х семъ польскихъ, шаб^лю в^н
цап^е? чо^рно^н о^прав^ьною, которая на тотъ часъ при бо^ку была, кошт^овала
пет^ьна^дцать золоты^х пол^ьски^х, ото^рыв^али коня ше^сстю гне^до^{го} в^зели и
погра^били, за которого дано было золоты^х п^ят^ьдесять пол^ьски^х. И то все
к^гвал^ьто^вне и бе^зп^рав^ьне поб^рав^ьши и погра^бив^ьши на пожитокъ сво^н
обе^рнули и при^вла^шили. **1** которы^н то де^спек^ьтъ и ^зби^тье яко и о
грабе^жъ при то^м сталы^х в^ыш^ьмянованы^н прот^ес^туючи^н по^вторе се
прот^ес^товал^ь, хотечи о то^е все с паномъ Симономъ Межи^нски^м и во^нто^м
в^ыш^ьмянованы^м яко и всею громадо^ю, мещаны коро^стешо^вскими в^н
каждо^{го} суду прав^ом чини^ть не занеха^етъ. А д^ля леп^ьшого с^ве^рже^ня и
об^ъя^сне^ня то^е прот^ес^та^ции ставил^ь во^зно^{го} е^нерала вое^во^дства кие^вско^{го}
шляхет^ьного Матыса Сулима, которы^н оче^ви^сто станов^ьши реля^цию
сво^ю со^знал^ь т^ьми сло^вы, и ж^о онъ ро^ку тепереш^не^{го} тис^еча ше^ст^ьсот^ь
три^дца^т тр^ете^{го} м^ца фе^вр^ля два^дцать шо^сто^{го} д^ня маючи при собе шлях^ту
люде^н доб^ры^х, пана Стани^слава Григо^ревича а пана Мико^лая
Пику^ла^нско^{го}, где будучи за придан^емъ у^рядо^вы^м э^здил^ь до дому
уро^жоно^{го} п^на Прокопа Мику^ли^нского, которы^н надъ ре^кою Тетере^вью
недалеко ме^ста Коростешо^ва збудованы^н е^стъ. Тамъ же за^сталомъ
уро^жоного п^на Яна Кот^ьлобая на лож^ьку лежачого, ба^зо которого
зби^то^{го} и ^змо^рдованого, где за о^казан^емъ ви^дело^м усе^{го} зби^того

зѣм^рдованого: голоу и всю тѣ^р, руки и ноги, хрыбѣтъ ~~внѣ~~^с збиты^и, а
317 кругомъ // знать раны молотовыѣ, ѡбуховыѣ, киевыѣ, битыѣ синіѣ
кроу^ю ба^рзо натекуыѣ и ~~всего~~^с скрываето^{го}, которы^х ранъ вси^х в
ли^чбѣ мо^гло быть до ^ста альбо и больше^и же и ^зличить инъшихъ трудно.
Виделомъ ѡдъ которы^х ранъ и бою не ~~ведать~~^с е^сли живъ^и будетъ и то еще
передо мѣною, во^зны^м, шля^хтоу панъ Котълуба^и погидилъ, же тымъ
боємъ се не конътенътуючи грабежъ бѣ^зправъны^и выше^и в протѣ^стацыи
менованы^и учинили которы^и то бо^и и дѣ^спекътъ сво^и такъ же и грабе^ж
вышъменованы^и па^и Котълуба^и менилъ быть стали^и ѡ^д пна Симона
Межинъско^{го} и во^ита Яка Годуна и ~~всее~~^с громады мещанъ
коро^стешовъски^х помочъниковъ. А та! я, во^зны^и, што^м виде^л и слышалъ,
то все правъдивѣ, а не иначе^и ку записаню до кни^г подаю. Которая ^ж то
протѣ^стацыя такъ же и во^зного реляцыя до кни^г кро^дски^х житоми^рски^х
есть записана.

№ 65. Посѣсія пану Третьякови в Корытисча ѡ^д его м^л пна хоружого
киевъско^{го}.

Року тисеча шестьсотъ три^дцать пятого мца фѣв^ряля два^дца^т
ѡ^смого дня.

На в^рядѣ к^рго^дски^м Житоми^рскимъ передо мѣною, Яномъ
Витинъски^м, подъстаро^сти! житоми^рски^м, становъшы ѡчев^исто, во^зны^и
ѣнераль во^ево^дства Киевъско^{го} для записа^ия до кни^г нинѣшн^и
шляхетъны^и Иванъ Конъчаковъски^и тыми словы со^зналъ. Я, Иванъ
Конъчаковъски^и, во^зны^и ѣнераль во^ево^дства Киевъского созываю то
симъ моимъ к^вчито^м, и ^ж року теперешнего тисеча ше^ссо^т три^дцать пятого
мца фѣв^ряля два^дцать четъ^ве^ртого дня было^м на ^справе и потребе его м^л
п^ина Стани^слава Третьяка и мальжонъки его м^л панѣ Зофии
Рапушты^иского Станиславово^е Третьяково^е в селе Корытищахъ тамъ же
317 зв. его м^л панъ Теѡдоръ Елецъ, хоружи^и // во^ево^дства Киевъского и
мальжонъка его мило^сти пани Дорота Барановъского Теодора Ельцова,
хоружиная Киевская, водълугъ записовъ своего на пя^т тисечи^и золоты^х
польски^х его мило^сти пану Третьяку даного и на за^ставу в то^и суме
маетьно^сти свое сѣла Корытищъ зо ~~в~~^сими подъдаными и и^х податками и
вышелякими повинно^стями полъми дво^иными и на зиму засияными,

сеножатями, зо млынами, ставами и и^х спустами ово згола зо в^сь^амъ на в^сьсеи, яко се тая маєтьност в себе маєть. Яко о томъ тотъ запи^с на тую суму и на за^ставу тоє маєтьност^и даные шыри^и в себе описуєть, во^длугъ которого то запису своєго єго м^л панъ хоружи^и з мальжонькою своєю тамъ же заразъ каза^вшы зобрати подьданыхъ в^си^х корыти^иски^х до громады чере^з менованого єго м^л пану Третьаку и мальжоньце єго мл в посєсью до ^споко^ино^{го} де^ржаня и уживанья в то^и суме пяти тисеча^х золоты^х польскихъ за^став^ины^м способомъ на три лита, которые се починаю^т о^д сродопо^стя ри^мско^{го} в року теперишни^м тисеча шестьсотъ три^дца^т пято^м и ко^нчи^т се маєть о такомъ же часє в року пришло^м шестьсотъ три^дца^т о^смомъ ажъ до о^дданья тоє сумы подали и уступили. Гдє я, во^зны^и, маючи при себе шлях^ту стороною пана Заха^ряша **1**колов^ско^{го} а пана Ан^дрея Заре^цко^{го} во^длугъ пови^ино^{ти} мое^и урядо^и за о^чечи^стымъ ро^сказа^иємъ и^х мило^сте^и тоє село Корытища зо в^сьими по^ддаными и^х подат^ками и в^сшєлякими повин^ино^стями, млыномъ, ставомъ, полями дво^рными, сеножатями и ^з засе^вкомъ о^зимымъ на тотъ ча^с на зиму засеянымъ в // посєсью до ^споко^иного 318 де^ржанья ку живанья єго мл пану Третьаку и мальжоньце єго мл подали. Которого то поданья намъ них^то не боронилъ, ани се справо^м жа^дны^м о^тзымалъ. На што даю и се^с к^ит^и мо^и при сєму о^чечи^стымъ созна^иємъ моимъ з моею печатью и ^с подьписомъ руки мое^и.

Писанъ в Корытища^х. Року тисеча шесть со^т три^да^т пятого мца фєв^ряля двадцать чє^твертого дня.

№ 67. Положенє по^зво^м о^д пано^в Счирьски^х на мальжоньковъ по пна Голови^иского.

Року тисеча шестьсотъ три^дцать пятого мца фєв^ряля два^дца^т о^смого дня.

На в^рядє єго к^р м^л к^рго^дско^м в за^мку Житоми^рски^м передо^и ною, Яно^м В^ити^иски^м, по^дстаро^сти^м житоми^рски^м, став^ишы об^ьли^чне шлях^т Ив^ань Кон^ьчако^вски^и, во^зны^и єнер^ал^а воєво^дства Києвско^{го}, Во^лы^иско^{го}, Бра^славского ку записа^ию до кни^г нинєшни^х со^зна^и тыми словы, и^ж року теперешнє^{го} тисеча шестьсотъ три^дцать пятого м^ца фєв^ряля сє^мна^дцато^{го} дня по^зво^в к^рго^дски^х києв^ски^х а (...?) три на мамрамє^х к^рго^дски^х києв^ски^х писаны^х о^днє^сломъ до ^именя на^званого села Колыцьки^х до

двора тамошнѣ^{го} в то^м дворе и селе будучо^{го}, в которомъ дворе за^став^шы на о^н ча^с пана Стефана Голови^нского само^{го} о^лдаломъ тыѣ по^звы о^чевѣ^сто ему в руки самому о^повѣдало^м и о^казаломъ и до вѣдомо^сти привѣломъ писаные тыѣ по^звы по само^{го} его м^л пана Стефана Голови^нско^{го}, яко принцыпала, и помоч^никомъ его шляхетныхъ паномъ меновите Яна Альк^сса^ндра, шля^хти на яко и^х себе име кладетъ капитана во^иска его к^р м^л немецкого дмитровского к^рибовъского Григор^я **В**буховича и Яна Мна^св^ского, Стефана Дол^бра^стяни^сли^сска Коноп^ьку и и^ншихъ в жалобе урожо^но^{го} еѣ м^л панѣѣ Марины Хохов^ско^{го} пе^ршо^{го} мальженьства Ю^ре^ное Лясотиное а теперешнѣ^{го} Стани^слав^ное Щи^рское и мальжонька еѣ урожоного пана Стани^слава Щи^рского, яко опекуна еѣ

318 зв. милости з^вирх^него. А то пе^рши^н позовъ в справѣ // головно^н о к^гвал^тов^ное наеханъ на добра местечко и замокъ Го^стомл^ь и села до него належачие в посѣсы за правомъ п^внымъ о^тъ зо мною слав^ное памети его м^л пана Юр^я Лясоты в помененыхъ по^водомъ будучихъ подъ ча^с небытно^сти и^х м^л самы^х в року недав^но прошломъ тысяча шѣ^ссо^т три^дцать че^тве^ртого мца ав^гуг^ста двѣ^дцѣ^т шо^сто^{го} д^ня о зекр^ыв^аченѣ дому шляхецко^{го} порубанѣ посеченѣ слу^г и челяди замковѣ, побранѣ, злупенѣ речи^н, ма^стно^сти, шатъ, сребра, кабатомъ, п^нзи^н готовы^х, о^тб^ияня комо^р, полъупана саринъ, побра^ня справъ записомъ ро^зны^х, конѣ^н, бы^дла злупи^ня, знищеня ма^стно^сте^н и и^ншихъ ро^зныхъ речи^н и ма^стно^сти^н затымъ до в^сказа^ня на ни^х в^ни^н прав^ны^х; други^н позомъ до при^слуханъя в^ыведе^ня шк^рутении в то^н же справѣ головно^н пре^з сторону по^водовую против^ько пану Стефану Голови^нскому и помоч^никомъ его; а трети^н позомъ о шк^оды за тымъ походячие, о чомъ все^м ширѣ^н мяновите и по до^ста^тку тыѣ в^си по^звы в себе о^бмо^вляють. Того жъ року и м^ца в^ыш^ьмяно^нованого а д^ня двѣ^дцѣ^то^{го} такие жъ по^звы и в^ь то^н же справѣ в жалобе ты^х же особъ в^ыш^ьмяно^нваны^х слово в слово писаные помянованыхъ помоч^никомъ не маючи вѣдомости о о^сило^сти^х // поприбияломъ при в^оротахъ и ф^ор^ьтяхъ костельныхъ и ратушны^х в ме^сте его к^р м^л Киѣв^скомъ в справѣ о то^т же к^гвал^тов^ны^н наѣз^д, побранѣ и злупенѣ речи^н ма^стно^сти ку в^ь сказаню за то на ни^х в^ни^н прав^ны^х о ч^омъ ширѣ^н тыѣ по^звы в себе о^бмо^вляю^т. За которыми то по^звами зложил^о рокъ ку праву о^бо^м сторона^м такъ по^водово^н, яко и по^звано^н становити се пере^д судо^м к^гро^дски^м Киѣв^ски^м на ро^чка^х к^гро^дски^х киѣв^ски^х, которые в року

нинешни^м тисеча ше^{ст}со^т три^дца^т пято^{го} мца априля чет^ве^ртого дня
припадуть и на ми^цы пев^но^м в зам^ку е^{го} к^р м^л Кие^вско^м сужоны и
от^правочаны быти маю^т. Которое ж то оче^вид^ное созна^н е во^зно^{го} до
кни^г нинешни^х ест^ь принято и записано.

№ 68 Року тисеча ше^{ст}со^т три^дца^т пято^{го}, мца фе^вр^аля два^дца^т о^смо^{го}
дня.

Писа^л и присыла^л на в^рх^дь к^ро^лски^и житоми^рски^и до мене, Яна
Вити^нско^{го}, по^дстаро^{те}го житоми^рско^{го}, в^рожоны^и пан^ь Микола^и
Межи^нски^и, сл^уга и ад^министрато^р на то^и ча^с ми^ста Коро^стешова и е^{го}
приле^жно^{сти} доб^р его мило^сти пана Люд^вика **1**лизара Во^лыч^ьке^вича
имене^м того ж его м^л пана сво^его солените^р св^итьче^чи и прот^ес^тв^уючи на
шл^хет^ного пана Яна Кот^ьл^ьба^н, прин^цыпала в^чин^ьк^ь непри^сто^ино^{го}
выше^им^нованого о то, и ж рок^ь теперешнего, тисеча шестьсо^т
трид^цать п^то^{го}, мца фе^вр^ал^ь дев^етна^дцато^{го} дн^ь поменены^и пан^ь
Кот^ьл^ьба^н, ^нко се на то^и ча^с мени^л бы^т сл^угою его мило^сти // пана 319 зв.
Сте^фана Ак^ьсака (...?) зе^мского кие^вского, старо^сты **1**с^тры^нско^{го},
приеха^вши до Коро^стешова, мае^тно^сти менованого его м^л пана
1лизара в^ра^д до пана Прокопа Мик^ьли^ньского пови^нного яко^го в^оего
до мешкан^я е^{го}, которое ест^ь за ми^стом^ь Коростешовом^ь и пода^л там^ь
го^спода ставал^ь. А по тым^ь, не маючи жа^дное потребы до помененого
ми^ста только для того, абы то не мог^л по^дпи^т приеха^л и б^ьд^ьчи
запрошоны^и о^д пна К^родзьжиц^ького на обид^ь, там^ь ча^с немалы^и в^н него
в^н поседенью был^ь. Ни^жли, кгда юж^ь было припозно^и выше^дши о^д пана
К^го^зде^нко^{го} з мешкан^ь его на ми^сто допивал^ь себе. Где допив^ьши и юж^ь
было година в^н нуч^ь, альбо и дал^е, в^протьн^ьгыши себе яки^ись
непотребны^и и непри^сто^ины^и, а праве в^сты^дливы^и бог^ь и людя^м
поч^ьстивым^ь в^ьмысл^ь бры^дьки^и ше^дши в^н дом^ь пред^ь зам^ьком^ь б^ьд^ьчого
до чоловека по^чстиво^{го} на ^име Матьфе^н Ковал^ь, цех^ьми^стра
ковальского и за^став^ьшы там^ь в^н ты^м го^сподар^ь и^с чел^ьд^ькою его в^н ку^хни
реме^стви робече^{го}, рекомо то по^дком^ь себе до кон^ь казал^ь гото^вать, а
о^нь дзе маючи о^ню мы^сль непри^сто^ин^ью зав^ьз^ьтою, хотечи о^нь
афек^ть сво^и непри^сто^ины^и вы^коныва^ть и до^ску (...) вышол^ь до ^избы того
Ковал^я Матьфе^я. В^н которо^и ^избе за^став^ьшы жон^ь то^{го} Матьфе^я
слав^ьт^ьн^ью Мар^ьш^ь меш^ьчан^ьк^ь, пови^нн^ью кгда в^н таковы^м в^чин^ьк^ь в^н

320 □кимъ бы панъ Котълѣба^и оныѣ бы добре розѣмѣ^и не люде^и рано а хотечи оное до nero³ку^дно^{го} // и в вѣстыдлино^{го} ѡчинѣхъ прѣ³ квалѣть привѣ^рнѣть, ничого не ѣре^спекѣхъючи на ѣтанѣ по виры белоголовѣски^и, южѣ статѣ^чны^и по готовѣ на во^ины в правѣ по^сполиты^м кого описано легѣце, то собе поважаючи подѣ небытно^сть на то^и ча^с пана Межинѣского в мѣ^сте и замѣхъ Коростешове нападыши тѣю Коваловѣю мещанѣхъ, жонѣ того Матѣфея Ковалѣ, по^дданого его м^л пана 1лизара, яко ѡбѣ сѣсѣ примѣшалѣ и до вѣшѣм[□]нованого непри^сто^иного ѡчинѣхъ, а кгда емѣ не хотила бытъ по воли и знаемо^сти з онымѣ жа^дно^и никгда не маючи, видѣчи оного таково^м злы^м замы^сломѣ заведѣного одопѣхнѣла его ѡ^д себѣ. Тѣды то^и поменѣны^и панѣ Котълѣба^и, добывѣвши шабли, поменѣнѣю Ковалевѣю в рѣ^кхъ ѡ^рѣхътѣне зранилѣ ранѣ тятѣю крывавѣю задалѣ, па^дцо^в два ѡ тоѣ рѣ^ки мало не прочѣ зы^сподѣ по^дтѣялѣ. Которая видѣчи таково^и квалѣть, бѣдѣчи ю^ж зранѣна, абы ѣ^и далѣ^и не покаличилѣ, волѣла на мѣ^жа своѣго и чел[□]дѣ, которы^и в кѣ³ни робили, ѡ ратѣнокѣ и на инѣши^х люде^и, которы^и коли! ку³ни были. Зачѣм, припадѣвши на^с, ѡ^слышавѣвши таки^и крикѣ до и³бы залѣдѣѣе ѡдѣ того Котълѣбая поменѣнѣю билѣю головѣ а жонѣ одѣратовали.

1 которыѣ то таковоѣ квалѣтовѣныѣ дѣ^спекѣты и ѣ³ранѣне тоѣ билое головѣ мещанѣки по^дданое его м^л пана 1лизара с тѣмѣ Котълѣбаѣмѣ его м^л панѣ 1лизарови панѣ своѣмѣ ѡ кѣривдѣ тоѣ подѣданое свое^ж поменѣны^и панѣ Межинѣски^и чинитѣ в сѣдѣ наленѣ^м(?) 320 зв. ѡфѣрова^л зо^стави^вши мѣлиѡрицѣю тоѣ протѣ^стацѣи // и панѣ своѣмѣ на то^и ча^с пришолѣ, абы тая протѣ^стацѣя была прин[□]та. Тѣю своѣю протѣ^стацѣю для вѣтѣшо^{го} св[□]дѣнѣства становши ѡчѣви^сто во³ны^и ѣнералѣ воѣво^дства Киѣвско^{го} шляхѣтѣны^и Лавѣринѣ Козѣловѣски^и сознѣалѣ, и^ж онѣ рокѣ тепѣрѣшнѣго тѣсѣча шѣстѣсѣть тридѣцѣть пѣто^{го} мѣца фѣв^рялѣ дня бѣдѣчи ѡ^рядовѣне возѣваны^и ѡдѣ пана Миколѣя Кнѣжинѣско^{го}, слѣ^ги ѣ^{го} м^л пна Людѣвика 1лизара, маючи при собе шляхѣтѣ, люде^и добрыхъ пана Анѣд^рея Вѣлѣжанѣско^{го} а пана Яна Ястрѣбѣского бѣдѣчи в мѣ^сте Коростешове былѣ ѡ домѣ Ковалѣ Матѣ^ѡея, подѣдано^{го} его милости пана 1лизара передѣ замѣкомѣ тамѣ же за ѡбѣвоженѣ^м то^{го} Ковал[□] с тоѣю шл[□]хтоѣ менѣваноѣ видѣлѣ славѣтѣнѣю Марѣшѣ, жонѣ Матѣ^ѡея Ковалѣ ба^рзо хорѣю на постѣли лежачѣю, на которо^м телѣ видѣлѣ на рѣ^цѣ лево^и ранѣ тятѣю крывавѣю

шкодливую павълѣцовъ (!) два – мизены^и и по^для мизено^{го} ѿ рѣки ѿ ^и зы^с под^ѣ подѣтыты, только на скѣрѣце за^или. **1** которое то зранѣнѣе поменѣная мешѣщанѣка Ковалѣвая менила бытъ себе сталое ѿ^д пана Яна Котълѣбая способомъ таковымъ, ꙗко се ^и выше^и ^и протѣ^стацыи поменило ѿ на^исте на домъ того Ковалѣ Матѣ^иея и ^и пре^з пана Яна Котълѣбая попелѣнено. А такъ поменѣны^и во^зны^и тамъ бывѣши, што ми ѿбѣ^иожено и справо^ивано было, што^и виде^д и слышалъ справѣ^дливѣ было до кни^г со^зна^игыши просилъ, абы тая ^и го^и реляция при то^и протѣ^стацы^и была до кни^г принята. Што ѿтрымалъ.

- Андре*^кко брусилівський міщанин – 21
Барано^вски^и *Во*^тте^х біскуп перемишльський – 12
Барано^вски^и *Ма*^рко слуга князя Вороницького – 2
Беле^ики^и *Тома*^ш ротмістр – 9 зв.
Бе^иски^и машталір, слуга князя Вороницького – 2
Бехо^вски^и *Во*^ттех воєвода волинський і п'ятецький – 15
Блоце^ико^вски^и *Вале*^ити^и шляхтич – 17
Богуфа^и підсудок земський київський – 10 зв.
Богушова Дашко^вская хорунжина брацлавська – 1
Бори^с брусилівський війт 15 зв., 20 зв.
Боро^вко *Ива*^и шляхтич – 10 зв.
Бутови^и *Я*^ико *Дмитрови*^и хорунжий Київської землі – 15 зв.
Бутримо^вски^и *Дахно* возний – 22 зв.
Быстра^и *Юре*^и шляхтич – 22 зв.
Бялокгородски^и *Семе*^и слуга Беховського – 15
Ва^ско підданий Горностая – 24 зв.
Ва^ско машталір, слуга князя Вороницького – 2
Ве^рбов^ски^и *Себастьян*^и шляхтич-свідок – 8 зв.
Вигано^вски^и *Ян*^и шляхтич – 1
Вина^рски^и *Крыштоф*^и шляхтич – 19, 20
Виту^иски^и *Ян*^и шляхтич – 1
Возница Ко^идра^и підданий Голинського – 24 зв.,
Воронина Алексадрова^и *В*^одо^ия *В*^олыча^ика 9 зв.
Ворони^ики^и *Мату*^иш князь, намісник Київського воєводства – 2
Ворона Мату^иш київський підвоєводій – 4
Ворони^и /*Ворона* / *Александр* шляхтич – 1 зв., 3, 10 зв.
Гараси^и паволоцький міщанин – 24
Гараси^и підданий Жорнинової Авдотї – 3
Га^и священник – 10
Герасимовая Станиславовичовая Суриновa^и – 10 зв.
Го^рде^и підданий Ворониної Оличанки – 10
Го^рноста^и *Ерони*^и *Леци*^иски^и берестейський воєводич – 24 зв.
Гри^ико паволоцький міщанин – 24
Гри^ише^ико *Дми*^иро підданий Станіслава Голинського – 24 зв.
Гумени^ики^и *Рафа*^ил поручник ротмістра Станіславського – 17 зв.
Дворник^и *Миш*^ико брусилівський міщанин – 15 зв.
Делемеи Ва^ско підданий Беховського – 15
Дениско-Мале^ски^и *Шимо*^и житомирський староста – 1
Дмитрови^и *В*^оре^им слуга Богдана Стрибиля – 7
Дрозде^ики^и *Криштоф* возний – 4
Дьяк^и *Иван*^и брусилівський міщанин – 15 зв.
Е^вхи^им паволоцький міщанин – 24
Жа^сла^вски^и *Яну*^иш княжич – 6

Жда^н підданий Жорнинової Авдотї – 3
Жигимо^н III польський король – 10 зв.
Жо^лке^вски^н *Стани^сла^в* гетьман коронний польний – 17
Жорниновая Алекса^ндровая А^вдо^тя – 2 зв.
Жу^рби^нски^н *Ка^рпо* служебник пана Ясликовського 10 зв.
Заборо^вски^н слуга князя Вороницького – 2
Заруба Маты^с шляхтич-свідок – 22
Збара^зки^н княжич – 1 зв.
Збара^зки^н *Яну^ш* гетьман польний – 9 зв.
И^гяи сотник – 15
Ива^н підданий Жорнинової Авдотї – 3
Каве^нки^н *Себестия^н* житомирський підстароста – згадується у більшості справ
Ка^рпе^нко Па^ло яцьківський підданий – 24 зв.
Ка^рпе^нко Трохи^м яцьківський підданий – 24 зв.
Ква^ско – 20 зв.
Козаро^вская Васи^левая Якне^шка Вольского – 3 зв.
Кголь^нски^н *Станисла^в* шляхтич, підданий brasлавського воєводи – 24
Коро^л паволоцький міщанин – 24
Коче^вски^н *Матя^ш* брусилівський урядник – 20 зв.
Кочу^рски^н *Григорє^н* земенин Київської землі – 15 зв., 20 зв.
Коци^к підданий Ворониної Оличанки – 10
Краснодво^рски^н *Ива^н* *Маркович* перший чоловік Ганни Суринової 8 зв.
Кубски^н *А^ндре^н* слуга князя Вороницького – 2
Ку^рцєви^н-*Булыга Дмитр^ь* князь – 19 зв.
Кутови^н *Я^нко* київський хорунжий – 3 зв.
Кутови^н *Сєме^н* син – 3 зв.
Куха^р *Микола^н* слуга князя Вороницького – 2
Ку^н підданий Беховського 15
Лаза^р паволоцький міщанин – 24
Лєськеви^ч *А^ндре^н* шляхтич – 22 зв.
Ле^шне^вски^н – 2 зв.
Малы^нски^н *Фро^нцко* шляхтич-свідок – 22
Ма^рты^н – 20 зв.
Масло Федо^р п'ятицький міщанин – 15
Масловая Федоровая дружина Федора Масла – 15
Ма^тфєє^вски^н *Сєме^н* *Дени^ско* житомирський староста – 10 зв., 17
Матфєєвич Сє^гє^н слуга Василя Тиші-Биковського – 4 зв.
Ма^тфєє^н підданий Кочурського – 21
Ма^тя^ш брусилівський урядник – 15 зв.
Маты^с слуга Житомирського замку – 20 зв.
Мачу^нски^н *Сєме^н* возний – 8 зв.
Микола^н підданий Жорнинової Авдотї – 3
Михє^л *Ива^н* шляхтич – 24 зв.
Мо^ркоши^н *Василє^н* шляхтич – 10
Насє^нки^н *Василє^н* паволоцький в'язник – 24
Не^вмири^нки^н *Пе^тро* шляхтич – 8 зв.

Недопыреви^ч Я^н шляхтич – 10 зв.
Немири^ч Еси^ф суддя земський київський – 1, 9
Непи^нвода підданий Оличанки – 12 зв.
Ўкгано^вски^н шляхтич – 1
Ўсакъ Янъ шляхтич – 1
Ўкси^ня Се^ргее^вна Е^рмолина Нефедовича – 20 зв.,
Ўлизар Ада^м Во^лчкеви^ч – 22 зв.,
Ўни^ско паволоцький міщанин – 24
Ўлыча^нка Ўдо^я шляхтянка – 11 зв.
Ўстро^зски^н Косте^нти^н князь, київський воєвода – 3, 10 зв., 24 зв.
Па^вли^к підданий Оличанки – 12
Па^ло^вски^н Я^н шляхтич-свідок – 15
Па^лчи^к підданий Оличанки – 12
Петринє^нко Кондрат підданий Кочурського – 21
По^лбе^ски^н шляхтич – 12
Покале^вск^н Григори^н шляхтич – 12
Полонєя – 1
Пота^п Іванови^ч – 8 зв.
Прєжо^вски^н Ива^н шляхтич-свідок – 19
Пузы^рковьски^н Жданъ боярин, підданий Горностая 24 зв.
Ра^сто^вски^н Ива^н паволоцький міщанин – 24
Рекє^лски^н Я^н урядник біликовецький, підданий Тиші-Биковського – 8 зв.
Рокуси^н Станисла^в шляхтич-свідок – 15
Рома^нче^нко Ива^н підданий Богдана Стрибиля – 12 зв.
Рудни^к Иван підданий Оличанки – 12
Ружи^нская Кирикова Я^нвикга Фро^нцьковъна ~~Ѳ~~^асєвъского кнзягиня – 5 зв.
Ружи^нски^н Кири^к Ўстафъєви^ч – 3 зв., 22 зв.
Ружи^нски^н Микола^н Ўстафъєви^ч – 24
Сапєга Бо^гда^н мінський воєвода – 1 зв.
Сапєга Ле^в канцлер Великого князівства Литовського, староста слонімський марковуський і мидельський – 1 зв.
Се^мє^н підданий Оличанки – 12
Се^ргє^н підданий Семена Матвійського – 12 зв.
Се^ци^нски^н Себєстия^н шляхтич – 18, 22
Скрага Се^ргє^н шляхтич – 17
Слєса^р Ва^ско підданий Бєховського 15
Соко^р Григорє^н служебник Острозького – 12 зв., 18 зв., 20
Соко^р Ива^н син Григорія – 12 зв.
Ста^нникъ Бори^с брусилівський міщанин – 15 зв.
Стані^сла^в слуга Богдана Стрибиля – 12 зв.
Стані^сла^вски^н Миха^нло ротмістр – 17 зв.
Станише^вски^н Янъ писар Житомирського замку – 17, 18 зв.
Стас машталір, слуга князя Вороницького – 2
Стєпа^н стадник Бутовича 15 зв.

Стрыбы^л Бо^гдан Іванови^ч шляхтич – 7, 8 зв., 12 зв.
Стры^ко^вски^и Мате^и шляхтич, який замінював житомирського підстаросту – 15 зв., 18, 20 зв., 22
Сури^и Василе^и шляхтич – 17 зв.
Сурин Гараси^и Станиславович шляхтич – 12
Сурины Я^и и Тимофе^и сини Гарасима – 8 зв.
Сынкгу^р Ива^и шляхтич-свідок – 19
Сынкгуро^вная Ма^ря дружина Григорія Кочурського – 20 зв.
Теребо^вски^и Ива^и паволоцький міщанин – 24
Тиша-Быко^вски^и Василе^и /Василя^и/ шляхтич – 4 зв., 7
Тиша-Быко^вски^и Алекса^иде^р брат – 5
То^вща Яку^б шляхтич – 12 зв.
Трыко^вски^и Маты^с шляхтич-свідок – 10 зв.
Тышкеви^ч Фрыдри^х Лого^иски^и берестейський воєводич – 1 зв., 5 зв., 15 зв.
Тышкевичо^вна Алекса^идра смоленська воєводичка – 22 зв.
Т^вса^ика Яко^в підданий Кголинського – 24 зв.
Угореньски^и У^лехно шляхтич-свідок – 8 зв.
Фалц підданий Оличанки – 12
Фа^лче^вская Ядовикга дружина Ружинського – 23
Феддо^р підданий Оличанки – 12
Феддо^р воєводич – 20 зв.
Фило^и – 20 зв.
Хале^цкая А^идреевая Га^лжька Франци^ишко^вна Хва^лце^вская – 19
Хале^цки^и А^идре^и шляхтич – 19 зв.
Халимонови^ч Пе^тро підданий Василя Тиші – 8 зв.
Ченови^цки^и Яро^и – 11
Чижевичь Григоре^и київський возний – 2
Шале^вски^и Александр урядник Єроніма Горностая – 24 зв.
Ща^сны^и паволоцький міщанин – 24
Щение^вски^и Бо^гда^и шляхтич – 16
Щение^вски^и /Счение^вски^и/ Жда^и возний – 3, 8, 16, 21 зв.
Щение^вски^и Ми^ско шляхтич – 16 зв.
Щение^вскиє Ива^и и Вла^ско шляхтичі – 16 зв.
Юре^ишко підданий Беховського – 15
Ю^ско стадник Бутовича – 15 зв.
Ю^хно паволоцький міщанин – 24
Яки^и підданий Беховського – 15
Яко^в паволоцький міщанин – 24
Якосо^вски^и Юзеф^ь – 1 зв.
Я^ико – 20 зв.
Я^иковая Ве^рбова^иная Ма^ря Бутовичо^вна донька Янка Кутовича – 3 зв.
Яро^и брусилівський міщанин – 15 зв.
Я^ико підданий Оличанки – 10
Я^ико^вского У^вдо^тя Івановна – 24

ГЕОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК АКТОВОЇ КНИГИ 1590 року

- Бєлико^вци* двор маєтність Василя Тиші-Биковського – 5, 7
Бє^рна^вка городище, маєтність княгині Ядвіги Ружинської – 6
Билило^вски^и к^грунт – 24
Брусило^в – містечко 3 зв., 20 зв.
Варшава – 12
Ва^рша^вски^и сє^им – 3
Вєлє^дники містечко, зараз село Овруцького району – 1 зв.
Вєлика Пята ріка – 15 зв.
Вєрхури^ики урочище – 24
Волосо^вски^и к^грунт власність Олізара – 22 зв.
Годото^мльское село – 8 зв.
Гує^вка річка – 6
Жарка Руда – 8
Жоровє^и річка – 1
Житоми^р у всіх справах книг
Житоми^рски^и со^ими^к – 3
Збараж місто – 2
Звєго^лская волость – 24 зв.
Ко^дня містечко, зараз село Житомирського району – 1 зв.
Коростыше^в місто – 23
Котє^лня місто, маєтність князя Кирика Ружинського, зараз село Стара Котельня Андрушівського району – 3 зв., 22 зв.
Кочу^рски маєтність Кочурського – 15 зв.
Ло^вко^в маєтність Богдана Стрибиля, зараз село Житомирського району – 8 зв.
Ляховичи село – 8 зв.
Мизяко^вски^и к^грунт – 24
Нори^иск зараз село Овруцького району – 1
Нори^иски^и к^грунт – 1
Ўтро^г місто – 9 зв.
Паволо^ч містечко, маєтність князя Миколи Ружинського, зараз село Попільнянського району – 24 зв.
Попо^вцы поле на ґрунті Кочурському – 15 зв.
Рє^ч *Посполита* – 12
Рєчи^иская земля – 19
Ру^дня – 3
Слободище маєтність Фрідріха Тишкевича – 6 зв., 15
Соколє^и урочище – 24

Старосе^лцы маєтність житомирського старости Семена Матфеевського, зараз село Коростишівського району – 10 зв.

Студена Вода двір Богдана Стрибиля, зараз село Студениця Коростишівського району – 7, 10 зв.

Трояно^вцы маєтність Овдотї Оличанки, зараз село Троянів Житомирського району – 9 зв.

Фороца маєтність Козаровської Янешки – 3

Ходо^рко^в маєтність Тиш-Биковських, зараз село Попільнянського району – 4 зв., 23

Чернехо^в маєтність Єсифа Немирича – 9, 23

Шу^мскъ маєтність Жорнинової Авдотї – 2 зв.

Щение^в власність Щенієвських, зараз село Черняхівського району – 16 зв.

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК АКТОВОЇ КНИГИ 1635 року

- Абрамовичъ* воеводич смоленський – 274 зв.
Абрамова власниця с. Кам'яний Брід – 273
Акъсакъ Миха^ло поручник княжати Михайла Корибута – 291 зв.
Анька с Че^тве^ртни Пи^ршого Якубова Страдонъская – 249
Ба^бски^и Микола^и шляхтич – 258 зв.
Ба^с житель с. Райки – 292 зв.
Белоши^икая Малаша Семеновая Дидковского – 287
Белоши^ики^и Семень Андреєвичъ шляхтич – 287
Белоши^икиє Ива^и и Григорє^и їхні сини – 287 зв.
Би^иски^и Ерємъ шляхтич, підданий Вілямовського – 253
Богусла^вски^и Стани^славъ шляхтич – 302 зв.
Бору^шко^вски^и Ма^тве^и шляхтич, слуга Янковського – 272
Брозо^вски^и Макъсимилианъ підстолій Київської землі, дідич добр с. Янковець – 255,
Бронє^вски^и Мате^и шляхтич – 252 зв., 254
Бро^ики^и Я^и шляхтич-свідок – 255
Буга^и Гри^ико и Андре^и піддані Негребецького – 249 зв.
Бу^рба котеленський вїйт – 256
Бутоно^г Ва^ско житель с. Райки – 292 зв.
Быко^вски^и Микола^и шляхтич – 241 зв.
Были^ики^и шляхтич – 307 зв.
Бялє^ики^и Ко^идра Яку^б плебан Чуднівської плебанії – 277
Вєлєжа^иски^и А^идре^и шляхтич-свідок – 320 зв.
Вилиго^рски^и Пе^тро шляхтич – 273
Вильчокъ Ма^рты^и шляхтич – 270 зв.
Ви^ичопо^иски^и Янъ шляхтич – 302 зв.
Вилямъ Стани^сла^в шляхтич – 266
Вилямо^вски^и Микола^и шляхтич – 242 зв., 252, 254, 300 зв.
Вити^иски^и Я^и житомирський підстароста – протягом всіх виписаних справ
Вито^вски^и Лука^и підсудок – 255 зв.
Вито^сла^вски^и Я^и шляхтич – 258 зв.
Вишънєвєцьки^и Ерєми^и княжич – 291 зв.
Во^итєхо^вски^и Ерєго шляхтич 261 зв.
Во^ико^вски^и Самує^и хоружий – 258 зв.,
Во^сковєнь Иванъ Назарови^и а також *Семень, Хведоръ, Кириянь* шляхтичі, які себе називали Білошицькими – 287 зв.
Во^ско^вски^и Валєнт шляхтич – 261 зв.
Ворони^и Яку^б шляхтич – 255 зв.
Ворони^и Тєодо^р підчаший київський – 302 зв.

Воюти^иски^и Абра^и шляхтич – 258 зв.
 Урони^ики^и Мате^и шляхтич – 245
 Уро^иски^и Во^ите^и слуга Лясочинського – 240
 Уыго^иски^и Андри^и И^инатови^и Давидовы^и шляхтич – 239 зв.
 Уыши^иски^и Я^и шляхтич – 255
 Уы^ипо^иски^и Микола^и намісник Житомирського підстароства – 303 зв.
 Га^иски^и Алекса^идер власник Вільська, поборця київський – 240, 242 зв., 252 зв., 254, 301 зв., 275 зв.
 Га^иски^и Пе^иро шляхтич – 258 зв.
 Годунъ Я^ико коростишівський війт – 315 зв.
 Го^идаковски^и Стани^ила^и поручник – 258 зв.
 Голови^иски^и Стефа^и шляхтич – 257 зв.
 Голубъка підданий Тишкевича, житель с. Райки – 292
 Грибъ Ва^ико підданий Тишкевича, житель с. Райки – 293 зв.
 Григо^ирєви^и Стани^иславъ шляхтич-свідок – 316
 Гумени^ики^и Теодо^ир підвоеводій, київський городський суддя – 238, 239
 Гуринъ Аньтонъ підданий Тишкевича, житель с. Райки – 292
 Данилецьки^и Александре^и шляхтич-свідок – 260
 Де^иржко Янь шляхтич, товариш роти Корбута – 255, 294, 294 зв.
 Де^ирка^и житель села Райки – 292 зв.
 Ди^иковъски^и Захаръиш Петрови^ич шляхтич – 260 зв., 289
 Ди^ико^иски^и Не^итра^и шляхтич-свідок – 261
 Ди^ико^иски^и Стефа^и шляхтич – 289 зв.
 Дмитровъски^и шляхтич – 258
 Добростацьки^и шляхтич – 301
 Долибра^итъяни^или^ико Стефанъ шляхтич – 318 зв.
 Долгге^и Стефа^и шляхтич – 258
 Домара^иски^и Тома^и возний – 240, 286
 Домари^иски^и Тома^и возний – 312 зв.
 Домо^итова княгиня – 275
 Дьякъ Ко^ирни^и підданий Негребецького – 249 зв.
 Еле^и Икгънаци^и ксьондз, власник села Савлуки – 275
 Еле^и Теодо^ир хоружий Київського воєводства – 317
 Ельцова Дорота Дорота Теодора Барановського 317 зв.
 Ельцова Крыстина з Лого^иска Тишкевичова Ко^иста^итинова підстоля київська – 239
 Ельцова Маруша Во^итехова Крошненьская – 309
 Енети^иски^и Янь возний – 255 зв.
 Жа^ила^иски^и Влади^ила^и До^има княжич – 238
 Жа^ила^иски^и Домини^и на Вт^итрогу князь – 286 зв.
 Жа^ила^иски^и Хрызостомъ Домини^и княжич – 277
 Жеребе^ики^и Ян шляхтич-свідок – 250 зв.
 Же^ирде^икиє Влади^ила^и Лю^ивик – 258 зв.
 Же^ирде^ики^и Ада^и підданий Маруші Щенієвської – 297, 309 зв.

Жи́до^вски^и Ада^м підданий Лаща 257 зв.
Жи́ри^ики^и Кры́што(ф) шляхтич-свідок – 304
Жи́ра^вски^и Янь урядник Янковецький – 255
Забі^иски^и Ада^м – 252 зв., 254
Завада Якубъ возний – 264 зв.
Зава^икиє шляхтичі – 246 зв.
Зави^иски^и Микола^и шляхтич-свідок – 244 зв.
Залєски^и Во^ите^х шляхтич-свідок – 242 зв., 275
Замо^иски^и Янь калуський староста – 278 зв.
Зарвани^ики^и Ива^и возний – 250
Заре^ики^и А^идре^и шляхтич-свідок – 317 зв.
Зборо^вски^и Ма^иты^и шляхтич-свідок – 273
Збучи^иски^и А^игуст^и возний – 238, 289
Злотопо^иски^и Ерего – 277
Змиєв^иски^и Семенъ шляхтич-свідок 276 зв.
Кавец^ики^и Станиславъ возний – 249
Кале^иски^и Игна^и возний – 290
Калусо^вски^и Янь шляхтич – 277 зв.
Камене^ики^и Кры́штопх – 311
Ка^ибу^и Миха^и житомирський писар – 257-261, 305
Ка^ибу^и Ереми^и Михаило князь – 294 зв.
Ка^ипо^иски^и Микола^и шляхтич-свідок – 253
Кацяюта – 305
Качано^вски^и – 258 зв.
Качъло^вски^и Лавъи^и – 287
Кє^или^и Кгабриє^и – 273
Кге^иру^и Александєр – 241 зв.
Кголе^ики^и шляхтич – 301
Кго^или^ики^и ерего шляхтич-свідок – 248 зв.
Кграби^иски^и Кри́штоф шляхтич-свідок – 253
Кгродило^вски^и Юзе́пхъ лугинський урядник – 267 зв.
Кгрыбо^вски^и шляхтич – 258
Кгруше́не^ики^и Янь возний – 255 зв., 270 зв.
Кгруше^ики^и Во^ице^х – 267 зв.
Кисє^и Ада^м чернігівський підкоморій – 272
Кисляє^ико Хъфедор підданий Тишкевича, житель с. Райки – 292 зв.
Клєвєцки^и Шимо^и возний – 300
Клє^ико^иски^и Сте́фа^и шляхтич-свідок – 250 зв.
Кло^иде^ики^и шляхтич – 315 зв.
Клоно^вски^и Микола^и – 258 зв.
Кнежи^иски^и Микола^и слуга Олізара – 320 зв.
Кобри^иски^и Янь шляхтич-свідок – 255 зв.
Кона^и Матфе^и цехмайстер – 315 зв.

Козера^ики^и Стани^сла^в – 253
Ко^зло^вски^и Ла^ври^и (Ра^вринъ) возний – 253, 274 зв., 301
Конопка Станисла^в шляхтич – 258
Кома^р Васи^л інстигатор коронний 248 зв.
Ко^нчако^вски^и Ива^н возний – 257 зв., 317
Коре^нски^и Игъ^на^т шляхтич-свідок – 289
Коре^нки^и Каро^к князь – 271
Коре^нки^и Самуе^л князь – 271 зв.
Ко^рни^цка Адамова Марина Жуков^екого – 267 зв.
Ко^рни^цки^е Ада^м, Ко^рне^н шляхтичі – 267 зв.
Корче^вски^и Адам – 246, 273 зв., 299
Ко^стюко^вски^и Александре^р возний – 267
Котьлуба^н Янъ шляхтич – 315 зв.
Красю^вски^и шляхтич – 314 зв.
Крапче^вски^и шляхтич – 286
Кре^ско житель с. райки – 292
Кречко^вски^и Стефа^н шляхтич-свідок – 248 зв.
Криву^лка підданий Тишкевича, житель с. Райки – 292 зв.
Криницьки^и Якубъ шляхтич-свідок – 289
Круп^еки^и Стефа^н шляхтич-свідок – 311
Круше^нкы^и суддя – 303 зв.
Круши^нски^и Стани^сла^в ротмістр – 258 зв.
Круши^нски^и Ерего – 258 зв.
Кташумиєвичъ Теофилъ священник – 249 зв.
Кукълічъ Павелъ слуга Антоніана Тишкевича – 291 зв., 294 зв.
Куло^к підданий Тишкевича, житель с. Райки – 292 зв.
Кунєви^ч Фило^н – 249 зв.
Ласч (Лац) Самуе^л Тучап^ьски^и стражник коронний, овруцький староста, власник маєтності Котельня – 255 зв.
Левъ Стефа^н – 249 зв.
Лємишъко Сте^нко житель села Райки – 292 зв.
Лєпъяникъ євъхам житомиський міщанин – 307 зв.
Лєсоти^нски^и Александре^р кам'янецький, новгородський, уланівський каштелян – 240
Липле^нски^и Даниє^л 289 зв.
Липленски^и Я^н київський підвоєводій, власник маєтності Липляни – 238 зв.
Ло^зка Миха^нло 272 зв.
Лоховъского Марина дружина Станіслава Щирського – 258
Лукаре^вски^и Деонизи^и – 314
Лукаре^вски^и Ха^рко – 314 зв.
Лукаре^вская Савчыная Ганна Говорковичовна – 314
Луко^мски^и Я^н 258 зв.
Лясота Ю^рко – 258, 318 зв.

Мале^нски^и Я^и шляхтич – 238
Мале^нски^и Микола^и шляхтич – 270
Маса^нски^и Кири^к княжич – 238
Матисови^ч Федо^р вільський війт – 242 зв., 301
Ме^нжи^иски^и Симо^н коростишівський староста – 315 зв.
Ме^рвинська шляхтянка – 276
Мете^нски^и Самюе^л шляхтич – 239 зв.
Мете^нская Марина дочка – 239 зв.
Мико^вски^и Ян^ъ шляхтич – 300
Милевски^и Я^и шляхтич – 258, 277
Милоче^нко Деми^л цехмістр 315 зв.
Милишевич^ъ Ва^ско мельник тетерівський, міщанин житомирський – 265
Миценя Дени^с житомирський міщанин – 305
Мнае^вски^и Ян^ъ – 318 зв.
Модълишевски^и Лукаш^ъ шляхтич, власник Старосілець – 273
Мокренъски^и Василе^н шляхтич – 271
Мокри^ики^и А^ндре^н шляхтич-свідок – 245 зв.
Моляви^ики^и Микола^и – 242
Мочу^иски^и Александре^р шляхтич – 302
Нев^мири^ики^и Василе^н шляхтич-свідок – 309 зв.
Негребе^нки^и Яков підданий Лаща – 249 зв., 257 зв.
Недашковъски^и Я^нко Гаурилови^ч шляхтич – 312 зв.
Недашковская У^дотъя Скуратовна 312 зв.
Недашковски^и Хома Анъдриєвич^ъ шляхтич – 312 зв.
Недашковские Ива^н, Ку^зма, Пота^и сини Хоми – 312 зв.
Недашковски^и Га^рило Гри^икови^ч шляхтич – 313
Немирич Стефа^н київський підкоморій, овруцький староста – 245 зв.
Немири^и Ерего власник маєтності Лугини – 266
Немири^и Александре^р – 275 зв.
Не^сви^ики^и Лев шляхтич – 258 зв.
Не^нго^рски^и Иван^ъ шляхтич – 291 зв.
Нови^ики^и шляхтич – 277 зв.
Убухови^ч Григо^р капітан німецького війська його королівської милості – 258, 318 зв.
Уколо^вски^и Заха^ряш^ъ шляхтич-свідок – 317 зв.
Улекъси^и Александре^р шляхтич – 275
Улиза^р Людвиг^к Волъчкєвич^ъ власник маєтності Коростишів – 315 зв.
Улише^вски^и Во^ите^х шляхтич-свідок – 298 зв.
Ульдако^вски^и Стани^сла^в поручник – 259 зв.
Усемъборовъски^и Ян^ъ шляхтич-свідок – 255 зв.
Усмо^нски^и Во^ите^х шляхтич-свідок – 255
Усмо^нски^и Мате^и шляхтич-свідок – 267
Уни^икы^и Анъдре^и шляхтич – 270 зв.

Вчасенко Миха^ло селянин села Райки – 298 зв.
Палович Ян^ь шляхтич – 277 зв.
Пало^вски^и Самує^л шляхтич – 243 зв.
Пало^вская Зофия з Харлежа – 244 зв.
Падавски^и Самуєль швагро Юрія Войтехівського – 261 зв
Парысовна Зофия друга жінка А.Пересецького – 246 зв..
Пашковски^и Бартолеме^и шляхтич – 246 зв.
Пересє^ики^и Андре^и шляхтич – 246 зв.
Пересє^икиє Жикмо^ит, Конста^ит, Ян, Стефа^и, Катарына діти Андрія – 245 зв.
Петро^вски^и шляхтич-свідок – 291 зв.
Пикули^иски^и Микола^и шляхтич-свідок – 316
Пилипенко Клим^ь житомирський міщанин – 305
Пискорь Ми^ско підданий тишкевича. житель с. Райки – 295
Пиханьски^и Фе^ддо^р шляхтич-свідок – 311
Победи^иски^и Стани^сла^в – 302 зв.
Поде^ики Фе^лко и Ми^ско піддані Негребецького – 249 зв.
Покѣпи^иски^и Ян^ь бутницький судовий урядник – 265
Поло^иски^и Ян^ь шляхтич – 309
Попла^вскиє Я^и, Тимофи^и, Васи^л слуги Ганського – 242 зв., 261 зв.
Попо^вски^и Микола^и шляхтич – 258 зв.
Поро^вски^и Я^и слуга Корчевського – 299
Прежевски^и Ива^и шляхтич – 240
Прежевская Макгдалена Заболоцкая дружина Івана – 240
Прежо^вски^и Микола^и брат Івана – 240
Преже^вская Катарина Мєтлє^иского дружина Миколая – 241
Прокура писар – 255 зв.
Прухъни^ики^и Андре^и шляхтич – 251 зв.
Прухъни^ики^и Ерони^и брат Андрія – 251 зв.
Пудыда Трохим бурмістр 249 зв.
Пято^ики^и Севери^и шляхтич – 251
Раде^ики^и Микола^и слуга Тишкевича – 258 зв.
Радивилова с Ко^рца Ливонія княжна – 275
Радосє^ики^и Ян шляхтич – 242
Рає^ики^и слуга Слешинського – 260
Раковская Иржула дружина Андрія Пересецького – 246 зв.
Рапъштынъски^и шляхтич – 276
Рациборонъски^и котеленський підстароста – 256
Розумокъ Езе^рски^и Ян^ь возний – 304 зв.
Роко^и Стани^слав^ь власник маєтності Рокитне – 272 зв.
Рокгалє^вски^и Во^итє^х шляхтич-свідок – 305
Рос^ковъски^и Вален^ть шляхтич – 261 зв.
Рос^топча Стефан шляхтич – 315
Роцє^ики^и Па^вло шляхтич – 244 зв.
Руд^ини^ики^и Стани^сла^в шляхтич – 243 зв.

Ру^лни^кая Марина К^голи^ского дружина Станіслава – 243 зв.
 Русано^вски^и Семе^и підданий Лаща – 257 зв.
 Русино^вски^и Ян^ь шляхтич – 277 зв., 286
 Рыкга^лски^и Стани^слав^ь власник маєтності Соболівка – 272 зв.
 Ры^лски^и Во^те^х писар Київського замку – 239, 272
 Рыч^коу^ьски^и Во^те^х шляхтич – 286 зв.
 Сави^ики^и шляхтич – 258 зв.
 Сав^ьчен^ько Данило селянин с. Райки – 292 зв.
 Са^ега Пав^ьло шляхтич – 312
 Са^рнав^ьски^и Саму^е 258 зв.
 Сат^ьни^икого Ан^ьна дружина Де^ржка – 255
 Се^рбин^ь Яну^иш^ь шляхтич – 277 зв.
 Синев^ич^ь Иван шляхтич-свідок – 261
 Скуру^иски^и шляхтич – 273
 Скочи^иски^и Микола^и возний – 246 зв., 290
 Слеши^иски^и шляхтич – 259 зв.
 Сли^жев^ьски^и Кры^штоф^ь слуга Слешинського – 260
 Служ^ики шляхтичі – 276
 Собачи^иски^и Гри^вко^вски^и Яков^ь возний – 264 зв.
 Собеч^ьски^и Се^бестия^нь шляхтич-свідок – 304
 Сови^иски^и Проко^и слуга Замойського – 278 зв.
 Соколо^вски^е Андр^ье^и, Кры^штоф^ь, Во^те^х – 273, 277 зв.
 Сокурова Ма^ря Хлусовичо^вна – 303
 Солошен^ько Гри^ць селянин с. Райки – 292 зв.
 Стави^иски^и Микола^и шляхтич – 258 зв.
 Сте^кая Богдана Митковичовна Кры^штофова – 247
 Сто^ики^и Стани^сла^в – 244 зв.
 Струп^ьче^иски^и шляхтич – 286
 Стрыбыли Стефа^и, Микола^и – 286
 Стрыя^иски^и Ива^и старший підписок – 239
 Сулыма Маты^с возний – 316
 Сумян^ька Раи^ина – 255
 Сури^и Пет^р шляхтич – 276
 Суринов^а Андр^ьее^вая – 276
 Су^сло Микола^и шляхтич – 302 зв.
 Су^сча^иски^и Фе^до^р шляхтич – 255 зв.
 Счени^ьская **В**лена Малов^ьна Мо^исе^ицкого Ко^иста^итинов^а – 296
 Счени^ьски^е Ян, Иван, Григор^ье^и, Ларио^и, Ко^рни^и, Микола^и, Проко^и, Алексан^де^р
 сини **В**лени – 296, 303 зв., 307 зв., 309 зв.
 Счен^ьев^ьски^е Проко^пь, Алексан^дер Ивановичи – 304
 Счени^ьски^и Микола^и Васи^лев^ич 303 зв.
 Счени^ьев^ьски^е Г^сди^и, Ива^и Де^мидовичи 307 зв.
 Се^рбина Ва^ла^в шляхтич – 254
 Сче^ици^иски^и шляхтич – 258 зв.

Счи^рбина Кришто^ф син Вацлава – 254
Счи^рски^и Стани^сла^в шляхтич – 258
Татаринъ Ко^идраиъ шляхтич – 277 зв.,
Тва^рко^уски^и Адамъ шляхтич – 249 зв., 250 зв.,
Тишкевичъ Штафиянъ брестський воєвода – 255
Тишкевичи Уги^и, Ян, Самує^л, Павло – 245 зв., 294
Тишкевичъ Януш київський воєвода, житомирський, снятинський староста – 272, 274 зв., 276 зв.,
Тишкевичовна Кры^стина з Лого^иска Конъста^нтиновa Е^лцова київська підстолина – 277 зв.,
Тишкевичъ Антонианъ – 291 зв., 294 зв.,
Тишкевичъ Сча^сны^и шляхтич – 311
Треби^иски^и – 258 зв.,
Третьа^к Стани^слав шляхтич – 317
Третькова Зофия Рапушты^иского Станиславова – 317
Трушко^уски^и Енъдре^и шляхтич-свідок – 305
Ту^рко^уски^и Во^ите^х шляхтич-свідок – 255 зв.,
Ту^ркинъ Умелянъ підданий Тишкевичів, селянин с. Райки – 292 зв.
Ту^рски^и Микола^и – 258 зв.,
Тыши-Быко^скиє Ада^и и Еремия^и шляхтичі – 258 зв.,
Фи^деруки^и Иван судовий урядник – 265
Филипо^уски^и шляхтич – 261 зв.
Халашмова – 278 зв.
Халашмы Ма^рко и Валерия^и шляхтичі – 278 зв.
Халє^ики^и У^итафия^и шляхтич – 275
Ха^рленъски^и Стани^славъ шляхтич – 276
Хильче^ико У^ихрим підданий Негребецького – 249 зв.
Хлусовичо^ина Раина дружина Миколи Сусла – 302 зв.
Хлусови^и Демиа^и шляхтич – 302 зв.
Ходако^ускиє Иванъ Гапоновичъ, Стефа^и Наумовичъ – 287 зв.
Хо^дкевичова Соф^иа с Карабчева каштелянова віленська – 278 зв.
Хо^ико^уски^и Во^ите^х шляхтич – 258 зв.
Хорє^иски^и Анъдре^и возний – 245 зв.
Храпови^икиє Доминикъ, Ерего, Те^иуфилъ шляхтичі – 258 зв.
Хрысатовы^и Константин київський стольник – 275 зв.
Циприянъ Адам підданий Лаша – 257 зв.
Цыруликъ Адам – 286 зв.
Ча^рне^ики^и Ианъ шляхтич – 291 зв.
Ча^рнолозски^и Ада^и шляхтич – 261 зв.
Ча^рторы^иски^и Наклеванєо Никола^и князь, волинський каштелян – 271 зв.
Че^рне^ики^и Даниє^л шляхтич-свідок – 255 зв.
Че^рни^и шляхтич – 275 зв.
Чо^сно^уски^и Микола^и шляхтич – 258 зв.

Ша^ики^и Матя^ш возний – 260

Шъвѣцъ Хъвѣдо^р підданий Тишкевича, житель с. Голодьки – 293 зв.

Ши^оло^вски^и Я^и – 298 зв.

Шка^лски^и Ма^рти^и шляхтич-свідок – 245 зв.

Шлихтин Ян Александер капітан війська його королівської милості німецького – 258

Шурубур Ва^ско підданий Тишкевича, житель с. Голодьки – 292 зв.

Шениѣ^вская Маруша Вы^ипо^лского – 296, 309

Ще^рбина Ва^ила^в овруцький писар – 300 зв.

Щи^рски^и Стани^сла^в шляхтич – 318 зв.

Щи^рская Марина Стани^славовая дружина – 318 зв.

Ю^рски^и Ма^рти^и шляхтич, підданий Вілямовського – 253, 300 зв.

Юще^вски^и шляхтич – 258 зв.

Яво^ики^и Ан^дре^и шляхтич, підданий Лаша – 257 зв.

Якли^иски^и шляхтич – 277

Ян^ков^ски^и Па^сло – 271

Яновая Ко^рче^вская шляхтянка – 273

Яси^ико^вски^и Ян^ь шляхтич-свідок – 267

Ястре^бски^и Я^и шляхтич-свідок – 320 зв.

ГЕОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК АКТОВОЇ КНИГИ 1635 РОКУ

- База*^р містечко, зараз село Народицького району – 275
Белило^в*ка*, держава Янковського, зараз село Ружинського району – 271
Бо^о*ри*^и село – 267, очевидно, йдеться про село Бобрик Коростишівського району
Бо^о*ри*^и*ка сеножать*, власність Віляма – 266
Братуло^в держава Яна Домановського, очевидно, йдеться про село Великий Браталів Любарського району – 277
Бутьницьки^и *кгородъ* – 264 зв.
Вареґьски^и *кгрунтъ* власність Абрама Тишкевича – 312
Веле^д*ники* місто, зараз село Овруцького району – 266 зв.
Веле^д*ни*^и*ка сеножать*, власність Станіслава Віляма – 266
Ви^и*скъ* маєтність Ганського, зараз село Черняхівського району – 253, 254, 273, 300 зв., 301 зв.
Винница місто – 248 зв.
Високе маєтність Немиричів, зараз село Черняхівського району – 245 зв.
Вовнач село у Київському воєводстві – 238
Водотьи містечко, зараз село Брусилівського району – 272 зв.
Во^и*товѣ*^и маєтність Милковського, зараз село Роставиця Ружинського району – 291 зв.
Волосо^в*ка* маєтність Радлінського, село Чуднівського району – 277 зв.
Воня^и*ки* власність Черняка, очевидно, йдеться про село Червона Воля Новоград-Волинського району – 275 зв.
Воропа^и село, маєтність Русиновського – 277 зв.
Вязо^в*ка* власність Корчевських, зараз село Народицького району – 273
Гапо^в*ка* держава Степана Вроновського, очевидно, йдеться про одне із двох сіл з назвою Ганнівка, що знаходяться у Смільчинському та Народицькому районах – 277
Гла^д*ковичи* маєтність Олександра Ганського, село Овруцького району – 275 зв.
Голоитки дідишна маєтність берестейського воєводи, зараз село Мирославка Бердичівського району – 292
Го^р*дие*^в*ка* маєтність Яна Павловича, село Дзержинського району – 277 зв.
Городисче (прозиваєме *Трибисо*^в) – 241, 251
Городо^к маєтність Адама Корчевського – 246, 273 зв.
Горо^и*ско*^в*ски*^и *Клю*^и 245 зв.
Гостом^и містечко – 258, 318 зв.
Ди^д*ковичи* маєтність Захар'яша Дідківського, село Коростенського району – 261 зв., 290
Дмитровичи маєтність київського судді Теодора Гуменицького – 239
Домо^и*то*^в місто, маєтність княгині Домонтової – 275
Дубьно місто 314 зв.
Жито^м*ѣ*^р місто, в усіх справах
Житоми^р*ска ка*^и*целярия* – 261 зв.
Жолотоносо^в місто, маєтність Олександра Олексія – 275

Забро^лє – 296 зв.

Замы^словици власність вінницьких ксьондзів-єзуїтів, село Олевського району – 275 зв.

Зубри^лка містечко, зараз село Володарсько-Волинського району – 270

Искорости^л містечко, маєтність Мервинських, зараз місто Коростень – 276

Каме^нка держава Миколая Вілямовського – 252

Камєны^л Бро^л маєтність Абрама Стрибиля – 277

Камєны Бро^л держава Яна Миколаєвського – 299

Козоро^в село, маєтність Милевського – 277

Кољци (Кољцьки) село, держава Стефана Головинського – 257 зв., 317 зв.

Коростєшо^в місто – 315 зв.

Корпило^вка маєтність Івана Прежовського, село Новоград-Волинського району – 241

Корытисча село Новоград-Волинського району – 317

Ко^лко^в село, маєтність Сербина 277 зв.

Коте^лня містечко, зараз село Стара Котельня Андрушівського району – 255 зв.

Коте^чное урочище – 250 зв.

Кочорон держава Стефана Льва 249 зв.

Кра^носє^лцы село, маєтність Калусовського – 277 зв.

Кросятичи село, маєтність Андрінського – 276

Кулєши маєтність Костянтина Хрисатовича, село Ємільчинського району – 275 зв.

Липьки маєтність Яна Слєшинського, село Попільнянського району – 260

Липъники село Лугинського району – 266 зв.

Липляни (раніше *Рєко^вщина*) маєтність Яна Липлянського, село Малинського району – 238 зв.

Лисо^вщина містечко, маєтність Соколовського, зараз село Коростенського району – 273

Лого^лскъ містечко – 272

Лугини місто, маєтність Юрія Немирича, зараз районний центр Житомирської області – 266

Лугинська волость – 266

Лука село, маєтність Габрієля Кєвлича – 273

Лукаре^вка село – 314

Любе^лски^л трибуна^лски^л су^л – 245, 257

Любе^ч місто – 275

Любли^л місто – 246 зв., 257

Малы^л Перєми^слове^ч або *Мала Перєми^сло^вка* село, маєтність Лукарєвських – 314, 315

Малы^л Счєнєєвъ (прозване *Забро^лє*) *Счєниєвъ* – 296 село Черняхівського району – 309 зв.

Миропо^л місто, зараз смт. Дзержинського району – 238

Мого^л, можливо, *Мочо^л* село, маєтність Якглінського – 277

Мухуєды село, маєтність панів Служок – 276

Негре^бки маєтність Негребовського, зараз село Негребівка Радомишльського району – 249 зв.

Неда^шки село Малинського району – 312 зв.

Никоно^вка держава Мотовидла, село Бердичівського району – 277

Новокгородок Сиве^рски^и – 240

Щурипи село, маєтність Рапштинського – 276

Шлев^нськ місто, маєтність Олександра Немирича, зараз райцентр Житомирської області – 275 зв.

Ште^р місто, маєтність Залеського – 275

Штроглядовичи село, маєтність Абрамовича – 274 зв.

Педи^ики маєтність Криштофа Соколовського, село Любарського району – 277 зв.

Петр^ько^вски^и трибуна^лски^и су^д – 245

Пилиповичи село Радомишльського району – 286 зв.

Повито^в село, маєтність Новицького – 277 зв.

Поло^вка село – 273

Пологачо^в маєтність Сурина, село Овруцького району – 276

Пре^же^в маєтність Прежевських, зараз село Пряжів Житомирського району – 241 зв., 252

Прибо^рськ село, маєтність Немиричів 276

Прибы^тки село овруцького району – 267

Прибы^тко^вска сеножа^т власність віляма – 266 зв.

Пулины маєтність Станіслава Тишкевича, зараз смт. Червоноармійськ – 296

Пя^тка місто, дідична маєтність княжати Домініка Жаславського, зараз село Чуднівського району – 277

Радон^ь зараз село Радівка Коростишівського району – 315

Ра^ики дідична маєтність воєводи берестейського, село Бердичівського району – 292

Роки^тне містечко, власність Станіслава Рокоша, зараз село Овруцького району – 272 зв.

Рожо^в містечко, держава Михайла Лозки – 272 зв.

Рубло^вка село, маєтність Злотопольського – 277

Ружин^ь місто, зараз райцентр Житомирської області – 291 зв.

Рышков^ь місто, маєтність Халецького – 275

Сав^луки село Малинського району – 276

Сам^ьсонов^ька урочище – 249 зв.

Селе^цки^и кгрунт власність Корчевського – 299, 300

Скоморо^ски^и кгрунт – 251

Ско^тни^цке воєво^дство 264 зв., 265

Слодыри маєтність Юрія Немирича, зараз село Солодирі Володарсько-Волинського району – 269

Соболе^вка маєтність Ригальського, село Коростишівського району – 272 зв.

Сорокоп^еня зараз село Сорокопень Овруцького району – 267

Сорокоп^енская сеножат^ь власність віляма 266 зв.

Став'ки село – 250 зв.
 Старосе^лцы село Коростишівського району – 273
 Сторониця село – 272
 Ступичи село, маєтність Татарина – 277 зв.
 Суха Воля маєтність Юрія Немирича – 269
 Татаринівичи село, маєтність Андрієвої Суриної – 276
 Тетерець річка – 265 зв.
 Трубиє^лка село – 243 зв.
 Ту^лбо^лка маєтність Кристини Пашкевичової – 239
 Фо^лня – 247
 Халаимъ-городокъ – 278 зв.
 Ходо^лко^л містечко, маєтність Тиш-Биковських – 258 зв.
 Хотиничи, маєтність Щербини, очевидно, зараз село Хотинівка Коростенського району – 254
 Чернехо^л місто – 296 зв.
 Чо^лноби^л місто – 312
 Чуднов місто – 238, 239, 277, 286 зв.
 Чудно^лская воло^л – 239
 Юниця містечко – 273
 Янкове^л село, маєтність Брозівського – 255

ПОКАЖЧИК СЛІВ ТА СЛОВОРМ

А *спол.* в зн. *i* 1,
 а *спол.* в зн. *а* шосты^м ѿ шкоды а
 сѣмы^и 1
 або *спол.* 3
 абы *спол.* 1, абы^м 8 зв., абы^с 17 зв.
 абысмы 265
 а^вста, августа 12
 автентыку 265
 адъвр^етомъ 252, адъгер^етомъ 252 зв.
 а^ж *част.* 1 зв.
 аже *спол.* 17
 акъцы^и 245
 а^лбо *спол.* 12, альбо 255
 але 9
 пр^ез актора 246 зв.
 до акътъ 17
 анътецесоромъ 246
 апел^ега^т 244 зв.
 апеляцы^и 238
 апреля 4 зв., априля 248
 арктоги 261
 аренъдогънымъ 271
 ар^еды 4
 ар^етова^т 20 зв.
 а^ртикуло^в 20 зв., во^ллугъ а^ртикуль 20
 зв.
 атамана^вого 292 зв.
 ат^етацыю 240 зв.
 ѿ^тласу 10
 аут^еты^чны^и 246
 аф^екътаци^е 240 зв., а^ѳекътаци^ею 255
 зв.
 Бав^ет^се *служ* бою *сѣ* бав^ем^и 243
 бав^ечимъ *сѣ* 243
 бавителя 312
 балясы 3 зв.
 баницы^е 246 зв.
 барани^и 2
 барано^в 21 зв., бораны 259

ба^рзо 17 зв.
 бач^ечи 20
 бачишь 5 зв.
 в^р башту 256 зв.
 б^ели 288 зв.
 б^ез *прійм.* б^ез да^ня 2 зв.
 б^ез ви^ине 11 зв.
 б^ез печо^и 12
 б^ез племеную 8 зв.
 б^ез пра^вне 4, б^ез пра^вно^м 4 зв.
 белиную *прикм.* 5
 белы^и 2, белую 4 зв., бело^{го} 15, билосе
 320
 белоголомъски^и 320
 б^ер^дичо^вскими 6, б^ер^дичо^вски^м 17 зв.
 берест^еского 1 зв.
 беручи 12
 би^скупа 12
 бито 300 зв.
 биты^е 5 зв., биты^х 5 зв.
 би^те 21 зв., битя 291 зв.
 бить 8 зв., были *лѣжачого оборочаючи*
были 316
 блаки^тны^и 5, блаки^тны^м 15
 бли^зко 241 зв.
 бо *спол.* 9
 бо^бровы^х 1
 бобро^м 5
 Богу 18, Боже 18
 бож^еи 6, бож^ее 9, бо^жю 11 зв.
 бои 15 зв., бо^и 18 зв.
 в боку 15, бока 21, в бо^къ 294 зв.
 бо^лше 2 зв., бо^лшее 22
 у бо^рздо^м 21
 борода 271 зв.
 боронитися 9, борони^и 20 зв.
 бо^ртны^и 11
 босо 270
 ботовъ, боты 6 зв., и^з б^уто^мъ 270
 боя^зни 6, на боязнь 250 зв., за боя^зню
 265

бояри 11, пре³ бояромъ 267 зв.
 до бра^ня 1, ку бра^ню 1 зв., в браню 17
 зв., при браню 259 зв.
 bravo^pные 4
 бра^л 7, бере 271 зв.
 в браму 10, до брамы 252 зв.
 бра^ла^вское 1
 брате^pскую 241 зв.
 бра^т 4 зв., дво^x братеⁿ 23, на братю 278
 зв.
 братою 308, братою 314
 у броду 16 зв.
 бронями 6
 брыдькиⁿ 319
 брындзы 293
 бугаю^b 21 зв.
 буде 2 зв., было 1, бы^т 1, быти 1 зв.,
 бы^л 1 зв., были 1 зв., была 1 зв.,
 буде^т 3, бы^л есми 15, будетъ 242 зв.
 быломъ 250 зв., була 278 зв.,
 зъ будоваⁿя 6 зв., будоваⁿе 11
 будучи 3
 будучими 4, будучомъ 17, буд⁸чихъ
 258
 будущиⁿ 18
 будынокъ 314
 бу^pмистрови 249 зв., бу^pмистра 250
 бу^pна^тного 6 зв., бу^pна^тныⁿ 18 зв.
 бы част. 11, бы^m 17
 бы спол. бы и на^mмогала 269
 быблею 10
 бы^bши 5 зв.
 бы^ле 2, бы^ла 3 зв., бы^ло 7 зв., при
 бы^ле 21
 бы^тности 19, безъ бытъности 269
 бы^тшими 313
 бычо^л 19
 быючи 2

В прийм. в чо^m 1, во – воⁿменью 5
 зв., ве – ве сту копа^x 18 зв., у *прийм.*
 у и³бе 1 зв., ув О^bручо^m 9, 8 нихъ
 269
 важиль 241 зв.

ва^жны^x 11 зв.
 ва^лныⁿ тут про сейм 6
 вар⁸ньками 271
 варую 243 зв.
 ва^pша^гсько^{го} 276 зв.
 ва^c 1
 вачо^k род.відм. 10, у ва^чку 10
 в^едьши 269
 вгляну^bши 20 зв.
 в^bдавили 21 зв.
 вдираючися 278 зв.
 веда^л 1, ведае^т 2, ведати 7 зв., веда^т 240,
 в^емъ 250 зв.
 веде^p 5, веде^рь 7
 веде^реⁿ 19
 ве^лля *прийм.* ве^лля права 12, ве^лле 17
 зв., одлу^г 246 зв.
 ведома 22 зв.
 ведоми 11, ведомы^x 240 зв., в^едо^m 247
 зв., в^идоме 291
 ведомо^{ст} 4, ведомости 4 зв., ку
 ведомо^{сти} 12
 до ве^заⁿя 9 тут про ув'язнення, у
 ве^зеⁿю 17 до ве^зеⁿя 17
 в^е3^ганыⁿ 243
 ве³де 12
 ве³ли 2 зв.
 в ве^k 18
 великую 4 зв., велики^x 6, велики^m 8 зв.,
 великое 10, великою 18, велици 1,
 ве^лмо^жно^{го} 1, ве^лмо^жныⁿ 9 зв.,
 велели 21
 велены 4
 велю 'багато' велю людеⁿ 241 зв.
 вена 1 зв.
 в^ен^ць 243
 ве^pро^b 24 зв., в^еп^ря 292 зв.
 ве^pровыхъ 7
 ве^ры 242, по ве^ры 320
 для ве^рификацыⁿ 242
 ве^ри~~и~~куючи 253 зв.
 ве^pну^т 18
 ве^pхъ 313 зв.

вѣ^сно 305
 вѣ^споль 241 зв.
 вѣ^всти 269, вѣ^вси 269
 вѣчи^сты^м 6, зъ вѣчи^стого 6 зв.
 вѣ^чне 9
 вѣчоръ 20 зв., ку вѣчорочи 254
 вѣ^чны^м 9, вѣ^чны^м 9
 вѣхали 299
 вѣ^же 4, ужѣ 11, вѣ^жо 17 зв., уѣ^жо 20 зв.
 вѣ^жива^л 11, вѣ^живаль 11
 вѣжинало^м 16
 вѣзглядо^м 243 зв.
 вѣздава^т 244 зв.
 вѣзя^вши 4, узя^вши 18 зв., узя^лши 20 зв.,
 вѣземъши 303
 вѣзти 1 зв., вѣзали 2, узяли 2, вѣзаль 4
 зв., вѣзя^л 4 зв., вѣзя^л 6, узяль 7, вѣзали
 были 15, вѣзала 18
 вѣзато 6 зв., вѣзтому 22 зв.
 вѣгивнѣла 311,
 вѣделомъ 5 зв., вѣдель 5 зв., вѣдель
 ѣ^сми 7, вѣдели^смы 260, вѣдѣлемъ
 270 зв.
 вѣдѣ^нѣ 4, вѣдѣ^ня 21 зв.
 вѣдѣчи 12
 вѣнѣ^н 241
 вѣнѣницкихъ 275 зв.
 ѿ вѣны 238, вѣ^н 239
 вѣоле^нци 243
 вѣрне 265
 вѣпусчать 252
 вѣкру^г *присл.* по вѣси^м теле вѣкру^г 316
 вѣладзою 246
 вѣладънуги 299 зв.
 вла^стны^н 1, вла^сно^{го} 2, вла^сно^н 2,
 вла^стны^х 2 зв., вла^сная 3, вла^сное 5
 зв., на вла^сно^м 15 зв., на вла^сны^м 238
 зв., ѣ^сла^сного 266 зв.
 вломи^вшисе 9 зв.
 вли^вково^{го} 245 зв.
 вме^сто 18 зв.
 вмоцованые 1
 вне *прим.* 18 зв.

в^нивѣ^ч 9
 вобѣ^н 11 зв.
 у во^второ^к 16
 вогънали 315
 во^лду^г *прим.* 19
 воду 18 зв.
 воѣв^нне 295
 воѣвода 1, воѣводе 1 зв.
 воѣводица 1 зв., воѣводиць 6,
 воѣводицовы^м 17 зв.
 воѣво^лства 2, у воѣво^лстве 6,
 воѣводѣства 22 зв.
 воѣводя^нки 22 зв.
 воѣными 6
 во^зновѣство 264 зв.
 во^зного 1, во^зны^н 2, во^зны^м 4,
 во^зновѣ 255 зв., во^зны 264 зв.,
 вѣ^ззного 290 зв.
 возо^в 1 зв., во^з *род. множ.* 2, во^з 10 зв.,
 на возѣ 16 зв., черѣ^з во^з 290, вѣ^з
 293
 з во^ллоко^м 15
 во^нне 9 зв.
 во^нска 9, з во^нско^м 19
 во^нта 15 зв., во^нто^м 21 зв., во^нтъ 249 зв.
 волею 9, на волю 17, по воли 18 зв.
 воли 2, воло^в 2 зв., з воли *ор. відм.* 3
 зв., воли 6, воловь 6 зв., вола 10
 во^лно 12
 во^лну *прим.* во^лну статуту 3, во^лно^{го} 3
 зв., во^лны^м 17, во^лное 260,
 во^лнѣю 313 зв.
 волоски^х 6 зв.
 с во^лости 266
 за во^лосы 269 зв., во^лосо^в 269 зв.
 во^лосо^в 270 зв.
 во^лохонъ 291
 во^лы^нско^{го} 15
 вонъ *визук* 269,
 вороно^{го} 15, вороны 21 зв.
 до воро^г 3, въ ворота 9 зв.,
 воро^гному 239
 горочаю 243 зв.

вотькнѣль 272 зв.
 вперѣ^л 3 зв., впро^л 240 зв.
 вписаны^н 239
 впусти^л 11 зв.
 врожоня 3, врожоно^{го} 238
 на в^рочищу 24, на урочи^ску 250
 на в^ряде 1, до в^ряду 1 зв., уря^лу 3 в^ряд^у
 4, до в^ря^лу 9 зв., пере^л в^рядо^м 12,
 в^ррадѣ 302, в^рредѣ 302,
 в^рядового 1 зв., в^рядовы^х 2, в^рядовомъ
 5 зв., в^рядовы^м 18 зв.,
 всемогущи^н 18
 в^сими 2 зв., увез займ. увесь 2, вси 3
 зв., на вси 6, вси^х 4, всего 4, зо в^сихъ
 6 зв., всю 9, зо в^си^м 11, на все 11,
 усе^{го} 11, всѣ^м 11 зв., все^н 18 зв.,
 всѣ^м 19, все^м 19, в^сѣ^с 21, при всю^м
 21, в^сѣ 249 зв., в^сѣ 270, в^си^х 287
 зв., во в^ссюмъ 293, в^сѣ^с 316 зв.,
 вслѣ^л 18 зв.
 до в^сказантѣ 258
 всты^лливы^н 319
 в^сякую 2 зв.
 всюды 4
 вчорашнего 10 зв., вчора^шне^{го} 22 зв.
 вше^ляки^х 3 зв., вше^лякиѣ 4, вше^ляки^м
 12, вше^лякоѣ 24 зв., вше^лякими 242
 зв.
 в^сѣ^лли 288 зв.
 выбилъ 4, выби^л 6, выбили 9 зв.
 выби^лтѣмъ 4
 выбочили 292
 выбраны^х 24 зв.
 в^сывѣденѣ 258
 в^сывѣ^лши 21
 в^сывѣ^с 18
 в^сыводо^в 11 зв.
 в^сывоже^ня 264 зв.
 в^сывозилъ 269
 до в^сывола^ня 11 зв., на в^сывола^нѣ 11 зв.
 в^сыволо^к 265 зв.
 в^сыволо^кши 247
 в^сыволя 3

вы^гна^л 4, вы^гналь 6, вы^ггоняль 270,
 вы^ггнать 290, вы^ггна^ли 293 зв.
 вы^гграбле^ню 4
 выдаными 2, выданы^м 2, выданъ 9
 выдати 8 зв.
 вы^дили^нвы^ши 314
 вы^дѣ^пства 294 зв.
 вы^еха^л 16 зв., вы^едутъ 242 зв.
 вы^зволяючи 16 зв.
 вы^знал 3
 вызнанѣ 7, вы^зна^нѣ 4 зв.
 для вы^зстѣ 247 зв.
 вы^зказаня 248 зв.
 вы^зкона^т 242 зв.
 вы^зконы^наючи 259 зв.
 ѿ вы^зку^пне 255
 ѿ вы^зло^венѣ 265 зв.
 вы^злови^л 265 зв.
 вы^зме^лки 4
 вы^змови^вши 20 зв.
 прѣ^з вы^зморѣ^нѣ 260
 вы^знале^зть 288
 вы^знеслѣмъ 273 зв.
 вы^знѣ^ззданы^х 288
 выпад^лши 18 зв.
 выпад^лши^х 253
 выпи^с 22 зв.
 выпи^са^вши 8 зв.
 выпи^са^л 20 зв.
 выправили 6
 вып^рогожали 252 зв.
 выпу^сти^л 2, выпу^ститъ 17
 выпу^сцоны^н 17
 вы^птъхнула 269
 вы^ражеными 243 зв., вы^ражоны 266
 зв.
 вы^рвали 269 зв.
 вы^рѣ^чи^вши 251
 вы^травили 16
 вы^тра^влено 16
 вы^слу^ха^вши 20
 вы^стере^гано 3 зв.
 вы^сше^н 4 зв.

вы^шло 12, вышоль 254 зв.
 вы^шменены 1, выше^именованы 239
 зв.
 вышиваны^х 10
 вы^шречное 261
 и^з выще^иства 253
 вязе^и 17

 Габен^ю 299 зв.
 гамоваль 261 зв.
 в гаю 251, гаевъ 251
 гака 18 зв.
 гако^иницы 3 зв., з гако^иницами 6,
 гако^иницъ 6, з гако^иницъ 9 зв.
 гако^ини^чны^х 6
 гала^с 288 зв.
 зъ га^ижба^итомъ 18 зв.
 гамал^бя 10 зв., гамал^бю 15
 ганебне 7
 гво^здь 3 зв.
 где 2, где^и 270 зв.
 гдрско^и 1, гда^иски^и 3, гда^иская 3 зв.,
 гдрьская 8 зв.
 ге^иваров^х 238
 ге^има^и 9 зв., ге^имана 17 зв.
 ге^има^иски^и 17 зв.
 глубокою 253 зв.
 гневъ 315 зв.
 гнеды^и 6, гнед^и 7 зв., гнедо^и 16 зв.,
 гнеды^х 21 зв., гняды^х 251
 гол^ины^и 1
 чере^з годинъ 292 зв.
 году 3 зв., в го^и 265
 в голове 5 зв., в голова^х 9 зв., з голом^ы
 269 зв.
 голо^инею 21 зв.
 голо^инои 11 зв., в голо^ино^и 247 зв.
 з голоду 5
 голое 240
 гонъ *род. множ.* 1
 гонорочи 261 зв., на оно^и 269
 горел^ичаны 3 зв., горел^ичаны^х 4

горильки 292
 на го^иле 18 зв., о го^ило 21
 на городище 6, до городисча 6
 горох^и 292
 в гумне 314
 г^иши 310
 з горы 252 зв.
 з го^иподы 18, в го^ипода^х 238
 го^итя^и 288
 гото^и 1 зв., готовы^х 2, готовые 3 зв.,
 готоую 242 зв.
 грабежи 3 зв.
 грабено 271 зв.
 граби^и 271 зв.
 границами 299
 гречику 16
 гр^ики 16
 гри^ине *знах. відм.* чотыри гривне 18 зв.,
 гривень 308
 громаде 249 зв., громады 271 зв.
 гроше^и 1 зв., гроши 1 зв., гроши^и 5,
 кгроше^и 10
 гу^ика 10 зв.
 в г^иб^и 269 зв.
 в гу^ине 4, в гу^ина^х 19, гу^ина 20 зв., з
 г^име^и 259
 гуса^иски^и 18 зв.
 гусе^и 5, гуси 259, г^их^и о^ину 293 зв.

 Кга^инець 292, кга^ицы^и 292 зв., кго^инець
 293
 о кгвальте 4, кгвальту 4, кгвалть 265
 кгвал^ито^ине 2
 кгвал^ито^ино^и 2 зв., кгвал^итовны^и 3 зв.,
 кгвал^итовное 7
 кгвал^ито^и *присл.* 1 зв.
 кго^итовое 3 зв.
 в кгроде 243 зв.
 кгро^иски^и 11 зв., кгро^иски^и 238
 на кгру^ите 1, з кгру^инту 4, кгру^ито^и 6
 зв., кгру^инть 7 зв., на кгру^ит^и 15 зв.
 кгру^инт^и 278 зв.

Да^вши 3 зв.
 да^вного 238, да^вне^н 247 зв.
 далє^н 266
 далє^м 3, даль 4, давати 4, да^л бы^л 5,
 дала 8 зв., дали 12, дал 16, дає^т 257
 да^лшое 12
 бе^з да^ня 2 зв.
 данями 246
 даными 3 зв., дано 6, даны^н 9, дана 11
 зв.
 датою 8 зв.
 дбаючи 3 зв., дьбаючи 249 зв.
 двана^то^смого 275
 два^лца^т 2, по два^лцати 6 зв., два^лцать 7,
 два^лцати 240 зв., дв^вдестого 275,
 два^лца^т и оуди^н 276
 двана^лца^т 2, двана^лцать 6 зв.,
 второгона^лца^т 20 зв., двана^сты^н 272
 зв.
 двестє 2, двести 17 зв., двемасты 20
 зв., двистє 241
 у двєрєхъ 7 зв., двєри 7 зв.
 двоми 1, двухъ 2 зв., двє 4, два 4 зв.,
 двє двоїн. сєдєль двє 6, на дво^х 16,
 двома 16 зв., кобы^л двє 251
 двора 1, до двора 2, на дво^р 7, вє^лворє
 242
 дво^рно^{му} 1, дво^рны^х 15 зв.
 до дво^рца 7, в дво^рцы 7 зв.
 двунєдє^лно^{го} 238, двунєдє^лны^м 239
 дє, част. 1, дє^н 1
 дєвє^т 13
 дєвє^тдєсято^{го} 1, дєвє^тдєсято^м 1 зв.,
 дєвє^тдєся^т 3
 дєвє^тна^лца^т 24 зв., дєвє^тна^лцаты^н 276
 дєвятого 3 зв., дєвя^т 10
 дєди^чно^н 245 зв.
 дєкабра 23 зв., дєцємьбр^в 296
 дєкабровыє 247 зв.
 дєкьярова^л 294
 дєкляруючи 243
 декрету 1 зв., за декрєты 2, на дєкърєть
 11 зв., декрєто^в 238, о^л декрєто^в 239

з дєлы ім. ор. множ. 6, дєла ім. род.
 відм. одн. чол. роду 8 зв., дєль 6, з
 дєла 15
 дєла^л 4 зв.
 прє^з дєлято^рку 239, дєлято^рцє 239 зв.
 дня 1, дня 2 зв., на дє^н 11, дни 15, дє^н
 17 зв., дню 17 зв., днє^н 19, дни^н 272
 дєрєвєны^х 5
 з дєрєво^м 11
 дє^ржа^вцы 243
 дє^ржавы 249 зв., дє^ржавє 270 зв.
 дє^ржа^ня 4, в дє^ржа^ню 6, в дє^ржєнє 246
 дє^ржєли 2, дє^ржа^л єсми 11
 дє^ржєчи 2
 дєсє^т 2, дєсєть 6, дєсєтєро 5, дєсято^{го} 8
 зв., за дєся^т 10, по дєсєти 10 зв.
 дєсєти^нны^х 24 зв.
 ку дєспє^ктованє 247
^з дєтьками 252, до дитокъ 296, дитьки
 296
 о^л дивєровъ 297 зв.
 дивисия^х 252
 ди^жк^в 292 зв.
 ди^споновати 307 зв.
 для прийм. для неприбы^тя 1 зв.,
 до прийм. до кни^л 1,
 добра ім. множ. добра моє 3 зв., добръ
 4
 добраныхъ 252
 добре 11
 добры^м 1 зв., добрыми 4, добрыє 11,
 до^бры^х 15
 доброво^лно^н 9, доброво^лно^{го} 20
 доброво^лнє 243 зв.
 добродє^нствъ 245
 добытыми 9 зв.
 добычи 4
 доведавъши сє 294 зв.
 доведат^{сє} 22 зв.
 доведєны^н 17 зв.
 довести 1
 довидавъши сє 241 зв.

до^вляючи сє 20 зв.
 ку доводу 17 зв.
 додому 21
 доезду 1 зв.
 до^нныхъ 7 зв.
 в^д долъ 286 зв.
 до^лги 4, долъгъ 247, до^лгъ 255 зв.
 доли 265
 доложона е^{ст} 5 зв., доложено 23
 доломанъ 299 зв.
 на до^м 1 зв., дому 2, в доми 3 зв., в
 домо^х 9 зв., з домо^в 9 зв., з дому 18
 зв., в дому 18 зв., о^т дому 21
 домо^вля^лся 17 зв., домо^вля^л 20 зв.
 домовые 3 зв.
 доморо^шлы^х 16 зв.
 з домы^слу 252
 доне^сль 242 зв.
 допичаль 319
 допустити 4, допустили 4 зв.,
 допу^стили 12
 з доп^счена 265
 по дорога^х 4, на дорозє 9, дорога 16, на
 дорогє 21, в дорозє 241 зв.
 доро^слого 271 зв.
 досня *присл.* (досьогодні) 2
 по доста^тку 8 зв.
 достато^чне 17 зв.
 до^статє^чную 244 зв.
 досыт 3 зв.
 дотъкливыми 269
 дотрымано 267 зв.
 дотуль 271 зв.
 сє дотычє 251 зв.
 до^чку 3 зв.
 дошли 1 зв., доходя^т 250
 драчи 292
 на ^лроча 259
 други^м 1, друго^{го} 1 зв., други^х 2, другую
 3, други^и 4 зв., другое 10, на друго^м
 17 зв., други^х 10, второ^{го} 2 зв.
 друкованую 10
 у дуброву 21

душею 21
 дя^лко 16
 дымо^м 21, з дымо^в 240 зв.
 ды^сцыпина 295
 д^бдичомъ 1

Ѣкъзе^мптами 244
 екзе^кѣцно 255 зв.
 ек^сѣ^сѣ 264 зв.
 до ефєкту 241 зв.

зъ Ѣ^лвабємъ 10
 е^лвабны^х 10
 единому 18
 е^лнако^ж 11, едънакъ 253
 за едънаня 252
 едучи 18
 е^жджалы^х 308 зв.
 езъди^л 240 зв., езъдили 266 зв., яхала
 269
 езжоны 1 зв.
 езъдъныхъ 6, езъдныхъ 7 зв., е^здны^х 9
 зв., е^зны^х 303 зв.
 езуитовъ 275 зв.
 екзарє^сто 251 зв.
 енералитєрь 244 зв.
 е^рмяко^м 15, е^рмякъ 21, о^рмяко^в 4 зв.,
 я^рмякъ 5 зв., я^рмя^к 10, з
 если *спол.* 7 зв., если^м 20 зв.
 есмо были 1
 е^{ст} 1, есми 1 зв., есть 4, є 291,
 есчє 244 зв., ешъсчє 270
 ехати 4, еха^т есми 9, еха^т 10 зв., яхала
 253
 е^чмєнню 19
 ещє 4, шє 5

ж част. 1
 на жада^нє 242, за жєда^нємъ 16 зв.
 жа^лно^и 2, жа^лны^м 4
 жа^л *им.* 2 зв.

жалоба 5 зв., жалобы 20, жалобу 246
 зв.
 жало^сне 254
 жалую 10
 жалуючи 1 зв.
 ку жалю 265 зв.
 жары^н 4 зв., шары^н 5
 жато^{го} 15 зв.
 ждаровые 4
 ждати 240 зв.
 ждучи 11 зв.
 же *част.* 2, же^м 17
 жебы *спол.* 12
 зъ железы *ор. відм.* зъ железы
 плуговыми 3 зв., железа 5, жел^тѣза
 16 зв.
 же^нски^х 5
 жеребьцовъ 7
 жи^вбуде^т 7 зв., живъ 253 зв.
 жи^вно^{ст} 259
 живо^{го} 15
 за живота 8 зв., по животе 9
 живъцемъ 293 зв.
 жидоуъ 271 зв.
 ѿ жилъ 290
 жита 4, з житом 16 зв.
 житьное 292 зв.
 житоме^рского 1, житоме^рски^м 1,
 житоме^рскимъ 1, житоми^рско^м 1,
 житоме^рскаго 1 зв., житоми^рски^х 3,
 житоме^рському 20
 до жия 253
 жиючи 312
 жо^лне^рскую 18, жольне^рски^н 259,
 жогъни^рски^х 292,
 зъ жолодю 24 зв.
 жолу^тиски^н 11 зв.
 жоны 1 зв., жону 18, жоны 20 зв.
 жо^нки 2, ку жо^нци 18, жо^нку 18
 жоно^нкую 5, жоно^нки^х 10
 жупано^в 5, за жупаны 5

З *прим.* з ро^зсу^тку 1 зв., зо^всими 2 зв.,
 и^злю^тми 3 зв., с пу^тгаки 6, и^с
 порохо^м 21 зв.
 зааре^стовали 20 зв.
 за *прим.* за ча^{ст} 1
 забави^лся есмь 18
 заба^в 244 зв.
 забегаючи 242
 заби^нства 15 зв.
 заби^н 4 зв., забыль 7, забили 9 зв., заби^т
 241 зв.
 забирано 271 зв.
 забито^{го} 15
 пре^ззабо^нцо^в 295 зв., о^тзби^нцовъ 296
 заборони^л 4 зв.
 забра^вши 3 зв.
 забравъ 18
 забраные 250 зв.
 забъ^лъ 265 зв.
 ѿ забы^те 11 зв.
 на забытомъ 7
 заваливши 1 зв.
 за^вдятьне 245
 заведено 6
 заве^лль 241
 заведыва^н 303
 завесы 3 зв.
 зави^раючи 261
 зави^слы^х 244 зв.
 завито^м 1 зв., на завиты^м 244
 заводу 242
 загов^еши 2
 в загороде 7, зъ загороды 7 зв.
 ѿ заграбе^не 267
 заграби^вши 3 зв.
 задаван^ем 269 зв.
 задава^т 271 зв.
 зада^н 1
 за^нною 290, на за^ннъ^н 290 зв.
 заживаючи 244
 за^нмуючи 290 зв.
 заказъ 271 зв.
 по^лзакладо^м 17

залё^лѣ 253
 за^мковы^х 1, за^мковыѣ 3, за^мкувую 3 зв.,
 за^мковыи 22 зв.
 замо^рдова^ли 2, замо^рдовали 9 зв.,
 замо^рдова^т 241 зв.
 заморъдованъе 7
 за^мкѹ 3 зв.
 за^мковы^м 18 зв.
 замъку 1, в за^мку 1, замокъ 3 зв., по
 за^мку 271
 заносилъ 240
 заносечи 268 зв.
 з запальчливо^сти 311
 записати 6 зв., записую 243 зв.,
 записать 291 зв.
 записано 1, записана 1 зв.
 ку записова^ню 3, ку записува^ню 4 зв.
 записо^м 243 зв.
 запичатовали 20 зв.
 заплати^т 244
 заплату 3 зв.
 до заплаче^ня 239
 запо^лгаль 309
 запо^нне^вши 19
 запоро^зско^{го} 9
 запрошоны^н 254
 запуч^стами 246
 на запя^{ст} 21 зв.
 зара^з 4
 заразо^м 2
 заризали 293 зв.
 на заруку 269
 зарѣчилъ 269
 зару^чны^м 2, зару^чны^н 21 зв.
 ѿ засадѣ 252 зв.
 засадили 4,
 за^сѣжа 255
 засеяное 4
 засивами 246,
 в заставѣ 20, ѿ заставу 20, за заставу 20
 заставила 10, заставую 11, за^стави^л 241
 заста^вны^н 8 зв.
 за^ста^вши 18 зв.

ѿ за^ступѣ 252
 при за^ступенно 253 зв., ѿ за^ступинѣ 301
 затру^лѣ^ню 12
 заховали 12
 захована 20 зв.
 заховуючисѣ 17 зв.
 захогыгаты 265
 зацъны^х 240
 зачаты^х 238
 на заютрь 287 зв.
 збѣга 18 зв., ѿ збѣги 22 зв.
 збѣ^ллыѣ 238
 зби^уши 266
 зби^нцовъ 296
 збираючи 271 зв.
 зби^тки 292
 збито^{го} 7 зв., збыто^{го} 7 зв., збиты^н 18 зв.
 зби^тя 5 зв., зби^тѣ 16 зв., збы^тѣ 247 зв.
 збо^жя 1, збоже 4
 зброѣ *зн. множ.* 3 зв.
 збыле^м 1 зв., збыль 5 зв.
 збыто 7 зв.
 зва^сни^вши сѣ 243
 зве^лши 4
 звезда^вши 10 зв.
 звезали 9
 звезаного 10 зв.
 зве^зда 6, зве^зду 10
 звезли 6 зв.
 зве^рхности 19
 звѣсча^лны^х 255
 зви^рхне^{го} 257 зв.
 зволо^к 24 зв.
 звоно^к 10
 з^вучастую 10
 звыкли 3 зв.
 звы^клы^х 12, звы^кло^м 17 зв.
 звыкости 3 зв.
 звычаѣмъ 4, на^л зыгыча^н 259
 згладилъ 242
 згоди^вши 18
 зготовать 252
 згромажоныхъ 287

зда^л 11 зв., здали 17 зв.
 здалека 4
 зде 4 зв.
 здоро^вя 2, на ³доронъе 241
 зв., ѿ ³доронъе 243, доронъе 243, за
 доронъемъ 268
 здоровы 242 зв.
 здо^хнѣть 253
 здыба^т 241 зв.
 зе³наваючи^н 257
 зе³на^не 16 зв.
 ѿ зекр^ваене 258
 зеленые 244
 земеняна *род. одн.* 11 зв., земеньи^н 15
 зв.
 за зе^мли 3, зе^мли 3, в зе^мли 3
 зе^мско^{го} 1, зе^мски^н 1, зе^мские 1 зв.,
 зе^мски^н позвы 1 зв., зе^мски^м 8 зв.
 в^н земьствѣ 251 зв.
 зе^мсцы 256 зв.
 зема^нка 3
 зи^мна *им. Р. відм.* великого морозѣ и
 зи^мна 269 зв.
 злагоде 4
 злецила^м 'порахувала' 244 зв., злецае^т
 257, зличить 300
 злобою 294
 з^лодеѣ 250
 злоде^нски^м 249 зв.
 зложе^ня 19
 зложи^л бы^л 19
 зложоные 4, зложо^н 23
 золото 3 зв., золоты^х 2, по золотому 5, за
 золоты^н 10
 злочи^нцу 17, злочи^нцы 22 зв.
 з^лупе^не 247
 злучивъши 256
 злы^н 241 зв.
 зъма^рлого 271
 на ³ме^рканю 254 зв.
 знаемо^сти 320
³наемы 266
 знаетъ 7, знать 7 зв.

знакъ 7 зв., зънакомъ 264 зв.
 зна^чно 3 зв.
 ку зне^вгазе 259
 знели 253
 знову 11 зв.
 знище^не 247, зънисчєнъя 258
 знишчить 301
 зобра^л 4, зобрати 317
 зобра^ню 4
 зо^вси^м 293 зв.
 зо³нати 17, зо³наль 245
 зо^рва^нши 269 зв.
 зосо^бна 11 зв.
 зо^ставало 240 зв., зо^става^т 243
 zostавуючи 11
 зо^сталови^чны^н 246 зв.
 zostати 8 зв.
 зо^стаючи^н 259 зв.
 на зошлость 288 зв.
 зраду 3 зв.
 зране^ня 2 зв., зране^не 21 зв.
 зранили 2 зв., зрани^н 4 зв., ³раниль 5 зв.
 з^рѣцано 267 зв.
 зрываючи 21 зв.
 зступуючи 249 зв., зтупуючи 250 зв.
 зѣбожоною 259 зв.
 зупе^лне 243 зв., зѣпельнѣю 251 зв.,
 зшовъ 302
 зя^лль 252 зв.
 зы^{ис}тия 296
 зы^скъ 245
 зыско^мыми 255 зв.
 зы^сподъ 320

И *спол.* Нори^нска и Жорве^н1
 и *част.* И то е^{ст} записано 1 зв.
 идучо^м 1 зв., идучого 5 зв., идѣ^чие 261
 зв.
 и^ж *спол.* 1
 иже *спол.* слово у по^лданы^х..., иже
 воло^б... 2 зв.
 изо *прійм.* изо в^гсе 266
 у и^збе 1 зв., з ы^збы 269

и³бы^вши 2
и³мо^рдова^вши 2
именемъ 1, имена 2, на име 15 зв., на
"мена 23, з ыме^н 241 зв.
именя 1, за име^не 1 зв., в ыме^ню 2 зв.,
во "меню 5 зв., з ыме^ня 3 зв., именѣ
4, име^ние 9, име^ня 15 зв., з ымене^н
22 зв.
имъпедыменъты 271 зв.
иначе^н 4 зв., "начѣ^н 18
и^нте^нтоганыхъ 244 зв.
и^нтрмисыѣ^н 246
и^нтрмитова^н 246
ин^нши^х 1, и^нши^х 2, з ы^нчими 6, и^нншую
6, з ы^ншими 11, ги^ншое 16, и^ншиѣ 18
зв.
иными 6
ино *спол.* 17
пре³ инъстыггатора 239,
и^нстыггаторови 239 зв.
и^нтерънованы^х 238,
инъте^рпонованы^х 238
и^нфо^рмацыєю 240 зв.
инъенере 252
итерумъ атъквѣ итерумъ 243
и^фля^нски^н 11 зв.
июля 9 зв.

К *прим.* к его м^л 1 зв.
кабатовъ *шатъ, сребра, кабатовъ,*
нызи^н 318
кади^лница 12
в кадах 3 зв., каде^н 7
ка^ждую 5, кожды^н 6, ко^ждое 6, кажды^н
6 зв., ка^жно 7 зв., у ко^ждо^{го} 12,
ко^жды^н 19, ко^жды^м 243, кожды 295
каза^л 2, казал 15 зв.
кале^ндара 243 зв.
калика 253
каличиль 290
каме^нми 12, каменя 265 зв.
ка^нсле^р 1 зв.
v ка^нцелари 238, v ка^нцелари^н 261 зв.

капеня^{чъ} 18 зв.
капитана 257 зв.
на капъту^р 309
капу^сты 19
каразеѣвы^н 2
кара^н 3
кары^х 7, карыхъ 7 зв.
катефи^{зм} 10
качокъ 292 зв.
кашталико^м 5
каштеляно^м 238, каштеляна 240
каштеляноу^мкѣй 278 зв.
к^{ва}р^ть 292
к^{ва}р^тянымъ 291 зв.
при квите 3, квито^м 3, квить 243 зв.,
квитова^т 241
квито^вны 260 зв.
квитового 243 зв., квитовы^н 244
кгды 15, кгды^н 18
келижовые 10
киѣ^вского 1, киѣ^вски^н 1
киѣ^всцы 256 зв.
киевые 21 зв.
ки^нми 8 зв.
ки^лка 18, килька 250, ки^лку 269 зв.
ки^лкана^лце^т 22 зв., ки^лкана^лцати 22 зв.
за ки^м 3 зв.
ки^х 'яких' 4
кле^ннотомъ 258
о^т клети 6 зв., клете^н 9 зв.
клу^бко^в 12
у клуни 7
клячу 12, кля^ч 19, кляча 251
кнафико^в 12
кнгя 6
кнжати 1, княжати 238, з княжате^м 238,
кнежати 239
кне^жны 22 зв.
кнжости 15
кнзъ 2, кнзя 2, князеви 238 зв.
до кни^г 1, до книгъ 1 зв., в книги 3, при
книга^х 12

кобылу 16 зв., кобы^л 251
 кова^лское 3 зв.
 до ковалю^в 315 зв.
 для кова^ня 315 зв.
 коде^нскими 6, коде^нски^м 17 зв.
 кожу^х 2
 козако^в 3 зв., межи козако^в 4
 с колами 12, коль 293 зв.
 ко^лве^к 11, где бы ко^лве^к 243
 колёкго з *дрѣгимъ колёкго мои^м* 287
 колёс^ки^и 12, колёс^нски^м 12
 коли *присл.* 2, коли^м 22 зв.
 8 колино 290
 ко^лко 19
 ѿ ко^лкодеся^т 24
 ко^лкона^лца^т 2, ку^лкуна^сть 242
 ко^лкодесять 299
 ко^лкосо^т 3 зв.
 ѿ ко^лко^ст 3 зв.
 коло *прійм.* коло мѣста 4
 коло^л 7
 колы *им.* колы пивные 3 зв.
 комисаро^в 2
 комиса^рскими 2, комиса^рского 303
 у комор 9 зв., с коморы 5
 ко^мпосицые 252
 ко^мпри^нцыпала 247, коприньцыпаломъ
 268 зв.
 конь^и 292, кунь^ы 293
 у конё^х 2, кони 3 зв., коня 4 зв., конё^н 6,
 конь 6, кони^и 7 зв., ко^нми 16, кони
 251, ко^н 251, конё (*Н. мн.*) 259, к^ннь
 290, на конѣ 290 зв.
 ко^нны^х 6
 конопьёного 297 зв.
 конопли^и 298
 коньператоро^м 296
 ко^нтроё^ртова^т 245
 ко^нсе^рваными 238 зв.
 на ко^нсе^рваты 239
 ко^нские 12
 коньтрактомъ 271

во^ллу^т ко^нстытуции 238, въ
 ко^нстытуцияхъ 241 зв., в
 ко^нстетуцияхъ 276, кости^ттуцые
 258 зв.
 з ко^нчира 18 зв.
 кооператорови 252
 копи^и 3, копию 3
 копь 1 зв., копами 2, ко^п 4 зв., копу 5,
 по копе 6 зв., две копе 12, к^пъ 313
 копыцами 299
 корьдами 309 зв.
 корё^нскими 1 зв.
 ко^рмные 3 зв.
 коратали 254
 коровы 2, коро^в 7
 короговё^{го} 258 зв.
 с корого^ю 258 зв., корого^в 260 зв.
 короле^вства 11 зв.
 коро^нного 3 зв., коро^нная 12, кору^нно^{го}
 17 зв.
 коростышо^вские 23
 з ко^рчомъ 4
 ко^с *им. род. мн.* 19
 ко^тлы 3 зв.
 которы^и 1, которые 1 зв., которую 3 зв.,
 которую^м 5 зв., которы^х 4, которе 6,
 которая 6, которого^м 8 зв.
 коштоваль 6, коштовали 6, коштвало
 6
 кошто^вные 1
 кошт^лючого 253
 кошу^л 5
 кошуле^к 12
 к^р *прійняте в пам'ятці скорочення*
 кроле^вского 1
 в краю 8 зв., краю 240 зв.
 креме^н 12 зв.
 кре^ст 12, хре^ст 12
 кри^кнула 18 зв.
 с кро^вю 21 зв., кро^вю 270 зв.
 кро^м 253
 с кросо^м 12

кроле^в 1, кро^л 13 зв., коро^л 13 зв.,
 короля 13 зв., круле^н 243 зв.,
 круле^нъ 243 зв.
 кролева^н 12
 кро^м 24 зв.
 кросовы^х 6
 кривавы^х 5 зв., кривавые 7 зв.,
 кривавы^х 18 зв., кривавые 253
 кры^вды 1, кри^вду 2 зв., кри^вды 12,
 кры^вдъ 17 зв.
 крытую 5, криты^н 5, критыхъ 6, крыты^н
 21
 късенъдзы^н 275 зв., ксе^ндза 276
 ку *прийм*. ку бра^ню 1 зв.
 кубько^нъ 253
 на кудымъ 'куди' 241 зв.
 ку^же^лно^{го} 5
 в ку^зни 319
 до ку^зницы 315 зв.
 кули 10 зв.
 ку^ни *футъра* ку^ни 314
 куницами 5
 купи^вши 18
 купи^л 6
 куплены 6, куплены^х 6, купленъ 6 зв.
 купля 11
 в к^лпу 256
 ку^п 5, куры 259
 к^лса^т 290
 ку^хе^нне 303

Лавы 293

лаго^лными 18
 на лане^х 4
 у ла^нцуху 2, з ла^нцуха 2, в ла^нцухъ 9,
 ла^нцу^жко^м 10, ѿ ла^нцушо^к 19
 з ла^ски 9
 лая^т 254 зв.
 левую 15, лево^н 18 зв.
 лево^м 243
 ледаякиѣ 251
 лед^ве 7, ледъво 269 зв.

лежачо^м 3, лежачою 6, лежачую 9,
 лежачи^х 253
 ле^н 16, ^лну *род. одн.* 15 зв.
 лепе^н *присл.* 4, лепъше^н 24
 летъ 246 зв.
 пре^з лято 271 зв., чере^з лито 290
 леси 285 зв.
 летали 254 зв.
 летъникъ 270
 ле^ч 296 зв.
 лжи^т 254 зв., лъжила 269
 ликъвидова^т 240 зв.
 в лимитацию 11 зв., лимитации 11 зв.,
 липъшого 311 зв.
 лиси^н 5, лисихъ 6 зв.
 лисами 289
 лисы *им. род. одн.* 12
 ли^сты 1, за ли^сты комиса^рскими 2, за
 листо^м 2, листо^в 3, листо^м 9
 литовъски^х 1 зв.
 ли^чбы 11, в ли^чбу 17 зв.
 лънсного 297 зв.
 ло^вко^вскими 7 зв.
 лого^нско^{го} 6 зв.
 на ложъку 270 зв.
 ло^жни^к 10
 ложо^к 5, лыжо^к 10
 локо^т 5, локтемъ 253
 з луку 2, з луками 6, з лука 19,
 л^лпу 'лупити' 253
 любовь *спол.* (любъ в дорозе, в полю)
 243
 лю^нски^н 5, лю^нски^х 10
 люде^н 3 зв., лю^лми 4, люду 6, люде^н 11,
 на лю^л 21 зв., люде^м 243
 лю^лского 244
 лыся 251

Мабовали 2

мае^тно^{ст} 2 зв., мае^тности 4, моe^тно^{ст} 4
 зв., мае^тно^{ст}е^н 17 зв., мае^тно^{ст}и 238
 мазове^нки^н 11 зв.
 малеваныхъ 6

ма^лже^нски^н 240
 у ма^лжо^нки 18, ма^лжо^нце 19, с
 ма^лжо^нкою 19, ма^лжоною 296,
 ма^лжоно^к 1, ма^лжо^нка 6
 мало *присл.* 1 зв.
 мало *част.* 'ледве' 17
 на ма^мраме^х 238, на ма^мрами^х 256 зв.
 ма^ндату 248 зв.
 манифе^стацію 240
 ма^нѣ^стова^вся 278 зв.
 ма^рковуски^н 1
 ма^рца 23
 ма^рша^лка 11 зв.
 ма^сла 4
 ма^тка 1, ма^тки 1, ма^тце 1
 маю 9, маю^т 9, мае^т 9, мамъ 261,
 маємъ 265
 маючы 1, маючи 2
 маючую 8 зв., маючи^м 243
 мая 8 зв.
 ме^довы^х 4
 ме^ды 3 зв., ме^ду 7
 ме^жи *прійм.* ме^жи козако^в 4, ме^жи
 спрагы 246 зв.
 ме^зино^{го} 18 зв.
 ме^корацію 294
 ме^ла 1, ме^ли 1, ме^л 1 зв., ме^ло 8 зв.,
 ме^ти 11, не ма^ш 240 зв.
 ме^лиорацы^н 289
 ме^лника 265 зв.
 ме^не^н 2
 ме^нено^н 1 зв.
 ме^ни^н быти 5 зв., ме^нили 267 зв.,
 ме^новите 4 зв.
 ме^нски^н 1, ми^нскому 1 зв.
 ме^нши^н 12,
 ме^рокъ 5, ме^рку 5, ме^рки 16 зв., ми^рку
 296 зв.
 ме^ры 1, мя^р 296 зв.
 мца 1 зв., ме^сеце^н — до шести
 ме^сеце^н 12, ми^сеца 266
 на ме^сте 2 зв., в ме^сте 3, ме^сто 3 зв.,
 ме^ста 4, коло ме^ста 4, ме^сто^м 12, з

ме^ста 16, з ме^ст 239, ми^ста 266 зв.,
 до ме^ста 271, в ми^сти 308
 ме^сте^чка 2, на ме^сте^чко 9 зв., на
 ме^сте^чко 19
 ме^стца 12, на ме^стца^х 12, на ме^стцу 18, по
 ме^сцахъ 243
 ме^стцькиє 9 зв., ме^стцкую 10
 ме^счанина 15 зв.
 ме^сьсчанъ 266, ме^сьшчанъ 271 зв.,
 з ме^счаны 1 зв., ме^жи ме^счаны 4,
 ме^счане 15, ме^сца^н 15 зв., че^ре^з
 ме^сца^н 24
 з ме^сшка 2, в ме^сшку 2, *г* ми^сшку 299 зв.
 ме^сшка^л 2, ме^сшкати 11, ме^сшъкала 269
 ме^сшка^не 3 зв., ме^сшка^ня 4
 ме^сца^нки 15
 ми 2, мы 1, на^м 18
 ми^дь зо^лото и *с*ри^бло, *цынъ, ми^дь* 314,
 мѣ^ды 314 зв.
 ми^де^лски^н 1
 ми^зены^н 253 зв.
 м^л *прійняте в пам'ятці скорочення*
 ми^ло^сти 1, мл^сти 8 зв., на м^лсть 1,
 ми^ло^ст 241 зв.
 мл^стиво^{го} 2
 ми^лосе^рдя 253
 ми^мо 10 зв.
 ми^рокъ 292
 ми^су 5, ми^с 5
 ми^ха^нловски^х 1 зв.
 ми^яль 'ми^нав' 252 зв.
 з млы^на 4, з млы^но^в 4
 мн^еи^ше^н 248 зв.
 мно^гими 6,
 мно^гство 3 зв.
 м^но^у 1, до ме^не 1 зв., мн^е 2, ме^не *дав.*
відм. ме^не каза^н 2, ме^не *знах. відм.*
де^ржечи ме^не 2, ме^род. *відм.* трохи
 ме^на *с*ме^рт не замо^рдова^н 2 зв.,
 м^но^у 7, ми *дав. відм.* 11, мнѣ^н 17,
 ми *трафило ми се* 313
 мо^вити 17

моего 1 зв., моего 1 зв., мо^и 1 зв., мое^е 1
 зв., мою 1 зв., мое^и 2, мое 2 зв., мои^х
 2 зв., мое^м 2 зв., моими 11, мои^и
 19
 можем^о 1, может^ь 3 зв., мочи 9, мо^г 12,
 могут^ь 247 зв., може 257
 моло^тцо^в 15 зв.
 молоты *им.* 316
 молототы^х 316
 молочоное 7
 монеты 2
 мо^рдерство 316
 мо^рдуючи 2
 мороз^ь 269 зв.
 мо^цно 1 зв.
 з мо^цю 1, мо^цю 19
 морозотаты^и 308 зв.
 мужа 15
 мужобо^иство 249
 ме^жобо^ицов^ь 264 зв.
 му^зски^х 5, му^зки^х 12, му^жски^х 12
 мук^и 4
 мура^вски^и 4 зв., мура^вски^х 12
 му^се^л 17
 мух^аро^м 5
 мучи^т 253
 м^ычно 292 зв.
 з му^шкету 260
 мши *мши светое вы^слухав^ьши* 254
 мяса 4
 у мы^сле 244 зв.
 мы^слечи 296
 мышата *кл^ача мышата* 308 зв.
 на мы^шце 'м'яз' 21 зв.

На *прийм.* 1, на кгру^те 1, на ме^сте 2 зв.
 наба^рзе^и *присл.* 300
 набегать 288
 набегаючи 288
 набе^лрьками 4 зв.
 для набоже^иства 241 зв.
 нагет^ь 250
 нагхрест^ь 265 зв.

нагылеть 260
 наговен^ь 299 зв.
 наго^{го} 2
 на^л *прийм.* на^л ре^чкою 6
 на^л то 'б^ильше того' 259
 нада^л 8 зв.
 на^лво^рным^ь 2
 наезду 7, по наезде 247 зв.
 наеха^вши 2 зв., наехав^ьши 7 зв.
 наехало 1 зв., наеха^г 265 зв.
 в наеха^ию 2 зв., наехан^ье 7, за наеха^ие^м
 21 зв.
 наза^втрее 4
 наза^л 251
 на^звано 3 зв.
 на^зви^ска 15 зв.
 нази^ино 269
 на^значам^ь 244
 на^значоного 12
 на^иг^рьши^и 295
 на^икр^вне^иши^и 295
 на^ипе^рве^и 239 зв.
 на^исте 270
 накладены^и 22 зв.
 наклады 1
 накор^тшим^ь 261
 накупленные 3 зв.
 належалых^ь 6 зв.
 належа^т 11 зв.
 належачие 6
 наличиль 300
 наме^сника 2, наме^снико^м 12
 намови^иши 20 зв.
 за намовою 18
 напе^рве^и 2
 напере^л 2 зв., напро^л 13
 напо^лни^иши^исе 6
 на напомниман^ье 271 зв.
 напраг^ьные 241 зв.
 напроти^ико 3
 напру^лше 22
 наради^иши 20 зв., наради^иши се 292
 народу 3 зв.

нароже^ня 23
 насѣ^не 11
 насла^вши 2, на^славъши 6
 насла^немъ 3 зв.
 на^сланъцы 266 зв.
 насля^нгышы 265 зв.
 насме^ртъ 7
 на^стае^но^{го} 315 зв.
 на^ступенемъ 242
 нате^къле 270 зв.
 науку 17
 на^впомина^н 289 зв.
 начи^не 3 зв., начи^ня 4
 наша 1, нашо^н 1, наши 1, наши^х 1,
 нашо^м 1, нашо^{го} 2
 нашо^лши 4 зв., наше^лши 5 зв.
 не *част.* 1
 ѿ не^бе^зпе^чно^{ст} 2
 не^бе^зпече^нства 242, ны^бе^зпече^нства 242
 не^бо^жчика 9
 в не^бы^тности 1 зв.
 не^ве^рство 303
 невесту 8 зв.
 невидомо^сти 309
 не^ви^не 17
 не^ви^но^{го} 17
 не^ви^но^{ст} 12
 не^висты^х очевидно, не^вистчиних 12
 по не^воли 17
 не^да^вно 20
 за не^врожаемъ 249 зв.
 не^де^л 2, не^дели 2
 недо^пущѣ^ня 238
 недоро^слого 244 зв.
 не^жы^чими 242 зв.
 за не^зехане^м 240 зв.
 не^зме^рныѣ 3 зв., не^зме^рное 17 зв.
 не^зна^нны^х 17 зв.
 не^зно^сными 259
 не^люто^стивѣ 269 зв.
 нема 19, немаѣ 19
 немалого 1, немалую 1,
 немалыѣ 2

не^ме^цкого 257 зв., не^ме^цскимъ 264 зв.
 ѿ не^олдане 256 зв.
 неподалеку 7 зв.
 неподобныѣ 253
 не^пое^дьнокро^т 249 зв.
 не^послу^шно^{го} 3
 не^по^чтив^чыми 309 зв.
 для не^прибы^тя 1 зв., за не^прибы^темъ
 1 зв.
 не^при^сто^нны^н 241 зв.
 не^при^ятельски 1 зв.,
 не^при^яте^лски^м 2 зв.
 не^при^ятеля 241 зв.
 не^робо^тного 249
 не^ро^зку^но^{го} 319 зв.
 не^свѣ^зки^н 10
 не^се^т 18 зв.
 не^слу^шне 11 зв.
 не^спра^вне 11 зв.
 не^стало^{го} 11 зв., не^сталы^х 17 зв.,
 не^т 22 зв.
 не^сурожаемъ 250 зв.
 не^сѣ^чстив^чыми 269
 не^хре^стя^нски^н 241 зв.
 з не^яки^м 4, не^якому 268 зв.
 ни *част.* 3 зв.
 з нивами 11, ни^в 16, на ниве^х 16, ниву
 16 зв., до ни^чи 305
 ни^жли *спол.* 1 зв.
 низовы^х 3 зв.
 никуды 4 зв.
 нинешнемъ 1, нинѣ^шни^м *місц. відм* 238
 зв., нинѣ^нши^м 243 зв.
 ни^хто 4 зв.
 ни^цъ 271 зв.
 ни^чо^{го} 8 зв.
 нияко^{го} 1 зв., ниякоѣ 4 зв.
 новоме^ского 315 зв.
 новы^х 6 зв., новы^н 293
 в ногу 15, в ноги 21 зв., на нозѣ 290 зв.,
 но^ж 2, з ножами 12 зв.
 нори^нско^м 1
 носа 290 зв.

но^нны^н 247
 за но^ч 6, но^чю 259 зв., **н** но^ч 286 зв., **н**
 нучь 319
 ночьюлег^лючи 292
 ночо^ча^л е^сми 313
 нутреные 'внутрішні' 3 зв.
О *прійм.* о бли^зко Нори^нска 1, о
 побудова^не 1, проси^л о во^зно^{го} 5 зв.,
 о часу 1
 оба^лва 261 зв., обуд^лухъ 298 зв.,
 обудву 13 зв., обу^лвумъ 246 зв.
 обино^х 20 зв., на обео^х 21 зв.
 обачило^м 18 зв., обачиль 269
 об^бвалигъши 316
 об^бвини^вши 13 зв.
 на об^бголане 264 зв.
 об^бвола^т 12
 об^бдукуцыя 247 зв.
 об^бедъ 252 зв.
 на об^бельжене 312
 об^бе^рну^л 4
 об^бе^тницы 303
 об^беца^л 17
 об^бещуючи 241 зв.
 об^бводиль 7
 об^бликуе 244
 об^бли^чне 246
 об^бложоную 5, об^бложоны^н 10
 об^блочи^сты^н 299 зв.
 об^бмахо^м 21, омахомъ 21
 об^бмо^вляе^т 243 зв.
 об^бмогъя 271 зв.
 об^бносила 21 зв.
 об^бовезаль 240
 з обо^зу 247
 на об^болоны 3 зв.
 об^бороны 238 зв., при об^броне 243
 об^борочаю 9, об^борочали 259
 об^бручо^в 10
 об^бте^жливе 2
 з об^бх^ами 269 зв.

об^бх^омы^х 270 зв.
 об^бшевны 4 зв.
 об^бывателевъ 240 зв., об^бывателемъ
 273 зв.
 об^бы^нти 19
 об^бычаемъ 2 зв.
 об^бья^сненные 250 зв.
 ов^вецъ 7, ов^вцы 21, ов^вцѣ 292
 ов^вощные 314 зв.
 ов^вощовы^м 19
 ов^вру^чки^х 9
 ов^вьса 7, ов^ве^с 16
 ов^вшемъ 241 зв., ов^вгшемъ 268 зв.
 ов^вгледа^вши 5 зв. ов^вгледаючи
 243, ов^вгледивъши 265
 ов^вгледа^л 250 зв.
 ов^вгледа^не 7 зв., на ов^вгледа^не 21 зв.
 ов^вглоблями 288
 ов^вне^м 21
 ов^внистыми 6
 ов^вгородами 13, на ов^вгороде 13, по
 ов^вгорода^м 19
 ов^вгоро^ны^х 19
 ов^вгорожею 13
 ов^вбирать 252
 ов^вве^с 4 зв., ов^вве^с 5 зв.
 ов^вдали^т 303
 ов^вдева^лны^н 293 зв.
 ов^вде^ржа^вши 11 зв.
 ов^вежджаючи 266 зв.
 ов^веха^т 256 зв., ов^вяхаломъ 250 зв.,
 ов^вказую 9
 ов^вда^л был 4 зв., ов^вда^л 5, ов^вдаю 9,
 ов^вдати 11, ов^вдаду^т 11, ов^вдаль 18,
 ов^вдава^л 240 зв., ов^вдаваты
 265, ов^вдаль 272 зв.
 ов^вне^с 238, ов^вне^сль 239, ов^вносиломъ
 255
 ов^вноста^нне 17 зв.
 о^лны 1 зв., оди^н 4 зв., один 5, о^лну 10,
 о^лную 10, о^лно^{го} 10, о^лни^х

238, ѿ^лное 252, ѿдынь 264
 зв., едьно 267 зв., ѿ^лны^м 299
 зв., ѿдєнь 301 зв.
 одина^лцато҃го 4, ѿди^нна^лцать 24 зв.,
 одина^сте 266 зв.
 для ѿ^лле^гло^сти 251 зв.
 ѿ^лличи^вши 243 зв.
 ѿ^лнели 259, ѿ^лносите 265
 одобраломъ 240 зв., ѿдобрать 241,
 одобравъши 243 зв.
 ѿдопъхнѣла 320
 ку ѿдо^сла^ню 238
 ѿ^лпа^лль 253 зв.
 з о^лповєдью 241 зв., ѿ^лповєдьми 242
 при ѿ^лправова^ню 238, для ѿ^лправова^ня
 239
 ѿ^лратоваль 316
 ѿ^лратованє^м 253
 ѿ^лрѣкода^нному 268 зв.
 ѿ^лступиль 17
 ѿ^лступуючи 243 зв., ѿ^лступивъши 246
 зв.
 ѿ^лходєчи 244
 ѿды^сска^п єсми 18
 ѿдышо^л 20 зв., ѿдошѣли 253
 ѿжидаячи 20
 ѿ^здо^бныє 3 зв.
 ѿзимъкомъ 308 зв.
 ѿ^зна^нмує 11 зв., ѿ^знаимиль
 241, ѿ^зна^нмуємы 255
 ѿ^значоны^м 243 зв.
 ѿ^йца 246 зв.
 ѿказа^ню 4, за ѿказа^нємъ 15, ку
 вѣѿказа^ню 258
 ѿкази^н 294 зв.
 ѿказоваль 5 зв.
 на ѿказова^нє 5 зв.
 ѿ^кна 9 зв.
 ѿколичны^х 290
 ѿко^р *если око^р имъ злє ѣчинишь* 310

ѿкру^тне 8 зв., ѿкъру^тно^м 17, ѿкрѣ^тно^{го}
 254
 ѿкрывавили 9 зв.
 ѿкрѣ^навєнє 247, ѿкрѣ^навєнє 248
 з о^ксамито^м 12, бє^з ѿ^ксамиту 12
 ѿ^ксамит^ную 5, ѿ^ксамит^ны^х 12
 ѿ^ктєбра 19, ѿктобра 238, ѿкѣтобра 274
 ѿкупи^т 20
 ѿловъ (*Р. відм. мн. олово*) 3 зв.
 ѿ^лта^рное 12, ѿ^лта^рны^н 12
 ѿ^лстро^м 15
 ѿны^м 1, ѿному 12, ѿны^х 17 зв., на ѿ^н
 ча^с 238
 ѿна 4, є^н 1, єи 2 зв., єє 18 зв., в^н ни^н 269
 зв., и^н милости панє^н Яново^н 273
 ѿ^н 4, при нємъ 1, за ни^м 1 зв., ^зни^м 3,
 єму 3 зв., єго 1, за нєго 6, до нєго 6
 зв., по нє^{го} 238
 ѿни – и^х 1 зв., и^м 3 зв., з нихъ 6, и^м 15
 зв., за ними 18 зв.
 ѿнѣкасю 243 зв.
 ѿпа^нчу 2, ѿпонѣчу 299 зв.
 за ѿпатрѣно^стѣю 254 зв.
 ѿпа^сного 242
 ѿ^пгрєсы^н 292
 ѿпекѣна 257 зв.
 ѿпекунѣка 295 зв.
 ѿписана 5 зв., ѿписаны^х 20
 зв., ѿписаныє 243
 ѿповєда^{тѣ} 5 зв., ѿповєдаю 10, ѿповєди^л
 238 зв.
 ѿповєда^нє 1, на ѿповєда^ню 5 зв., в
 ѿповєда^ню 8 зв.
 ѿповєдаючи 1 зв.
 ѿпра^вную 18 зв.
 ѿпри^шко^в 248 зв.
 ѿпу^хли 'пыхлини' 21 зв.
 ѿпу^хлого 8 зв.
 ѿра^з 254 зв.
 ѿрали 16 зв.
 ѿриина^лны^н 243 зв.

оромышъ 6 зв.
 ѿ^ршако^м 11
 ѿ^свѣ^лча^л 16 зв.
 ѿ^свѣдъчивъши сѣ 250 зв.
 ѿсело^ти 243
 ѿскротили 296 зв.
 ѿ^сма^шку, ѿ^сма^чкѣ 292
 ѿ^смѣдѣся^тдѣвято^м 2, ѿ^смѣдѣся^т
 2, ѿси^мдѣся^т 266 зв.
 ѿ^смѣнадѣцать 7, ѿ^смогона^лца^т 11 зв.,
 ѿ^смна^лцато^{го} 15, ѿ^смѣна^стого 272
 зв.
 ѿ^смого 1, ѿ^смъ 6, за ѿ^смъ 10, ѿсимъ
 293 зв.
 з особами 4, ѿособою 4 зв.
 ѿособливѣ 2
 ѿособливы^н 17, ѿособливы^х 247 зв.
 ѿставую 17, зостави^в есми 18
 ѿста^тнею 9, ѿ^ста^тни^н 17 зв., ѿ^ста^тнего
 249
 ѿ^стато^к 11, на ѿ^статокъ 241 зв.
 ѿ^ступи^вши 11 зв.
 ѿ^тприйм. 1, ѿ^т 4, ѿ^л 9
 ѿ^тбивъши 6 зв.
 ѿ^тбили 22 зв.
 ѿ^тбиты^н 7 зв.
 ѿ^твѣ^зли 2, ѿ^твѣзли 7, ѿ^твѣ^з 12,
 ѿ^твели 2
 ѿ^твори^сты^н листь 255
 ѿте^рфиновую 10, ѿте^рфаневую
 10, ѿте^рфиновы^н 10
 ѿ^тня^л 18 зв.
 ѿ ѿ^тня^тѣ 1
 ѿ^тнято 15
 ѿтогнали 6 зв., ѿтогналъ 7 зв., ѿдогна^л
 16 зв., ѿ^тгнали 297
 ѿто^слали 15, ѿдо^сла^л есми 18, ѿ^лсylaе^м
 20 зв.
 за ѿтосла^немъ 1
 ѿ^тповѣдали 2,
 ѿ^тпо^р 20 зв.

ѿ^тправованы 23
 ѿ^тправовати 12
 ѿ^тпровади^вши 3 зв.
 ѿ^тпровадили 2, ѿ^тпровадилъ 4 зв.,
 ѿ^тпровадила 18 зв.
 ѿтрымала 269 зв., ѿ^тримуетъ 315
 ѿтриманыѣ 246 зв.
 ѿ^тсужона 11 зв.
 ѿ^тту^л 10 зв., ѿ^ттуль 269 зв.
 ѿ^тчи^зно^{го} 15 зв.
 ѿ^тчи^зну 11
 ѿтьчимомъ 315
 ѿтпускаючи 4 зв.
 ѿ^ярова^л 267, фѣрова^л 238 зв.
 ѿфсруючи 250
 ку ѿхо^до^зству 3 зв., ѿхеньдожъства
 289 зв.
 ѿ^храняючи 243
 ѿчеви^сто 1
 ѿчеви^стое 3
 пере^л ѿчима 243, по^л ѿчи 269 зв.
 з ошѣпами 316

Па^вшего 8 зв.
 па^к част. 16 зв.
 пале^ц 18 зв. по^ле па^лца 18 зв.
 палятинату^с 251 зв.
 па^мети 11 зв., для па^мети 250 зв.
 пана 1, панѣ по^лстаро^сти 1, панове 1,
 пану 1 зв., пано^в 1 зв., на пано^в 2, на
 пану 18 зв., зъ паны 242, за панѣмъ
 253
 панѣ ма^тце 1, пани 1, пни 1, пнии 1,
 панѣи 18 зв., панѣ^н 243 зв., по
 панию 247 зв.
 панича^нка 8 зв.,
 па^нны 239 зв.
 па^нски^м 16
 па^нцыри 3 зв.
 паро^бки 16 зв., паро^бко^в 16 зв.
 пасики 3 зв., с пасекою 11, в пасеце 11,
 на па^ска^х 289

па^сте^рнака 19
 пасучи 7 зв.
 патрахими 12
 пахоликовѣ 260
 пашни 7
 пе^но^сти 242
 пе^вную 3 зв., пе^вными 4, пе^вною 8 зв.,
 певное 240
 ꙋ пека^рни 260
 пельнитъ 246
 пнзе^н 8 зв., пне^зми 244, пененъдзе 271
 зв.
 пе^нтованѣ 247
 пе^рве^н 18 зв.
 на пе^рвы^х 1 зв., пе^ршого 8 зв.
 перебуває^т 3 зв.
 переѡе^л 11 зв.
 перево^л 12
 переднюю 290
 передо *прийм.* 1, пере^л мене 15 зв., пре^л
 умоцованы^х 17 зв.
 ку переказѣ 12
 перель 270
 премешъкивалъ 273 зв.
 перенагабанъя 308
 перене^мши 24 зв.
 пере^скочигъши 290
 пересла^вши 9
 пере^стаѡе 271 зв.
 пере^стають 243
 переховыва^л 3, переховывае^т 3 зв.
 перешкодами 271 зв.
 пери^нные 10
 пе^роблятамъ 249
 пе^рси 15, на персяхъ 7 зв.
 пе^рсоволя 264 зв.
 пе^рсте^нко^в 12
 пе^рши^н 11 зв., пе^ршого 17 зв., пе^рвого
 17 зв., на пе^ршо^м 17 зв., на пе^ршимъ
 244, пе^ршою 246 зв.
 пехотою 21
 до пецо^въ 259, печь 293

печа^т 12, по^лпеча^тю 4 зв., по^лпича^тю 5
 зв.
 печата^р 261
 пешихъ 6
 пивные 3 зв., пи^вны^х 4
 на пиво 292
 пи^лновали 242, пильновалъ 252 зв.
 пи^лно^{го} 17 зв.
 пи^лно^{ст} 1 зв.
 писа^л 1 зв., писала 2 зв.
 писа^н 3
 писаро^м 17, писару 20, писарови 238
 писареви 252
 писа^рское 9
 на пи^сме 4 зв.
 пи^столетами 266
 пичатова^т 20 зв.
 плазами 310
 плахо^т 10
 с плаче^м 268 зв.
 пла^чливѣ 9
 ꙋ плебани^н 252 зв.
 плебанови 277
^вплече 21, межи плечима 270 зв.
 плени *мин. ч. аорист* 8 зв.
 до пливъ 253 зв.
 пре^зпленипотѣ^сто 238, чере^з
 пленипотѣ^нта 238, пленипотѣ^нто^в
 244 зв.
 пле^сниво^{го} 4 зв.
 на плотѣ 289 зв., плоть 289 зв.
 плохи^м 243
 плуговые 3 зв., плуговыми 3 зв.
 пне^в 249 зв.
 по *прийм.* по хебори 2
 побира^нши 1 зв.
 с побоевъ 9
 побо^рцу 240 зв., побо^рцы 240 зв.
 побра^л 1, побрали 2, побра^м 2, побра^ли
 6 зв., побрати 9
 ѡ побра^нѣ 1
 побудоваль 6 зв.
 поѡажаячи 243, поѡажи^вши 266

по^лведе^лета 299 зв.
 на поведамы 1
 поведаючи 21
 повеза^вши 2 зв.
 поведи^л 1, поведа^л 15 зв., повеели 15 зв.
 повезено 16
 повели 2 зв., повели были 21
 в^л пове^сма^х 298
 повету 3
 пови^нного 7, пови^нни 11
 поводо^м 9 зв., на поводе 238 зв.
 погола^не 286
 повороча^т 22
 по^лвьпета 299 зв.
 по^вторе 240
 по^втекали 22 зв., поутекали 22 зв.
 повыбивали 9 зв.
 повырезовати 19
 погамовали 21
 погораное 4
 погони^вши 24
 пограби^вши 4 зв.
 пограбили 2, пограбилъ 4 зв.
 погра^блено 15
 пограбле^ня 5 зв.
 в погребѣ 19, ѿ погребѣ 296
 с погро^зко^в 9
 погромади^л 24 зв.
 по^л *прийм.* по^л петиста копами 2
 подава^не 22 зв.
 подав^лца 311
 пода^вши 4 зв.
 подано 6
 поданы^н 2, по^лданы^х 2 зв., по^лдано^{го} 2 зв., у по^лданы^х 2 зв.
 поданъство 246
 до поданя 270
 в^л пода^рств^л8 бчо^л 311 зв.
 пода^тку чопового 239, пода^тками 246
 по^лбитые 10, подъбитое 270 зв.
 по^лвесь *им. ж.р. род. множ.* 10
 по^лвине 269 зв.

по^лводами 246
 по^лвоеводего 4, по^лвоеводу 238
 по^лдаными 4 зв., по^лданые 22 зв.
 по^лдаючи се 243 зв.
 по^ле^здъковъ 6
 поде^л 7 зв., подели 15 зв.
 поде^ла^л 3 зв.
 поделили 289
 поде^ржавъце 273 зв.
 по^лкоморего 245 зв.
 по^лле *прийм.* 18 зв., подъя *кузъни*^н 316
 по^ллу^г *прийм.* 12
 по^лмови^вши 18
 по^лне^с 260 зв.
 по^лнесе^не 11 зв., до по^лнесе^ня 238
 подънесли се 246
 по^лпи^т 319
 подобало 269
 по^лписано 18
 с по^лписо^м 3, по^лписомъ 5 зв., по^лпи^с 9,
 по^лпи^скови 239
 по^лрапаны^х 18 зв.
 по^лсви^нко^в 24 зв.
 по^лска^рбего 240 зв.
 по^лстаро^сти 1, по^лстаро^сти^м 1,
 по^лстаростего 1 зв.
 по^лстолего 255
 по^лстолиную 239
 по^лсу^лкого^н 250 зв.
 по^лсу^лко^м 8 зв., по^лсудъку 255 зв.
 поду^жку 2
 за под^жшеженемъ 292
 подущаны^х 10
 по^лчашого 24 зв.
 по^лшиты^х 10, по^лшиту 10
 с поды^мны^м 240 зв.
 по^ляк^ю 300
 поедуть 242
 пое^с 2, поя^с 10
 пое^сковъ 308
 ку поже^н 3 зв.
 ку пожи^тку 4, пожи^тки 11, на пожитокъ 270

позабивали 2 зв.
 позаде 253
 по³бава^т 243
 поэ³бываль 7 зв., по³бия^л 8 зв.
 позадава^{ны} 245
 позадае 1, позадава^{хъ} 244 зв.,
 позва^л 1, по³вали 1, по³ва^л 1 зв., по³ва^т
 244
 по³во^м 1, по³вы 1, на по³ве^х 23
 с по³воле^немъ 18 зв.
 по³воляючи 244 зв.
 по³дыхали 2
 по³нимали 16 зв.
 позывано 271 зв.
 позычены^н 8 зв.
 позычити 8 зв., позычи^л быть 243 зв.
 по^ндете 21, поше^лль 242, пошли 246
 пошомъ 293 зв.
 по^нма^вши 2
 по^нмало^м 18 зв.
 показати 12
 покалечилъ 253
 покаличе^не 253 зв., покаличена 290
 покаличоны^х 253
 поки *спол.* 11
 покинулъ 7 зв.
 по^кла^вши 2
 покладаю 20
 поклоны 271 зв.
 на поко^н 3 зв.
 покопати 19
 при покоше^ню 251
 покошоны^м 13
 покраче^не 260
 в покраде^ню 249 зв.
 в покою 254
 покрывала 12, покрывало 12
 пола^нцу^жное 2
 з по^лгома^вкомъ 270
 за по^лзолото 12
 на поли 15, в полю 241 зв.
 по^лкопы 4 зв., за пу^лкопы 15
 с польку 260 зв.
 с по^лмили 21
 по^лны^н тут 'гетьман польний' 9 зв.
 в половицы 259
 о положе^ню 248
 положи *аорист* 3 ос. 274 зв.
 положоно 18
 поло^тна 5, поло^тно^м 12
 поло^тняны^х 5
 в по^лте^х 4, по^лте^н 5
 польскомоу 5, по^лского 12, польскимъ
 264 зв.
 по^лтора 2
 по^лторы 2, польторы 5, пу^лторы 6 зв.
 по^лтрети 12, пу^лтретя 240 зв.
 полупили 9 зв.
 по^ла^ски 292 зв.
 за по^лчва^вты 12
 за по^лшосты 12, за польшо^ста 299 зв.
 поменено^{го} 3 зв., поменено 3 зв.,
 поменены^н 15 зв., помененою 241
 зв., поменонимъ 267 зв.
 поменило 4
 поме^нниками 3 зв.
 по^мкнули есмо 12
 ку помогу 4
 помози *нак. спосіб* 18, поможи 18
 помолоти^вши 19
 поморъдоваль 7 зв.
 помо^ч 3 зв., на помо^ч 6, на помо^н 244
 помо^чнико^в 3 зв., с помо^чниками 9 зв.
 помочъницы (*ч.р. мн.*) 253
 помыка^не^м 12
 поневажъ 240 зв.
 понево^лне 11
 понедалеку 2
 пониже^н 254 зв.
 поночи 296 зв.
 пооборочали 250
 по^олпечатова^вши 13
 по^олупа^вши 13 зв.
 по^олнима^вши 4
 у попа 12, попа 249
 попа^лло^н 240

попадль 250 зв.
 попа^дненє 250 зв.
 до попа^ртя 238
 попалєне 267
 до попелъненя 253
 попихаючи 316
 поприбияло^м 258
 пораниль 253
 по^рва^гъши 297
 ся поро^вняти 12
 поро^зну 267 зв.
 порозуме^вшися 3 зв.
 порохи 3 зв., пороху 6, с порохо^м 10 зв.
 порохо^внєчьною 21 зв.
 порохо^вни^ц 6, порохо^вницъ 10 зв.,
 порохо^вница 15
 поруба^нє 16 зв.
 пору^чє 10
 поручила 244 зв.
 пору^чника 17 зв., ѿ^т пору^чника 17 зв.
 поря^дкомъ 246 зв.
 посагово^н 19
 посади^т 2
 с посеже^ня 252 зв.
 посеколь 253
 посєро^д *прим.* 24 зв., посєредъ 300
 посєсоракъ 246, посєсоронъ 255
 до посєсы^н 243 зв., в посєсыю 246
 послала 4, по^слалъ 19, по^слаломъ 20 зв.,
 по^слали єсмо 20 зв.
 по^сло^м *им. ор. відм.* 6
 по^слугою 244
 по^слуше^нство 246
 по^слушны^н 20 зв.
 по^спешали 254
 посполито^{го} 3
 по^{ст} 2
 поставо^в 6 зв., поста^в 6 зв.
 постанови^вши сє 1
 постановили є^смо 11
 по^станов^лєны^н 244 зв.
 по^стель 18 зв., на по^стела^х 289 зв.
 по^стопилъ 261 зв.

по^сторо^нками 259
 ѿ по^стрєленє 260
 по^стрєлено^{го} 15
 пострєля^т 21, по^стрєлили 260
 поступи^ти 4, по^ступи^л 11
 по^ступєно 271
 поступовати 12
 поступьку 11 зв., поступи^к 17 зв.
 потає^нє 18
 потвєрьжаючи 243
 по^ткаль 242
 пото^н *присл.* 11
 пото^м 15
 пото^мки 11, пото^мковє 244, пото^мка 246
 зв.
 потрагуючи 316
 потребовала 245
 с по^требу *им. чол. р.* 9
 потреби 2, для по^требъ 11 зв.
 потъзе 254 зв.
 по^ттораючи 302
 по^хва^лку 242 зв.
 похватили 15 зв.
 походячие 238, походячи^х 239
 поцтивє 254
 почавъ *поча^нъ заразомъ кѣса^т* 290,
 почєли 297
 почавъши 7
 по^чатокъ 266
 поча^нско^н 4
 почє^нкою 21 зв.
 с по^чєтомъ 294 зв.
 починє^ня 5 зв., ѿ починє^нє 17 зв.
 починєны^х 249
 почини^л 2
 почътовыхъ 6
 пошвы 10
 пошево^к 10
 пошитую 5
 пошърпями 289 зв.
 поясо^к 10
 пнзе^н 1, пнзи 1 зв.
 права 1, правомъ 6, ^в правє 11 зв.

по пра^вде 18
 правди^вому 252
 пра^вне 20 зв.
 пра^вные 3 зв., правное 4, пра^вны^х 11 зв.,
 пра^вно^{го} 11 зв., пра^вны^и 17 зв.
 правую 15
 с прадида 314 зв.
 працою 296
 пребачи^иши 240
 презе^ис 257
 презе^итогаль 251
 премеш^икаючи 271
 пре^имы^сльского 12
 препо^иневъши 6
 препро^игажали 252 зв.
 преречоно^{го} 11 зв.
 прес^иного 7, прис^иного 292
 претр^исти 288 зв.
 прехо^иа^ие 248 зв.
 прес^ичь 271 зв.
 пресечи 246
 при *прийм.* при немъ 1
 приарештогала 297
 прибиглемъ 290
 приби^ил 3
 прибыва^иемъ 1
 прибы^иши 1 зв.
 привез^ити 15 зв.
 привез^ил 1, привели 2, привезло^и 257 зв.,
 привездъль 267 зв.
 привез^инуль 5
 привлащи^ил 24 зв., при^игласчили 250,
 приводечи 12
 при^иголана 246 зв.
 при^иволяты 257
 приго^ин^иль 297 зв.
 пригото^ива^ишисе 269 зв.
 придава^иемъ 1
 придалъ 5 зв., придалемъ и придаю 291
 зв.
 за прида^иемъ 15, ѿ прида^ие 16
 приданы^и 3
 ѿ приез^иде 247, до приязд^и 269

приез^идиль 7 зв.
 приеха^иши 18 зв.
 приехало^и 23, приехать 291, приеха^итъ
 297
 при^изнаючи 8 зв.
 при^инать 240, при^инала 244, при^инати
 247 зв.
 при^имова^ит 269, при^имуе 269
 при^им^иючи 252
 при^ити 268 зв., пришо^ил 19
 прилеглого 3 зв.
 прилю^ива^ит 244 зв.
 примов^илять 261 зв.
 примучи^ил 8 зв.
 прим^ишаль 320
 с примуше^ия 9
 примылъ 1, приня^ити 1 зв.
 прина^ил^ихъ 246 зв.
 приналежа^ичую 239
 прине^иволи^ил 8 зв.
 принесе^итъ 3
 при^инципало^и 9 зв., при^ицыпало^ие 288
 зв.
 прин^ицыпального 256
 при^имова^ит 245
 ѿ приня^ит^ие 242 зв., за приня^ит^иемъ 261
 приня^иты^и 11 зв.
 припадаюч^ио^им 238 зв., припадаючи^их 248
 зв.
 припа^ил^ико^иб 11 зв.
 припало^им 20, припалые 1, припалы^их 1
 припо^изваны^их 17 зв.
 приправи^ил 11 зв., приправи^ит 21
 припра^иляти 21
 припро^игадивъши 250
 припро^ивадити 15 зв.
 припусти^ивъши 17 зв.
 припу^исоны 17 зв.
 прире^ик 22
 в приру^ице 19
 приручи^ил 18 зв.

присеги 17 зв., присяги 17 зв., по
 присязе 18, присегою 240 зв., присе^г
 257 зв.
 ку прислуха^ню 17 зв., на при^сл^ххане
 264 зв.
 при^слухи 244 зв.
 при^слухива^т 245
 при^скочи^вши 18 зв.
 при^способьленные 253 зв.
 при^способиль 296
 приставаючи 12
 до приста^вства 2 зв.
 при^ступу 253
 присягае^м 18
 присылали 1 зв., присыла^л 1 зв.,
 присылала 2 зв.
 прити^снена 12
 с притом^нно^ст^ю 244 зв.
 приточыла 265
 прихилиючи се 246 зв.
 причины 2 зв., на причину 12
 прише^лши 7 зв.
 при^шлы^н 11 в.
 за прия^ню 265
 приятеля 2, о^т приятеле^н 4, прияте^н 8
 зв., у приятеля 18, тыхъ приятель
 252 зв.
 до пробацые^н 244
 провадили 2 зв.
 прода^л е^сми 11, продавали 259
 про^лка 11 зв.
 про^звища 2
 про^зви^ска 9 зв., з про^зви^скъ 241 зв.
 прозек^гуцые^н 244
 прозеньтаця 251
 прозиваемое 15 зв.
 про^зреемо 314 зв.
 проклямацью 302 зв.
 пропаляло^м 265 зв.
 на проса 4, проса 5
 просим 1, проси^л 1 зв., просила 2 зв.,
 прошу 20
 просечи 20,

проститька *род. відм.* проститька
 чотыри 10
 про^стог^олоса 270
 про^стыхъ 6
 протес^та^нсь 250 зв.
 о^л протес^та^нто^в 250, протес^та^нтъ 250 зв.
 протестаця 239 зв., и^з протес^тацяею
 242 зв.
 протес^туючая 269
 проти^в *прим.* проти^в ему 11 зв.
 проти^вко 241 зв.
 проти^нною 11 зв., противе^н 20 зв.
 процесо^в 238
 про^ч 250 зв.
 про^шломъ 1 зв., прошло^м 2, про^шлы^м
 241 зв., п^рош^гло^го 257 зв.
 прошены^н, прошоны^н 261
 прошоно 12
 прус^ки^н 11 зв.
 пряжи 10
 пташая *р^зч^ница пташая* 308 зв.
 пуб^ликацие^н 246 зв.
 на п^ббликоване 264 зв.
 публиковати 12
 публи^чны 243
 публице *присл.* 243
 с пу^лгаки *ор. множ.* 6, пу^лгако^в 6, с
 по^лгаковъ 9 зв., пу^лга^к 15
 пу^лгако^ницы 3 зв.
 пу^лгачныхъ 6, пу^лга^чны^м 15 зв.
 пу^лмили 315 зв.
 на пу^нкте 244 зв.
 пу^ллеры 3 зв.
 пу^стили 10 зв., пу^сти^т 243 зв.
 пу^стые 259
 пусчоную 245 зв., пуш^чоно 286 зв.
 в пу^ци 21
 пу^шкарское 3 зв.
 пшеницы 4
 пшени^чное 293
 пышона 5
 зъ п^чолами 3 зв., б^чо^л у^льяни^ц 11,
 п^чолы 249 зв.

пя^стю 269, до пя^сти 288 зв.
 пя^тдеся^т 19, пе^тдеся^т 21 зв.
 пя^тна^лце^т 19, пе^тна^лцати 4, пе^тна^лцаты^и
 276, пе^тнадъцать 7, по пе^тна^лцати 10
 зв., пе^тна^лцато^{го} 15 зв.
 пя^тсо^т 1, по^л петиста копами 2, на
 пе^тсо^т 18 зв., по пя^тмасты 21 зв.,
 петисотъ 300
 в пя^тницу 17 зв.
 пяты^и 1, пя^ть 6 зв., пя^т 7, с пе^тма 10, за
 пе^т 10 зв., пятеро 19, пятого 252,

Ра^л *им. род. множ.* 12

разделивъши 4
 разлажили 4
 разы 269 зв.
 ра^л рамена 288 зв.
 ра^нко^р 241 зв.
 ра^нтухо^б 12
 ра^нныхъ 253
 раны 5 зв., рану 5 зв., ра^н 5 зв.
 рати^ик^иѣ 252
 ратов^ат 288 зв.
 на ратуно^х 18 зв.
 рат^иючи 290
 рату^нны^х 258
 раф^иючи 313
 з рации 240 зв.
 рачи^л 20
 ръ^ие 271 зв.
 ре^ал^ную 246
 реверед^иу 10
 реенътови 238
 ре^истру 4, на реестре 17 зв., в реестра^х
 17 зв.
 за реквизицыи^иею 242
 ре^кви^ирогаломъ 250
 рекльно^и 243 зв.
 ѿ реки 18 зв., ѿ рече 265 зв., по рече
 265 зв.
 реляцы^и 242 зв.
 реме^сти 319
 ѿ ремиса^х 251 зв.

ре^иди^к 308 зв.
 репы 19
 бе^з ре^спекъту 260
 ре^спектующи 243
 ре^сѣр^иючи 268 зв.
 на речене 240
 на^л ре^чкою 6
 речи 1, речи^и 258
 речоными 4 зв.
 р^ижаное 5
 до ри^чки 315
 робече^{го} 319
 роботами 246
 робо^тны^х 249 зв., проти^ико робо^тнымъ
 249 зв.
 робочи^х 4
 ро^ины^и 4
 рогатинами 288
 рогато^{го} 19, рогатое 21
 на ро^г 254 зв.
 родич 241
 ро^жоны^х 23
 ро^зб^ирать 259
 ро^звеза^иши 10 зв.
 в ро^зделе 20 зв.
 ро^зз^ивши 270
 ро^зказа^иемъ 6 зв., ро^сказа^иемъ 15 зв., за
 ро^сказа^иемъ 18, ро^сказа^ие 17 зв.
 ро^змаитыми 6
 ро^зми^или^иши 20 зв.
 ро^зно^{го} 3 зв., ро^зное 4, з ро^зными 6,
 ро^зныхъ 243
 розогънали 259
 розо^исте 271 зв.
 ро^зправу 1 зв., до ро^справы 18 зв.
 з ро^зсу^лку 1 зв.
 роз^имие^т 258 зв., роз^име^л 319 зв.
 ро^зшаровати 8 зв.
 рокъ 1, на роки 1, на роко^х 1 зв.,
 в року 1, в рьку 2, чере^з рокъ 17, за
 ро^к 239, ѿ року 242
 ро^ли 4, роли 16 зв.

ро^сказа^м 2, ро^сказали есмо 17 зв.,
 ро^сказа^л 19, ро^сказова^{ль} 271 зв.
 ро^сказуе^{мы} 12
 ро^слы^х 24 зв.
 ро^списова^{ть} 244 зв.
 ку ро^справе 238 зв.
 ро^справити^{ся} 11 зв.
 ро^справо^{ва}^т се 251
 ро^спудить 316
 ро^сходити 254
 рота 2 зв., роты 17 зв.
 ро^тмистра 9 зв.
 на ро^чко^х 11 зв.
 при р^ббану 251
 рубаные 5 зв., рубано 7 зв.
 р^ббать 297, р^ббае^{те} 299
 руды 7 зв.
 р^бкавицы 299 зв.
 р^бкода^нное 252 зв.
 ру^скую 12, ру^ски^и 13 зв., р^бскимъ 264
 зв.
 рти^вшисе 9 зв.
 рухомые 1, рухомую 2 зв.
 на руце 5 зв., руки 5 зв., рука 5 зв.,
 рукою 7
 ру^чни^иною 19
 ру^чницы 3 зв., з ру^чницами 6, ру^шни^и 12
 зв., з ру^чницы 15, ру^чницами 21 зв.
 рыжого 12 зв.
 рызы 12
 ры^мско^{го} 1
 се^ре^д рынк^у 273 зв.
 ря^д 18

С *прийм.* с по^дписо^м 3
 саврасяца 265 зв.
 сага^ида^к 21
 в^ь садз^у 292 зв.
 сажае^т 271 зв.
 за саже^иемъ 2 зв.
 са^л *им. род. множ.* 5, саде^{ль} 292 зв.,
 садъло 292 зв.
 салъ^у 270, са^лв^е 278 зв.

салетры 3 зв.
 до самоего 250 зв.
 са^м 1, сами 1, самых^х 7 зв., само^{го} 18
 зв., само^и 18 зв., само^{му} 18 зв.
 сами^тным *прикм.* су^нню... жоно^икую и³
 кашталико^м сами^тны^м чо^рны^м 5
 сани 4 зв., з санями 251 зв.
 сафяновы^х 6 зв.
 сафяномъ 6
 св^едьче^и 264
 св^едьчи^{ль} 241, св^ед^ичи^т 246 зв.,
 св^ед^ичи^{ть} 291
 св^еде^итво 12, для св^еде^итва 253 зв.
 св^елы 19
 св^ере^имъ 16
 св^есченика 249 зв.
 з св^ета 247 зв., на тымъ св^ете 253, с
 того св^ита 253 зв.
 в^ь св^ет^илицы 248 зв., св^етълицы 316
 св^ет^или^чне^и 269
 светои 11, святую 11, св^етое 254
 светомихалские 1 зв.
 свижи^и 255, св^ежо 267 зв.
 свинаро^в 24 зв.
 сви^и 21, св^ине^и 309
 свише^и 19
 сво^еволом^ишельско 288
 своего 1, свое^мъ 3, свое^м 3 зв., свои^и 1,
 свои^и 2, свое^е 1, свое^и 2, своему 4,
 своею 5 зв., сво^и 5 зв., свои 12,
 своеи 20
 св^яденъства 320 зв.
 св^ядомы 266
 св^ята 1, на св^ято 243 зв.
 на св^ят^ики 244
 сде^лалъ 4,
 се 1, се^{го} 2 зв., в се^м 8 зв., се^и 18, до си^х
 22 зв.
 се^бе 1, со^бе 1, до се^бе 2, при со^бе 4,
 пре^з се^бе 241 зв., се *яко се зов^итъ*
сами 287 зв., межи се^бе 289,
 се^дель 6, се^дели 261 зв.

сєдигъши 254
сє^лло 10, з сє^лло^м 15
сєдячи^х 304
сє^иму 3 зв., по сє^имо^м 6, на сє^имъ 6,
сє^имо^м 239
сє^имого 248 зв.
сє^ича^с 8 зв.
сєлє^лцо^в 265 зв., сєлє^лци 265 зв.
на село 8 зв., село 8 зв., и^з сєл^ь 22 зв., з
сєла 249 зв., и^з сєю^л 267 зв., по сєл^ь
290
сє^мдєся^т 2 зв.
сє^мна^цаты^и 276, сєдъмъна^с того 272 зв.,
сєдъмъна^стє 274
сємого 3, сємеро 5, сємъ 7, с^амъ 10,
сємо^{го} 12, сємо^м 20 зв., сє^м 24 зв.,
симъ 138, за сємы^и 239, на сємыє
248, сє^лмы^и 275
сєна 2, и^з сєно^м 11, сина (*Н. відм. мн.*)
сина были 267 зв.
сєньныхъ 7 зв.
сєножати 2, и^з синожа^т ми 11
сє^итєбра 16, сє^итєбра 239,
сєптьтємъбра 272
сє^рбоу^г 291
сєрє^д *прийм.* сєрє^д рынк^ь 273 зв., сєр^д
чола 288 зв.
сє^рки 3 зв.
сє^рмягъ 5, сє^рмягу 10
сє^рпо^в 19
сєрую 16 зв.
сє^с *займ.* 5 зв.
сє^стры 239 зв.
сєяти 16 зв.
сива *прикм. нечл. род. одн.* 4 зв., сивы^и
6, сивы^х 7
силою 16 зв.,
симени 297 зв.
синюю 5, сини^х 5 зв., синє^{го} 10 зв.,
сини 18 зв.
си^т *ім. род. множ.* 5 зв.
сичъ тут 'сікти' *рѣбать* почали, сичъ
297, сичи 299

сказали єсмо 20 зв.
ска^рбовыє 238, ска^рбоу^г 274
ска^рбу 239
ска^ржучо^{го} 314
скасова^ия 238, до ^скасова^ия 248 зв.
^склада^л 19
сє скланяло 254
скоро 268
скриною 4 зв., у скрини 4 зв., скри^и 10
скоро 17
на ^ску^рцє 254 зв.
о славе^иє 1
с^лав^ь 267
слидо^м 267 зв.
слободы 249 зв., до слободы 250
слободи^цькими 6, слободи^икиє 15
слободищєски^х 15 зв., слободи^ски^м 17
зв.
слово^м 1 зв., словы *орудн. множ.* тыми
словы 2
слони^мски^и 1 зв.
слуга 1 зв., слугъ 2, слуга^м 2, слугами 4
зв., слугою 18 зв.
службу 11, на ^службу 18, з службы 18,
службою 18, ^в службє 259 зв
служє^бни^к 1, служє^бника 4 зв.
служє^бными 19
слѣжєчи 294 зв.
служити 11
слѣхъ 288 зв.
слухати 1 зв., слышалъ 5 зв., слухали
17 зв., слухать 252
слушно^{ст} 238, на^д слѣшность 295
слуш^шную 12
слыше^ия 21 зв.
смель *дієсл.* 241 зв., смєли 249 зв.
на ^смє^{рт} 2, по ^смє^{рт}и 9
^смы залишок *перфектної форми*
готовы ^смы одобрать 241
з снастя^{ми} 3 зв., снасти *тут про*
пристрої до плуга 16 зв.
со^зволяючи^х 252

со³наваю 3, со³нава^м 5 зв., сознаваты
 265
 со³наваючи^и 252
 со³на^иє 3
 на со^имє 11 зв.
 на со^имику 3
 сокиру 5, соке^р 10, соке^ру 10
 солените^р 241
 солодца 4
 солонены 5, слонины 292
 соро^к 6
 специ~~и~~ковани 266 зв.
 в спижа^рня^х 314
 спи^жную 5, спи^жны^х 6
 спижу 4
 списа^вши 3
 спложоныхъ 246 зв.
 се сподєвають 310
 споко^иное 3 зв., споко^иного 4, в
 споко^ино^м 6
 спо^лна 20
 спо^лне 243 зв.
 спо^лно^м 16 зв.
 спометаты 265 зв.
 способленого 4
 способи^вшися 3 зв., способи^вшисє 6,
 способивъши 6
 способо^м 4, в способъ 243
 на справе 1, спра^в 1, на справы 7,
 справа 11 зв., до справ 238
 справе^лливости 1
 справочаты 265
 спротивєне 256 зв.
 спротивиль 20 зв.
 пу^стошеню 258 зв.
 по спустошеню 240 зв., спустошеня
 299
 спу^тные 4
 спухъло 290 зв.
 сре^браны^и 10, сребраное 10, сребраны^х
 10, сребны^х 10, сребраны^и 18 зв.,
 срибны^х 18 зв., серебрєную 18 зв.,
 срибрєны^х 308

сребро 3 зв., сре^бра 18 зв., срыбра 289,
 сродопо^стя 317
 срокго 243
 срокгости 6
 сромотила 269, сромотить 288
 ставиль 242, ставать 251
 з ста^ко^м 11
 ставы 4
 стада 7, стадо^м 16
 ста^лники 16
 в ста^ини 6
 стали 2, сталисе 15 зв., ста^л 19
 ста^мто^лсты^м 266 зв.
 стамътуль 270, ста^мто^л 305
 в ста^и 240, стану 243
 становєня 274
 становитися 12, становити се 17 зв.,
 станови^и 19
 стану^л 20, стану^т 244, станѣли 258 зв.
 стара^тсе 242 зв., стараль се 252 зв.
 старо^сты 1, староста 1 зв., старо^ста^м 12
 ста^рши^и 4 зв., ста^ршому 239
 статуту 20 зв., въ статуте 241 зв.
 станции 17 зв., стацѣи 17 зв.
 стве^ржаємъ 252
 стве^рженъя 267, для стве^рженъя 270
 стиха^р 10
 сто 10, ве сту копа^х 18 зв., со^т 247, до
 с^ту 316
 в стога^х 266 зв.
 стоечи 2, стоячи 248
 стожи^скъ 250
 столы 4
 за с^тороже^м 290
 сторожу *жін. рід, зн. відм.* 1 зв.
 сторону 8 зв., стороною 8 зв., з
 стороною 11 зв.
 сто^рчма 304 зв.
 стоя^и 11 зв., стоя^т 260 зв.
 страви^л 20
 стра^жника 255 зв.
 стражъниковыхъ 301
 стратиль 288 зв.
 с^трату 245

на ^страчене 247
 на стрѣ^лбище 19
 стрѣ^лбу 3 зв., з стрѣ^лбами 6, з стрѣ^лбою
 241 зв.
 стрелѣе^т 2, стреляли 9 зв., стреля^т 241
 зв., стреляли 242 зв.
 стрѣльцовъ 271 зв.
 стрья 314 зв.
^стрыя^нки 314 зв.
 ступою 2
 стѣсѣ 254 зв.
 стыранизовали 288 зв.
 в сты^рта^х 4
 субмитуе 245
 субмисые^н 244
 субъститута^т 252, сѣбъституту^овать 257
 зв.
 суди^л 1, суди^т 20, судитисѣ 238
 судовы^м 12
 суду 1, на су^л 1, судо^в 3 зв., пере^л су^л
 238, судови 238 зв.
 судю 1, суди 1 зв., суде^н 1 зв., суди 9
 сужоны 1
 суже^немъ 1, до суже^ня 246 зв.
 сукъномъ 5, сукна 6 зв.
 су^кню 5, суко^н 10
 сукъцесора 246
 суму 1, в сумѣ 8 зв.
 сѣроуе 288
 черезъ сѣсѣдъ 289 зв., сѣсѣдовъ 290, у
 сусядъ 296 зв.
 с□с□ю 8 жилѣ сѣсѣю 290
 суть про^зи^ска и^х лепѣ^н суть вѣдомые
 316
 до ^схованя 291
 съхоралыхъ 287 зв., зфоралы^х 289
 считатисѣ 9
 з сыно^м 3 зв., сынови 4, сыне^в 8 зв.,
 сына^м 8 зв., сынове 9, з сынами 16
 зв., сыно^в 21, ѿ^тцѣ и сыно^м 312 зв.,
 сыногъца 254
 сыру 4, сыровъ 7

Та^к част. 1
 та^кже част. 1, тако^ж 7 зв.
 таковы^м 3 зв., по таково^м 4, таковы^н 4,
 ѿ таково^м 4, такового 11 зв.,
 таковоу 243
 талеры^н 5
 та^м 1 зв.
 тамо^шне^{го} 4, тамѣшними 4
 та^мтоєю 267, то^мтые 276
 татарѣ 1 зв.
 тѣ^рта^р 290
 тега^нся 14
 в тегънѣню 294 зв.
 тегънѣчи 294 зв.
 те^ж част. 1, тежа 2
 телесного 10, теле^сною 240 зв.
 с теляты *ор. множ.* 7
 в темѣ 253, тѣ^ми 253, на темѣни 253
 зв.
 тепѣ^р 1
 теперечинего 265 зв., теперешние 1,
 теперешнего 3 зв., теперешне^н 9,
 теперешнее 238
 на те^рминѣ 244, те^рминъ 274
 те^рпель 17
 тѣста^ме^нтомъ 9, те^ста^ме^нту 249
 тисавого 15, тисавы^н 251
 тысяча 1, тысячи 4, тысячи^н 4, тисѣча 5
 зв., с тисѣчу 6, на *пя*^т тисѣчи^н 317
 по^л титѣломъ 272
 конѣ^х 19, тисѣча 238 зв., *пя*^т тисѣче^н 245
 зв.
 тѣкано^к 10
 тѣка^нних 5, тѣка^нны^х 5, тѣканы^х 10
 то *займ.* 18
 то част. 1
 товари^ство 3, то^гари^ствѣ 291 зв.
 товари^шми 2 зв., с товаришами 9 зв.,
 с товаришами 11, по товариши 17
 зв., ѿ^т товаришо^в 17 зв.
 тогды 2, тодѣ 2 зв., те^ды 240 зв.
 того 1, то^го 4, то^м 1, то^н 1 зв., то^т 2, за
 ты^м 2, тыѣ 1, тыѣи 1, тоѣ 1, тая 1 зв.,

ты^х 1, тыми 2, те 8 зв., тои 11, ѿтоє
 17, в тые 17 зв., ку то^и 18, в ту^и 19,
 тые 24 зв., ѿты^м 238 зв., тоє^и 240,
 то^и то челеди 254 зв., тень 268 зв.,
 при тымъ 270 зв., на тумъ 296 зв.
 тоє^{ст} 4 зв.
 то^лко 4, тылько 252, тулько 267 зв.
 тому *част.* 11
 то^ико^{го} 5, то^икои 10
 то^ргнув^ишися 269
 то^ре^м 267 зв., то^р 267
 то^тки 1
 в трагня^х 3 зв.
 трати^и 4
 се трафило 243
 на требе 290 зв.
 третимъ 1, третего 2 зв., третюю 1, тре^х
 1, три 2, трои 5, третие 10, троє 10,
 зъ трете^и 10, на трете^м 17 зв., по три
 18, у тро^х, трохъ 240 зв., тро^х 243 зв.
 третяко^б 21 зв.
 тре^хсо^т 4, триста 19
 три^лца^т 5, тридцать 6, три^лцато^{го} 239,
 тридес^ту копь гроши 269,
 три^лцатеро 293 зв.
 трикро^лские 1
 тримали 245 зв., тримає^т 269 зв.
 трина^лцато^{го} 20 зв., трина^лца^т 21 зв.,
 трина^сты^и 272 зв., двана^сте и еде^и
 274
 три^лнь^иовали 253
 на трыбунале 246 зв.
 во тро^ици 18
 трохи 2
 трудно^{го} 1
 трудно^{ст}ю 18, в трудно^{ст} 240 зв.
 тузинъ *им. род. множ.* 5
 ту^рбовать 261
 туре^икую 5
 ту^ркосами 10
 ту^т 2, тужъ 242
 тѣтенаго 289

туто^шнему 20, туто^шнемъ 20, туто^ишое
 243 зв.
 зъ тяжє^ия 238
 тя^жко^и 17
 в тя^жкости 9
 тьял 311
 тятую 5 зв., тятые 253,
 ты^ждень 22
 в тыль 265 зв.

Убегъши 4, Ѹби^иши 290
 Ѹбе^зпечи^иши ся 269
 убито 19
 убра^ия 5, убра^ие 10
 уважи^иши 20 зв.
 Ѹва^жне^иши^х 251 зв.
 уводечи 18
 Ѹдари^и 290 зв.
 удела^и 16 зв.
 удеспектоване 248, Ѹде^спекътована 268
 зв.
 ужива^ия 4, в ужива^ию 6, ^ижива^ие 6 зв.,
 ужи^иши 16 зв.
 Ѹздечъку 253
 Ѹказала 270, Ѹкаже 289
 Ѹколєньте 294 зв.
 укри^ижоны^х 17 зв., укри^ижонными 17 зв.
 Ѹлакомивъши се 296
 уломи^ишися 9 зв.
 ульєвъ 3 зв.
 уме^рлого 15
 уморяю 9
 умоцованы^и 17, умоцованы^х 17 зв.,
 умоцовано^{го} 17 зв., умоцованы^и 244
 зв.
 уми^{ст}льнє 241 зв., уми^сльнє 241 зв.
 упа^лы^х 238
 упа^ири^иши 6
 Ѹпа^ировали 268 зв.
 Ѹпатрѣючи 294 зв.
 Ѹпєв^инилиъ 255 зв.
 Ѹпокою 288
 упомина^иными 2

на Ѹпомина^нъе 289 зв.
 упоминаючи 19
 упоро^м 11 зв., упо^р 20 зв.
 упросивъши 6
 уря^лнико^м 3 зв., вря^лника 4, уря^лника 6,
 урядо^вне 6
 усади^вши 17
 усади^л 9
 Ѹсильне 252 зв.
 Ѹска^ржалъ 302 зв.
 усное 22 зв.
 усправе^лливалъ 20, усправе^лливити 20,
 усправе^лливи^л 20 зв.
 устава^т 3 зв.
 устави^чне 243
 Ѹстъне 261
 утварены^и 8 зв.
 утъ^ве^рдила 244
 утве^ржаючи 20
 Ѹти^скъ 297 зв.
 Ѹтели 'відтяли' 254 зв.
 утъкну^т 22 зв., утыка^т 22 зв., утъкнуло^м
 23, утъкнулъ 247
 утъкнувши 238
 утокъ 5
 з утяженемъ 238 зв., з утяже^ня 239,
 Ѹтяженъе 271 зв.
 уфалено^{го} 20 зв.
 Ѹхо 288 зв.
 Ѹхова^н 253 зв.
 уходечи 242
 учинено 16
 учиненое 3, учинены^х 239 в.
 учини^вши 9 зв.
 учини^л 4, учини^л былъ 17, учинити 17
 учи^нку 4, учино^к 242 зв.
 учътивы^х 2 зв., учътывого 7, уцтывого 7
 учугъши 316
 Ѹшъла 270
 оуща^рпуе^те 278 зв.

 Фале^бное 11 зв., фале^бно^{го} 12
 фале^ндышовы^х 6 зв.

фале^ндышу 6 зв.
 фа^рбовано^{го} 15
 фа^рбы 4
 у фа^ска^х 3 зв.
 пре^з фаталию 238
 фебръря 2 зв., фе^враля 2 зв., ѡе^враля 3,
 ѡебръари 286 зв.
 фла^мски^х 10
 по фо^лва^рко^х 19, ѡольва^рку 266 зв.
 ѡо^ртахъ 258, форътахъ 319
 фо^ртельно^м 4 зв.
 ѡ^л форуму 243 зв., ѡоръмъ 257
 в^р фо^рце 312
 футъра 314

Халъпы 259, халъпу 293
 в хате 11, хатъ 293
 по х^оили 300
 по хебори 2
 хлиба 259
 хлопамъ 269
 ховае^т 270 зв., ховаль 290
 ходили 15
 ходо^рко^вскими 4 зв.
 хомуты 4 зв., з хомуто^м 10 зв., хому^т
 15, з хомутами 251 зв.
 хоробе 9, хоробами 244
 хоружи^и 3 зв., хорунжи^и 15 зв.,
 хоружо^{го} 16
 хоружиное 1
 хоруу 8 зв.
 хотечи 4
 хочу 17, хотелъ 18, хоче^т 20, х^ця^л 240
 зв., хоте^в 250, хотеломъ 255
 на хри^бте 5 зв., хрибе^т 21, хрыбты 300
 хто 1, с кого 19
 по хъдобе 296
 хустька 2

Цале 243
 цедованую 246
 целины 4

целы^и 17, целое 17, цалы^и, цалого 257
зв.
це^и (*ємність чи міра це^и мѣду*) 3 зв.
це^рко^вныє 1, це^рко^вны^х 3
на це^рковъ 9 зв., до це^ркви 296
цибули 19 зв.
ци^сдоловы 2
цынъ 314
цыса^рско^и 291 зв.
о^иноти 303
цно^тливы^и 22
цо^рку 239 зв., цо^рки 246 зв., цѣ^рьки 295
зв.

Чака^и 22

ча^{ст} 1, в части 4 зв., на ча^{ст}я^х 246
о часу 1, по^л часо^м 3 зв., часы *ор.*
множ. ве^чны^{ми} часы 9, часо^м 9, ^в
часе 11 зв., до часу 15 зв., часо^в 19,
на ча^с 243 зв.
чъ^ве^рти^и 292 зв.
чекахъ *аорист* 19
челя^и 1 зв., с челя^ию 18 зв., челяди 238,
^с килька челяди 252
че^ицо^в 12 зв.
через³ *прим.* шкодуемъ через³ пана 1
че^рлены^х 2
четве^ргъ 2 зв.
че^тве^ртако^в 21 зв.
четве^ртогона^ица^и 1 зв.
чи *спол.* ли^{ст} за^ста^вны^и нада^и чи якобы
позычены^и 8 зв.
чигаль 252 зв.
чигаючи 254
чи 22 зв., с чиего 252
чинечи 269
чини^и 12, чинити 17 зв., чини^и 17 зв.,
чи^рвоны^и 5, чи^рвонымъ 6, чиръвоны^и 6
зв., чи^рвоны^х 10, чи^рвоно^{го} 10 зв.,
чи^рвоны^х 269 зв.
чита^и 9, чытали 264 зв.
чита^и 17 зв.
по чълонькахъ 253

в чолѣ 6
чоловека 2, до двана^ицати чловека 241
зв.
в чо^м 1, чого 2, о чи^м 243 зв.
чо^рною 2, чо^рным 5, чо^рны^х 5, чо^рную
10
чо^рно 16
чотыри 4 зв., чотыре 5, чотыры 7,
четве^рты^и 1, четверо 5, четве^ртого 7,
v ... че^тве^рто^м 241 зв., чотыро^х 241,
чтыри 270 зв., чъ^ва^ты^и 272 зв.,
четвертимъ 274
чоты^рна^ицато^{го} 238, чоты^рна^ицаты^и 276

Шаблю 2, шабелъ 6 зв., шаблями 7 зв., саблю 21

шапъку 5, шапокъ 10, шапо^к 10, ша^ику
21
шаты 314
ша^ии^ировы 269 зв.
шацоганыхъ 256
шацую 2, шацую^и 250 зв.
шацуючи 249 зв.
швакге^р 264
шве^икого 11 зв.
ше^рстю 4 зв., шеръсти 6
ше^{ст} 2, шесть 7, шо^стого 11 зв., до
шести 12, по шести 19, шо^сты^и 1,
шо^сто^{го} 19, ши^стъ 292
по ше^{ст}деся^и 6
шестисо^и 1 зв., ше^{ст}со^и 238
ше^{ст}на^ица^и 5, шо^сто^{го}на^ица^и 9 зв.,
ше^{ст}на^ицато^{го} 9 зв., ше^сна^ица^и 21 зв.,
ше^сна^ица^и 250
шире^и 8 зв., ши^рше 270
шипотѣховы *доломанъ облочи^сты^и*
ишпотѣховы 299 зв.
шифътухомъ 5
шишаки 3 зв.
за шию 2
шкатула 247, з ска^итулы 18 зв.
шкапъ 251 зв.
шкара^инѣю 253

шкла (*Н. мн.*) 3 зв.
 шко^лливѣ 15
 шкодливую 5 зв.
 шкоды 1, шкоду 2, шкодь 4, по^л
 шкодами 243 зв., кѣ шкоде 265 зв.
 шкодуѣмъ 1, шкодуѣтъ 1 зв., шкодную 2
 зв.
 шкодячихъ 261 зв.
 шкрѣ^тение^{го} 264 зв., скрутѣниумъ 247,
 прѣ^з шкрыпѣцью 238
 шлыковъ 6 зв., шлыки 314
 шля^х 16
 шляхе^тны^и 3, шляхе^тно^{го} 5 зв.,
 шлехе^тны^и 19
 шляхе^тски^и 21 зв., шлахе^ткого 243
 шля^хтича 7, шляхтица 7, шля^хти^и 19
 шля^хты 3, зъ шля^хтою 4, шля^хта 6,
 шля^хту 15
 шлыкъ 5
 зъ шмаракгами 12
 шмыкго^вницы 3 зв.
 з шнурами 6 зв.
 шо^лковыми 21
 шо^лку 10 зв.
 шпаковаты^х 290
 шпикги 252 зв.
 до шпитала 253
 што 1, штомъ 5 зв., счо 265
 штодня 259

штоко^лвекъ 3 зв.
 штыхомъ 253
 шѣкали 288
 шыно^чнымъ 265 зв.

Юри^здыцыѣ^и 243 зв., юри^сдицыѣ^и 251
 зв.

Я 5 зв., я^м 5 зв.
 я^внѣ 243 зв.
 явѣными 271 зв.
 яецъ 5
 языкомъ 264 зв., языкъ 265
 я^к *спол.* 11, яко 17
 яки^и 10, якоѣ^{го} 11 зв., якоѣ 240, на яко^{го}
 241 зв.
 яки^ись 294 зв.
 яко *спол.* хоружиное, яко вмоцованое 1
 якобы *спол.* 1, пани ма^тце нашо^и, якобы
 мела во^зного на справѣ 1, якобы^х 8
 зв.
 з яльмужьною 253
 яловицы 2, ялови^и 10
 януари 249, гѣ^ивара 1, гѣ^ивара 1,
 ѣниари^и 269
 ярыво 16
 я^снѣ 243 зв.
 я^снео^свѣцоно^{го} 271

ЗМІСТ

Акти Житомирського уряду кінця XVI початку XVII ст. – важливе джерело вивчення тогочасної української літературно-писемної мови.....	5
Актова книга 1590 року.....	42
Актова книга 1635 року.....	90
Іменний покажчик актової книги 1590 року.....	199
Географічний покажчик актової книги 1590 року.....	203
Іменний покажчик актової книги 1635 року.....	205
Географічний покажчик актової книги 1635 року.....	214
Покажчик слів та словоформ	218

КНИГА ВИДАНА ЗА СПРИЯННЯ
ЖИТОМИРСЬКОГО МІСЬКОГО ГОЛОВИ
ГЕОРГІЯ БУРАВКОВА

Упорядник висловлює щиру вдячність приватним підприємцям
Валерію КОНОБРОДСЬКОМУ,
Василю ТИМОЩУКУ, Олександрові ВАКУЛОВИЧУ
за підтримку при роботі над книгою

Наукове видання

С М V и""
ХиVQO иTUZMQIQ"ITQFUZMQIQ""
<T&F<:""
1590 t., "1635 t.

Упорядник
Мойсієнко Віктор Михайлович

Комп'ютерний набір
Вадима Біляка, Ігоря Остапчука, Лесі Бур'ян, Олексія Портянко

Верстка та оригінал-макет
Ірини Гезь

Набір, верстка, виготовлення оригінал-макету здійснено
у Північноукраїнському діалектологічному центрі
імені М.В. Никончука
Житомирського державного університету
імені Івана Франка

Наклад 500 примірників